ಇತಿಹಾಸ ವಿಭಾಗ

ಅಧ್ಯಾಯ–1

ಆಧಾರಗಳು

ಆಧಾರಗಳು ಎಂದರೇನು?

ಆಧಾರ ಎಂದರೆ, ಚರಿತ್ರೆಯ ರಚನೆ ಬೇಕಾಗುವ ಮೂಲ ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳು

ಚರಿತ್ರೆ ರಚನೆಗೆ ಆಧಾರಗಳು ಏಕೆ ಬೇಕು?

- ಇವು ಆ ಕಾಲದ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ.
- ಗತಿಸಿದ ಸಂಗತಿಗಳ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ
- ಇತಿಹಾಸದ ರಚನೆಗೆ ಆಧಾರಗಳೇ ಅಗತ್ಯ
- ಆಧಾರಗಳಿಲ್ಲದೆ ಇತಿಹಾಸವಿಲ್ಲ
- ಇತಿಹಾಸಕಾರನೆಂಬ ನ್ಯಾಯಾವಾದಿಗೆ ಆಧಾರಗಳೇ ಸಾಕ್ಷಿ–ಪುರಾವೆ
- ಇತಿಹಾಸಕಾರ ವಾದ ಮಂಡಿಸಲು ಆಧಾರಗಳೇ ಅಗತ್ಯ
- ದೇಹಕ್ಕೆ ಅಸ್ಥಿಪಂಜರವಿದ್ದಂತೆ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಆಧಾರಗಳು.
- ಇತಿಹಾಸ ವಿವರಿಸಲ್ಪಡುವ ಸಂಗತಿ & ಘಟನೆಗಳಿಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಆಧಾರಗಳು ಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಜನಜನಿತ.

ಇತಿಹಾಸದ ಆಕರಗಳೆಂದು ಏನನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು?

- ವ್ಯವಸಾಯದ ಪರಿಕರಗಳು
- ದೇವಾಲಯಗಳು
- ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಟ್ಟಡಗಳು
- ಕೋಟೆಗಳು
- ಶಾಸನಗಳು
- ನಾಣ್ಯಗಳು
- ಆಯುಧಗಳು
- ಲಿಖಿತ(ಸಾಹಿತ್ಯ) ದಾಖಲೆಗಳು

ಇತಿಹಾಸದ ಆಧಾರಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಆಧಾರಗಳನ್ನು ಎರಡು ವಿಧಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಣೆ:–

1. **ಸಾಹಿತ್ಯ ಆಧಾರಗಳು**
2. **ಪ್ರಾಕ್ತನ ಆಧಾರಗಳು**

ಸಾಹಿತ್ಯ ಆಧಾರಗಳು	ಪ್ರಾಕ್ತನ ಆಧಾರಗಳು
1. ದೇಶಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯ	ಎ) ಶಾಸನಗಳು
2. ವಿದೇಶೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯ	ಬಿ) ನಾಣ್ಯಗಳು
3. ಮೌಖಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ	ಸಿ) ಸ್ಮಾರಕಗಳು
	ಡಿ) ಅವಶೇಷಗಳು

ದೇಶೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಹೇಗೆ ಇತಿಹಾಸ ರಚನೆಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತವೆ?

- ಭಾರತೀಯರಿಂದಲೇ **ದೇಶಿಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ** ರಚನೆ
- **ಸಂಸ್ಕೃತ, ಪ್ರಾಕೃತ, ಕನ್ನಡ, ತೆಲುಗು, ತಮಿಳು** & **ಹಿಂದಿ**
- ಸಾಮಾಜಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಆಡಳಿತ ಚಿತ್ರಣ

ಪ್ರಮುಖ ದೇಶೀಯ ಕೃತಿಗಳು:–

ಕ್ರ.ಸಂ	ಕೃತಿಕಾರರ ಹೆಸರು	ಗ್ರಂಥಗಳು
01	ಕೌಟಿಲ್ಯ	ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ
02	ಅಶ್ವಘೋಷ	ಬುದ್ಧಚರಿತ
03	ಹಾಲರಾಜ	ಗಾಥಾಸಪ್ತಸತಿ
04	ವಿಶಾಖದತ್ತ	ಮುದ್ರಾರಾಕ್ಷಸ
05	ಕಲ್ಹಣ	ರಾಜತರಂಗಿಣಿ
06	ಬಾಣಭಟ್ಟ	ಹರ್ಷಚರಿತೆ
07	ಚಾಂದ್‌ಬರ್ದಾಯಿ	ಪೃಥ್ವರಾಜ ರಾಸೋ
08	ಪಂಪ	ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ
09	ಶ್ರೀವಿಜಯ	ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗ
10	ಬೌದ್ಧ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಾದ ತ್ರಿಪಿಟಕಗಳು	

ವಿದೇಶಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

- ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದ ವಿದೇಶಿ **ಪ್ರವಾಸಿಗರ, ವಿದ್ವಾಂಸರ, ಬರಹಗಾರರ, ರಾಯಬಾರಿಗಳ, ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳ, ಮಿಶನರಿಗಳ** ಅನುಭವದ ಬರವಣಿಗೆ
- ಅಂದಿನ **ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿ, ರಾಜಕೀಯ, ಆರ್ಥಿಕ** ಚಿತ್ರಣ
- **ಸ್ಥಳೀಯ ಜ್ಞಾನದ ಕೊರತೆಯಿಂದ** ತಪ್ಪುಗ್ರಹಿಕೆಗಳು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.
- ಇವು ಲಿಖಿತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ನ್ಯೂನ್ಯತೆಗಳಾಗಿವೆ.
- ಈ ನ್ಯೂನ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಇತಿಹಾಸ ರಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಪ್ರಮುಖ ವಿದೇಶೀ ಕೃತಿಗಳು

ಕ್ರ.ಸಂ	ಕೃತಿಕಾರರ ಹೆಸರು	ಗ್ರಂಥಗಳು
01	ಮೆಗಸ್ತಾನೀಸ್	ಇಂಡಿಕಾ
02	ಫಾಹಿಯಾನ	ಫೋ–ಕೋ–ಕಿ
03	ಹ್ಯೂಯೆನ್‌ತ್ಸಾಂಗ್	ಸಿ–ಯು–ಕಿ
04	ಟಾಲೆಮಿ	ಜಿಯೋಗ್ರಾಫಿ
05	ಬದೌನಿ	ತಾರೀಖ್–ಎ–ಫಿರೋಜ್ ಷಾಹಿ
06	ಬಾಬರ್	ತುಜ್–ಕಿ–ಬಾಬರಿ
07	ಫರಿಶ್ತಾ	ತಾರೀಖ್–ಎ–ಫರಿಶ್ತಾ
08	ಸಿಲೋನಿನ	ದೀಪವಂಶ & ಮಹಾವಂಶ
09	ವಿಜಯನಗರ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ ಫರ್ನಿಯೊ ನ್ಯೂನಿಜ್, ಬಾರ್ಬೋಸ, ನಿಕೋಲೊ ಕಾಂಟಿ ಬರವಣಿಗೆಗಳು	

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

ಮೌಖಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ:–

- **ಭಾರತದ ಬಹುಮುಖ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು** ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಳಕೆ
- **ಒಬ್ಬರಿಂದ ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಬಾಯಿಮಾತಿನ ಮೂಲಕ ಹರಿದು ಬಂದಿರುವ ಕಥೆ, ಲಾವಣಿ, ಐತಿಹ್ಯ, ಜಾನಪದ ಗೀತೆ.**
- ಇವು ಅನಾದಿ ಕಾಲದ ಮಾನವರ ಅನುಭವದ ನೆನಪುಗಳು
- ಹಾಡು, ಕಥೆ, ಲಾವಣಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮೌಖಿಕವಾಗಿ ವರ್ಗಾವಣೆ
- ಜನಪದರು ಸ್ಥಳೀಯ ವೀರರ ಬಗ್ಗೆ ಲಾವಣಿ ಕಟ್ಟಿ ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ.
- ಲಿಖಿತ ಪರಂಪರೆ ಆರಂಭವಾಗುವ ಮೊದಲೇ ಇದ್ದ ಸಂಪ್ರದಾಯ
- ಭಾರತೀಯ ಇತಿಹಾಸ ಆರಂಭ ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆ ಮೂಲಕ
- ವೇದಗಳು ಲಿಖಿತ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಮುನ್ನ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯಾಗಿತ್ತು.
- ಉದಾ:– **ಕುಮಾರರಾಮನ ಕಥೆ, ಸಂಗೊಳ್ಳಿರಾಯಣ್ಣನ ಲಾವಣಿ**

ಐತಿಹ್ಯಗಳು:–

- ಐತಿಹ್ಯ ಎಂದರೆ, **ಸ್ಥಳಪುರಾಣಗಳು**
- ಭಾರತದ ಬಹುತೇಕ ಪ್ರದೇಶಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿ, ಘಟನೆ, ಪರಪಂಪರೆಗಳ ಕುರಿತಾದ ಐತಿಹ್ಯಗಳಿವೆ
- ಚರಿತ್ರೆಯ ರಚನೆಗೆ ಇವು **ನೇರ ಪುರಾವೆಗಳನ್ನು** ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ
- ಇವು ಸಮಾಜದ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ.
- **ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವೈಭವವನ್ನು & ಸ್ಥಳದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು** ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ
- ನಾವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ **ಧಾರ್ಮಿಕ ಸ್ಥಳಗಳ ಕುರಿತು ಸ್ಥಳ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು** ಕಾಣಬಹುದು.
- ಪ್ರತಿ ಊರಿಗೂ ಅದರದೇ ಆದ ಸ್ಥಳಪುರಾಣಗಳು ಇರುತ್ತವೆ.
- ಉದಾ:– **ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳ & ಬೆಂಗಳೂರು**

ಪ್ರಾಕ್ತನ ಆಧಾರಗಳು

- ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಉತ್ಖನನಗಳಿಂದ ದೊರೆತಿರುವ ಶಾಸನಗಳು, ನಾಣ್ಯಗಳು, ಸ್ಮಾರಗಳು, ಮಡಿಕೆ–ಕುಡಿಕೆ ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳನ್ನು **"ಪ್ರಾಕ್ತನ ಆಧಾರಗಳು"** ಎನ್ನುವರು.

ಶಾಸನಗಳ ಅಧ್ಯಯನ:–

- ಶಾಸನ ಎಂದರೆ, **ಕೊರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ** ಎಂದರ್ಥ
- ಇವು ಆಯಾ ಕಾಲಮಾನದ **ಜೀವಂತ ಮಾಹಿತಿಗಳು.**
- **ಕಲ್ಲು, ಬಂಡೆ, ಲೋಹ, ದಂತ, ಸುಟ್ಟಹಲಗೆ** ಮೇಲೆ ರಚನೆ
- **ಅಂದಿನ ಘಟನೆಗಳ ಜೊತೆ ನೇರ ಸಂಬಂಧ** ಹೊಂದಿವೆ
- ಆದ್ದರಿಂದ **ಶಾಸನಗಳು ಹೆಚ್ಚು ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ** ಆಧಾರ
- ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನ ಶಾಸನ – **ಮೌರ್ಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಅಶೋಕನ ಶಾಸನಗಳು.**
- ಇವರು **ಕಲ್ಲಹಾಸಿನ ಮೇಲೆ & ಕಲ್ಲಿನ ಕಂಬಗಳ** ಮೇಲೆ ಶಾಸನ ಕೆತ್ತಿಸಿದ್ದಾನೆ.
- ಇವು ಬಹುತೇಕ **ಬ್ರಾಹ್ಮಿಲಿಪಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿವೆ.**
- ಕೆಲವು **ಗ್ರೀಕ್, ಅರಮಿಕ್ & ಖರೋಷ್ಠಿ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿವೆ**
- ಅಶೋಕನ ಶಾಸನಗಳು **ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಸ್ಕಿ & ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿಗಳಲ್ಲಿ** ದೊರೆತಿವೆ.
- ಕನ್ನದ ಮೊದಲ ಶಾಸನ **ಹಲ್ಮಿಡಿ ಶಾಸನ**
- ಇದು ಕದಂಬರ ದೊರೆ **ಕಾಕುತ್ಸವರ್ಮನ** ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿದೆ.
- **ಪ್ರಾಕೃತ, ಕನ್ನಡ, ತಮಿಳು, ತೆಲುಗು, ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ** ರಚನೆ
- ಇವು **ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ** ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ.
- ಉದಾಹರಣೆಗಳು:–
  1) **ಅಶೋಕನ ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳು**
  2) **ಅಲಹಾಬಾದಿನ ಸ್ಥಂಭಶಾಸನ – ಸಮುದ್ರಗುಪ್ತ**
  3) **ಐಹೊಳೆ ಶಾಸನ – 2ನೇ ಪುಲಿಕೇಶಿ**
  4) **ಹಾಥಿಗುಂಪ ಶಾಸನ – ಖಾರವೇಲ**
  5) **ಉತ್ತರ ಮೇರೂರು ಶಾಸನ – ಚೋಳರ ಗ್ರಾಮಾಡಳಿತ**

ನಾಣ್ಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನ:–

- ನಾಣ್ಯಗಳ ಸ್ವರೂಪ, ವಿಕಾಸ ಹಾಗೂ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವ ಅಧ್ಯಯನವೇ **'ನಾಣ್ಯ ಅಧ್ಯಯನ'**
- ವಿವಿಧ ಲೋಹಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ನಾಣ್ಯ ಟಂಕಿಸಿದ್ದಾರೆ.
- ಚರಿತ್ರೆಯ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಬಹು ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತವೆ.
- ಇವು ಅಂದಿನ **ಪ್ರದೇಶದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಆಡಳಿತ ಭಾಷೆ, ರಾಜನ ಬಿರುದು** ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ.
- ರಾಜನ **ಮತ, ರಾಜ್ಯದ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ, ಲೋಹ ಜ್ಞಾನ** ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ.
- ಸಮುದ್ರಗುಪ್ತನು **ಸಂಗೀತ ಪ್ರಿಯ & ಅಶ್ವಮೇದಯಾಗ ಆಚರಣೆ** ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.
- **ಗೌತಮಿಪುತ್ರ ಶಾತಕರ್ಣಿ ನಹಪಾಣನ** ಹೆಸರು ಅಳಿಸಿಹಾಕಿ ತನ್ನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚು ಹಾಕಲಾಗಿದೆ.
- **ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ರೋಮ್ ನಾಣ್ಯಗಳು** ದೊರೆತಿವೆ.
- ಇವು 2000 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ರೋಮ್ ವ್ಯಾಪಾರ ಸಂಪರ್ಕ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

ಸ್ಮಾರಕಗಳು:–

- ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬರೆಯಲು ಬಹುಮುಖ್ಯ ಸಾಕ್ಷಿ
- **ಸ್ತೂಪಗಳು, ಬಸದಿಗಳು, ಅರಮನೆ, ದೇವಾಲಯ, ಕೋಟೆ, ಸ್ತಂಭಗಳು** ಇತ್ಯಾದಿ.
- ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದ **ನಾಗರಿಕತೆ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ಸಾಮಾಜಿಕ** & **ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ**ಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ.
- ಇವು ರಾಜರ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ.
- ಇವು ಧಾರ್ಮಿಕತೆ, ತಾಂತ್ರಿಕತೆ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕತೆ, ಸೃಜನಶೀಲತೆಯ ಕುರುಹುಗಳು.
- ಭಾರತದ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಮಾರಕಗಳು:–
  - **ಅಶೋಕನ ಸ್ತಂಭಗಳು**
  - **ಮೊಹರೂಲಿಯಾ ಸ್ತಂಭ**
  - **ವಿಜಯಪುರದ ಗೋಲಗುಮ್ಮಟ**
  - **ತಾಜ್‌ಮಹಲ್ – ಷಹಜಹಾನನ ಪ್ರೇಮಕಥೆ**
  - **ಚಿತ್ತೋಡಿನ ವಿಜಯಸ್ತಂಭ – ರಾಣಕುಂಬನ ವಿಜಯಯಾತ್ರೆ**
  - **ಅಜಂತ, ಎಲ್ಲೋರ, ಎಲಿಫೆಂಟಾ ಗುಹೆಗಳು**
  - **ನಳಂದ ವಿ.ವಿ & ಬೀದರ್‌ನ ಗವಾನನ ಮದರಸ**
  - **ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ಕೋಟೆ ರಕ್ಷಣಾ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕೌಶಲ್ಯ**

ಅವಶೇಷಗಳು:–

- ಉತ್ಖನನದಲ್ಲಿ ದೊರೆತ **ಮಡಿಕೆಚೂರು, ಮಣಿ, ಮುದ್ರೆ, ಲೋಹದ ತುಣುಕು**
- ಇವು **ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಜೀವನ** ತಿಳಿಯಲು
- **ವ್ಯಾಪಾರ, ವ್ಯವಹಾರ, ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ** ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.
- **ಜೈವಿಕ ಸತ್ವಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿ–ಮರಗಿಡಗಳ ಅವಶೇಷ**ಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು
- **ಇಂಗಾಲ–14 (ಸಿ–14)** ವಿಧಾನದಿಂದ ಅಧ್ಯಯನ
- **ಕಲಬುರಗಿಯ ಸನ್ನತಿ, ದೊಡ್ಡಬಳ್ಳಾಪುರದ ರಾಜಘಟ್ಟ**
- ಇವು ಕಾಲಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಅದೃಶ್ಯಗೊಂಡ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ–2
ಭರತವರ್ಷ

- ಜಗತ್ತಿನ ರಾಷ್ಟ್ರ & ಜನಸಮುದಾಯಗಳ ಮೇಲೆ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರದ ಪ್ರಭಾವವಿದೆ.
- ಮಾನವನ ಜೀವನ ಹಾಗೂ ಪರಿಸರಕ್ಕೂ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧವಿದೆ.
- ಇದರಿಂದ **ಮಾನವ ಚರಿತೆ ತಿಳಿಯಲು ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರ ಅಗತ್ಯ.**

ಭೌಗೋಳಿಕವಾಗಿ ಭಾರತದ ಸ್ಥಾನ:–

- ಏಷ್ಯಾ ಖಂಡದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಭಾರತವು ಒಂದು **ಉಪಖಂಡ**
- ಮೂರು ಕಡೆ ನೀರಿನಿಂದಲೂ ಮತ್ತು ಒಂದು ಕಡೆ ಭೂಭಾಗದಿಂದಲೂ ಆವೃತ್ತವಾಗಿರುವುದಿರಿಂದ ಭಾರತವನ್ನು **'ಪರ್ಯಾಯ ದ್ವೀಪ'** ಎನ್ನುವರು
- ಭಾರತದ ನೆರೆಹೊರೆಯ ದೇಶಗಳು:– **ಪಾಕಿಸ್ತಾನ, ಆಫ್ಘಾನಿಸ್ತಾನ, ಚೀನಾ, ನೇಪಾಳ, ಭೂತಾನ್, ಬಾಂಗ್ಲಾ ಮತ್ತು ಮಯನ್ಮಾರ್.**
- ಹಿಂದೆ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಾಗಿ **"ಭರತವರ್ಷ"** ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಇದನ್ನು **ಭರತ ಖಂಡ, ಸಿಂಧೂ ದ್ವೀಪ, ಬೃಹತ್ ಭಾರತ, ಅಖಂಡ ಭಾರತ** ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು
- ಭಾರತ **15,200 ಕಿ.ಮೀ ಭೂಗಡಿ** ಹೊಂದಿದೆ
- ಭಾರತವು **6100 ಕಿ.ಮೀ ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶ** ಹೊಂದಿದೆ
- 28 ರಾಜ್ಯಗಳು & 9 ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಹೊಂದಿದೆ.
- ಒಂದು **ರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಜಧಾನಿ(ದೆಹಲಿ)** ಪ್ರದೇಶವಿದೆ.

ಭಾರತದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳು:–

1) ಉತ್ತರದ ಪರ್ವತ ಪ್ರದೇಶಗಳು (ಹಿಮಾಲಾಯ ಪರ್ವತ ಶ್ರೇಣಿ)
2) ಉತ್ತರದ ಮಹಾ ಮೈದಾನಗಳು (ಸಿಂಧೂ–ಗಂಗಾ ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶ)
3) ಪರ್ಯಾಯ ಪ್ರಸ್ಥಭೂಮಿ (ದಖ್ಖನ್ ಪ್ರಸ್ಥಭೂಮಿ)
4) ಕರಾವಳಿ ತೀರ ಪ್ರದೇಶಗಳು

ಉತ್ತರದ ಪರ್ವತ ಪ್ರದೇಶಗಳು (ಹಿಮಾಲಯದ ಮಹತ್ವ):–

- ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲೆ ಅತಿ ಎತ್ತರದ ಶಿಖರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ
- ಭಾರತದ ಸುರಕ್ಷತೆ ಹಾಗೂ ಭದ್ರತೆ ಕಾಪಾಡುತ್ತದೆ.
- ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ಅತಿಕ್ರಮಣಗಳು ವಿರಳ
- ವಾಯುವ್ಯ ಭಾರತದಲ್ಲಿನ **ಬೋಲಾನ್ ಮತ್ತು ಖೈಬರ್ ಕಣಿವೆಮಾರ್ಗ**ಗಳ ಮೂಲಕ ದಾಳಿಗಳು ಸಂಭವಿಸಿವೆ.
- ಅಪಾರ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪತ್ತು ಹೊಂದಿದೆ.
- ಹಲವಾರು ನದಿಗಳಿಗೆ ಉಗಮಸ್ಥಾನ

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

- ದೇಶದ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಹಾಯ

ಸಿಂಧೂ–ಗಂಗಾ ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶ:–

- ಇದು **ಅತ್ಯಂತ ಫಲವತ್ತಾದ ಪ್ರದೇಶ**
- ಇಲ್ಲಿ **ಸಿಂಧೂ** & **ವೇದಕಾಲದ ನಾಗರಿಕತೆ** ಜನ್ಮ ಪಡೆದಿದೆ.
- ಇಲ್ಲಿನ ಫಲವತ್ತಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿತ ಸಾಧಿಸಿಲು ಕದನಗಳು ನಡೆದಿವೆ.
- ಇದರ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿತ ಸಾಧಿಸಿದವರೇ ಚಕ್ರಾಧಿಪತಿಗಳಾಗುತ್ತಿದ್ದರು
- ಹಲವಾರು ರಾಜಮನೆತಗಳು ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡಿವೆ
- ಹಲವಾರು ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳಿವೆ
- ಕೃಷಿ & ಕೈಗಾರಿಕೆ ಪ್ರಗತಿ
- ಸಾರಿಗೆ & ಸಂಪರ್ಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

ಪರ್ಯಾಯ ಪ್ರಸ್ಥಭೂಮಿ:–

- ನರ್ಮದಾ ನದಿಯು ಭಾರತವನ್ನು ಎರಡು ಭಾಗ ಮಾಡಿದೆ.
  1. **ಮಾಳ್ವ ಪ್ರಸ್ಥಭೂಮಿ ಅಥವಾ ಉತ್ತರದ ಎತ್ತರದ ಪ್ರದೇಶ**
  2. **ದಖನ್ ಪ್ರಸ್ಥಭೂಮಿ**
- ಮೌರ್ಯರು & ಗುಪ್ತರು ಈ ಎರಡು ಭಾಗಗಳನ್ನು ಆಳಿದರು.
- ಉತ್ತರ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತವೆಂಬ ವಿಭಜನೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರಭೇದಗಳಿಗೆ ಕಾರಣ.

ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶ:–

- ಭಾರತದ ಕರಾವಳಿಯು **6100** ಕಿ.ಮೀ ಹಬ್ಬಿದೆ
- ಭಾರತದ ಕರಾವಳಿಯನ್ನು ಎರಡು ಭಾಗವಾಗಿ ವಿಂಗಡಣೆ
  1. **ಪಶ್ಚಿಮ ಕರಾವಳಿ**
  2. **ಪೂರ್ವ ಕರಾವಳಿ**
- ಪಶ್ಚಿಮ ಕರಾವಳಿ:– **ಕೊಂಕಣ ತೀರ** & **ಮಲಬಾರ್ ತೀರ**
- ಪೂರ್ವ ಕರಾವಳಿ:– **ಕೋರಮಂಡಲ ತೀರ** & **ಉತ್ಕಲ ತೀರ**
- ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದ ಇಲ್ಲಿನ **ರೇವು ಪಟ್ಟಣ(ಬಂದರು)**ಗಳು ರೋಮನ್ನರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿವೆ.
- ವಿದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರವು **ಸಮುದ್ರದ ಮೂಲಕವೇ** ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು.
- ಈ ರೇವು ಪಟ್ಟಣಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಪ್ರಬಲ **ಪಾಂಡ್ಯ, ಚೇರ** & **ಚೋಳ ರಾಜ್ಯ ಮನೆತನಗಳ** ಉದಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣ.
- ಹಲವಾರು ರಾಜಮನೆತನಗಳು ವ್ಯಾಪಾರ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿವೆ
- ಇಲ್ಲಿನ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರವು ಜನಾಂಗಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದೆ.
- ಇಲ್ಲಿ ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಬೆಸೆದುಹೋದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ
- **ವೈವಿಧ್ಯತೆಯಲ್ಲಿನ ಏಕತೆಯೇ** ಇದರ ಜೀವಾಳ.

ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಲ

ಚರಿತ್ರೆ ಪೂರ್ವ ಮಾನವನ ಜೀವನದ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳು

1) ಹಳೆ ಶಿಲಾಯುಗ:–
   - **ಆದಿ ಹಳೆ ಶಿಲಾಯುಗ**
   - **ಮಧ್ಯ ಹಳೆ ಶಿಲಾಯುಗ**
   - **ಅಂತ್ಯ ಹಳೆ ಶಿಲಾಯುಗ**
2) ಮಧ್ಯ(ಸೂಕ್ಷ್ಮ) ಶಿಲಾಯುಗ
3) ನವ ಶಿಲಾಯುಗ

- ಮಾನವರು ಲೇಖನ ಕಲೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲ ಕಾಲವನ್ನು **'ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಲ'** ಎನ್ನುವರು
- ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹಾಗೂ ಲಿಪಿಯ ಬಳಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ಆಧಾರಗಳು ಸಿಗದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನು **'ಚರಿತ್ರೆ ಪೂರ್ವ ಕಾಲ'** ಎನ್ನುವರು.
- ಮನುಷ್ಯನ ಯಾವುದೇ ಲಿಖಿತ ದಾಖಲೆಗಳು ಚರಿತ್ರೆಯ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ದೊರಕುವುದಿಲ್ಲ.
- ಆದ್ದರಿಂದ ಇವರ ಬದುಕು ತಿಳಿಯಲು ಈ ಕಾಲಘಟ್ಟವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ತಜ್ಞರಿಗೆ **'ಪ್ರಾಕ್ತನ ಅಥವಾ ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ಅಧ್ಯಯನಕಾರ'** ರೆಂದು ಕರೆಯುವರು.
- ಹಳೆಶಿಲಾಯುಗದ ಕಾಲವು 2 ಮಿಲಿಯನ್ ವರ್ಷದಷ್ಟು ಹಳೆಯದು.
- ಇದು 12000 ವರ್ಷದವರೆಗೂ ವಿಸ್ತರಿಸಿದೆ.
- ಇದನ್ನು ಆದಿ, ಮಧ್ಯ & ಅಂತ್ಯ ಹಳೆಶಿಲಾಯುಗ ಎಂದು ಮೂರು ಭಾಗವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದೆ.

ಹಳೆಶಿಲಾಯುಗ

ಲಕ್ಷಣಗಳು:–

- ಅಲೆಮಾರಿಯಾಗಿ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದನು
- ಬೇಟೆ ಮತ್ತು ಆಹಾರ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ತೊಡಗಿದ್ದನು.
- ಇವರು ಬಳಸುವ ಪರಿಕರಗಳು ದೊರೆತಿವೆ.
- ಶಿಲೆ, ಕಟ್ಟಿಗೆ, ಎಲುಬಿನ ಆಯುಧಗಳು ದೊರೆತಿವೆ.
- ಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಿದ ಪರಿಕರಗಳು ದೊರೆತಿವೆ

ಆಯುಧಗಳ ಬಳಕೆ:–

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

- ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮಾಂಸ, ಮೂಳೆಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಲು
- ಮರದ ತೊಗಟೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿ ಚರ್ಮ ಸುಲಿಯಲು
- ಹಣ್ಣು–ಬೇರುಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಲು
- ಮರಗಳನ್ನು ಕಡಿಯಲು
- ಎಲುಬು & ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಕೈಹಿಡಿಯಾಗಿ ಬಳಕೆ
- ಭರ್ಜಿ & ಕೊಡಲಿಗಳನ್ನಾಗಿಸಿ ಭೇಟೆಯಾಡುತ್ತಿದ್ದರು
- ಮರಗಳನ್ನು ಕಡಿದು ಸೌದೆಯಾಗಿ ಬಳಸಲು ಶಿಲೆಯನ್ನು ಕೊಡಲಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು.
- ಗುಡಿಸಲನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಮರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿರಬಹುದು.
- ಮರವನ್ನು ಆಯುಧಗಳ ಹಿಡಿಯಾಗಿ ಬಳಕೆಗೆ ಬಳಕೆ.

ನೆಲೆಗಳು:–

1) ಬಿಂಬೆಟ್ಕ, ಹುಣಸಗಿ, ಕರ್ನೂಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗಳು ಲಭ್ಯ
2) ಈ ನೆಲೆಗಳು ನದಿ & ಕೆರೆ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿವೆ
3) ಕಲ್ಲು ದೊರೆಯುವ ಸ್ಥಳ ವಾಸಕ್ಕೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು ಕಾರಣ **ತಮ್ಮ ಅಳಿವು–ಉಳಿವಿಗೆ ಶಿಲಾಪರಿಕರಗಳು ಅನಿವಾರ್ಯ**.
4) ಇವುಗಳನ್ನು **'ಆರಂಭಿಕ ಕೈಗಾರಿಕೆ ನೆಲೆ'** ಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ
5) ಬಂಡಗಳು ಕಂಡುಬರುವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲಿನ ಪರಿಕರಗಳು ದೊರೆತಿವೆ.
6) ಕಲ್ಲಿನ ಚಕ್ಕೆಗಳ ರಾಶಿಗಳು ಕಂಡುಬಂದಿವೆ.
7) ಇಂತಹ ನೆಲೆಗಳಿಗೆ **ವಾಸ ಹಾಗೂ ಕೈಗಾರಿಕೆಯ ನೆಲೆ**ಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಬೆಂಕಿಯ ಬಗೆಗಿನ ಸುಳಿವು:–

- **ಕರ್ನೂಲಿನ ಗವಿ**ಗಳಲ್ಲಿ **ಬೂದಿಯ ಕುರುಹು** ದೊರೆತಿವೆ.
- ಇದು ಅವರ ಬೆಂಕಿಯ ತಿಳುವಳಿಕೆ & ಬಳಕೆ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.
- ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಆಹಾರ ಬೆಯಿಸಲು ಬೆಳಕು ಪಡೆಯಲು ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಬೆದರಿಸಲು ಬಳಕೆ

ಗುಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳು:–

- ಶಿಲಾಯುಗದ ಮಾನವ ನೆಲೆಸಿರುವ ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿ ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳು ಕಂಡುಬಂದಿವೆ.
- **ಗವಿಯ ಗೋಡೆ–ಬಂಡೆಗಳ** ಮೇಲೆ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ.
- ಇವುಗಳನ್ನು **ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ, ಉತ್ತರಪ್ರದೇಶ, ಕರ್ನಾಟಕ**ದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು
- **ಕಾಡು ಮೃಗಗಳು & ಬೇಟೆಯ ಚಿತ್ರ**ಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು

ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಪರಿಸರ:–

- 12000 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಜಗತ್ತಿನ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆವಾಯಿತು.
- ಭೂಮಂಡಲದ ತಾಪಮಾನವು ಹೆಚ್ಚಿತು.
- ಇದು ಹುಲ್ಲುಗಾವಲಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಕಾರಣ
- ಪ್ರಾಣಿ–ಪಕ್ಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂತನೋತ್ಪತ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಿತು
- **ಜಿಂಕೆ, ಕಡವೆ, ಮೇಕೆ, ಕುರಿ** & ಇತರೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದವು
- ಮಾನವರು ಇವುಗಳ **ಸ್ವಭಾವ, ಆಹಾರ ರೀತಿ, ಸಂತತಿ ವೃದ್ಧಿಯ** ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದರು
- ಕ್ರಮೇಣ ಮಾನವ **ಕೆಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಪೋಷಿಸಿದನು.**
- ಹೀಗೆ **ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ & ಹೈನುಗಾರಿಕೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು.**
- ಹೊಳೆ, ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವುದನ್ನು ಕಲಿತನು.
- ದವಸಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಬಿಡುವ ಗರಿಕೆಗಳು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆದವು.
- ಇಲ್ಲಿ ದೊರೆತ **ಅಕ್ಕಿ, ಗೋಧಿ & ಬಾರ್ಲಿ**ಯಂತಹ ದವಸ–ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಿದರು.
- ಈ ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುವ ವಿಧಾನ ಕಲಿತನು.

ಮಧ್ಯ ಶಿಲಾಯುಗ:–

- 12000 ವರ್ಷಗಳಿಂದ 10000 ವರ್ಷಗಳವರೆಗಿನ ಕಾಲ.
- ಇದನ್ನು **'ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶಿಲಾಯುಗ'** ಎನ್ನುವರು
- ಇಲ್ಲಿನ **ಪರಿಕರಗಳು ಅತಿ ಚಿಕ್ಕದಿದ್ದವು** ಆದ್ದರಿಂದ
- ಇವುಗಳನ್ನು **'ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶಿಲಾಪರಿಕರಗಳು'** ಎನ್ನುವರು
- ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶಿಲೆಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಆಯುಧಗಳಿಗೆ ಎಲುಬು–ಕಟ್ಟಿಗೆ ಅಲಂಕಾರಿಕ ಕೈಹಿಡಿಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿದ್ದರು.
- ಅವುಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಡಲಿ & ಗರಗಸಗಳಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು
- ಜೊತೆ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಹಳೆ ಮಾದರಿ ಆಯುಧಗಳು ಮುಂದುವರೆದವು

ನವಶಿಲಾಯುಗ:–

- ಇದು 10000 ವರ್ಷಗಳ ನಂತರದ್ದು.
- ಕಲ್ಲಿನ ಆಯುಧಗಳು ಮೊದಲಿಗಿಂತಲು ಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದವು.
- ಈ ಆಯುಧಗಳು **ಹೊಳಪಿನಿಂದ** ಕೂಡಿದ್ದವು.
- ಹರಿತವಾದ ಅಲಗನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವು

RAMALINGAPPA L Asst Teacher

- ಗಿಡ ಮೂಲಿಕೆಗಳನ್ನು ಅರಿಯಲು, ದವಸ–ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಪುಡಿಮಾಡಲು **ಬೀಸುಕಲ್ಲನ್ನು** ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು
- ಈ ಕಾಲದ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮಡಿಕೆ–ಕುಡಿಕೆಗಳು ದೊರೆತಿವೆ.
- ಮಡಿಕೆಗಳನ್ನು **ಧಾನ್ಯಗಳ ಶೇಖರಣೆಗೆ** ಬಳಕೆ
- ಅಕ್ಕಿ, ಗೋಧಿ ಇತ್ಯಾದಿ **ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಬೇಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.**
- ಈ ಮಾನವರು **ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ನೇಯುವುದನ್ನು** ಕಲಿತ್ತಿದ್ದರು.

ಅಧ್ಯಾಯ–3
ಭಾರತದ ಪ್ರಾಚೀನ ನಾಗರಿಕತೆಗಳು

ವಲಸೆಯ ಬದುಕು ಸ್ಥಿರಗೊಂಡಾಗ:–

- ಋಗ್ವೇದ ಪ್ರಪಂಚದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನ ವಾಙ್ಮಯ.
- ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ವಿಚಾರ & ರಾಷ್ಟ್ರದ ಇತಿಹಾಸ
- ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ನದಿ, ಸಮುದ್ರ, ಬೆಟ್ಟ, ಭೂಮಿ, ಸಸ್ಯ, ಪ್ರಾಣಿ, ಜನಜೀವನದ ವಿವರಗಳಿಂದ ಇತಿಹಾಸ ರಚನೆ.

ಸರಸ್ವತಿ ನದಿ:–

- ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ನದಿ ಸರಸ್ವತಿ ನದಿ
- ಆಗ ತುಂಬಿ ಹರಿಯುತ್ತದ್ದ ಬಹುದೊಡ್ಡ ನದಿ.
- ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಸಾ.ಶ.ಪೂ.2000ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬತ್ತಿತಿ.
- ಇದರ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಋಗ್ವೇದದ ಕಾಲ ಸಾ.ಶ.ಪೂ.3000 ಕ್ಕೂ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹೊಯಿತು.
- ಅಂದರೆ ಇಂದಿಗೆ 5000 ವರ್ಷಗಳಿಗೂ ಮುನ್ನ.
- ಸರಸ್ವತಿ ನದಿ ಹರಿವಿನಲ್ಲಿ ಇಂದು ನೂರಾರು ಪ್ರಾಚೀನ ತಾಣಗಳು, ನಗರಗಳು ಉತ್ಖನನದಿಂದ ದೊರೆತಿವೆ.
- ದೊರೆತ ಮೊದಲ ನಗರಗಳು – ಹರಪ್ಪ & ಮೊಹೆಂಜೋದಾರೋ
- ಹರಪ್ಪಾದಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಮೊದಲ ಕುರುಹುಗಳು ದೊರೆತಿದ್ದರಿಂದ 'ಹರಪ್ಪಾ ನಗಾರಿಕತೆ' ಎಂದು ಕರೆದರು.
- ಆದರೆ ಇದನ್ನು 'ಸಿಂಧೂ–ಸರಸ್ವತಿ ನಾಗರಿಕತೆ' ಎಂದು ಕರೆಯುವುದ ಸೂಕ್ತ.
- ಈ ನಾಗರಿಕತೆಯ ತಾಯ್ನೆಲ ಸಪ್ತಸಿಂಧೂ ಪ್ರದೇಶ.
- ಸಪ್ತಸಿಂಧೂ ಪ್ರದೇಶದ ನದಿಗಳು:–

ಕ್ರ.ಸಂ	ಮೊದಲ ಹೆಸರು	ಈಗಿನ ಹೆಸರು
01	ಸಿಂಧೂ	
02	ವಿತಸ್ತಾ	ಝೀಲಂ
03	ಅಸಿಕ್ನೀ	ಚೇನಾಬ್
04	ಪರುಷ್ಣಿ	ರಾವಿ
05	ವಿಪಾಶಾ	ಬಿಯಾಸ್
06	ಶುತುದ್ರಿ	ಸಟ್ಲೇಜ್
07	ಸರಸ್ವತಿ	

- ಅಲ್ಲದೆ ಗಂಗಾ & ಯಮುನಾ ನದಿಗಳ ಬಯಲು (ಆರ್ಯಾವರ್ತ), ಗುಜರಾತ್, ಬಲೂಚಿಸ್ತಾನ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ.
- ಸಿಂಧೂ–ಸರಸ್ವತಿ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಕಾಲವನ್ನು "ಉತ್ತರ ವೇದಯುಗ" ಎಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹೆಸರಿಸಿದ್ದಾರೆ.
- ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳು ರೂಪತಾಳಿದ್ದವು.
- ಅಥರ್ವವೇದದಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳಿಗೂ & ಹರಪ್ಪ ನಗರಗಳ ವಸ್ತುಗಳಿಗೂ ಹೊಂದಿಕೆಯಿದೆ.
- ಪ್ರಾಚೀನ ನಗರಗಳು ಪತ್ತೆಯಾದ ಪರಿ:–
- 1921ರಲ್ಲಿ ಪಂಜಾಬಿನ ಸಿಂಧೂಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿ ರೈಲಿನ ಹಳಿಗಳು ಜೋಡಿಸುವಾಗ ತಂತ್ರಜ್ಞರು ಹರಪ್ಪದ ಪ್ರಾಚೀನ ನೆಲೆ ಕಂಡರು.
- ಇದು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ದಿಣ್ಣೆಯಂತೆ ಕಂಡಿತು
- ಇಲ್ಲಿನ ಇಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ರೈಲುಹಳಿಯ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿದರು.
- ಸಂಶೋಧನೆ ಕೈಗೊಂಡಾಗ ಅದು ಪ್ರಾಚೀನ ನಗರ ಎಂದರು.
- ಇದನ್ನು ಹರಪ್ಪ ನಾಗರಿಕತೆ ಎಂದು ಕರೆದರು
- 1917ರಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಬಂಗನ್ ಎಂಬ ಪ್ರಾಚೀನ ನಗರ ಪತ್ತೆಯಾಗಿತ್ತು.
- ಇದು 4600 ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಪುರಾತನ ಕಾಲದ್ದೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ.

ನಗರ ನಿರ್ಮಾಣ:–

- ಹರಪ್ಪಾ ನಗರ:–
- ಹರಪ್ಪಾದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಭಾಗವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು
- ಪಶ್ಚಿಮದ ಭಾಗವು ಕಿರಿದಾಗಿದ್ದು ಎತ್ತರದಲ್ಲಿದೆ.
- ಇದನ್ನು ಪ್ರಾಕ್ತನಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಕೋಟೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.
- ಪೂರ್ವದ ಭಾಗವು ವಿಶಾಲವಾಗಿದ್ದು ತಗ್ಗು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದೆ.
- ಇದನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಗ್ರಾಮವೆಂದಿದ್ದಾರೆ.
- ಗೋಡೆಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟ ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.
- ಗೋಡೆಯು ಹೆಚ್ಚು ಭದ್ರವಾಗಿದೆ. ಕಾರಣ ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ಬೆಸೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಅಳವಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.
- ಸುಟ್ಟ ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳ ಬಳಕೆ ಆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಉನ್ನತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.
- ಮೆಹೆಂಜೋದಾರೋ ನಗರ:–

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

- ಬೃಹತ್ ಸ್ನಾನದ ಗೃಹ ಮೊಹೆಂಜೊದಾರ್‌ನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಬೃಹತ್ ಸ್ನಾನದ ಗೃಹ:–

- ಇದು ಮೊಹೆಂಜೊದಾರೊನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದೆ.
- ವಿದ್ವಾಂಸರು ಇದನ್ನು ಸ್ನಾನದ ಕೊಳ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.
- ಇದನ್ನು ಸುಟ್ಟ ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟಲಾಗಿದೆ.
- ನೀರು ಸೋರಿಕೆ ಆಗದಂತೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.
- ಎರಡೂ ಕಡೆಗೂ ಇಳಿಯಲು ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳಿದ್ದವು
- ಸುತ್ತಲು ಕೊಠಡಿಗಳಿದ್ದವು
- ನೀರಿನ ಪೂರೈಕೆ ಬಾವಿಯಿಂದ ಆಗುತಿತ್ತು.
- ಬಳಕೆಯ ನೀರು ಹೊರಗೆ ಬಿಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.
- ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ವಿಶೇಷತೆಗಳು

- ಕಾಲಿಬಂಗನ್ & ಲೋಥಾಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ **ಬೆಂಕಿಯ ಒಲೆಗಳು** ಕಂಡುಬಂದಿವೆ.
- ಮೊಹೆಂಜೋದಾರೊ, ಹರಪ್ಪ & ಲೋಥಾಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ **ಸಂಗ್ರಹಣೆಯ ಕೊಠಡಿಗಳಿವೆ**

ನಗರ ಯೋಜನೆ:–

- ಕ್ರಮಬದ್ಧ ಮನೆಗಳು ಮತ್ತು ರಸ್ತೆಗಳು ನಿರ್ಮಾಣ
- ಉತ್ತಮ ಒಳಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇತ್ತು.
- ಚರಂಡಿಯನ್ನು ಚಪ್ಪಡಿಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಲಾಗಿತ್ತು.
- ಒಂದು ಅಥವಾ ಎರಡು ಅಂತಸ್ತಿನ ಮನೆಗಳಿದ್ದವು
- ಮನಗಳು ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದರು
- ಮನೆಯ ಮುಖ್ಯ ದ್ವಾರ ರಸ್ತೆಯ ಪಕ್ಕ ಇದ್ದವು
- ಯಾವ ಕೀಟಕಿಗಳು ರಸ್ತೆಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ
- ಸ್ನಾನದ ಕೊಠಡಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವು
- ಕಲುಶಿತ ನೀರು ಹರಿಯಲು ಒಳಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿತ್ತು.
- ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಲು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ನೇಮಕ
- ಇಂತಹ ನಗರ ಯೋಜನೆ ಈಜಿಪ್ಟ್, ಮೆಸಪೊಟೇಮಿಯಾ ನಾಗರಿಕತೆಗಳಲ್ಲೂ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ
- ವಿಸ್ತೀರ್ಣದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಮುಂದುವರೆದಿತ್ತು.

ಗ್ರಾಮ ಯೋಜನೆ:–

- ಇಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಬದ್ಧ ಮನೆ, ರಸ್ತೆ & ಚರಂಡಿಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.
- ಒಂದು/ಎರಡು ಅಂತಸ್ತಿನ ಮನೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು
- ಮನೆಗಳು ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟು ಗೋಡೆಗಳು ಭದ್ರವಾಗಿವೆ
- ಒಳಾಂಗಣದ ಸುತ್ತ ಕೊಠಡಿಗಳಿದ್ದವು.
- ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲುಗಳು ರಸ್ತೆಯ ಮಗ್ಗುಲಿನಲ್ಲಿದ್ದವು.
- ಕಿಟಕಿಯೂ ರಸ್ತೆಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ.
- ಮನೆಗಳು ಸ್ನಾನದ ಕೊಠಡಿಗಳು ಹೊಂದಿದ್ದವು.
- ಬಾವಿಗಳಿಂದ ನೀರು ಪೂರೈಕೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು.
- ಪ್ರತಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನದ ಕೊಠಡಿಗಳಿದ್ದದ್ದು ಆಗಿನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ವಿಷಯವಾಗಿತ್ತು.
- ಸಿಂಧೂ–ಸರಸ್ವತಿ ನಾಗರಿಕತೆ ಜನರು ಸುಭಿಕ್ಷ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿವರಗಳು:–

- ಲೋಹ & ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಹರಳುಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು
- ಮಣಿಗಳು & ಮುದ್ರೆಗಳು ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದಿವೆ.
- ಹರಪ್ಪ ಮಣಿಗಳಿಗೆ ಮೆಸೊಪೊಟೇಮಿಯಾದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೇಡಿಕೆ.
- ಮಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ದ ರಂಧ್ರವನ್ನು ಕೊರೆಯುವ ವಿಧಾನ ತಿಳಿದಿದ್ದರು
- ಚಿತ್ತಾಕಾರದ ಮಡಿಕೆಗಳು ದೊರೆತಿವೆ.
- ಲೋಹ & ಶಂಖಗಳಿಂದ ತಯಾರಾದ ಬಳೆಗಳು ದೊರೆತಿವೆ.
- ಬಳೆಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮೂರ್ತಿಗಳು ದೊರೆತಿವೆ.
- ಶಂಖದ ಬಳೆಗಳನ್ನು ತೊಡುವುದು ಪವಿತ್ರ ಎಂದು ಇಂದಿಗೂ ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಗದ ಮಹಿಳೆಯರು ತೊಡುತ್ತಾರೆ.
- ಬಳೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ನಗರಗಳಿದ್ದವು.
- ನಗರವ್ಯವಸ್ಥೆ ಆಡಳತ ವರ್ಗವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.
- ಇವರು ಲೋಹ, ಹರಳು & ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಮಣಿಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಸಿಂದೂರವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಮುದ್ರೆಗಳ ಮೇಲೆ ಲಿಪಿಯ ಬರಹ ಕಾಣಬಹುದು.
- ಮುದ್ರೆಗಳ ಮೇಲೆ ಮೂಡಿಸಿದ ಚಿತ್ರಗಳ ಪೈಕಿ ವೃಷಭ ಪ್ರಮುಖ. ಮತ್ತೊಂದು ಚಿತ್ರ ಅಶ್ವತ್ಥ ಎಲೆಗಳು
- ಯೋಗದ ಆಸನ, ನಮಸ್ಕಾರ ಮುದ್ರೆ ಮೂರ್ತಿಗಳು ಇವೆ.

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

- ಹತ್ತಿ & ರೇಷ್ಮೆ ಬಳಕೆ ತಿಳಿದಿತ್ತು.
- ಕಲ್ಲು & ದಂತಗಳ ಮೇಲೆ ಕೆತ್ತನ ಮಾಡುವ ಕಲಾವಿದರಿದ್ದರು
- ಕಂಬಳಿಗಳು & ಮರದ ಪೀಠೋಪಕರಣಗಳ ಬಳಕೆ
- ತಾಮ್ರವು ಬಲೂಚಿಸ್ತಾನ, ರಾಜಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು.
- ಉಳಿ, ಕೊಡಲಿ & ಕನ್ನಡಿಗಳ ತಯಾರಿಕೆ ಕಂಚು ಬಳಕೆ
- ಇಲ್ಲಿನ ತೂಕ & ಅಳತೆಗಳು ಕೌಟಿಲ್ಯನ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿವರಿಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೆ.
- ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಗೀತ, ನೃತ್ಯ, ಚಿತ್ರ, ಶಿಲ್ಪಕಲೆ ತಿಳಿದಿತ್ತು.
- ಆಧಾರ:– ಉತ್ಖನನದಿಂದ ಸಿಕ್ಕ ನೃತ್ಯಭಂಗಿ ಸ್ತ್ರೀವಿಗ್ರಹ, ಡೋಲು, ತಂತಿವಾದ್ಯ, ಮುಖವಾಡಗಳು ಖಚಿತಪಡಿಸಿವೆ.
- ಮಕ್ಕಳ ಆಟಿಕೆಗಳ ಪೈಕಿ ಬಂಡಿಗಳು, ಬುಗುರಿಗಳು, ಶಿಳ್ಳೆಗಳು

ವಿಶೇಷತೆಗಳು

- ✓ ಶಿವನ ವಾಹನ, ಧರ್ಮದ ಪ್ರತೀಕ – ವೃಷಭ
- ✓ ಯಜ್ಞವೃಕ್ಷ, ಜಗತ್‌ವೃಕ್ಷ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ – ಅಶ್ವತ್ಥದ ಎಲೆ
- ✓ ವೈದಿಕ ದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು – ಯೋಗ
- ✓ ಪ್ರಾಚೀನ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಮುಖ್ಯ ಲೋಹ – ಕಂಚು
- ✓ ಅಗ್ನಿಪೂಜೆಗೆ ಮೀಸಲಾದ ದೇವಾಲಯ – ಹರಿಯಾಣದ ಬನವಾಲಿಯಲ್ಲಿ
- ✓ ಲೋಥಾಲ್ & ಕಾಲಿಬಂಗನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಪೂಜಾವೇದಿಕೆಗಳಿವೆ.
- ✓ ದೋಲಾವಿರಾ ನಗರದ ಉದ್ದಳತೆಗಳು ವೈದಿಕ ಯಾಗಗಳ 'ಮಹಾವೇದಿಗಳ' ಅನುಪಾತಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿವೆ.
- ✓ ಈ ಅನುಪಾತವು ಶತಪಥಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಶುಲ್ಬಸೂತ್ರ & ಬೃಹತ್ಸಂಹಿತೆ(ವಿಶ್ವಕೋಶ)ಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.
- ✓ ಮೊಹೆಂಜೋದಾರೋವಿನಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ನೃತ್ಯಭಂಗಿ ಸ್ತ್ರೀವಿಗ್ರಹವು ತನ್ನ ಭಂಗಿಯಿಂದ, ಬಳೆಗಳಿಂದ ಭಾರತೀಯ ಮಹಿಳೆಯರ ಮಾತೃಕೆಯೇ ಎಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರ ಅಭಿಮತ.
- ✓ ಗುಜರಾತಿನ ಲೋಥಾಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಹಡಗುಕಟ್ಟೆ (ಡಾಕ್‌ಯಾರ್ಡ್) ಪತ್ತೆ.
- ✓ ಲೋಥಾಲ್ ಸಮುದ್ರವಾಣಿಜ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಕೇಂದ್ರ.
- ✓ ದೋಲಾವೀರಾದಲ್ಲಿ ಮಳೆಯ ನೀರನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿತ್ತು.

ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರ:–

- ಇವರು ಕೃಷಿ & ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದರು.
- ಮುಖ್ಯ ಬೆಳೆಗಳು:– **ಗೋಧಿ, ಬಾರ್ಲಿ & ಕಾಳುಗಳು**
- ಅಂದಿನ ಎತ್ತಿನ ಬಂಡಿ ಇಂದೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.
- ಬೇಟೆ ಮತ್ತು ಮೀನುಗಾರಿಕೆಗಳು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿದ್ದವು.
- ಹತ್ತಿ ಬೆಳೆದು ಉಡುಪು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.
- ನಗರಗಳು ನದಿ ದಂಡೆಯ ಮೇಲಿದ್ದರಿಂದ ನೀರಾವರಿ ತಿಳಿದಿದ್ದರು.
- **ಡುಬ್ಬದ ಗೂಳಿ, ದನ, ಎಮ್ಮೆ, ಕುರಿ, ಮೇಕೆ & ಕೋಳಿಗಳ** ಸಂಗೋಪನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರು.
- **ಎತ್ತುಗಳನ್ನು** ಹೊರೆ ಒಯ್ಯಲು ಬಳಕೆ
- ದೇಶಿಯ & ವಿದೇಶಿಯ ವ್ಯಾಪಾರ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿತ್ತು.
- ಉದಾ:– **ಬಲೂಚಿಸ್ತಾನ, ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ & ದಖನ್ ಪ್ರದೇಶ (ದೇಶಿಯ)**
- ಉದಾ:– **ಮೆಸಪೊಟೇಮಿಯಾ** (ವಿದೇಶಿ)

ನಗರಗಳ ಅವನತಿ:–

- ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ವಿಕೋಪಗಳು
- ನಗರದ ಪಶ್ಚಿಮ ದ್ವಾರಗಳು ಮುಚ್ಚಲಾಯಿತು.
- ವಿಶಾಲ ಕೋಣೆಗಳು ಕಿರಿದಾದವು
- ಬತ್ತಿಹೋದ ನದಿಗಳು
- ನದಿಗಳ ದಿಕ್ಕು ಬದಲಾವಣೆ
- ಕಾಡುಗಳ ನಾಶ
- ಪ್ರವಾಹಗಳಿಂದ ಜಲಾವೃತಗೊಂಡಿದ್ದು
- ವಲಸೆ
- ಆರ್ಯರ ಆಕ್ರಮಣ

- **ಕಾಶ್ಮೀರದ ಬರ್ಜುಹೋಂನಲ್ಲಿ ನೆಲಮನೆ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.**
- **ಭೂಮಿಯ ಒಳಗೆ ರಂಧ್ರದಂತೆ ಗುಂಡಿ ತೋಡಿ ವಾಸ.**
- **ಕಾರಣ:– ಚಳಿ & ಕ್ರೂರಮೃಗಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು**
- **ಇಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿನ ಮಡಿಕೆಗಳು ದೊರೆತಿವೆ.**
- **ಇರಾನ್ ಸಮೀಪ ಬೊಲನ್‌ಪಾಸಿನ ಫಲವತ್ತಾದ ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ಮೆಹರ್‌ಗರ್ ನೆಲೆಯಿದೆ.**
- **ಮೆಹರ್‌ಗರ್ ಜನರು ಬಾರ್ಲಿ & ಗೋಧಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು**
- **ಮೆಹರ್‌ಗರ್ ಜನರು ಕುರಿ & ಮೇಕೆಗಳನ್ನು ಸಾಕುತ್ತಿದ್ದರು.**
- **ನಮಗೆ ದೊರೆತ ಮೊದಲ ಹಳ್ಳಿ ಮೆಹರ್‌ಗರ್.**
- **ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಪಳಿಯುಳಿಕೆ & ಸಮಾಧಿಗಳು ದೊರೆತಿವೆ**

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

ವೇದ ಸಮಾಜ

- ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರೀಯ, ವೈಶ್ಯ & ಶೂದ್ರ ಎಂಬ ವರ್ಣಗಳಿದ್ದವು.
- ಬ್ರಾಹ್ಮಣ:– ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಕೆ & ಕಲಿಸುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರ
- ಕ್ಷತ್ರೀಯ:– ಪಾಲನೆ & ರಕ್ಷನೆಗಳ ಬಾಧ್ಯತೆ
- ವೈಶ್ಯರು:– ವ್ಯಾಪಾರ & ವಾಣಿಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರು.
- ಶೂದ್ರರು:– ಎಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗ
- ವಿಶಃ:– ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರನ್ನು ಈಗೆ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು
- ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಸಲಹೆ ನೀಡಲು :– ಸಭಾ & ಸಮಿತಿಗಳಿದ್ದವು.
- ರಾಜ್ಯಭಾರದಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗುತ್ತಿದ್ದವರು:– ಪುರೋಹಿತ, ಸೇನಾನಿ, ಗ್ರಾಮಣಿ
- ಪುರೋಹಿತರು:– ರಾಜನ ಗುರು & ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳು
- ಸೇನಾನಿಗಳು:– ಆಡಳಿತ & ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರು.
- ಗ್ರಾಮಣಿಗಳು:– ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿನ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಹಿತ ಕಾಪಾಡುವುದು.
- ಇಲ್ಲಿದ್ದ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು:– ಭರತ, ಪುರು, ಆನು, ದ್ರುಹ್ಯು, ತುರ್ವಷ & ಯದು
- ಗೋವುಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಹೋರಾಟ
- ಸೆಣಸಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಾಣಿ:– ಕುದುರೆ
- ಸುಸಂಸ್ಕೃತರಾದ & ಸಂಭಾವಿತರಾದ ಜನರನ್ನು 'ಆರ್ಯ' ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಅನೈತಿಕ ಸಂಪತ್ತು ಗಳಿಸಿ ಜೋಪಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವರ್ಗ:– ಪಣಿಗಳು

ವೇದಗಳ ಕಾಲ

- ವೇದಗಳನ್ನು ಆರ್ಯರು ರಚಿಸಿದರು
- ಇವರು ಯುರೋಪಿಯನ್ ಬುಡಕಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿದವರು
- ಮಧ್ಯ ಏಷ್ಯಾದಿಂದ ಪಂಜಾಬಿಗೆ ಬಂದರು
- ಇವರ ಜೀವನವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ವೇದಗಳ ಮೊರೆ
- ಕಾಲು ಸಾ.ಶ.ಪೂ 1500 ರಿಂದ 700
- ಆದರೆ ವೇದಗಳು ಬರವಣಿಗೆ ರೂಪದಲ್ಲಿರಲ್ಲಿಲ್ಲ

ಎರಡು ವಿಧಗಳು:–

1) ಋಗ್ವೇದ ಕಾಲ – ಸಾ.ಶ.ಪೂ 1500 ರಿಂದ 1000
2) ನಂತರ ವೇದಗಳ ಕಾಲ – ಸಾ.ಶ.ಪೂ 1000 ರಿಂದ 700

ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳು:–

1) ಋಗ್ವೇದ – ಪ್ರಕೃತ ಆರಾಧನೆ
2) ಸಾಮವೇದ – ಸಂಗೀತ ವೇದ
3) ಯಜುರ್‌ವೇದ – ಯಾಗ ಯಜ್ಞಾದಿಗಳ ವಿವರಣೆ
4) ಅಥರ್ವಣ ವೇದ – ಮಾಟ ಮಂತ್ರ ವಿದ್ಯೆ

- ಇವುಗಳನ್ನು ಸಂಹಿತೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.
- ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕಗಳು–ಅರಣ್ಯಕಗಳು–ಉಪನಿಷತ್‌ಗಳು

ಋಗ್ವೇದ ಕಾಲ:–

- ಋಗ್ವೇದ ಮೊದಲಿನದು
- ಇದರಲ್ಲಿ ಭೌಗೋಳಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸರವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು
- ಇದರಲ್ಲಿ 1028 ಸೋತ್ರಗಳಿವೆ
- ಇದರಲ್ಲಿ 10 ಮಂಡಲಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು
- ಇದು ಒಂದೇ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ರಚನೆಯಾಗಿಲ್ಲ
- ಭಾಷೆ–ಇಂಡೋ–ಯುರೋಪಿಯನ್ ಭಾಷಾ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದೆ.
- ಭೌಗೋಳಿಕ ಎಲ್ಲೆ ಹಿಂದೂಕುಶ್‌ನಿಂದ –ಯಮುನ–ಗಂಗಾ ದೋಅಬ್‌ವರೆಗೆ ಹರಡಿತ್ತು.

ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ:–

ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ಗಗಳು:–

- ಶ್ರೀಮಂತರು
- ಪುರೋಹಿತರು
- ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರು

- ಜಾತಿ ಪ್ರಷ್ನೆ ಮೂಡಿರಲಿಲ್ಲ
- ಋಗ್ವೇದದ 10ನೇ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ರೂಪಗೊಂಡಿದೆ.
  1. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ – ಆದಿಪುರುಷನ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಜನನ
  2. ಕ್ಷತ್ರಿಯ – ಬಾಹುಗಳಿಂದ ಜನನ
  3. ವೈಶ್ಯರು – ತೊಡೆಗಳಿಂದ ಜನನ
  4. ಶೂದ್ರರು – ಪಾದಗಳಿಂದ ಜನನ
- ಶೂದ್ರ ಎಂಬ ಪದ ಋಗ್ವೇದದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿದೆ
- ಶೂದ್ರ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ – ದಸ್ಯು, ಪಾಣಿಗಳು, ದಾಸರಿದ್ದರು
- ಆರ್ಯರು ಸ್ಥಳೀಯ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಾದ ದಾಸ–ದುಸ್ಯರುಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಜಯ ಸಾಧಿಸಿದರು
- ಇವರು ಆರ್ಯರ ಗುಲಾಮರಾದರು
- ದುಡಿಮೆ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಜಾತಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿದವು
- ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ಕುಟುಂಬ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿತ್ತು.

ಅರ್ಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆ:–

- ಇವರು ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು
- ಇವರ ಸಂಪತ್ತು– ಕುದುರೆ, ಹಸು, ಒಂಟೆ & ಕುರಿಗಳು
- ಸಾಗುವಳಿ ಭೂಮಿ ಕೂಡ ಸಂಪತ್ತಾಗಿತ್ತು
- ವ್ಯವಸಾಯ ಕೂಡ ಮುಖ್ಯ ಕಸುಬು
- ಭೂಮಿಯ ಉಳುಮೆಗೆ ಪಶುಗಳನ್ನು ಬಳಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು
- ಪಶುಗಳಿಂದ ಹಾಲು–ಮಾಂಸದ ಉಪಯೋಗ
- ಪಶುಸಂಗೋಪನೆಯಿಂದ ಗೋಮಾಳ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು.
- ಕಬ್ಬಿಣದ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನು ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ

RAMALINGAPPA L Asst Teacher

- ಲೋಹ ಕರಗಿಸಲು ಮಾಗಿದ & ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ ಗಿಡದ ಇದ್ದಿಲು ಬಳಕೆ
- ಮಿಶ್ರ ಲೋಹ ಕಂಚನ್ನು 'ಆಯಸ್ಸು' ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು
- ಮಡಿಕೆ, ಕುಡಿಕೆಗಳ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ.
- ಆದರೆ ಕುಂಬಾರಿಕೆ ಉಲ್ಲೇಖವಿಲ್ಲ
- ಕುಲ ವೃತ್ತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ.
- ಪಣಿ ಎಂಬ ಪದ ಶ್ರೀಮಂತ ಸ್ಥಳಿಯ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರಿದ್ದರು.
- ಇವರಿಗೆ ಕೃಷಿಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ
- ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡಿದ ಗದ್ದೆಯನ್ನು 'ಕ್ಷೇತ್ರ' ಎನ್ನುವರು
- ಉಳಿಮೆ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು 'ಕೃಷಿ' ಎನ್ನುವರು
- ಸಾ.ಶ.ಪೂ 4ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತ್ ಕಣಿವೆಯ 'ಆಲಿಗ್ರಾಮ' ದಲ್ಲಿ ಉಳುಮೆ ಮಾಡಿದ ಗದ್ದೆ ಪತ್ತೆಯಾಗಿದೆ.
- ಇವರು ನೀರೆತ್ತುವ ಕಲ್ಲಿನ ರಾಟೆ ಚಕ್ರವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು
- ನದಿ ಕಾಲುವೆಗಳಿಂದ ನೀರಾವರಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು

ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ:–

- ಋಗ್ವೇದದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮದ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ.
- ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು
- ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ ರಾಜನ್ ಅಥವಾ ರಾಜ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು
- ರಾಜನ ಸ್ಥಾನ ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿತ್ತು.
- ಉದಾ:– ಪುರು ವಂಶಾವಳಿಯ ತ್ರಕ್ಷಿ, ಭರತರ ವಂಶಾವಳಿಯ ಸುಧಾಸ
- ಆರ್ಯ & ಆರ್ಯೇತರರ ಸಂಘರ್ಷ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.
- ಸಭೆ ಮತ್ತು ಸಮಿತಿಗಳ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ.
- ಜನರ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕಾರ ನಡೆಸುವವರು ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಸೈನಿಕರನ್ನು ಯೋಧ ಎನ್ನುವರು
- ಪುರೋಹಿತರಿಗೆ ಅಪಾರ ಕಾಣಿಕೆ ಕೋಡುತ್ತಿದ್ದರು
- ದನಗಳಿಗಾಗಿ ಕದನ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಧಾರ್ಮಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ:–

- ಯಜ್ಞ–ಯಾಗದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಣಿ ಬಲಿ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು
- ಉತ್ತಮ ಮಳೆ–ಬೆಳೆ ಮತ್ತು ದಸ್ಯು ಬುಡಕಟ್ಟನ್ನು ಸಂಹರಿಸಲು ಇಂದ್ರನನ್ನು ಬೇಡುತ್ತಿದ್ದರು
- ಇದರಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರ ಉಚ್ಚಾರಣೆ & ಸೋಮಪಾನದ ಉಲ್ಲೇಖ
- ಯಜ್ಞ ನಡೆಸುವ ಪುರೋಹಿತನನ್ನು 'ಹೋತರ್' ಎನ್ನುವರು
- ಇಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿ ಪೂಜೆ ಇರಲಿಲ್ಲ
- ಬೆಂಕಿ ತುಂಬ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಇದ್ದು. ಅಗ್ನಿ ಕುರಿತು ಸ್ಲೋಕಗಳಿವೆ
- ಇಂದ್ರ ಮಳೆ ತರುತ್ತಾನೆ. ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ.
- ಇಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ಮಹತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ
- ವಿವಾಹ ಮತ್ತು ಮರಣದ ಉಲ್ಲೇಖಗಳಿವೆ.
- ಬರವಣಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಉತ್ತರ ವೇದಗಳ ಕಾಲ:–

ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ:–

- ವರ್ಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬದಲಾವಣೆ ಕಂಡಿತು
- ಬ್ರಾಹ್ಮಣ – ಯಜ್ಞ ಆಚರಣೆ, ಕಾಣಿಕೆ ಪಡೆಯುವುದು
- ಕ್ಷತ್ರಿಯ – ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವ ರಾಜನ್
- ವೈಶ್ಯ – ಇವರು ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು
- ಶೂದ್ರ – ಇವರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಹಕ್ಕುಗಳು ಇರಲಿಲ್ಲ

ಶೂದ್ರರು:–

- ವರ್ಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕೊನೆಯವರು
- ಶೂದ್ರರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬಹುದಿತ್ತು
- ಯಜ್ಞ ಆಚರನೆ ಮಾಡುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ
- ಗುರುವು ಶೂದ್ರರನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು/ನೋಡಬಾರದು
- ಇವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷನದ ಹಕ್ಕುಗಳು ಇರಲಿಲ್ಲ

ಮಹಿಳೆಯ ಸ್ಥಾನ:–

- ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕೆಳಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಇಡಲಾಗಿತ್ತು.
- ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ಅಸತ್ಯದ ಮೂರ್ತಿರೂಪ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿತ್ತು.
- ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ.
- ಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಫಲವಿರಲಿಲ್ಲ
- ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿ ಇರಲಿಲ್ಲ
- ವಿಧವಾ ಪುನರ್ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿತ್ತು.
- ಶ್ರೀಮಂತರಲ್ಲಿ ಬಹುಪತ್ನತ್ವ ಇತ್ತು.

ಅರ್ಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆ:–

- ಸಿಂಧೂ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಗಂಗಾನದಿ ಬಯಲಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ
- ಅರಣ್ಯ ನಾಶ ಮಾಡಿ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು
- ಮರಕಡಿಯಲು ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೊಡಲಿ ಬಳಕೆ
- ಕೃಷಿಗೆ ನೇಗಿಲಿನ ಬಳಕೆ
- ಬೇಟೆ, ಪಶುಪಾಲನೆ, ಕೃಷಿ ಮಹತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು
- ವಾಣಿಜ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವವರನ್ನು 'ವ್ರಾತ್ರರು' ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

- ದನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಆಧರಿಸಿ ಸಂಪತ್ತು ತಿರ್ಮಾನವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.
- ವ್ಯವಸಾಯ ಸರಕು ಸಾಗಾಣಿಕೆಗೆ ದನಗಳ ಬಳಕೆ
- ಹಲವು ಲೋಹಗಳ ಪರಿಚಯ
- ಕಬ್ಬಿಣದ ಪರಿಚಯವಾಯಿತು.

ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ:–

- ಕುರು, ಪಾಂಚಾಲ, ವಶ, ಉಶೀನ್ ಬುಡಕಟ್ಟು.
- ಈ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ರಾಜಕೀಯವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತಿತ್ತು.
- ಬಲಿಷ್ಠ ರಾಜಪ್ರಭುತ್ವಗಳ ರೂಪಗೊಂಡವು.

ರಾಜಸ್ಥಾನ:–

- ರಾಜ ದೇವರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾದನು.
- ಬಲಿ, ತೆರಿಗೆ, ಕಾಣಿಕೆ, ನೀಡಿಕೆ.
- ರಾಜನ ಸುತ್ತ ಸಂಕೀರ್ಣನ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಸೂಚಿಸುವವ ಆಚರಣೆ ಬೆಳೆದವು.
- ರಾಜನು ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬರಲು– ರಾಜಸೂಯ, ಅಶ್ವಮೇದ ಯಾಗ ಆಚರಣೆ.

ಧಾರ್ಮಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ:–

- ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಬದಲಾವಣೆ
- ಹಲವು ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು ಬೆಳೆದವು.
- ವಿಷ್ಣು ಮತ್ತು ರುದ್ರ ದೇವತೆಗಳು ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದರು
- ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅವತಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಗಳಿಲ್ಲ
- ರುದ್ರನು ಸ್ಥಳೀಯ ದೇವತೆಯಾಗಿ ಸೇರ್ಪಡೆ
- ಯಜ್ಞದ ಫಲ ಎನ್ನುವ ವಿಧ–ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ತಂದರು
- ಉಪನಿಷದ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ಮ ಮತ್ತು ಆತ್ಮಗಳ ಪುನರ್‌ಜನ್ಮ ಎಂಬ ಹೊಸ ಕಲ್ಪನೆ ಹುಟ್ಟು
- ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮುಂದುವರೆಯಿತು.
- ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ರೂಪಡೆಯಿತು.

ವಿಶೇಷತೆಗಳು

- **ಕಾಶ್ಮೀರದ ಬರ್ಜುಹೋಂ**ನಲ್ಲಿ ನೆಲಮನೆ ದೊರೆತಿದೆ.
- ನೆಲದೊಳಗೆ ಗುಂಡಿತೋಡಿ ಮನೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರಣ **ಚಳಿ** & **ಕಾಡು ಮೃಗಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ**
- ಇರಾನಿ ಮಾರ್ಗ ಬೋಲನ್‌ಪಾಸಿನ ಫಲವತ್ತಾದ ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ **'ಮೆಹರ್‌ಗರ್'** ನೆಲೆಯಿದೆ.
- ದೊರೆತಿರುವ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ಹಳ್ಳಿ – **ಮೆಹರ್‌ಗರ್**
- ಇಲ್ಲಿನ ಜನ **ಬಾರ್ಲಿ** & **ಗೋಧಿ** ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು
- ಇಲ್ಲಿನ ಜನ **ಕುರಿ** & **ಮೇಕೆ**ಗಳನ್ನು ಸಾಕುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಇಲ್ಲಿ **ಸಮಾಧಿ ನೆಲೆ**ಗಳು ದೊರೆತಿವೆ.
- ಮನುಷ್ಯರ ಜೊತೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೂಳುತ್ತಿದ್ದರು
- ಸಂವಿಧಾನ ಶಿಲ್ಪಿ **ಡಾ. ಬಾಬಾ ಸಾಹೇಬ ಅಂಬೇಡ್ಕರರು "ಆರ್ಯರ ಆಗಮನ ಸಿದ್ಧಾಂತ"**ವನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಖಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ–4

ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರಾಚೀನ ನಾಗರಿಕತೆಗಳು

1) ಈಜಿಪ್ಟ್ ನಾಗರಿಕತೆ
2) ಮೆಸಪಟೋಮಿಯ ನಾಗರಿಕತೆ'
3) ಚೀನಾ ನಾಗರಿಕತೆ
4) ಹರಪ್ಪಾ ನಾಗರಿಕತೆ

ಜಗತ್ತಿನ ಆಧುನಿಕ ನಾಗರಿಕತೆಗಳು

1) ಗ್ರೀಕ್ ನಾಗರಿಕತೆ
2) ರೋಮ್ ನಾಗರಿಕತೆ
3) ಅಮೇರಿಕಾ ನಾಗರಿಕತೆ:– ಮಾಯಾ, ಇಂಕಾ, ಅಜ್ಟೆಕ್

ಈಜಿಪ್ಟ್ ನಾಗರಿಕತೆ:–

- ಇದು ನೈಲ್ ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ತಾಳಿತು
- ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರಾಚೀನ ನಾಗರಿಕತೆ
- ಪಿರಮಿಡ್‌ಗಳು, ಮೂರ್ತಿ ಶಿಲ್ಪಗಳು ದೊರೆತಿವೆ

ಈಜಿಪ್ಷಿಯನ್ನರ ಕೊಡುಗೆಗಳು:–

- ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕೃಷಿಕರಾಗಿದ್ದರು
- ನೀರಾವರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ತಿಳಿದಿತ್ತು
- ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರು
- ಕ್ಯಾಲೆಂಡರ್ ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿದರು
- ಬರವಣಿಗೆ ಕಲೆ ರೂಪಿಸಿದರು (ಇದು ಸಂಕೇತಗಳ ಭಾಷೆ)
- **ಹಿರೋಗ್ಲೈಫಿಕ್ಸ್ (ಪವಿತ್ರ ಬರವಣಿಗೆ)** ರೂಡಿ

ನೈಲ್ ನದಿ ಕಣಿವೆ:–

- ನೈಲ್ ನದಿಯು ಕಣಿವೆಯನ್ನು ಕೆರೆಯನ್ನಾಗಿಸುತ್ತಿತ್ತು.
- ನೀರು ಭತ್ತಿದ ಮೇಲೆ ಫಲವತ್ತಾದ ಜೇಡಿಮಣ್ಣು ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆ.
- ನಗರದ ಜನರಿಗೆ ಆಹಾರ ಒದಗಿಸುತ್ತಿತ್ತು.
- ಸಣ್ಣ ಕಾಲುವೆ & ಬಾವಿಗಳ ಮೂಲಕ ನೀರಾವರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ
- ಇವರು ಕೃಷಿಕರಾಗಿದ್ದರು
- ಜೊತೆಗೆ ಕಲಾತ್ಮಕ ವಸ್ತುಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರು

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

- ಪ್ರಕೃತಿಯ ವಿಷಯ ವಿವರಿಸಲು ಪುರೋಹಿತ ಸ್ಥಾನ ರೂಪಿಸಿತು
- ಇವರು ವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಿದ್ದು ಬರವಣಿಗೆ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿತ
- ಪುನರ್‌ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಉಳ್ಳವರು
- ಪಾಪಕೃತ್ಯಗಳ ಲೆಕ್ಕ & ಬದುಕು ಸಾವಿನ ದೇವತೆ ಒಸ್ಸಿರಸ್‌ನಿಗೆ ನೀಡಬೇಕಿತ್ತು.
- ಸತ್ತವರಿಗಾಗಿ ನೈಲ್‌ನದಿ ಪ್ರದೇಶ ಮೀಸಲಾಗಿತ್ತು.
- ಸತ್ತ ದೇಹವನ್ನು ರಾಸಾಯನಿಕ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಲೇಪಿಸಿ ಮಮ್ಮಿಗಳನ್ನು ಇಡುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಈಜಿಪ್ಷಿಯನ್ನರ ಸಮಾಧಿಯೇ ವಾಸ್ತವಿಕ ನೆಲೆ

ಪಿರಮಿಡ್‌ಗಳ ಮಹತ್ವ:–

- ಸತ್ತ ದೇಹವನ್ನು ಮರಭೂಮಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಸಮಾಧಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು
- ಸತ್ತ ದೇಹದ ಮೇಲೆ ಬೃಹತ್ ಶಿಲೆ ಬಳಸಿ ಗೋಪುರ ನಿರ್ಮಾಣ
- ಇವುಗಳನ್ನು **ಗ್ರೀಕರು ಪಿರಮಿಡ್** ಎಂದು ಕರೆದರು
- ಈಜಿಪ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ರಾಜರುಗಳನ್ನು **'ಫ್ಯಾರೊ'** ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು
- ಫ್ಯಾರೊ ಎಂದರೆ ದೊಡ್ಡ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಮನುಷ್ಯ

ಈಜಿಪ್ಟ್ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಅವನತಿ:–

- 2ನೇ ಶತಮಾನಗಳ ನಂತರ ಹೈಕ್‌ಸೋಸ್ ಎಂಬ ಅರೇಬಿಯಾ ಕುರಿ ಕಾಯುವ ಬುಡಕಟ್ಟು ದಾಳಿ
- ಇವರು ಈಜಿಪ್ಟ್ ನ ಜನರ ಸಂಪತ್ತು ದೋಚಿದರು
- ಆಶ್ರಯ ಬೇಡಿದ ಯಹೂದಿಗಳನ್ನು ಜನ ದ್ವೇಷಿಸಿದರು
- ವಿದೇಶಿ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಸಹಕಾರ ನೀಡಿ ತೆರಿಗೆ ನೀಡಿ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದರು.
- ಸಾ.ಶ.ಪೂ 1700ರಲ್ಲಿ ತೇಬಿಸ್ಸಿನ ಜನ **ಹೈಕ್‌ಸೊಸ್** ಜನರನ್ನು ಓಡಿಸಿದರು
- 1000 ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಅಸ್ಸಿರಿಯಾದ ಸಾರ್ಡಾನಫಲಸ್ಸನ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿತ್ತು.
- ಸಾ.ಶ.ಪೂ 6ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಪರ್ಶಿಯಾದ ದೊರೆ ಕ್ಯಾಂಬಸಿಸ್‌ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು
- ಸಾ.ಶ.ಪೂ 4ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಅಲೆಗ್ಸಾಂಡರ್ ಪರ್ಶಿಯವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು
- ಅಲೆಗ್ಸಾಂಡರ್ ಸೇನಾಪತಿ ಟಾಲೆಮಿ ರಾಜಮನೆತನ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು.
- ಸಾ.ಶ.ಪೂ 39ರಲ್ಲಿ ಈಜಿಪ್ಟ್ ರೋಮನ್ನರ ವಶ

ಮೆಸಪಟೋಮಿಯಾದ ನಾಗರಿಕತೆ

- ಮೆಸಪಟೋಮಿಯಾ ಎಂದರೆ, **ಎರಡು ನದಿಗಳ ನಡುವಿನ ಪ್ರದೇಶ** – ಗ್ರೀಕರು ಕರೆದರು
- ಬೈಬಲಿನ ಹಳೆಯ ಒಡಂಬಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರಣೆಯಿದೆ
- ಎರಡು ನದಿಗಳು ನದಿಗಳು **ಯುಪ್ರೆಟಿಸ್ ಮತ್ತು ಟೈಗ್ರಿಸ್**
- ಇಲ್ಲಿ ಫಲವತ್ತಾದ ಪ್ರದೇಶವಿತ್ತು
- ಇಲ್ಲಿನ ಆಹಾರ ಒದಗಿಸುವ ಪ್ರದೇಶ ಪಡೆಯಲು ಗುಡ್ಡಗಾಡುವಾಸಿಗಳು– ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಘರ್ಷ.
- **ಇಲ್ಲಿ ಆಳಿದ ಜನಾಂಗಗಳು:–**
  1) ಸುಮೇರಿಯನ್ನರು,
  2) ಬ್ಯಾಬಿಲೊನಿಯನ್ನರು,
  3) ಅಸ್ಸೀರಿಯನ್ನರು,
  4) ಪರ್ಶಿಯನ್ನರು
- ಇಲ್ಲಿನ ಬರವಣಿಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದವರು– **ಸುಮೇರಿಯನ್ನರು**
- ಲಿಪಿಯನ್ನು **ಕ್ಯೂನಿಫಾರ್ಮ** ಎನ್ನುವರು.
- ಈ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು **ಬ್ಯಾಬಿಲೋನಿಯ** ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಉತ್ತರ ಭಾಗ – **ಅಖಡ್**
- ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗ – **ಸುಮೇರ್**

ಸುಮೇರಿಯನ್ನರು:–

- ಇಲ್ಲಿಗೆ ಉಂದ ಮೊದಲಿಗರು
- ಇವರು ತಮ್ಮ ದೇವರನ್ನು ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು
- ಇದನ್ನು **'ಜಿಗ್ಗುರಾತ್'** ಎನ್ನುವರು
- ಜಿಗ್ಗುರಾತ್ ಒಂದು ಆರಾಧನ ಕೇಂದ್ರ
- ಇದರ ಸುತ್ತಲಿ ಇಳಿಜಾರನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದರು
- ಇಲ್ಲಿನ ಗೋಪುರಗಳನ್ನು ಯಹೂದಿಗಳು **'ಬೆಬೆಲ್‌ನ ಗೋಪುರ'** ಎಂದರು
- ಇವರನ್ನು **ಅಕಾಡಿಯನ್ನರು** ಸೋಲಿಸಿದರು.

ಅಕ್ಕಾಡಿಯನ್ನರು:–

- ಇವರು ಸಿಮೈಟ್ಸ್ ಎಂದೇ ಪ್ರಚಲಿತರು.

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

- ಇವರನ್ನು ಅಮೊರೈಟರು ಸೋಲಿಸಿದರು.

ಅಮೊರೈಟರು:–

- ಇವರು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಅರಸ – **ಹಮ್ಮುರಬಿ**
- ಹಮ್ಮುರಬಿ **ಬ್ಯಾಬಿಲೋನ್‌ನಲ್ಲಿ ಅರಮನೆ** ಕಟ್ಟಿಸಿದನು.
- **ಕಠಿಣ ನಿಯಮ**ಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದರು
- ಇವುಗಳನ್ನು **ಹಮ್ಮುರಬಿಯ ಕಾನೂನು ಸಂಹಿತೆ** ಎನ್ನುವರು.
- ಇವರನ್ನು ಹಿಟೈಟರು ಸೋಲಿಸಿದರು

ಅಸ್ಸಿರಿಯನ್ನರು:–

- ಹಿಟೈಟ್‌ರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದವರು ಅಸ್ಸಿರಿಯನ್ನರು
- ಇವರು **ಅಶುರ** ಎಂಬ **ಮರುಭೂಮಿ ದೇವರ** ಅನುಯಾಯಿಗಳು
- ಇವರು ಪಶ್ಚಿಮ ಏಷ್ಯಾ & ಈಜಿಪ್ಟ್ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು
- ಸಾ.ಶ.ಪೂ 7ನೇ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ತೆರಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದರು
- ಇವರನ್ನು ಚಾಲ್ಡಿಯನ್ನರು ಸೋಲಿಸಿದರು

ಚಾಲ್ಡಿಯನ್ನರು:–

- ಇವರು **ಬ್ಯಾಬಿಲೋನಿಯನ್ನರು ಮರುಸ್ಥಾಪಿ**ಸಿದರು.
- **ಬ್ಯಾಬಿಲೋನ್**‌ನ್ನು ರಾಜಧಾನಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು
- ಶ್ರೇಷ್ಠ ದೊರೆ **ನೆಬುಕಡ್ನೆಜರ್**
- ಇವನು **ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ** ಉತ್ತೇಜ ನೀಡಿದರು.
- ಇವರನ್ನು ಸಾ.ಶ.ಪೂ 6ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಪರ್ಷಿಯನ್ನರು ಸೋಲಿಸಿದರು.
- ಕೊನೆಗೆ ಅಲೆಗ್ಸಾಂಡರ್ ಇದನ್ನು ಗ್ರೀಕ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಲೀನಗೊಳಿಸಿದನು.
- ನಂತರ ರೋಮನ್ನರು & ಟರ್ಕರು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಚೀನಾ ದೇಶದ ನಾಗರಿಕತೆ

- ಕಾರಣವಾದ ನದಿ – **ಹವಾಂಗೋ ನದಿ**
- ಈ ನದಿಯನ್ನು **'ಚೀನಾದ ದುಗುಡ'** ಎನ್ನುವರು.
- ಇದು ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ.
- ತನ್ನ ಹಾದಿಯನ್ನು ಬದಲಿಸಿ ಮನೆ & ಕೃಷಿಗೆ ಹಾನಿ
- ಇಲ್ಲಿನ ಕಾಲುವೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನಿಷ್ಕ್ರೀಯಗೊಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು.
- ಆದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು **'ಚೀನಾದ ದುಃಖದ ಪ್ರತೀಕ'**ವಾಗಿದೆ.

ಚೀನಾದಲ್ಲಿ ಆಳಿದ ರಾಜಮನೆತನಗಳು:–

1) ಶಾಂಗ್ ಮನೆತನ
2) ಚೌ ಮನೆತನ

ಆಡಳಿತ:–

- ರಾಜರುಗಳ ಕೆಳಗೆ ಅಧಿಕಾರ ವರ್ಗವಿತ್ತು.
- ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ರಾಜ ಭೂಮಿ ಹಂಚುತ್ತಿದ್ದನು.
- ಇದಕ್ಕೆ ಅವರು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅರಸನಿಗೆ ಸೈನಿಕ ಸಹಾಯ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು
- 2ನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ಇದ್ದರು
- 3ನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಕರು ಇದ್ದರು
- ಕೊನೆಯ ವರ್ಗ – ಗುಲಾಮ ವರ್ಗವಿತ್ತು.
- ರಾಜರು ಯುದ್ಧ ಖೈದಿಗಳನ್ನು ಗುಲಾಮರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು
- ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನವಿತ್ತು.
- ಸೈನಿಕರು ಕಂಚಿನ ತಲೆರಕ್ಷಾ ಕವಚ & ಲೋಹದ ದೇಹಕವಚ ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಇವರು ಕೃಷಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದರು
- ಭತ್ತವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.
- ತೆಳುವಾದ ನೂಲಿನ ಉಡುಪನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು
- ಇವರು ರೇಷ್ಮೆಯನ್ನು ಬೆಳೆದು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು
- ಇಲ್ಲಿ ರೇಷ್ಮೆ ಉತ್ಪಾದನೆ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ಯಮವಾಗಿತ್ತು.
- ಪಿಂಗಾಣಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಆತ್ಮ & ಆತ್ಮಶಕ್ತಿ ಬಗ್ಗೆ ನಂಬಿಕೆಯಿತ್ತು.
- ಸತ್ತ ದೇಹವನ್ನು ಶವಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಸಮಾಧಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು
- ಚೀನಿಯರು ಚಿತ್ರಲಿಪಿಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಿದ್ದರು
- ಚೀನಾ ಮಹಾಗೋಡೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದ್ದರು.

ಗ್ರೀಕ್, ರೋಮನ್ ಮತ್ತು ಅಮೇರಿಕಾ ನಾಗರಿಕತೆ

ಗ್ರೀಕ್ ನಾಗರಿಕತೆ:–

- ಮೆಡಿಟರೇನಿಯನ್ ಸಮುದ್ರದ ಪರ್ಯಾಯ ದ್ವೀಪ.
- ಏಜಿಯನ್ ಸಮುದ್ರ ಏಷ್ಯಾ ಮೈನರ್‌ನಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿದೆ.
- ಸಮುದ್ರ ಸಂಪರ್ಕವಿರುವುದರಿಂದ ನೌಕಾಬಲ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.
- ಇಂಡೋ–ಯುರೋಪಿಯನ್ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು.

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

- ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರೀಕರನ್ನು **'ಹೆಲ್ಲೇನೀಸ್'** ಎನ್ನುವರು. ಕಾರಣ ಇವರ ಪೂರ್ವಿಕ ಹೆಲ್ಲೆನ್ ಆಗಿದ್ದನು.
- ಇಟಾಲಿಯನ್ನರು ಹೆಲ್ಲೇನೀಸನ್ನು ಗ್ರೀಕ್ ಎಂದು ಕರೆದರು

ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರೀಕರಲ್ಲಿ ಮೂರು ಪಂಗಡಗಳಿದ್ದವು:–

1) ಅಯೋಲಿಯನ್
2) ಅಯೋನಿಯನ್
3) ಡೋರಿಯಸ್

ನಗರ ರಾಜ್ಯಗಳು:–

- ಗ್ರೀಕ್‌ನ ಪ್ರತಿ ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ರಾಜ, ಹಿರಿಯರ ಸಲಹಾ ಮಂಡಲಿಯಿತ್ತು.
- ಕೈಗಾರಿಕೆ & ವ್ಯಾಪಾರ ವೃದ್ಧಿಯಿಂದ ಗ್ರಾಮಗಳು ಪಟ್ಟಣಗಳಾದವು
- ಮುಂದೆ ಇವೇ ನಗರ ರಾಜ್ಯಗಳಾದವು
- ನಗರ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಗ್ರೀಕ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'ಪೋಲಿಸ್' ಎನ್ನುವರು.
- ಇಲ್ಲಿನ ಜನ ನಗರರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ನಿಷ್ಠರಾಗಿದ್ದರು.
- ನಗರರಾಜ್ಯಗಳು ಸೇನೆ, ಆಡಳಿತ, ನಗರ ದೇವತೆ ಹೊಂದಿದ್ದವು

ನಗರರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸಿದ ಅಂಶಗಳು:–

- ಗ್ರೀಕ್ ಭಾಷೆ
- ಹೋಮರನ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು
- ಒಲಂಪಿಕ್ ಕ್ರೀಡೆಗಳು
- ಗ್ರೀಕ್ ದೇವತೆಗಳು

ಪ್ರಮುಖ ಗ್ರೀಕ್ ನಗರರಾಜ್ಯಗಳು:–

1) ಅಥೆನ್ಸ್
2) ಸ್ಪಾರ್ಟಾ

ಅಥೆನ್ಸ್:–

- ಇದರ ರಾಜಧಾನಿ – ಅಟ್ಟಿಕಾ
- ಇದು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹೊಂದಿತ್ತು
- ರಾಜಪ್ರಭುತ್ವದ ನಂತರ ಶ್ರೀಮಂತ ಪ್ರಭುತ್ವ ಜಾರು.
- ಅರ್ಕನ್ ಎಂಬ ಆಡಳಿತಗಾರರನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತರು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಡ್ರಾಕೋ ಎಂಬುವವನು ಇಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಯ ಕಾನೂನು ಜಾರಿ ಮಾಡಿದನು.
- ಸೋಲಾನ್ ಎಂಬಾತನು ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಿದನು.
- ಇವನ ನಂತರ ಅಥೆನ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಅರಾಜಕತೆ ಉಂಟಾಯಿತು.
- ಮಧ್ಯಮವರ್ಗ & ಬಡರೈತರು ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಜಾರಿ ಮಾಡಿದರು
- ಆಗ ಅಥೆನ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ 'ಪೆರಿಕ್ಲಿಸ್‌ನ ಕಾಲ' ಆರಂಭವಾಯಿತು.
- ಇವನ ಕಾಲ ಸುವರ್ಣಯುಗ ಕಂಡಿತ್ತು.
- ಇವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ವಿಜ್ಞಾನ, ತತ್ವಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಿತ್ತು.
- ಅಥೆನ್ಸ್‌ನ್ನು 'ಹೆಲ್ಲಾಸ್‌ನ ಶಾಲೆ' ಎಂದು ಪೆರಿಕ್ಲಿಸ್‌ನು ಕರೆದನು.
- ಸಾಕ್ರಟೀಸ್, ಪ್ಲೇಟೋ, ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್ ಅಥೆನ್ಸ್‌ಗೆ ಸೇರಿದ್ದರು.

ಸ್ಪಾರ್ಟಾ:–

- ಇದು ಡೇರಿಯನ್ ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿತ್ತು.
- ಇದು ಗ್ರೀಕ್‌ನ ಸೈನಿಕ ರಾಜ್ಯವಾಗಿತ್ತು.
- ಇಲ್ಲಿ 7 ವರ್ಷದ ಬಾಲಕನಿಗೆ ಕಠಿಣ ಸೈನಿಕ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗುತಿತ್ತು.
- 12 ವರ್ಷ ತರಬೇತಿಯ ನಣಮತರ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರ್ಪಡೆ
- ಪರ್ಶಿಯಾದ ಡೇರಿಯಸ್ಸನು ಗ್ರೀಕ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದನು.
- ಅಥೆನ್ಸ್ & ಸ್ಪಾರ್ಟಾ ಸೇರಿ ಮ್ಯಾರಾಥಾನ್ ಕದನದಲ್ಲಿ ಪರ್ಶಿಯಾವನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದವು.
- ಅಥೆನ್ಸ್ ಕಾನ್ಪಡರಸಿ ಆಫ್ ಡೀಲಾಸ್ ಒಕ್ಕೂಟ ರಚನೆ
- ಇದರಿಂದ ಅಥೆನ್ಸ್–ಸ್ಪಾರ್ಟಾ ಮಧ್ಯ ವೈರತ್ವ ಉಂಟಾಯಿತು.
- ಈ ಎರಡು ಗಣರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವೆ "ಪೆಲೋಪೊನೀಷಿಯನ್ ಕದನ" ಜುಗಿತು
- ಉದರಲ್ಲಿ ಅಥೆನ್ಸ್ ಸೋತು ಸ್ಪಾರ್ಟಾದ ಅಧೀನ ರಾಜ್ಯವಾಯಿತು
- ಆದರೆ ಅಥೆನ್ಸ್ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಗತಿ ಕಂಡಿತು.
- ಸಾ.ಶ.ಪೂ 5ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಪರ್ಶಿಯಾನ್ನರ ಆಕ್ರಮಣದಿಂದ ಗ್ರೀಕ್ ನಾಗರಿಕತೆ ಅವನತಿ

ಧರ್ಮ:–

- ಗ್ರೀಕ್ ದೇವರು ಮಾನವರಂತೆ ಆಸೆ ಹೊಂದಿದ್ದರು
- ಈ ದೇವತೆಗಳು ಒಲಂಪಸ್ ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ವಾಸ
- ಜ್ಯೂಸ್ ಪ್ರಮುಖ ದೇವರು
- ಇವನ ಪತ್ನಿ ಹೀರಾ
- ಅಪೊಲೊ, ಅಫ್ರೋಡೈಟ್, ಅಥೆನಾ, ಅರಿಸ್ ಇತ್ಯಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿದ್ದರು
- ಅಥೆನಾ ಅಥೆನ್ಸ್‌ನ ನಗರ ದೇವತೆಯಾಗಿತ್ತು
- ಒಲಂಪಿಯಾದಲ್ಲಿ ಜ್ಯೂಸ್‌ನ ದೇವಾಲಯವಿದೆ.
- ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಒಲಂಪಿಕ್ ಕ್ರೀಡೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

ಶಿಕ್ಷಣ & ಸಾಹಿತ್ಯ:–

- ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗುರು ಪರಂಪರೆ ಇತ್ತು:– ಸಾಕ್ರಟೀಸ್–ಪ್ಲೇಟೋ–ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್–ಅಲೆಗ್ಸಾಂಡರ್
- ಪ್ಲೇಟೋ ಅಕಾಡಮಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆ ಸ್ಥಾಪನೆ
- ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್ ಲೀಸಿಯಂ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆ ಆರಂಭ
- ಡೆಮೊಸ್ತೆನಿಸ್ ಉತ್ತಮ ಭಾಷಣಕಾರ
- ಹೋಮರ್:– ಈಲಿಯಡ್ & ಒಡಿಸ್ಸಿ ಎಂಬ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ರಚನೆ
- ಹೆರೋಡೊಟಸ್ & ಥುಸಿಡೈಡಿಸ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಇತಿಹಾಸಕಾರರು
- ಈಸ್ಕಿಲಸ್, ಸೊಪೋಕ್ಲಿಸ್, ಯರಿಪಿಡಿಸ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಾಟಕಕಾರರು
- ಸೊಪೋಕ್ಲಿಸ್‌ನು ಇಡಿಪಸ್ & ಅಂತಿಗೋನೆ ನಾಟಕ ರಚನೆ

ಕಲೆ & ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ:–

- ಗ್ರೀಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಗುಲಾಮಗಿರಿ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾಗಿತ್ತು
- ಗ್ರೀಕರು ಲೈರ್ ಎಂಬ ತಂತಿ ವಾದ್ಯದಿಂದ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು
- ಪೆರಿಕ್ಲಿಸ್‌ನು ಅಥನ್ಸ್‌ನ 'ಪಾರ್ಥಿನಾನ್ ದೇವಾಲಯ'ವನ್ನು ಅಮೃತಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದನು.
- ಚಕ್ರವೆಸೆಯುವ ಡಿಸ್ಕೋಬಲಸ್ ಶಿಲ್ಪವನ್ನು ಮೈರನ್ ಕಡೆದಿದ್ದಾರೆ.
- ಪಾಲಿಗ್ನಾಟಸ್ ಪ್ರಮುಖ ಚಿತ್ರಕಾರನಾಗಿದ್ದನು.

ವಿಜ್ಞಾನ :–

- ಥೇಲ್ಸ್, ಪೈಥಾಗರಸ್ ಗಣಿತದ ದಿಗ್ಗಜರು
- ಅಣುಸಿದ್ಧಾಂತ– ಡೆಮಾಕ್ರಿಟಸ್ ಪ್ರತಿಪಾಧನೆ
- ಮೀನಿನಿಂದ ಮಾನವ ಎಂಬ ವಿಕಾಸವಾದತತ್ವವನ್ನು ಅನಾಕ್ಸಿಮಿಂಡರ್ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ
- ರೋಗಿಗಳಿಗೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಔಷಧಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದರು
- ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಪಿತಾಮಹ–ಹಿಪ್ಪೋಕ್ರಿಟಸ್

ಕ್ರೀಡೆ:–

- ಇವರು ದೈಹಿಕ ವಿಕಾಸಕ್ಕೂ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿದ್ದರು
- ಗ್ರೀಕರಲ್ಲಿ ಕ್ರೀಡೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಮಾನ್ಯತೆ ಇತ್ತು.
- ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕ್ರೀಡಾಪಟುಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಗೌರವವಿತ್ತು.
- ಇಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಒಲಂಪಿಕ್ ಕ್ರೀಡೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು
- ಒಲಂಪಿಕ್ ಕ್ರೀಡೆಗಳು 2750 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನಡೆದಿತ್ತು.
- ಇದರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ನಗರ ರಾಜ್ಯಗಳು ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು.

ಒಲಂಪಿಕ್ ಆರಂಭ:–

- ಮ್ಯಾರಾಥಾನ್ ಕದನದಲ್ಲಿ ಗ್ರೀಕರು ಗೆದ್ದರು
- ಈ ವಿಜಯದ ಸುದ್ಧಿ ಮುಟ್ಟಿಸಲು 24 ಮೈಲಿ ದೂರದ ಅಥೆನ್ಸ್‌ಗೆ ಪೈಡಸ್ ಎಂಬ ಸೈನಿಕ ಓಡಿಬಂದನು.
- ಇವನು ವಿಜಯದ ಸುದ್ಧಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸಿ ಕುಸಿದು ಸತ್ತನು.
- ಇದರ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥ ಒಲಂಪಿಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಮ್ಯಾರಾಥಾನ್ ಓಟ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಗ್ರೀಕ್‌ನ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮ್ಯಾಸಿಡೋನಿನ ದೊರೆ ಫಿಲಿಪ್ ನಾಶಪಡಿಸಿದನು
- ಅಖಂಡ ಗ್ರೀಕ್‌ನ್ನು ತನ್ನ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು.
- ಇವನ ಮಗನೇ ಅಲೆಗ್ಸಾಂಡರ್
- ಇವನ ಗುರು ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್
- ಇವನು ಜಗತ್ತನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವ ದಂಡಯಾತ್ರೆ ಕೈಗೊಂಡನು.
- ಈಜಿಪ್ಟ್, ಬ್ಯಾಬಿಲನ್, ಪರ್ಶಿಯಾ ಗೆದ್ದನು
- ಭಾರತಕ್ಕೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿ ಹಿಂತಿರುಗಿಸಿದನು.
- ಈಜಿಪ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಅಲೆಗ್ಸಾಂಡ್ರಿಯಾ ನಗರ ಕಟ್ಟಿಸಿದನು.

ರೋಮ್ ನಾಗರಿಕತೆ

- ಮೆಡಿಟರೇನಿಯನ್ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಚಾಚಿಕೊಂಡ ಪರ್ಯಾಯ ದ್ವೀಪ ಇಟಲಿ
- ಇಲ್ಲಿನ ಟೈಬರ್ ನದಿ ದಡದಲ್ಲಿ ರೋಮ್ ನಗರವಿದೆ.
- ಅಪೆನ್ನೈನ್ ಪರ್ವತ & ಸಮುದ್ರ ನಡುವೆ ಲ್ಯಾಟಿನ್ನ ಬುಡಕಟ್ಟು ವಾಸ
- 2700 ವರ್ಷ ಹಿಂದೆ ಟೈಬರ್ ನದಿ ದಡದಲ್ಲಿ ರೋಮ್ ಜನವಸತಿ ಪ್ರದೇಶ ಹುಟ್ಟು
- ರೋಮನ್ ಪುರಾತನ ವಂಶಿಕರನ್ನು ಪೇಟ್ರಿಷಿಯನ್ನ ಎನ್ನುವರು
- ಪೇಟ್ರಿಷಿಯನ್ ಎಂಬ ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಪದ ಪಾಟೆರ್(ಪಿತೃ) ದಿಂದ ಬಂದಿದೆ
- ರೋಮನ್ನರ ಮೂಲ ಪುರುಷ ರೋಮುಲಸ್ & ರೀಮಸ್

ಆಡಳಿತ:–

- ರೋಮ್ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿತ್ತು
- ಇವರಿಗೆ 'ಅಸೆಂಬ್ಲಿ & ಸೆನೆಟ್' ಎಂಬ ಸಲಹಾ ಸಂಸ್ಥೆಯಿತ್ತು.
- ಅಸೆಂಬ್ಲಿ – ಮಧ್ಯವಯಸ್ಸಿನ ಪುರುಷರನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು.
- ಸೆನೆಟ್ – ಪ್ರತಿಷ್ಟಿತರ ಸಭೆಯಾಗಿತ್ತು. ಇದು ಪ್ರಭಾವಿ ಸಂಸ್ಥೆ
- ಅಸೆಂಬ್ಲಿ ರಾಜನ ಪ್ರಸ್ತಾಪವನ್ನು ಸೆನೆಟ್ ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿತ್ತು.
- ಇಲ್ಲಿ ಸಾ.ಶ.ಪೂ 6ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಗಣರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪನೆ

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

- ರೋಮ್ ಗಣರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಸೆಂಬ್ಲಿ & ಸೆನೆಟ್‌ಗಳು ಮುಂದುವರೆದವು
- ಸದಸ್ಯರು ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಾವನ್ನು ನಿಭಾಯಿಯಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಸಮಾಜ:–

- ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪೇಟ್ರಿಷಿಯನ್ನರು & ಪ್ಲೇಬಿಯನ್ನರು ಎಂಬ ಎರಡು ವರ್ಗ

ಪೇಟ್ರಿಷಿಯನ್ನರು:–

1) ಸಮಾಜದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರು
2) ಮೇಲುವರ್ಗದವರು
3) ಭೂಮಾಲೀಕರು
4) ಸೆನೆಟ್‌ನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತದ್ದರು

ಪ್ಲೇಬಿಯನ್ನರು:–

1) ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರು
2) ಕೆಲಸಗಾರರು
3) ಸಣ್ಣ ಭೂ ಹಿಡುವಳಿದಾರರು
4) ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು
5) ಸಣ್ಣ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು
6) ಸೈನಿಕರು

- ಇವರ ಹಕ್ಕುಗಳು ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದವು
- ತೆರಿಗೆ ಪಾವತಿಸುವುದು
- ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿದ್ದರು
- ಸಾ.ಶ.ಪೂ 5ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ವಿರುದ್ಧ ದಂಗೆಯೆದ್ದರು
- ಆಗ ಪೇಟ್ರಿಷಿಯನ್ನರು ಅವರಿಗೆ ಕೆಲವು ರಿಯಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿದರು
- ಪ್ಲೇಬಿಯನ್ನರು ಟ್ರಿಬ್ಯೂನ್‌ಗಳ ಸದಸ್ಯರ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಹಕ್ಕು ಪಡೆದರು
- ಆಗ ರೋಮನ್‌ಲಾ ಎಂಬ ಕಾನೂನು ಜಾರಿ
- ಇದು ಪ್ರಜೆಗಳ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿತು.

ಫ್ಯೂನಿಕ್ ಯುದ್ಧಗಳು:–

- ಪ್ರದೇಶ ವಿಸ್ತರಣೆ ರೋಮನ್ನರನ್ನು ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೆ ದಾರಿ
- ಇವರು ಆಫ್ರಿಕಾದ ಕಾರ್ಥೇಜ್ ನಗರದ ಜೊತೆ ಕಾದಾಡಿದರು
- ಸಿಸಿಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಫಲವತ್ತಾದ ಪ್ರದೇಶ ಪಡೆಯಲು 118 ವರ್ಷ ಯುದ್ಧ ನಡೆಯಿತು.
- ಇವೇ ಫ್ಯೂನಿಕ್ ಯುದ್ಧಗಳು
- ಇದರಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಥೇಜೆಯನ್ನರು ಸೋತು ರೋಮನ್ನರು ಗೆದ್ದರು
- ಇದರಲ್ಲಿ ರೋಮನ್ನರು ಗ್ರೀಸ್, ಏಷ್ಯಾ, ಈಜಿಪ್ಟಿನ ಪ್ರದೇಶ ಪಡೆದರು
- ಈ ಆಕ್ರಮಣ & ವಿಜಯದಿಂದ ರೋಮ್ ಸಿರಿವಂತ ಪ್ರದೇಶವಾಯಿತು.
- ರೋಮ್ ಬಂಗಾರ & ಗುಲಾಮರನ್ನು ಗಳಿಸಿತು.
- ಗುಲಾಮರಿಗೆ ನಾಗರಿಕ ಹಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ
- ಇವರು ತಮ್ಮ ಯಜಮಾನರ ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ತಿಯಾದರು
- ಗುಲಾಮರನ್ನು ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಇಡುತ್ತಿದ್ದರು
- ಇವರು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ ಪಡೆದಿದ್ದು ಇದೆ.
- ರೋಮನ್ನರು ಗುಲಾಮರನ್ನು ಗ್ಲ್ಯಾಡಿಯೇಟರ್‌ಗಳಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು
- ಗ್ಲ್ಯಾಡಿಯೇಟರ್‌ಗಳ ಸೆಣಸಾಟವನ್ನು ಎಂಪಿಥಿಯೇಟರ್‌ನಿಂದ ವಿಕ್ಷಣೆ
- ಇಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಗುಲಾಮರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು
- ರೋಮನಲ್ಲಿ ಅರಾಜಕತೆ ಉಂಟಾಯಿತು.
- ದಂಗೆ ಎದ್ದರು

ಜೂಲಿಯಸ್ ಸೀಸರ್:–

- ರೋಮನಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಸಸ್–ಪಾಂಪೆ–ಜೂಲಿಯಸ್‌ರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಮೊದಲ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿ ಆಡಳಿತ ಆರಂಭ
- ಜೂಲಿಯಸ್ – ಫ್ರಾನ್ಸ್ & ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ಗೆದ್ದನು
- ಪಾಂಪೆ – ಸಿರಿಯಾ & ಟರ್ಕಿ ಗೆದ್ದನು
- ಕ್ರಾಸಸ್ – ಪಾರ್ಥಿಯವನ್ನು ಗೆದ್ದನು
- ನಗರ ರಾಜ್ಯವಾದ ರೋಮ್ ಇವರಿಂದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಾಯಿತು.
- ತನ್ನ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಯಾದ ಪಾಂಪೆಯನ್ನು ಜೂಲಿಯಸ್ ಕೊಂದನು
- ಈಜಿಪ್ಟ್‌ನ ರಾಣಿ ಕ್ಲಿಯೋಪಾತ್ರಳ ಪ್ರೀತಿಗಳಿಸಿದನು
- ಜೂಲಿಯಸ್ ತನ್ನನ್ನು 'ಡಿಕಟೇಟರ್(ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ)' ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡನು
- ಇವನು ರೋಮ್ ಗಣರಾಜ್ಯವನ್ನು ಶಿಥಿಲಗೊಳಿಸಿದನು.
- ಆಗ ಜೂಲಿಯಸ್ ಹತ್ಯೆಗೆ ಗುರಿಯಾದನು.
- ಇಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ, ಕೈಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರ ಪ್ರಗತಿ ಕಂಡಿತು.
- ಜ್ಯೂಲಿಯಸ್ ಪಂಚಾಂಗ ಜಾರಿ

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

ಅಗಸ್ಟ್ಸ್ ಸೀಸರ್:–

- ❖ ಮೊದಲ ಹೆಸರು:– ಆಕ್ಟೇವಿಯಸ್
- ❖ ಅಗಸ್ಟಸ್–ಮಾರ್ಕ್ಆಂಟೋನಿ–ಲೆಪಿಡಸ್ ಎಂಬ 2ನೇ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿ ಆಡಳಿತ ಆರಂಭ.
- ❖ ಅಗಸ್ಟಸ್ ಲೆಪಿಡಸ್ಸ್‌ನನ್ನು ಓಡಿಸಿ ಆಂಟೋನಿ ಜೊತೆ ಅಧಿಕಾರ ಹಂಚಿಕೆ
- ❖ ಆಂಟೋನಿಯು ಕ್ಲಿಯೋಪಾತ್ರಳ ಜೊತೆ ಸೇರಿದ್ದರಿಂದ
- ❖ ಇವನನ್ನು ಅಗಸ್ಟಸ್‌ನು ಆಕ್ಟೇವಿಯಂ ಕದನದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಿದನು.
- ❖ ಕೊನೆಗೆ ಆಂಟೋನಿ & ಕ್ಲಿಯೋಪಾತ್ರ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು
- ❖ ಆಗ ಅಗಸ್ಟಸ್ 'ಇಂಪರೇಟರ್' ಎಂಬ ಬಿರುದು ಪಡೆನು
- ❖ ರೋಮ್‌ನ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಯಾದನು
- ❖ ಇವನ ಕಾಲವನ್ನು ರೋಮ್‌ನಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣಯುಗ ಕಂಡಿತು
- ❖ ರೋಮ್ ಅನ್ನು ಅಮೃತ ಶಿಲೆಯಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿದನು
- ❖ ರೋಮ್ ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರಗತಿ ಕಂಡಿತು.
- ❖ ಒಡೊಸರ್ ಎಂಬ ಜನಾಂಗದಿಂದ ರೋಮ್ ನಾಶವಾಯಿತು.

ಸಾಹಿತ್ಯ:–

- ○ ವರ್ಜಿಲ್ ರೋಮ್‌ನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕವಿ
- ○ ಈನಿಯನ್ ಇವನ ಮಹಾಕಾವ್ಯ
- ○ ಒವಿಡ್‌ನು ಮೆಟಮಾಫಿಸಿಸ್ ಕೃತಿ ರಚನೆ
- ○ ಸಿಸಿರೋ, ಪ್ಲೌಟಸ್, ಟಾರೆನ್ಸ್ ಖ್ಯಾತ ಕವಿಗಳು
- ○ ಜೂಲಿಯಸ್ ಒಳ್ಳೆಯ ಇತಿಹಾಸಕಾರ ಇವನು ಗಾಲಿಕ್ ಯುದ್ಧಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೃತಿ ರಚನೆ
- ○ ಲಿವಿ, ಟಾಸಿಟಸ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಇತಿಹಾಸಕಾರರು

ತತ್ವಜ್ಞಾನ:–

- ➢ ಕ್ಯಾಟೋ ಇವನು ಪಶ್ಚಿಮದ ಸಾಕ್ರಟಿಸ್ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದ
- ➢ ಸಿಸಿರೋ, ಸೆನೆಕಾ, ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮಾರ್ಕಸ್ ಅರಿಲಿಯಸ್‌ರು 'ಸ್ಟೋಯಿಕ್‌ತತ್ವ' ಪ್ರತಿಪಾದನೆ
- ➢ ಅಂದರೆ "ನಿಸರ್ಗದೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಮಡು ಬಾಳು" ಎಂದರ್ಥ

ಕಲೆ & ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ:–

- ▪ ಕಲೋಸಿಯಂ & ಎಂಪಿಥಿಯೇಟರ್ ಉದಾಹರಣೆ
- ▪ ಪ್ಯಾಂಥಯೊನ್ ರೋಮ್‌ನ ವಿಶಾಲ ಕಟ್ಟಡ ಗೊಮ್ಮಟ
- ▪ ಕ್ಯುಪಿಡ್ ಪ್ರತಿಮೆ
- ▪ ಅರಾ ಪೆಸಿಸ್ ಶಿಲ್ಪಗಳು

ವಿಜ್ಞಾನ:–

- ❖ ಹಿರಿಯ ಪ್ಲಿನಿ – ನ್ಯಾಚುರಲ್ ಹಿಸ್ಟರಿ(ವಿಶ್ವಕೋಶ)
- ❖ ಸೇಜೆರಿಯನ್ & ಕಣ್ಣುಪೊರೆ ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆ ಬಗ್ಗೆ
- ❖ ಗ್ಯಾಲನ್ – ತಜ್ಞ ವೈದ್ಯ
- ❖ ಸ್ಟ್ರಾಬೋ, ಟಾಲೆಮಿ – ಖ್ಯಾತ ಭೂಗೋಳ ತಜ್ಞರು

ಅಮೇರಿಕಾ ನಾಗರಿಕತೆ

- ➢ ಪ್ರಾಚೀನ ಕೊಲಂಬಿಯಾ ನಾಗರಿಕತೆಗಳು:– ಮಾಯಾ, ಆಸ್ಟೆಕ್, ಇಂಕಾ
- ➢ ಅಮೇರಿಕಾದಲ್ಲಿನ ಇಂಡಿಯಾನ್ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.
- ➢ ಹೊಸ ಭೌಗೋಳಿಕ ಅನ್ವೇಷಣೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಮೇರಿಕಾ & ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾವನ್ನು ಭಾರತ ಎಂಉ ಕರೆದರು.
- ➢ ಇಲ್ಲಿನ ಜನರನ್ನು ಇಂಡಿಯನ್ನರು ಕರೆದರು
- ➢ ಆದ್ದರಿಂದ ಅಮೇರಿಕಾ ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳು ಇಂಡಿಯನ್ನರೆಂದು ಕರೆಸಿಕೊಂಡರು
- ➢ ಹಳೆಯ ಜಗತ್ತು & ಹೊಸ ಜಗತ್ತು ಎಂದು ವಿಂಗಡಣೆ
- ➢ ಹಳೆಯ ಜಗತ್ತಿನ ನಾಗರಿಕತೆಗಳು:– ಈಜಿಪ್ಟ್, ಮೆಸಪಟೋಮಿಯ, ಚೀನಾ, ಹರಪ್ಪಾ
- ➢ ಹೊಸ ನಾಗರಿಕತೆ:– ಗ್ರೀಕ್, ರೋಮ್, ಅಮೇರಿಕಾ ನಾಗರಿಕತೆ

ಆರಂಭಿಕ ಬದುಕು:–

- ❖ ಇವರ ಬದುಕು ಸ್ಥಿರಗೊಂಡಿದ್ದು ಸಾ.ಶಪೂ 1500
- ❖ ಜೋಳ, ಕಾಳು, ಹಣ್ಣು, ಮೆಣಸು ಹತ್ತಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು
- ❖ ಆರಂಭಿಕ ಹಳ್ಳಿಗರು ನವಶಿಲಾಯುಗದ ತಿಳಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರು.
- ❖ ಸಾ.ಶ.ಪೂ 1200–900 ರಲ್ಲಿ ಪಿರಮಿಡ್ & ಸ್ಮಾರಕಗಳ ನಿರ್ಮಾಣದ ವೇಳೆಗೆ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯಾದವು
- ❖ ಈ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಮೆಕ್ಸಿಕೋದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು.
- ❖ ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರತಿಮೆಗಳು ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು–ರಾಜರನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವೆ.
- ❖ ಇವುಗಳನ್ನು ಒಲ್‌ಮೆಕ್ ಎಂದು ಕರೆದಿದೆ.
- ❖ ಇಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಸಮಾಜ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿತ್ತು.
- ❖ ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಸುತ್ತ ರಾಜಧಾನಿ ನಗರಗಳು ಬೆಳೆದವು
- ❖ ಇವರಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯತೆಮೂಡಿತು.

RAMALINGAPPA L Asst Teacher

ಮಾಯಾ ನಾಗರಿಕತೆ:-

- ಮೆಕ್ಸಿಕೊದ ಯುಕಟೆನ್ ಪ್ರದೇಶ ನಿವಾಸಗಳು.
- ಇವರ ಭಾಷೆ ಯುಕಟೆಕ್.
- ದೈಹಿಕವಾದ ಲಕ್ಷಣಗಳು:-
  1) ಗಿಡವಾಗಿದ್ದರು
  2) ಕಂದುಬಣ್ಣ
  3) ನೇರಕೂದಲು
  4) ಗುಂಡನೆಯ ತಲೆ
- ಪ್ರಾಚೀನ ಅಮೇರಿಕಾದ ಇಂಡಿಯನ್ನರಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದವರು- ಮಾಯಾಗಳು
- ಕಲ್ಲಿನ ಅವಶೇಷಗಳು ಯುಕಟೆನ್, ಗ್ವಾಟೆಮಾಲ, ಹೊಂಡುರಸಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿವೆ.
- ಇಲ್ಲಿನ ಮೊದಲ ನಗರಗಳು ಸಾ.ಶ.320 ರಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣ.
- ಸಾಶ.ಪೂ. 1527 ರಿಂದ 1546 ವರೆಗೆ ಕೊರ್ಟೆಜ್ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸ್ಪೇನಿಯರ ಆಕ್ರಮಣದಿಂದ ಮಾಯಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಾಶ.

ಮಾಯಾ ಜನರ ಬದುಕು:-

- ಇವರ ನೆಲೆಸು ನಾಡುಗಳು ಬೃಹತ್ ಆಚರಣೆ ಕೇಂದ್ರಗಳು
- ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆ, ಸಂತೆ, ನ್ಯಾಯಾಲಯ, ನಾಗರಿಕ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಬಳಕೆ.
- ಇದರ ಸುತ್ತಲಿನ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಜನರ ವಾಸ.
- ತಿಕಲ್ ನಲ್ಲಿ ಪಿರಮಿಡ್, ಅರಮನೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.
- ಇವುಗಳ ಎದುರಿಗೆ ಬೃಹತ್ ಶಿಲಾಕಂಬಗಳು, ಇದ್ದವು.
- ಇದರಲ್ಲಿ ದೇವರ, ಪುರೋಹಿತರ, ಗಣ್ಯವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಚಿತ್ರಗಳಿದ್ದವು.
- ಹಿರೋಗ್ಲೈಫಿಕ್ ಪಠ್ಯ ಕೆತ್ತಲಾಗಿತ್ತು.
- ಈ ಕಲ್ಲಿನಾಕೃತಿಯನ್ನು ಸ್ಟೆಲಿಸ್ ಎನ್ನುವರು.
- ಇಲ್ಲಿನ ಸುತ್ತ, ಜೋಳ, ಗೆಣಸು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಬೌದ್ಧಿಕ ಸಾದನೆ:-

- ಬರವಣಿಗೆ, ಖಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ, ಕಾಲಗಣನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.
- ಇವರ ಬರವಣಿಗೆ ವೈಚಾರಿಕ ಸಂಕೇತಗಳು ಮತ್ತು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿದೆ.
- ಇವು 850 ಅಂಶಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ
- ಇವುಗಳ ಅರ್ಥ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ.
- ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಕಲ್ಲಿನಸ್ಮಾರಕ, ಕಟ್ಟಡ, ಮರದತುಂಡು, ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದಿವೆ.
- ಇವು ಸ್ಪೇನಿನ ಆಕ್ರಮಣದಿಂದ ನಾಶವಾಗಿದೆ.
- ಡ್ರೆಸ್‌ಡೆನ್ ಕೊಡೆಕ್ಸ್ ಗ್ರಹಣಗಳ ದಿನಾಂಕ ತಿಳಿಯಲು ಬಳಕೆ.
- ಇಲ್ಲಿ ಲೋಹದ ಬಳಕೆ ಕಂಡುಬಂದಿಲ್ಲ.
- 16ನೇ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ತಾಮ್ರ- ಬಂಗಾರ ವಿರಳವಾಗಿತ್ತು.
- ಕಲ್ಲು, ಎಲುಬು, ಮರದ ಉಪಕರಣ ಬಳಕೆ.
- ಇವರಿಗೆ ಬಿಲ್ಲುಬಾಣದ ಅರಿವು ಇರಲಿಲ್ಲ.
- ಜೋಳದ ಬಳಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ದೇವರು ಆರಾಧ್ಯದೈವ.
- ಇಲ್ಲಿ ನರಬಲಿ ವಿರಳವಾಗಿತ್ತು.

ಆಸ್ಟೆಕ್ ನಾಗರಿಕತೆ :-

- ಮೆಕ್ಸಿಕೋದ ಟೆಕ್ಸಿಕೊ ಸರೋವರದ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ನಗರ ನಿರ್ಮಾಣ.
- ಇವರ ಟೆನೋಚ್ ನ ಹೆಸರಿನ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಟೆನೋಚರೆಂದು ಕರೆದರು.
- ಇವರು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ನಗರ ಟೆನೊಟಟ್‌ಲಾನ್ (ನೀರಿನಿಂದ ಉದಯಿಸುವ ಕಲ್ಲು)
- ಈ ನಗರವನ್ನು ಮೆಕ್ಸಿಕ ಎಂದು ಕರೆಯುವರು.
- ಇವರ ಭಾಷೆ- ನಹೂವಾ.
- ಇವರು ವ್ಯಾಪಾರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು.
- ಇವರ ಜೀವನ ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಉತ್ಖನನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.
- ಈ ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಇಂಡಿಯನ್ ಕೊಡೈಸಸ್ ಎನ್ನುವರು.

ಸ್ಪೇನ್ ದಾಳಿ:-

- 1519 ರಲ್ಲಿ ಸ್ಪೇನ್ ಸೇನೆ ಮೆಕ್ಸಿಕೋ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದವು.
- ಸುಂದರ ದ್ವೀಪ ಸೇನೆಯ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿತ್ತು.
- ಅದೇ ರಾಜಧಾನಿ ಟೆನೊಟಿಟ್‌ಲಾನ್.
- ಇದು ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಸಂಪತ್ತಿನ ದ್ಯೊತಕವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿತ್ತು.
- ಸ್ಪೇನ್ ಸೇನೆಗೆ 3 ದಾರಿ ಕಂಡವು.
- ಅರಮನೆಗೆ ಹೋಗುವ ದಾರಿ.
- ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದಾರಿ.
- ಇವೆಲ್ಲಾ ಸ್ಪೇನ ಆಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದವು.

ಬದುಕು :-

- ಅಲೆಮಾರಿ ಜನರು.

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

- ಇವರು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳೊಂದಿಗೆ ಕಾದಾಡಿದರು.
- ಇಲ್ಲಿನ ಟೋಲ್‌ಟೆಕ್ಕರ, ಮಾಯಾಜನ, ಜೆಪೊಟೆಕ್ಕರನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಳವಡಿಸಿ ಕೊಂಡರು.
- ಇವರು ಮೆಕ್ಸಿಕೋ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದು ಟೆನೋಟಿಟ್‌ಲಾನ್ ನಗರದ ಉಗಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣ.
- ಇಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.
- ದೇವಾಲಯಗಳು ನಿರ್ಮಾಣ.
- ಬರವಣಿಗೆ – ಹಿರೋಗ್ಲೈಫಿಕ್ಸ್
- ಕಾಲಗಣಣೆಯನ್ನು ಮಾಯನ್ನರಿಂದ ತಿಳಿದರು.

ವಾಣಿಜ್ಯ :–

- ವಿದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರವಿತ್ತು.
- ಸೈನಿಕರು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ.
- ಕೂಲಿಯವರನ್ನೆ ಹೊರೆಹೊಯ್ಯಲು ಬಳಕೆ.
- ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ತರಲು ಕಾಲುವೆ ಬಳಕೆ.
- ಮುಖ್ಯಫಸಲು –ಕಾಳು, ಧಾನ್ಯ, ಮೆಣಸು, ಹಣ್ಣಿನರಸ, ಟೊಮೆಟೋ ತಂಬಾಕು– ಹತ್ತಿ.
- ವಸ್ತು ವಿನಿಮಯ ಮೂಲಕ ವ್ಯಾಪಾರ. ರಾಜರು ಸುಂದರ ಅರಮನೆಗಯಲ್ಲಿ ವಾಸ.
- ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರು – ಗುಲಾಮರು ರಾಜನ ಅಧೀನದಲ್ಲಿದ್ದರು
- ಅರಮನೆ ಬಳಿ ಉದ್ಯಾವನ, ಪ್ರಾಣಿಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಇತ್ತು.
- ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಯೋಜನೆ ಇತ್ತು.

ಜೀವನ ವಿಧಾನ;–

- ಸಣ್ಣ ದ್ವೀಪಗಳನ್ನು ಕೃಷಿಭೂಮಿಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆ.
- ಇವುಗಳನ್ನು ಚಿನಂಪ ಎನ್ನುವರು.
- ರೈತರು ಗುಡಿಸಲುಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸ.
- ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಕಲ್ಲಿನ ಮತ್ತು ಸುಟ್ಟ ಇಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ನಿರ್ಮಿತ ನಿವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದರು.
- ಯುದ್ಧ ತರಬೇತಿಯಲ್ಲಿ ಭರ್ಜಿ, ಬಿಲ್ಲುಬಾಣ ಬಳಕೆ.
- ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೆರೆಸಿಕ್ಕವರನ್ನ ಆಹುತಿ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಆಸ್ವೆಕರು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಆರಾಧಕರು.
- ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನವರ ಬಲಿ ಒಂದಾಗಿತ್ತು.
- 1517 ರಲ್ಲಿ ಹರ್ನೆಂಡೊ ಕಾರ್ಟೆಸ್ಸ್ ನ ದಾಳೀಗೆ ಆಸ್ವೆಕ್ ನಾಶವಾಯಿತು.

ಇಂಕಾ ನಾಗರಿಕತೆ:–

- ಇದು ಪೆರು, ಈಕ್ವೆಡೋರ್, ಚಿಲಿ, ಅರ್ಜೆಟೈನಾ ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು.
- ಇಂಕಾ ಹಿಂದಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಪರಂಪರೆ ಮುಂದುವರೆಸಿತ್ತು.
- ಬರವಣಿಗೆ ಇಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಆರಂಭದ ಜೀವನ ತಿಳಿದುಬಂದಿಲ್ಲ.
- ಇವರು ಪೆರುವಿನ ಕುಸ್ಕೋ ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದರು.
- ಇವರ ನಾಯಕ– ಟ್ಯೂಪೆಕ್.
- ಇವನು ಇಂಕಾಗಳ ಮೂಲ ಪುರುಷ ಚಿಮುಗಳ ಹೋರಾಡಿ ಸೋಲಿಸಿದರು.
- 1532 ರಲ್ಲಿ ಸ್ಪೆನಿಷ್ ಸೇನೆ ಇಂಕಾಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸಿತು.

ರಾಜಕೀಯ :–

- ಇಂಕಾ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ 4 ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಾಗಿದ್ದವು.
- ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳನ್ನು ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಇವರ ಮೇಲೆ ರಾಜನಿದ್ದ.
- ಸಮಾಜದ ಪ್ರಬಲ ವರ್ಗಗಳು –ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಪುರೋಹಿತರು.
- ಭೂಮಿಯನ್ನು 3 ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಣೆ
  1) ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲಾಗಿತ್ತು
  2) ಸೂರ್ಯದೇವರಿಗೆ ಮೀಸಲು
  3) ರಾಜನಿಗೆ ಮೀಸಲು.
- ಉಗ್ರಾಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿತ್ತು.
- ನಿರೀಕ್ಷಕರಗಳು ಜನಸಂಖ್ಯೆ, ಆಹಾರ, ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಲೆಕ್ಕ ಇಡುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಇಂಕಾಗಳ ಮುಖ್ಯ ಕೊಡುಗೆ – ಬೃಹತ್ ಶಿಲಾಕಟ್ಟಡಗಳು.
- ಇವರ ಕಟ್ಟಡಗಳು ಪೇರುವಿನಲ್ಲಿವೆ.
- ಟ್ಯೂಪೆಕ್ಕನು ಕೋಟೆ ಪೇರುವಿನಲ್ಲಿದೆ.
- ಇಂಡಿಗೋ – ಟಿಟಿಕಾಶ ಸರೋವರದ ಅರಮನೆ
- ಚಂದ್ರನ ದೇವಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣ.
- ಚಿನ್ನದ ಆಭರಣದ ಕೆಲಸದ ಉತ್ತರ ಪೆರುವಿನಲ್ಲಿದೆ.
- ಸೂರ್ಯದೇವ – ಇಂಕಾಗಳ ಆರಾಧ್ಯದೈವ.
- ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣನಾದ ದೇವರು – ವೀರಕೋಚ.
- ಇವರು ಪ್ರಕೃತಿ ಆರಾಧಕರು.

RAMALINGAPPA L Asst Teacher

ಅಧ್ಯಾಯ–5

ಸನಾತನ ಧರ್ಮ

ಸರ್ವೇ ಭವನ್ತು ಸುಖೀನಃ
ಸರ್ವೇ ಸನ್ತು ನಿರಾಮಯಾಃ
ಸರ್ವೇ ಭದ್ರಾಣಿ ಪಶ್ಯನ್ತು
ಮಾ ಕಶ್ಚಿತ್ ದುಃಖಭಾಗ್ ಭವೇತ್
ಓಂ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ॥

- ಈ ಶ್ಲೋಕದ ಅರ್ಥ **"ಎಲ್ಲಾರೂ ಸುಖಿಗಳಾಗಿರಲಿ, ಎಲ್ಲರೂ ರೋಗಾದಿ ಚಿಂತೆಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗಿರಲಿ, ಎಲ್ಲರೂ ಶುಭವನ್ನೇ ಕಾಣುವಂತಾಗಲಿ, ಯಾರೂ ದುಃಖಿತರಾಗದೆ ಇರಲಿ, ಜಗತ್ತಿನ ಸರ್ವ ಜೀವಿರಾಶಿಗಳಿಗೂ ಎಂದೆಂದೂ ಸದಾ ಸುಖ, ಶಾಂತಿ, ನೆಮ್ಮದಿಗಳೇ ಇರಲಿ"**
- ಇದೇ ಸನಾತನ ಧರ್ಮದ ಜೀವಾಳ.
- ಸನಾತನ ಎಂದರೆ, **ಅತಿ ಪ್ರಾಚೀನ, ನತ್ಯನೂತನ** ಎಂದರ್ಥ ಅಂದರೆ, ಚಿರಂತನ, ಶಾಶ್ವತ ಎಂದರ್ಥ
- ಸನಾತನ ಧರ್ಮ **ಭಾರತದಲ್ಲಿ** ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆಯಿತು.
- ಇದನ್ನು **"ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ"** ಎನ್ನುವರು.

ವೇದಗಳ ಅರ್ಥ:–

- ✓ ಶಾಂತಿ ಮಂತ್ರಗಳು:–
  'ಭದ್ರಂ ಪಶ್ಯೇಮ' (ಮಂಗಳವಾದುದನ್ನೇ ಕಾಣೋಣ)
  'ಮಾ ವಿದ್ವಿಷಾವಹೈ' (ಯಾರನ್ನೂ ದ್ವೇಷ ಮಾಡದೆ ಇರುವಂತಾಗಲಿ).
- ✓ ಇವುಗಳನ್ನು **ಉಪನಿಷತ್**ಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.
- ✓ ಉಪನಿಷತ್ ವೇದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒಂದು ಭಾಗ
- ✓ ವೇದ ಶಬ್ದವು **'ವಿದ್'** ದಾತುವಿನಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿ
- ✓ ವಿದ್ ಎಂದರೆ, **ಜ್ಞಾನ** ಎಂದರ್ಥ
- ✓ **ವಿದ್ಯೆ, ವಿದ್ವಾಂಸ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ** ಶಬ್ದಗಳು ವಿದ್‌ನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿವೆ.
- ✓ ವೇದಗಳನ್ನು **"ಅಪೌರುಷೇಯ"** ಎಂದು ವರ್ಣಿತ.
- ✓ ಅಂದರೆ **'ವೇದಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಯಾರೂ ಬರೆದಿಡಲಿಲ್ಲ/ರಚಿಸಲಿಲ್ಲ'**
- ✓ ಇವು ಋಷಿಮುನಿಗಳ **ತಪಸ್ಸಿನ ಫಲವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಿಸಿದ ಮಂತ್ರಗಳು**
- ✓ ಇವು ಋಷಿಮುನಿಗಳ **ಅಪಾರ ಜ್ಞಾನಾನುಭವಗಳ ಫಲಗಳು**
- ✓ ಒಂದು ಸಮುದಾಯದ ಸಮಗ್ರ ಜ್ಞಾನಾನುಭವಗಳ ಸಂಗ್ರಹ.

ವೇದಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿಂಗಡಣೆ:–

- ಇವು **ಸನಾತನ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ತಳಪಾಯ** ಹಾಕಿವೆ.
- ಇವುಗಳನ್ನು **'ಶ್ರುತಿ'** ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.
- ಇವು ಜಗತ್ತಿನ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯ.
- ಭಾರತದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಆರಂಭವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.
- ಇವು 5000 ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಹಿಂದೆ ರಚನೆಯಾಗಿವೆ.
- ಋಷಿಗಳು ತಮ್ಮಿಷ್ಟದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ ನಿವೇದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಂತ್ರಗಳೇ **ಋಕ್ಕುಗಳು**
- ಋಕ್ಕುಗಳ ಸಮೂಹವೇ **ಸೂಕ್ತಗಳು.**
- ಋಷಿ ಸಂತತಿಯವರು, ಶಿಷ್ಯವರ್ಗದವರು ದೇವತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ರಚಿಸಿದ ಸೂಕ್ತಗಳ ಸಮೂಹವೇ **ಮಂಡಲ.**
- ಋಷಿಗಳ ಗುಂಪಿನಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದ ಮಂಡಲಗಳೇ **'ಸಂಹಿತೆ'.**
- ಅಪಾರ ವೇದರಾಶಿಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು & ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಕಲಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿರಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ
- **ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನರು** ವೇದಮಂತ್ರ ಸಮೂಹವನ್ನು ವಿಭಜನೆ (ವ್ಯಾಸ) ಮಾಡಿ **ವೇದವ್ಯಾಸ**ರೆನಿಸಿದರು.
- ವಿಭಜನೆಯಿಂದ **ಋಗ್ವೇದ, ಯಜುರ್ವೇದ, ಸಾಮವೇದ, ಅಥರ್ವವೇದ** ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳಾದವು.
- ಇವುಗಳನ್ನು ವೇದವ್ಯಾಸರು ಕ್ರಮವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರಾದ **ಪೈಲ, ವೈಶಂಪಾಯನ, ಜೈಮಿನಿ & ಸುಮಂತರಿಗೆ** ಉಪದೇಶಿಸಿದರು.
- ನಂತರ ಇವು ಸ್ವತಂತ್ರ ವೇದ ಶಾಖೆಗಳಾಗಿ ಬೆಳೆದವು.
- ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತಃಸಂಬಂಧವಿದೆ, ಆದರೆ ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧಾಭಾಸಗಳಿಲ್ಲ.
- **ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತ ನಡೆಸುವ ಯಜ್ಞಕಾರ್ಯ**ದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳ ಪಾರಂಗತರು ಭಾಗಿ.

ವೇದಗಳ ಸ್ವರೂಪ:–

- ➢ ವೇದಗಳನ್ನು **ಸಂಹಿತೆಗಳು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಳು, ಅರಣ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ಅರಣ್ಯಗಳು** ಎಂದು ನಾಲ್ಕು ಸ್ಕಂಧಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗ
- ➢ **ಸಂಹಿತೆ:–** ಇವು ದೇವತೆಗಳ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ.
- ➢ **ಬ್ರಾಹ್ಮಣ:–** ಯಜ್ಞ ಆಚರಣೆಯ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ವೇದಭಾಗ
- ➢ **ಅರಣ್ಯಕಗಳು:–** ಸ್ತೋತ್ರಗಳ & ಯಜ್ಞಗಳ ಅಂತರರ್ಥಗಳನ್ನು ವಿಶದಪಡಿಸುವ ಭಾಗ
- ➢ **ಉಪನಿಷತ್ತು:–** ತತ್ವಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಕ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ವಿಧಾನ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡುವ ಭಾಗ

ಋಗ್ವೇದ ಸಂಹಿತೆ:–

RAMALINGAPPA LAST Teacher

- ✓ ಋಗ್ವೇದ ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ **1028 ಸೂಕ್ತಗಳು, 10552 ಮಂತ್ರಗಳಿವೆ**
- ✓ ಇವು ಛಂದೋಬದ್ಧವಾಗಿ **ಗಾಯಿತ್ರಿ, ಉಷ್ಣಿಕ್, ಪುರ ಉಷ್ಣಿಕ್, ಕಕುಪ್, ಅನುಷ್ಟುಪ್, ಬೃಹತೀ ಛಂದಸ್ಸು**ಗಳಲ್ಲಿವೆ.
- ✓ ಸೂಕ್ತಗಳನ್ನು **85 ಅನುವಾಕಗಳು, 10 ಮಂಡಲ**ಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗ
- ✓ ವೇದಗಳನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವವರು ಋಗ್ವೇದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು **8 ಅಷ್ಟಕಗಳು, 64 ಪ್ರಪಾಠಕಗಳು, 2024 ವರ್ಗಗಳು** & **10,552 ಮಂತ್ರ**ಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗ.

ಆಸ್ತಿಕ ಮತ್ತು ನಾಸ್ತಿಕ ಪಂಥಗಳು:–

- ಸನಾತನ ಧರ್ಮದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು **ವೈದಿಕ** & **ಅವೈದಿಕ** ಎಂದು ವಿಂಗಡಣೆ
- **ವೇದಮೂಲದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾತ್ರ ವೈದಿಕ,** ಉಳಿದವು ಅವೈದಿಕ.
- ನಂತರ **ಆಸ್ತಿಕ** & **ನಾಸ್ತಿಕ ಪಂಥ**ಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಣೆ
- ವೈದಿಕ ಶಾಖೆ & ಉಪಶಾಖೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸಾಹಿತ್ಯ **ಆಸ್ತಿಕ.**
- ಅವೈದಿಕ ಶಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಆಸ್ತಿಕ & ನಾಸ್ತಿಕ ಎರಡೂ ಇವೆ.
- ದೇವರನ್ನು ಒಪ್ಪುವವರು ಆಸ್ತಿಕರು, ಒಪ್ಪದವರು ನಾಸ್ತಿಕರು ಎಂಬುದು ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆ.

ಸ್ಮೃತಿಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳು:–

- ✓ ವೈದಿಕ ಆಸ್ತಿಕ ಶಾಖೆಯ ಮೊದಲ ಕವಲು **ಶ್ರುತಿ ಸಾಹಿತ್ಯ**
- ✓ **ಋಗ್ವೇದದಿಂದ ಅಥರ್ವವೇದದವರೆಗಿನ** ಸಾಹಿತ್ಯ **ಶ್ರುತಿ** ಎನಿಸಿದೆ
- ✓ ವೈದಿಕ ಆಸ್ತಿಕ ಶಾಖೆಯ ಎರಡನೆ ಕವಲು **ಸ್ಮೃತಿ ಸಾಹಿತ್ಯ**
- ✓ ಶ್ರುತಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಬರುವ ವೇದಸಾಹಿತ್ಯ **ಸ್ಮೃತಿ ಸಾಹಿತ್ಯ**
- ✓ **ಕಿವಿಯಿಂದ ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು** ಶ್ರುತಿ, **ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು** ಸ್ಮೃತಿ.

ಸ್ಮೃತಿ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಮೂರು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಣೆ:–

- ✓ **ಮೊದಲ ಭಾಗ ವೇದಾಂಗಗಳು:–**
- **ಇವು** ಧರ್ಮಗ್ರಂಥಗಳು, ವೇದಗಳ ಅರ್ಥ ತಿಳಯಲು ಅನುಸರಿಸುವ ವಿಷಯಗಳನ್ನು, ನಿಯಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸಮೂಹ **ವೇದಾಂಗ.**
- ಇದರ ಭಾಗಗಳು:– **ಶಿಕ್ಷಾ, ವ್ಯಾಕರಣ, ಛಂದಸ್ಸು, ನಿರುಕ್ತಿ, ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ** & **ಕಲ್ಪ**
- ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವು **ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಬದುಕಿಗೆ** & **ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ಸಮಾಜ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಅಗತ್ಯ** ನಿಯಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.
- ಉದಾ:– ಪ್ರಮುಖ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳು **ಮನುಸ್ಮೃತಿ, ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ ಸ್ಮೃತಿ, ಪರಾಶರ ಸ್ಮೃತಿ**
- ✓ **ಎರಡನೇ ಭಾಗ ಇತಿಹಾಸ ಗ್ರಂಥಗಳು:–**
- ✓ ಇತಿಹಾಸ ಗ್ರಂಥಗಳೆನಿಸಿದ **ರಾಮಾಯಾಣ, ಮಹಾಭಾರತ, ಹದಿನೆಂಟು ಪುರಾಣಗಳು, 18 ಉಪಪುರಾಣಗಳು, ಪೌರಾಣಿಕ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು, ಪೌರಾಣಿಕ ಗೀತೆಗಳು.**
- ✓ **ಮೂರನೇ ಭಾಗ ಷಡ್ದರ್ಶನಗಳು:–**
- ▪ ಇವು **ಭಾರತೀಯ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಆಧಾರಸ್ತಂಭ**ಗಳೆನಿಸಿದ ಷಡ್ದರ್ಶನಗಳು.
- ▪ ಪ್ರಮುಖ ಷಡ್ದರ್ಶನಗಳು:– **ನ್ಯಾಯ, ವೈಶೆಷಿಕ, ಸಾಂಖ್ಯ, ಯೋಗ, ಪೂರ್ವಮೀಮಾಂಸಾ** & **ಉತ್ತರಮೀಮಾಂಸಾ**

ಮತಗಳು ಮತ್ತು ಮತಾಚಾರ್ಯರು:–

- **ಉತ್ತರಮೀಮಾಂಸೆ/ವೇದಾಂತ**ದಲ್ಲಿರುವ ಮೂರು ಮುಖ್ಯ ಕವಲುಗಳು **ಅದ್ವೇತ, ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ** & **ದ್ವೈತ.**
- ಇವುಗಳ ಸ್ಥಾಪಕರು ಕ್ರಮವಾಗಿ **ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು, ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು, ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು.**
- ಈ ಮತಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ **ಶುದ್ಧಾದ್ವೈತ, ಭೇದಾಭೇದ, ಅಚಿಂತ್ಯಭೇದಾಭೇದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು** ಬಂದವು.
- ಇವುಗಳಲ್ಲಿ **ಶಕ್ತಿವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತವು ಶಿವಪರವಾದುದು.**
- ಇದರ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ **ಕಾಶ್ಮೀರ ಶೈವದರ್ಶನ, ಶೈವಸಿದ್ಧಾಂತ, ವೀರಶೈವ ಮತಗಳು** ಬಂದವು.
- ಶೈವಪಂಥದ ಇತರೆ ಪಂಗಡಗಳು:– **ಪಾಶುಪತ, ಕಾಳಾಮುಖ, ಕಾಪಾಲಿಕ, ಮಾಹೇಶ್ವರ ಲಾಕುಲಿಸ.**

ಜೈನ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧ ಮತಗಳು:–

- ❖ ಒಬ್ಬ/ಒಬ್ಬಳು ದೇವರನ್ನು ನಂಬುವುದು ಸನಾತನಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಹೊರತಾದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ.
- ❖ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸೆಮೆಟಿಕ್ ರಿಲಿಜನ್‌ಗಳು ಪ್ರವೇಶದ ನಂತರ ಹುಟ್ಟಿಬೆಳೆದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ.
- ❖ ಸನಾತನಧರ್ಮದಲ್ಲಿ **ಆಸ್ತಿಕ** & **ನಾಸ್ತಿಕ** ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಬೇರೆ ಅರ್ಥವಿದೆ.
- ❖ **ವೇದಪ್ರಾಮಾಣ್ಯ, ಕರ್ಮಫಲ** & **ಪುನರ್ಜನ್ಮ**ದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇವನ್ನು ಒಪ್ಪಿರುವ ಎಲ್ಲರೂ **ಆಸ್ತಿಕರು.**

RAMALINGAPPA Asst. Teacher

- ಈ ಮೂರನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿರುವ ಆದರೆ ದೇವರ ಇರುವಿಕೆಯ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲದೇ ಬೆಳೆದುಬಂದ **ಸಾಂಖ್ಯ & ಪೂರ್ವಮೀಮಾಂಸಾ ದರ್ಶನಗಳು ಆಸ್ತಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ** ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.
- **ಕರ್ಮಫಲ & ಪುನರ್ಜನ್ಮ**ದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇಟ್ಟಿರುವ ಜೈನ ಬೌದ್ಧಮತಗಳು ವೇದಪ್ರಮಾಣದ ನಿರಾಕರಣೆಯಿಂದ **ನಾಸ್ತಿಕ ದರ್ಶನಗಳಾ**ಗಿವೆ.
- ಜೈನ & ಬೌದ್ಧ ದರ್ಶನಗಳು **ಪಾಪ, ಪುಣ್ಯ, ಮೋಕ್ಷ** ಎಂಬ ವೈದಿಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ.
- ಎರಡೂ ಮತಗಳಲ್ಲಿ **ವೇದಪ್ರಾಮಾಣ್ಯ, ವೈದಿಕ ಯಜ್ಞಕರ್ಮಗಳು & ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನ ನಿರಾಕರಣೆ**ಯಿದೆ
- ಬೌದ್ಧಮತವು **ಚಿರಸ್ಥಿರವಾದ ಆತ್ಮವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದರೆ,** ಜೈನಮತವು **ಆತ್ಮವನ್ನು ನಂಬುವುದು.**
- **ಆನಂದದ ನೆಲೆಯಾಗಿ ಆತ್ಮವನ್ನು ಕಾಣುವುದೇ** ಸನಾತನಧರ್ಮದ ಬುನಾದಿಯಾಗಿದೆ.

ವಿಗ್ರಹಾರಾಧನೆಯ ಪ್ರಾರಂಭ:–

- ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು **ಸುಗುಣ & ನಿರ್ಗುಣ** ಎಂಬ ಇಬ್ಭಾಗ.
- **ನಾಮ(ಹೆಸರು), ರೂಪ(ಆಕೃತಿ)**ಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು **ಸುಗುಣ**
- **ಅವನ್ನು ಮೀರಿದ್ದು** ನಿರ್ಗುಣ.
- ಹೆಸರು & ಆಕೃತಿಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತ ದೇವತೆಗಳ ಆರಾಧನೆ ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.
- **ವೇದಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ (ಆಸ್ತಿಕಶಾಖೆ) ಆಗಮಸಾಹಿತ್ಯ**ವು ದೇವರ ವಿಗ್ರಹಾರಾಧನೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿತು.
- ಆಗಮಶಾಖೆಗಳು:– **ವೈಷ್ಣವ, ಶೈವ & ಶಾಕ್ತ**
- ಇವು ವೇದಪ್ರಾಮಾಣ್ಯ, ಕರ್ಮಫಲ & ಪುನರ್ಜನ್ಮಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಇವು ಆಸ್ತಿಕ ಪಂಥಗಳೇ.
- **ಶೈವ & ವೈಷ್ಣವ ಆಗಮ**ಗಳಿಂದ **ಪೂಜಾವಿಧಾನ, ವಿಗ್ರಹ ವರ್ಣನೆ, ದೇವಸ್ಥಾನದ ವಾಸ್ತುವಿನ್ಯಾಸ** ಬೆಳೆದವು.
- ಶಾಕ್ತಾಗಮವು **ತಂತ್ರ** ಎಂಬ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಮುನ್ನುಡಿ ಬರೆಯಿತು.
- ಈ ಮೂರು ಆಗಮಗಳು ಸನಾತನ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದುಬಂದ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳ ರಚನೆ, ಪೂಜಾಪದ್ಧತಿ, ಹಬ್ಬಗಳ ಆಚರಣೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯ–ಆಚರಣೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣೀಭೂತವಾಗಿವೆ.

ಐಕ್ಯ ಇದ್ದರೂ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಧರ್ಮ:–

- ಸನಾತನ ಧರ್ಮವು ಭಾರತದಲ್ಲಿ 3–4 ಸಹಸ್ರವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು.
- ಸನಾತನಧರ್ಮ & ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ರಿಲಿಜನ್‌ಗಳ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸ

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ರಿಲಿಜನ್‌ಗಳು:–

- ಅನುಯಾಯಿಗಳು ಒಬ್ಬರು ದೇವದೂತ(ಪ್ರವಾದಿ), ಒಂದು ದೇವರು, ಒಂದು ಧರ್ಮಗ್ರಂಥ ಎಂದು ನಂಬಬೇಕು
- ದೇವದೂತನ ಮೂಲಕ ದೇವರು ವಿಧಿಸಿದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಟ್ಟಳೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕು.

ಸನಾತನಧರ್ಮ:–

- ಇಲ್ಲಿ **ದೇವದೂತ, ಏಕದೇವ, ಏಕಗ್ರಂಥ, ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಟ್ಟಳೆ**ಯಿಲ್ಲ
- ಇಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವ ದೇವರುಗಳು ವಿಶ್ವನಿಯಾಮಕನಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮನ ಅಂಶಗಳು ಮಾತ್ರವೇ.
- ಇಲ್ಲಿ **ವೈದಿಕ & ಅವೈದಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ** ಅವಕಾಶವಿದೆ.
- ಇಲ್ಲಿ **ಆಸ್ತಿಕ ಹಾಗೂ ನಾಸ್ತಿಕ ಪಂಥಗಳಿಗೆ** ಅವಕಾಶವಿದೆ.
- **"ಆ ನೋ ಭದ್ರಾಃ ಕ್ರತವೋ ಉನ್ತು ವಿಶ್ವತಃ"** ಅಂದರೆ, **'ವಿಶ್ವದ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಿಂದಲೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಗತಿಗಳು ನಮ್ಮೆಡೆಗೆ ಹರಿದುಬರಲಿ'** ಎಂಬುದೇ ಸನಾತನ ಧರ್ಮ ಆಶಯ.

ಸನಾತನ ಧರ್ಮದ ಸಂದೇಶ:–

- ✓ ಸದ್ವಿಚಾರಗಳನ್ನೇ ಕೇಳೋಣ
- ✓ ಸದ್ವಿಚಾರಗಳನ್ನೇ ಆಡೋಣ
- ✓ ಸದ್ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳೋಣ
- ✓ ಆರೋಗ್ಯದಿಂದ ಸುಖವಾಗಿ ಬಾಳೋಣ
- ✓ ದ್ವೇಷ–ಅಸೂಯೆಗಳನ್ನು ಕೈಬಿಡೋಣ
- ✓ ಹಿಂಸೆ–ದ್ರೋಹಗಳನ್ನು ಮಾಡದಿರೋಣ
- ✓ ಗುರು–ಹಿರಿಯರಲ್ಲಿ ಗೌರವ ಇರಿಸೋಣ
- ✓ ದೇವರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಇರಿಸೋಣ
- ✓ ನಮ್ಮ ಶಕ್ತಿ–ಸ್ವಭಾವಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಕೆಲಸ ಮಾಡೋಣ
- ✓ ಜ್ಞಾನ ಗಳಿಸೋಣ

RAMALINGAPPA L Asst Teacher

ಅಧ್ಯಾಯ–6

ಜೈನ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮಗಳ ಉದಯ

ಹೊಸಮತಗಳ ಉದಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳು:–

- ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ವರ್ಣಾಧಾರಿತ ವಿಭಜನೆ
- ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾಣೆ
- ಕೃಷಿ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ
- ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೃಷಿ ಉಪಕರಣಗಳ ಬಳಕೆ
- ಪ್ರಾಣಿ ಬಲಿ ನಿಶೇಧ
- ನಗರಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ
- ಜನಪದ, ಮಹಾಜನಪದಗಳು ರಾಜಪ್ರಭುತ್ವಗಳಾಗಿ ರೂಪಾಂತರ
- ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆ ಬಳಕೆ
- ಭೋಗ ಜೀವನ
- ಯಜ್ಞ–ಯಾಗಗಳ ಆಚರಣೆ
- ಧಾರ್ಮಿಕ ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳು

ಜೈನಧರ್ಮ:–

- ಜೈನ್ಯ ಸಂಪ್ರಾಯದ ನಂಬಿಕೆಯಂತೆ 24 ತೀರ್ಥಂಕರರಿದ್ದರು
- ಮೊದಲ ತೀರ್ಥಂಕರ – **ಋಷಭನಾಥ**
- 23ನೇ ತೀರ್ಥಂಕರ:– **ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥ**

ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥ

- ಸಾ.ಶ.ಪೂ 8ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಜನನ
- ತಂದೆ – ಅಶ್ವಸೇನ
- ಭೋಗ ಜೀವನ ತೊರೆದು ಅಮರನಾದನು
- ಸನ್ಯಾಸಿಯಾಗಿ ಸುಖಮಯ ಬದುಕಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ತತ್ವಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದನು.

ಬೋಧನೆಗಳು:–

1) ಅಹಿಂಸೆ
2) ಆಸ್ತೇಯ(ಕದಿಯದಿರುವುದು)
3) ಸತ್ಯ
4) ಅಪರಿಗ್ರಹ (ಆಸ್ತಿ ಹೊಂದದಿರುವುದು)

ವರ್ಧಮಾನ ಮಹಾವೀರ (ಸಾ.ಶ.ಪೂ 599–527)

- ವೈಶಾಲಿಯ **ಕುಂಡಲ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ** ಜನನ
- ತಂದೆ – **ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ (ಜ್ಞಾತ್ರಿಕ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ರಾಜ)**
- ತಾಯಿ – **ತ್ರಿಶಲಾದೇವಿ (ಲಿಚ್ಛವಿ ಯುವರಾಣಿ)**
- 30ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಾನ್ವೇಷಣೆಗೆ ಮನೆ ತೊರೆದನು
- 12 ವರ್ಷಗಳು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದನು
- ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿ ದೇಹ ದಂಡಿಸಿದನು.
- 42ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೈವಲ್ಯ ಜ್ಞಾನ ಪಡೆದನು
- ಅಂದಿನಿಂದ **ಮಹಾವೀರ** ನೆನಿಸಿದನು (**ಜಿನನಾದನು**)
- ಅನುಯಾಯಿಗಳನ್ನು **ಜೈನ್ಯರೆಂದು** ಕರೆದರು
- 30 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಬೋಧಿಸಿದನು
- 72ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಿಹಾರದ **'ಪಾವಪುರಿ'** ಯಲ್ಲಿ ಮರಣ ಹೊಂದಿದನು.

ಪಂಚಪ್ರತಿಜ್ಞೆಗಳು:–

1) ಅಹಿಂಸೆ
2) ಸತ್ಯ
3) ಆಸ್ತೇಯ
4) ಅಪರಿಗ್ರಹ
5) ಬ್ರಹ್ಮಚಾರ್ಯ

ತ್ರಿರತ್ನಗಳು:–

1) ಸಮ್ಯಕ್ ಜ್ಞಾನ
2) ಸಮ್ಯಕ್ ದರ್ಶನ
3) ಸಮ್ಯಕ್ ಚರಿತ್ರೆ.

ಜೈನ್ಯ ಧರ್ಮದ ಸಾರಾಂಶ:–

- ದೇವರ ಇರುವಿಕೆ ನಿರಾಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ
- ನಾಸ್ತಿಕವಾದವನ್ನು ಒಪ್ಪುತ್ತದೆ.
- ದೇವರ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತದೆ
- ಜಿನನಿಗಿಂತ ಕೆಳಗಿನ ಸ್ಥಾನ ದೇವರಿಗೆ ನೀಡಿದ್ದರು
- ಚರಾಚರ ಜೀವಿಗಳಲ್ಲಿ ಆತ್ಮವಿದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ
- ಆತ್ಮ ಶುದ್ಧಿಕರಣದಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಸಾಧ್ಯ.
- ಇವರು ಸಲ್ಲೇಖನ ವೃತ ಅನುಸರಣೆ
- ಕರ್ಮಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ
- ಕೈವಲ್ಯ ಜ್ಞಾನ ಪಡೆಯಲು ದೇಹ ಬಂಧನದಿಂದ ಆತ್ಮ ವಿಮುಕ್ತಿಯಾಗಬೇಕ

ಜೈನ ಧರ್ಮದ ಪಂಗಡಗಳು:–

1)ಶ್ವೇತಾಂಬರರು:–

- ಬಿಳಿಯ ಉಡುಪು ಧರಿಸಿದ ಜೈನ್ಯ ಮುನಿಗಳು
- ಸ್ಥೂಲಭದ್ರನ ಅನುಯಾಯಿಗಳು

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

2) ದಿಗಂಬರರು:–

- ಉಡುಪನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಜೈನಮುನಿಗಳು
- ಭದ್ರಬಾಹುವಿನ ಅನುಯಾಯಿಗಳು

ಕೊಡುಗೆಗಳು:–

- ಮೊದಲು ಜೈನ ಸಮಾವೇಶದ ನಂತರ ಮಹಾವೀರನ ತತ್ವಗಳನ್ನು 12 ಗ್ರಂಥಗಳ ಸಂಗ್ರಹ
- ಇವುಗಳನ್ನು 12 ಅಂಗಗಳೆನ್ನುವರು
- ಇವು ಪ್ರಾಕೃತಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿವೆ.
- ಒಂದು ಜೈನರ ಗುಂಪು ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದರು
- ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಜೈನ ಧರ್ಮ ಪ್ರವೇಶ
- ಕನ್ನಡ, ತೆಲುಗು, ತಮಿಳು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆ
- ಪಂಪ, ರನ್ನ, ಪೊನ್ನ, ಜನ್ನ, ಕನ್ನಡದ ಜೈನ ಕವಿಗಳು

ಬೌದ್ಧ ದರ್ಮ

ಗೌತಮ ಬುದ್ಧ

- ಮೊದಲ ಹೆಸರು– **ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ.**
- ಸಾ.ಶ.ಪೂ. 6ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಜನನ.
- ತಂದೆ– **ಶುದ್ಧೋದನ (ಶಾಕ್ಯಗಣರಾಜ್ಯದ ರಾಜ)**
- ತಾಯಿ– **ಮಾಯಾದೇವಿ**
- ಮಲತಾಯಿ– **ಗೌತಮಿ**
- ಹೆಂಡತಿ– **ಯಶೋದರ**
- ಮಗ– **ರಾಹುಲ**
- ಸಂಸಾರದ ಸುಖ ತ್ಯಜಿಸಿ ಸನ್ಯಾಸಿಯಾದ
- ಸತ್ಯದ ಹುಡುಕಾಟದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿ ಜ್ಞಾನೋದಯ ಪಡೆದನು.
- ಮೊದಲ ಬೋಧನೆ– **ಸಾರನಾಥದ ಜಿಂಕೆವನದಲ್ಲಿ**
- ಇದನ್ನು **ಧರ್ಮಚಕ್ರ ಪ್ರವರ್ತನ** ಎನ್ನುವರು.
- ಬುದ್ಧ **ಚತುರ್ ಆರ್ಯಸತ್ಯ ಮತ್ತು ಅಷ್ಟಾಂಗಿಕ ಮಾರ್ಗಬೋಧನೆ.**
- 80 ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ **ಕುಶಿನಗರದಲ್ಲಿ** ಮರಣ

ಚತುರ್ ಆರ್ಯಸತ್ಯಗಳು:–

- ಲೋಕವೆಲ್ಲ ದುಃಖ ಆವರಿಸಿದೆ.
- ದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಆಸೆ
- ಆಸೆಯ ಮುಕ್ತಿಯಿಂದ ನೆಮ್ಮದಿ ಬದುಕು ಸಾಧ್ಯ
- ಆಸೆಯ ವಿಮುಕ್ತಿಗೆ ಅಷ್ಟಾಂಗಿಕ ಮಾರ್ಗ ಬೋಧನೆ

ಅಷ್ಟಾಂಗಿಕ ಮಾರ್ಗ:–

1) ಒಳ್ಳೆಯ ನಡತೆ
2) ಮಾತು
3) ನೋಟ
4) ಬದುಕು
5) ಪ್ರಯತ್ನ
6) ನೆನಪು
7) ನಿರ್ಧಾರ
8) ಚಿಂತನೆ

ಧರ್ಮದ ಅನುಯಾಯಿಗಳು:–

- ವರ್ತಕರು, ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು, ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಪ್ರೇರಿತರಾದರು.
- ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಭಾಷೆ ಪ್ರಾಕೃತದಲ್ಲಿ ಬೋಧನೆ
- ನಗರಗಳ ವಾತಾವರಣ ಬದುಕು ವಿಧಾನವನ್ನು ಬದಲಿಸಿತು.
- ಬದಲಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗೆ ಈ ಮತಗಳು ಆಶಾಕಿರಣ.
- ಬುದ್ಧನು ಕಾಲುನಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸಿದರು.

ಕೊಡುಗೆಗಳು:–

- ವಿವಾಹರಗಳು ನಿರ್ಮಾಣ.
- ಚೈತ್ಯಾಲಯ ಮತ್ತು ಸ್ತೂಪಗಳು ನಿರ್ಮಾಣ.
- ಮೊದಲ ಬಾರಿ ದೇವಾಲಯ, ವಿಗ್ರಹಗಳು ನಿರ್ಮಾಣ.
- ಬುದ್ಧನ ಬೋಧನೆಗಳು ತ್ರಿಪಿಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಢೀಕರಣ
- ವಿನಯ ಪಿಟಕ
- ಸುತ್ತ ಪಿಟಕ
- ಅಭಿದಮ್ಮ ಪಿಟಕ

ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಪಂಗಡಗಳು:–

1) ಹೀನಯಾನ
2) ಮಹಾಯಾನ
3) ವಜ್ರಯಾನ
4) ತಾಂತ್ರಿಕ ಪಂಥ

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

ವಿದೇಶಿಯ ದಾಳಿ:–

- ಗ್ರೀಸ್ ನಲ್ಲಿ ನಗರರಾಜ್ಯಗಳ ಉದಯ
- ಪರ್ಶಿಯಾದಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಬೆಳೆವಣಿಗೆ
- ಪರ್ಶಿಯಾದಲ್ಲಿ **ಅಖಿಮೇನಿಯನ್ನರು** ಆಳಿದರು.
- ಸಾ.ಶ.ಪೂ. 6ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ **ಡೇರಿಯಸ್** ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ನಿರ್ಮಿಸಿದರು.
- ಇವನು ಭಾರತದವರೆಗೂ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ವಿಸ್ತರಣೆ
- 4ನೇ ಶತಮಾನದ್ದಲ್ಲಿ **ಅಲೆಗ್ಸಾಂಡರ್ ಪರ್ಶಿಯಾವನ್ನು** ಗೆದ್ದನು
- ನಂತರ ಅಲೆಗ್ಸಾಂಡರ್ ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ
- **ಜೀಲಂ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ** ಅಲೆಗ್ಸಾಂಡರ್ ಪುರೂರವನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದ
- ಅಲೆಗ್ಸಾಂಡರ್ **ಬ್ಯಾಬಿಲೋನಿಯದಲ್ಲಿ** ಮರಣ ಹೊಂದಿದ.

ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ
ಅಧ್ಯಾಯ–1
ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ

ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ:–

- ಇದು ಒಂದು ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ.
- ಮಾನವನ ಜೀವನದ ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ.
- ರಾಜ್ಯದ ರೂಪರೇಷಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂದಿಸಿದೆ.
- ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಧಿಸಿದೆ.
- ರಾಜ್ಯದ ಉಗಮ, ಲಕ್ಷಣ, ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆ.
- ರಾಜ್ಯದ ಬಗೆಗಿನ ಅಧ್ಯಯನ.

ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಬೆಳೆವಣಿಗೆ:–

- ಇದರ ಮೂಲವನ್ನು **ಗ್ರೀಸ್ ದೇಶದಲ್ಲಿ** ಕಾಣಬಹುದು.
- ಮೊದಲು **ಈಜಿಪ್ಟಿಯನ್ನರು, ಬೆಬಿಲೋನಿಯರು, ಪರ್ಶಿಯನ್ನರು, ಭಾರತೀಯರು, ಚೀನಿಯರು** ರಾಜನೀತಿ ವಿಚಾರಗಳ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿವೆ.
- ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸ್ವತಂತ್ರ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನದ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಕೊಟ್ಟವರೇ **ಗ್ರೀಕರು.**
- ಪ್ಲೇಟೋ **ರಿಪಬ್ಲಿಕ್** ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ.
- ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್ **ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ತಳಪಾಯ ಹಾಕಿದ ಪ್ರಥಮ ಚಿಂತಕ.**
- ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕುರಿತು **ಪಾಲಿಟಿಕ್ಸ್** ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.
- ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ **ರಾಜ್ಯದ ಉಗಮ, ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಗಳ ಚರ್ಚೆ.**
- ಕೌಟಿಲ್ಯನ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ನೀತಿಗಳ ವಿವರಗಳಿವೆ.

ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಪದದ ಉತ್ಪತ್ತಿ:–

- **ರಾಜ್ಯದ ಸಮಸ್ತ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ** ಪಾಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಪದ ಬಳಕೆ
- ಪಾಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಎಂಬ ಪದ **ನಗರರಾಜ್ಯ** ಎಂಬ ಅರ್ಥ.
- ಪಾಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಎಂಬ ಪದ **ಪೊಲಿಸ್** ಎಂಬ ಗ್ರೀಕ್ ಪದದಿಂದ ಬಂದಿದೆ.
- ಅಂದರೆ, **ನಗರ ರಾಜ್ಯದ ಆಡಳಿತದ ಅಧ್ಯಯನವೇ ರಾಜಕಾರಣ.**
- ಆಧುನಿಕ ತಜ್ಞರ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವು:– **ರಾಜ್ಯದ ಮೂಲ, ಬೆಳೆವಣಿಗೆ, ಸ್ವರೂಪ, ಆಡಳಿತ ಪದ್ಧತಿ, ರಾಜ್ಯದ ಕಾರ್ಯವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಪೌರರ ಹಕ್ಕು ಬಾದ್ಯತೆಗಳನ್ನು** ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆ.
- ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂದರೆ:– **ರಾಜ್ಯ, ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಮಾನವನ ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ವಿಷಯವೇ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ** ಎನ್ನುವರು.

ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ:–

- ರಾಜ್ಯದ ಉಗಮ & ಬೆಳವಣಿಗೆ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯಚಕ್ರಾಧಿಪತ್ಯ, ಸಮಾನತೆ, ನ್ಯಾಯ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ,
- ಉತ್ತಮ ಸರ್ಕಾರ, ಯುದ್ಧ & ಶಾಮತಿ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ
- ರಾಜ್ಯ & ಸರ್ಕಾರಗಳ ರಚನೆ & ಕಾರ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ
- ಆಧುನಿಕ ಕಲ್ಯಾಣ ರಾಜ್ಯದ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಸಹಾಯಕ
- ಸಂವಿಧಾನ & ಕಾನೂನುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜ್ಞಾನ ನೀಡುತ್ತದೆ.
- ಸರ್ಕಾರದ ಅಂಗಗಳ ಕಾರ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ
- ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಜಾಗೃತಿಗೊಳಿಸಲು ಸಹಾಯ
- ಉತ್ತಮ ರಾಜಕೀಯ ನಾಯಕರು ಜನರ ಸಮಸ್ಯೆ ತಿಳಿದು ಪರಿಹರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ
- ಉತ್ತಮ ನಾಯಕರು ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕರನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಸಹಾಯ
- ಜನರು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ
- ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಬಂಧಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜ್ಞಾನ ನೀಡುತ್ತದೆ.
- ದೇಶ–ದೇಶಗಳ ನಡುವಿನ ಯುದ್ಧಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಶಾಂತಿ & ಸಹಕಾರದ ಮಹತ್ವ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

- ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು, ಒಕ್ಕೂಟಗಳು & ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಸಹಾಯ

ಅಧ್ಯಾಯ–8
ಪೌರ ಮತ್ತು ಪೌರತ್ವ

- ಗ್ರೀಕರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪೌರತ್ವದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ:–
- ಪೌರತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಕುಚಿತ ಅರ್ಥ ಹೊಂದಿತ್ತು.
- ನಗರ–ರಾಜ್ಯಗಳ ನಿವಾಸಿಗಳಾಗಿರಬೇಕಿತ್ತು.
- ರಾಜ್ಯ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಬೇಕಿತ್ತು.
- ರಾಜ್ಯದ ಆಡಳಿತ, ನ್ಯಾಯ ವಿತರಣೆ & ಶಾಸನೀಯ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಬೇಕಿತ್ತು.
- ಸ್ತ್ರೀಯರು, ಗುಲಾಮರು, ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಮಕ್ಕಳು, ವಿದೇಶಿಯರು, ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಪೌರರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ
- ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದ ಪೌರತ್ವದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ:–
- ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ/ರಾಜ್ಯದ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಹೊಂದಿರಬೇಕು.
- ತಾನು ವಾಸಿಸುವ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಷ್ಠೆಯಿರಬೇಕು.
- ರಾಜ್ಯದ ನಾಗರಿಕ & ರಾಜಕೀಯ ಹಕ್ಕುಗಳು ಅನುಭವಿಸಿರಬೇಕು.
- ವ್ಯಾಟೆಲ್ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದ ಪ್ರಕಾರ:–" ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಸದಸ್ಯನಾಗಿದ್ದು, ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕರ್ತವ್ಯಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧನಾಗಿದ್ದು, ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟು, ನೀಡುವ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಸಮಾನವಾಗಿ ಅನುಭೋಗಿಸುವವನೇ ಪೌರ" ಎಂದನು
- ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಪೌರ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದರೆ:– 'ರಾಜ್ಯದ ಖಾಯಂ ನಿವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದು, ರಾಜ್ಯದ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಹೊಂದಿರಬೇಕು, ನಾಗರಿಕ & ರಾಜಕೀಯ ಹಕ್ಕುಗಳು ಅನುಭೋಗಿಸಬೇಕು, ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು & ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಇರಬೇಕು'.
- ಪ್ರಜೆಗಳು & ಪೌರರ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸ:–
- 1947ಕ್ಕೂ ಮುಂಚೆ ನಾವು ಬ್ರಿಟಿಷರ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳಾಗಿದ್ದೆವು.
- ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರ ನಾವು ಭಾರತದ ಪೌರರಾಗಿದ್ದೇವೆ.
- ಭಾರತದ ಪೌರರಾಗಬೇಕೆಂದರೆ:–
- ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನರು.
- ರಾಜ್ಯ & ದೇಶದ ಕಾನೂನುಗಳ ಅನುಪಾಲಕನಾಗಿರಬೇಕು.
- ರಾಜ್ಯ/ದೇಶ ಪೌರರಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ಐ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.
- ಪೌರನು ದೇಶದ ನೀತಿ, ನಿಯಮ, ಕಾನೂನುಗಳ ಪರಿಪಾಲಕ.
- ದೇಶದ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಏಳಿಗೆಯನ್ನು ಕಾಣಬೇಕು.
- ಪೌರನು ಪಡೆಯುವ ಅನುಕೂಲಗಳು:–
- ರಾಷ್ಟ್ರದಿಂದ ಭದ್ರತೆ & ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.
- ಕಾನೂನು & ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಶಾಂತಿಯುತ ಜೀವನ
- ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರೋಗ್ಯ, ವಿಮೆ, ಆಶ್ರಯ & ಉದ್ಯೋಗ ಸೌಲಭ್ಯ
- ನಾಗರಿಕ & ರಾಜಕೀಯ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ.
- ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ.
- ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ, ಸ್ಪರ್ಧಿಸುವ, ಮತಚಲಾಯಿಸುವ ಅವಕಾಶ.
- ಉನ್ನತ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸುವ ಅರ್ಹತೆ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ
- ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆಗಳಿಗೆ ನೇಮಕಾತಿ ಪಡೆಯುವ ಅರ್ಹತೆ.
- ಪೌರ ಮತ್ತು ವಿದೇಶಿ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು:–
- ಪೌರ ಎಂದರೆ, ಒಂದು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಅಲ್ಲಿಯ ಪೌರತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ನೆಲೆಸಿಸುವವರು
- ವಿದೇಶಿಯರು ಎಂದರೆ, ಯಾವುದೇ ರಾಜ್ಯದ ಪೌರನಾಗಿದ್ದು ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಬೇರೊಂದು ದೇಶದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದವರು.

ಪೌರ	ವಿದೇಶಿ
1. ತನ್ನ ದೇಶದ ಶಾಶ್ವತ ನಿವಾಸಿ	1. ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ನಿವಾಸಿ/ಪ್ರವಾಸಿ
2.ರಾಜಕೀಯ ಹಕ್ಕು ಲಭ್ಯ	2.ರಾಜಕೀಯ ಹಕ್ಕು ಇರವುದಿಲ್ಲ
3.ತನ್ನ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಷ್ಠೆ ತೋರುತ್ತಾನೆ	3.ನೆಲೆಸಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಕಾನೂನು ಗೌರವಿಸಬೇಕು
4.ತಪ್ಪಿತಸ್ಥನಾದರೆ ದೇಶ ಬಿಟ್ಟು ಹೊಗುವಂತೆ ಆಜ್ಞೆ ವಿಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ	4.ತಪ್ಪಿತಸ್ಥನಾದರೆ ದೇಶ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವಂತೆ ಆದೇಶ

- ಪೌರತ್ವವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ವಿಧಾನಗಳು:–
- ಜನನ ಸ್ಥಾನ
- ದೇಶೀಕರಣ
- ಜನನ ಸ್ಥಾನ:–
- ಜನನ ಸ್ಥಾನದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಪೌರತ್ವ ನೀಡುವ ನಿಯಮ
- ಒಂದು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಜನನವಾದರೆ ಪೌರತ್ವ ಪಡೆಯಲು ಅರ್ಹ
- ದೇಶೀಕರಣ:–
- ದೇಶೀಕರಣದ ಮೂಲಕ ಪೌರತ್ವ ಪಡೆಯಬಹುದು

RAMALINGAPPA L ASST. Teacher

- ದೇಶವು ವಿಧೀಸುವ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿದಾಗ
- ಇದರ ನಿಯಮಗಳು ದೇಶದಿಂದ ದೇಶಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತವೆ.
- ವಾಸಸ್ಥಳ:–
- ಒಂದು ದೇಶದ ಪೌರ ಬೇರೊಂದು ದೇಶದಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘಕಾಲ ವಾಸವಾಗಿದ್ದರೆ.
- ವಾಸದ ಅವಧಿ ದೇಶದಿಂದ ದೇಶಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ಉದಾ:– ಅಮೇರಿಕಾ & ಇಂಗ್ಲೇಂಡ್ಗಳಲ್ಲಿ – 5 ವರ್ಷಗಳು
- ಫ್ರಾನ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ – 10 ವರ್ಷಗಳು
- ವಿವಾಹ:–
- ಒಂದು ದೇಶದ ಮಹಿಳೆ ವಿದೇಶಿ ಪುರುಷನನ್ನು ವಿವಾಹವಾದರೆ ಅವಳು ಪತಿಯ ದೇಶದ ಪೌರತ್ವ ಪಡೆಯುತ್ತಾಳೆ.
- ಪತಿಯು ಹೆಂಡತಿಯ ದೇಶದ ಪೌರತ್ವ ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ.
- ಜಪಾನ್ & ಇತರೆ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದೆ.
- ವಿದೇಶಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಸೇವೆ:–
- ವಿದೇಶಿ ಸರ್ಕಾರ ಸೇವೆಗೆ ಸೇರಿದ್ದರೆ ಆ ದೇಶದ ಪೌರತ್ವ
- ವಿದೇಶಿಯರ ದೇಶನಿಷ್ಠೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಶಯದಿಂದ ವಿದೇಶಿಯರನ್ನು ರಾಜ್ಯಸೇವೆಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.
- ಆಸ್ತಿ ಸಂಪಾದನೆಯ ಮೂಲಕ:–
- ಬೇರೆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಖರೀದಿಸಿದರೆ ಪೌರತ್ವ ಪಡೆಯಬಹುದು.
- ಮೆಕ್ಸಿಕೊ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ನಿಯಮವಿದೆ.
- ಇಂದಿನ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ವಿದೇಶಿಯರು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಿವೆ.
- ಮನವಿಯ ಮೂಲಕ:–
- ನಿಗದಿತ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಮೂಲಕ ಪೌರತ್ವ ಪಡೆಯಬಹುದು
- ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸುವವರು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕರಾರು ಪೂರೈಸಬೇಕು.
- ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ದಿವಾಳಿಕೋರನಾಗಿರಬಾರದು, ಉತ್ತಮ ನಡತೆ ಹೊಂದಿರಬೇಕು.
- ಭಾರತದ ಪೌರತ್ವವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ವಿಧಾನಗಳು:–
- ಪೌರತ್ವದ ಕಾನೂನು & ಶಾಸನ ನಿರ್ಮಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಸಂಸತ್ತಿಗಿದೆ.
- ರಾಜ್ಯ ಶಾಸಕಾಂಗವು ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿಲ್ಲ.
- ಭಾರತದಲ್ಲಿ 1955ರಲ್ಲಿ 'ಪೌರತ್ವ ಕಾಯಿದೆ' ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಗಿದೆ.
- ಈ ಕಾಯಿದೆ ಪೌರತ್ವ ಪಡೆಯುವ & ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಬಗ್ಗೆ
- 1986ರಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ತಿದ್ದುಪಡೆ ತಂದು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟುಗೊಳಿಸಿವೆ.
- 1955ರ ಕಾಯಿದೆ ಪ್ರಕಾರ ಪೌರತ್ವ ಪಡೆಯುವ ವಿಧಿಗಳು:–
- ಜನ್ಮದತ್ತ ಪೌರತ್ವ:–
- 26ನೇ ಜನವರಿ 1950 ರಿಂದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮಪಡೆದಿರಬೇಕು
- 1950ರ ಜನವರಿ 26 ಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜನನವಾಗಿದ್ದರೆ.
- ರಕ್ತಸಂಬಂಧ:–
- 26ನೇ ಜನವರಿ 1950ರ ನಂತರದಲ್ಲಿ ವಿದೇಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು,
- ಈ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ತಂದೆ–ತಾಯಿ ಭಾರತದ ಪೌರನಾಗಿದ್ದರೆ ಅವನು ಭಾರತದ ಪೌರತ್ವ ಪಡೆಯಬಹುದು.
- ನೋಂದಣಿ ಪೌರತ್ವ:–
- ವಿದೇಶಿನು ಭಾರತದ ಪೌರನಾಗಬಯಸಿದರೆ ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನದ ಪ್ರಕಾರ ಅಥವಾ
- ಪೌರತ್ವ ಕಾಯಿದೆ ಪ್ರಕಾರ ನೋಂದಣಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪೌರತ್ವ ಪಡೆಯಬಹುದು.
- ಸಹಜ ಪೌರತ್ವ:–
- ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗೆ ಅನ್ಯದೇಶದವರು ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಪೌರತ್ವ ಪಡೆಯಬಹುದು.
- ಅರ್ಜಿದಾರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ 5 ವರ್ಷ ವಾಸವಾಗಿರಬೇಕು
- ಇತರೆ ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಬೇಕು.
- ನೂತನ ಭೂಪ್ರದೇಶದ ಸೇರ್ಪಡೆಯಿಂದ ಪೌರತ್ವ:–
- ನೂತನ ಪ್ರದೇಶ ಭಾರತದ ಭೂಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾದರೆ
- ಅಲ್ಲಿರುವ ಜನರು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶದ ಮೂಲಕ ಭಾರತದ ಪೌರತ್ವ ಪಡೆಯಬಹುದು.
- ಭಾರತದ ಪೌರತ್ವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ವಿಧಾನಗಳು:–
- ಪರಿತ್ಯಾಗ:–
- ಭಾರತೀಯ ಪೌರ ಬೇರೆ ದೇಶದ ಪೌರತ್ವ ಪಡೆದರೆ,
- ಸ್ವ–ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ನೋಂದಣಿಯ ಮೂಲಕ ಪೌರತ್ವ ತ್ಯಾಗ
- ಅಂತ್ಯಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ:–
- ಭಾರತದ ಪ್ರಜೆ ವಿದೇಶಿ ಪೌರತ್ವ ಪಡೆದರೆ
- ಅವನಿಂದ ಅರ್ಜಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸದೇ ಕಾನೂನು ಬದ್ಧವಾಗಿ ಭಾರತದ ಪೌರತ್ವ ಅಂತ್ಯಗೊಳಿಸಬಹುದು.
- ಪದಚ್ಯುತಿ:–
- ವಂಚನೆ ಮೂಲಕ ಭಾರತದ ಪೌರತ್ವ ಪಡೆದರೆ
- ರಾಷ್ಟ್ರ ವಿರೋಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಿದ್ದರೆ

RAMALINGAPPA L Asst.Teacher

- ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಅವಿಧೇಯನಾಗಿದ್ದರೆ
- ಇಂತಹವರನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಪೌರತ್ವದಿಂದ ರದ್ದುಗೊಳಿಸಬಹುದು
- ಇದು ಬಲವಂತದ ಪದಚ್ಯುತಿಯಾಗಿದೆ.
- ಪೌರತ್ವದ ವಿಧಗಳು:–
- ಪೌರತ್ವದಲ್ಲಿ ಎರಡು ವಿಧಗಳಿವೆ
- ಏಕ ಪೌರತ್ವ:– ವಾಸಿಸುವ ದೇಶದ ಯಾವುದೇ ರಾಜ್ಯದವನಾದರೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪೌರತ್ವ ಪಡೆಯಬಹುದು.
- ದ್ವಿ ಪೌರತ್ವ:– ಒಕ್ಕೂಟ ರಾಜ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿರುವ ಅಮೇರಿಕಾ & ಸ್ವಿಟ್ಜರ್‌ಲೆಂಡ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ದ್ವಿ ಪೌರತ್ವವಿದೆ.
- ಇಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ & ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಪೌರತ್ವವಿದೆ.
- ಪೌರತ್ವ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರ:–
- ರಾಜ್ಯ & ಪೌರರ ನಡುವೆ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧವಿದೆ.
- ಪೌರರಿಲ್ಲದೆ ರಾಜ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ.
- ರಾಜ್ಯಗಳು ಪ್ರಜೆಗಳ ಹಿತರಕ್ಷಣೆ & ಪರಕೀಯರಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ
- ಕಾನೂನು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮೂಲಕ ಐಕ್ಯತೆ ಕಾಪಾಡುವುದು.
- ರಾಜ್ಯಗಳು ದಂಗೆ ದಾಳಿಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿ ಶಾಂತಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸುವುದು.
- ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಯೋಜನೆ ಜಾರಿ
- ಸರ್ಕಾರ ಅನಕ್ಷರತೆ, ಬಡತನ, ಅಸಮಾನತೆ & ನಿರುದ್ಯೋಗ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಕಾರ್ಯಯೋಜನೆ.
- ಸಂವಿಧಾನವು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕು ನೀಡಿದೆ.
- ರಾಷ್ಟ್ರದ ಪೌರರು ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು:–
- ಸರ್ಕಾರದ ಕಾನೂನುಗಳಿಗೆ ವಿಧೇಯನಾಗಿ ಸಂವಿಧಾನ ಗೌರವಿಸುವುದು.
- ರಾಷ್ಟ್ರದ ಗೌರವ & ಘನತೆ ರಕ್ಷಿಸಲು ವಚನಬದ್ಧನಾಗಿರಬೇಕು
- ರಾಷ್ಟ್ರವಿರೋಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು
- ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ, ಪಕ್ಷಪಾತ, ವರದಕ್ಷಿಣೆ, ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ತಡೆಯಬೇಕು.
- ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಬೇಕು.
- ವೈಯಕ್ತಿಕ ಆಸಕ್ತಿಗಿಂತ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಪ್ರಗತಿಗಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಬೇಕು
- ಸ್ವಾರ್ಥಿಯಾಗದೇ ಸೇವಾಮನೋಭಾವನೆಯಿಂದ ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ತ್ಯಾಗಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಬೇಕು
- ರಾಷ್ಟ್ರ ರಕ್ಷಣೆ & ತೆರಿಗೆ ಪಾವತಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊಂದಿರಬೇಕು

ಅಧ್ಯಾಯ–2

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತ

- ಅರ್ಥ, ಪ್ರಯೋಜನೆಗಳು ಅಥವಾ ಬೆಳವಣಿಗೆ
- ಇದು ಮಾನವ ಸಮಾಜವನ್ನು ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜವನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ.
- ಇವು ಮಾನವ ಸಮಾಜದಷ್ಟು ಪುರಾತನವಾದವು
- ಇದರ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಅಮೇರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾಯಿತು.
- ವುಡ್ರೋವಿಲ್ಸನ್‌ರನ್ನು 'ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತ ಪಿತಾಮಹ' ಎನ್ನುವರು
- ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತ ಪದವನ್ನು 1812ರಲ್ಲಿ ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ಬಳಸಿದವರು – ಅಲೆಕ್ಸಾಂಡರ್ ಹ್ಯಾಮಿಲ್ಟನ್

ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು:–

- ವುಡ್ರೋವಿಲ್ಸನ್ ಪ್ರಕಾರ:– ಕಾನೂನಿನ ಸಮಗ್ರ ಮತ್ತು ಕ್ರಮಬದ್ಧ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವಿಕೆ
- ಫಿಪ್‌ನರ್ ಪ್ರಕಾರ:– ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನೀತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ಸಾಮೂಹಿಕ ಯತ್ನದ ಸಂಯೋಜನೆ
- ಲೂಥರ್ ಗುಲಿಕ್ ಪ್ರಕಾರ:– "ಸರ್ಕಾರದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಕಾರ್ಯಾಂಗ"
- ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತ ಎಂದರೆ:– "ರಾಜ್ಯದ ದೈನಂದಿನ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಸರ್ಕಾರದ ಅಂಗ"

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ:–

- ಸರ್ಕಾರದ ಆಧಾರ ಸ್ತಂಭವಾಗಿದೆ.
- ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಾಗಿ ವಿವಿಧ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದೆ.
- ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ನೀತಿಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ
- ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಲು ಅಗತ್ಯ
- ಶಾಸಕಾಂಗ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಾಂಗಕ್ಕೂ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಪೋಸ್ಡ್‌ಕಾರ್ಬ್ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ(ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ)

- ಲೂಥರ್ ಗುಲಿಕ್ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಪೋಸ್ಡ್‌ಕಾರ್ಬ್( ) ಎಂಬ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಪದದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

1) P- Planing (ಯೋಜನೆ)
2) O- Organisation (ಸಂಘಟನೆ)
3) S- Staffing (ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ)
4) D- Direction (ನಿರ್ದೇಶನ)
5) Co- Co-ordination (ಸಂಯೋಜನೆ)
6) R- Reporting (ವರದಿ)

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

7) B- Budgeting (ಆಯವ್ಯಯ)

- ಇದು ರಕ್ಷಣಾತ್ಮಕ & ನಿಯಂತ್ರಣಾತ್ಮಕ ಚಟುವಟಿಕೆ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.
- ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಬೆಳವಣಿಗೆ
- ಜನರ ಆಸೆ & ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳು

ನೇಮಕಾತಿ:– (ನೇಮಕಾತಿಯ ಅಗತ್ಯತೆ)

- ಆಡಳಿತದ ಯಶಸ್ವಿಗೆ
- ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲು
- ಅರ್ಹ, ದಕ್ಷ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲು
- ದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ
- ದಕ್ಷ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗದ ಆಯ್ಕೆ
- ಓ.ಜಿ.ಸ್ಟಾಲ್ ಪ್ರಕಾರ:– ನೇಮಕಾತಿಯು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ರಚನೆಯ ಅಡಿಗಲ್ಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ನೇಮಕಾತಿ ವಿಧಾನಗಳು:–

1) ನೇರ ನೇಮಕಾತಿ:–

- ಜನಪ್ರಿಯ ಮತ್ತು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಧಾನ
- ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಆಯ್ಕೆ
- ಸಾಮಾನ್ಯ ಅರ್ಹತೆ
- ವಿಶೇಷ ಅರ್ಹತೆ

2) ಆಂತರಿಕ ನೇಮಕಾತಿ:–

- ಸರ್ಕಾರಿ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿದ್ದವರು.
- ಅರ್ಹತೆ ಆಧರಿಸಿ ಮೇಲ್ದರ್ಜೆಗೆ ಆಯ್ಕೆ

ತರಬೇತಿಯ ಮಹತ್ವ:–

- ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ದಕ್ಷತೆ
- ಕ್ಲಿಷ್ಟ ಆಡಳಿತ ಕಾರ್ಯಗಳು ತಿಳಿಯಲು
- ತಾವು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯ ತಿಳಿಯಲು
- ದಕ್ಷ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಅಗತ್ಯ ಜ್ಞಾನ ಪಡೆಯಲು
- ಅಗತ್ಯ ಜ್ಞಾನ–ಪರಿಣಿತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
- ಕಾರ್ಯಗಳ ಅರಿವು ಜ್ಞಾನ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ತರಬೇತಿ ವಿಧಗಳು:–

1) ಔಪಚಾರಿಕ & ಅನೌಪಚಾರಿಕ ತರಬೇತಿ
2) ನೌಕರಿ ಪೂರ್ವ & ನೌಕರಿ ಆರಂಭೋತ್ತರ ತರಬೇತಿ
3) ಅಲ್ಪಾವಧಿ & ದೀರ್ಘಾವಧಿ ತರಬೇತಿ
4) ಇಲಾಖಾ & ಕೇಂದ್ರೀಯ ತರಬೇತಿ
5) ಪರಿಣಿತ & ಹಿನ್ನೆಲೆ ತರಬೇತಿ

ಕೇಂದ್ರಲೋಕ ಸೇವಾ ಆಯೋಗ ರಚನೆ:–

- ಸಂವಿಧಾನದ ವಿಧಿ 315ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ರಚನೆ
- ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಆಯೋಗ
- ಒಬ್ಬ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು & 10 ಜನ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- ಇವರನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳು ನೇಮಿಸುತ್ತಾರೆ.
- ಅಧಿಕಾರದ ಅವಧಿ 6 ವರ್ಷ & 65 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನವರೆಗೆ
- ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ದುರ್ನಡತೆಯ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ವಜಾ ಮಾಡಬಹುದು
- ಶಾಸಕಾಂಗ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಾಂಗದಿಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ
- ಒಬ್ಬ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯ ನೇಮಕ
- ಕೇಂದ್ರ ಕಛೇರಿ ನವದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಕಾರ್ಯಗಳು(320ನೇ ವಿಧಿ)

- ಎ–ಬಿ ವೃಂದದ ಸೇವೆಗಳ ನೇಮಕ್ಕೆ ಪರೀಕ್ಷೆ ನಡೆಸುವುದು
- ನೇರ ನೇಮಕಾತಿಗೆ ಸಂದರ್ಶನ ನಡೆಸುವುದು
- ಸೇವಾ ಹುದ್ದೆಗಳಿಗೆ ಬಡ್ತಿ & ವರ್ಗಾವಣೆ ನೀಡಲು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಲಹೆ
- ಅಧಿಕಾರಗಳ ವರ್ತನೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಶಿಷ್ತುಕ್ರಮ ಜರುಗಿಸಲು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಲಹೆ
- ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳ ಸೂಚನೆ ಅನ್ವಯ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಲಹೆ ನೀಡುವುದು
- ಇದರಿಂದ ನಡೆಸುವ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳು:–
  1) ಭಾರತೀಯ ಆಡಳಿತ ಸೇವೆ – ಐ.ಎ.ಎಸ್
  2) ಭಾರತೀಯ ಪೋಲಿಸ್ ಸೇವೆ – ಐ.ಪಿ.ಎಸ್
  3) ಭಾರತೀಯ ವಿದೇಶಿ ಸೇವೆ – ಐ.ಎಫ್.ಎಸ್
  4) ಭಾರತೀಯ ಕಂದಾಯ ಸೇವೆ – ಐ.ಆರ್.ಎಸ್.
  5) ಭಾರತೀಯ ಲೆಕ್ಕ–ಪರಿಶೋಧನಾ ಸೇವೆ – ಐ.ಎ.ಎ.ಎಸ್

ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಹಂತಗಳು:–

1) ಪೂರ್ವಭಾವಿ ಪರೀಕ್ಷೆ

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

2) ಮುಖ್ಯ ಪರೀಕ್ಷೆ
3) ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಪರೀಕ್ಷೆ

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯಲೋಕ ಸೇವಾ ಆಯೋಗ:–

- ಸಂವಿಧಾನದ 315ನೇ ವಿಧಿ ಪ್ರಕಾರ ರಚನೆ
- ಸ್ಥಾಪನೆ 18–5–1951 ರಲ್ಲಿ
- ಒಬ್ಬ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು & 9 ಜನ ಸದಸ್ಯರು
- ಇವರನ್ನು ರಾಜ್ಯಪಾಲರು ನೇಮಿಸುತ್ತಾರೆ.
- ಅಧಿಕಾರದ ಅವಧಿ 6 ವರ್ಷ/ 62ನೇ ವಯಸ್ಸಿನವರೆಗೆ
- ಕೇಂದ್ರ ಕಛೇರಿ – ಬೆಂಗಳೂರು
- ಪ್ರಾಂತೀಯ ಕಛೇರಿಗಳು:– ಮೈಸೂರು, ಬೆಳಗಾವಿ, ಕಲಬುರಗಿ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ

ಕಾರ್ಯಗಳು:–

- ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಿ ಸೇವೆಗೆ ಪತ್ರಾಂಕಿತ ಅಧಿಕಾರಗಳು ನೇಮಕಕ್ಕೆ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಪರೀಕ್ಷೆ
- ನೇಮಕಾತಿ ನಿಯಮಗಳು ಮೂಲಕ ಆಯ್ಕೆ
- ನೇರ ನೇಮಕಾತಿಗೆ ಸಂದರ್ಶನ ನಡೆಸುವುದು
- ವರ್ಷಕ್ಕೆ 2 ಬಾರಿ ಇಲಾಖೆ ಪರೀಕ್ಷೆ ನಡೆಸುವುದು
- ಶಿಸ್ತು & ಬಡ್ತಿ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಲಹೆ
- ಕೇಂದ್ರ ಲೋಕಸೇವಾ ಆಯೋಗದ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಸಮನ್ವಯ ಕಾರ್ಯ

ಕೇಂದ್ರ ಸಚಿವಾಲಯದ ರಚನೆ:–

- ವಿವಿಧ ಖಾತೆಗಳ & ಇಲಾಖೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹ
- ಸಂವಿಧಾನದ 77(3) ವಿಧಿ ಅನ್ವಯ ರಚನೆ
- ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ.
- ಮಂತ್ರಿಗಳ ಖಾತೆಯ ರಾಜಕೀಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.
- ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ – ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಸಚಿವಾಲಯದ ಶ್ರೇಣಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ:–

- ಇಲಾಖೆಯ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ
- ಜಂಟಿ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿವಿಭಾಗ ನಿರ್ದೇಶಕರು
- ಅಧೀನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ
- ಶಾಖಾಧಿಕಾರಿ

ಸಚಿವಾಲಯದ ಪಾತ್ರ & ಕಾರ್ಯಗಳು:–

- ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಗುರಿ ಸಾಧನೆಗೆ ಸಹಾಯಕ ಸಂಘಟನೆ
- ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯ
- ಮಂತ್ರಿಗಳು ಸಂಸದೀಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸಹಾಯ
- ಆಡಳಿತದ ವಿಧಿ–ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತದೆ.
- ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕೂಲಂಕುಶವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತದೆ.
- ಆಯ–ವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸುತ್ತದೆ.
- ಕೇಂದ್ರ & ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಸಂಪರ್ಕ ಸೇತುವೆ
- ಸರ್ಕಾರದ ನರಮಂಡಲವಾಗಿದೆ.
- ನೀತಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಬೌದ್ಧಿಕ ಕೇಂದ್ರ

ರಾಜ್ಯ ಸಚಿವಾಲಯ

- ಸಚಿವಾಲಯ ನರಮಂಡಲವಿದ್ದಂತೆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ
- ಸಚಿವಾಲಯವು ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- ಮಂತ್ರಿಗಳು ರಾಜಕೀಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.
- ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ
- ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು ರಾಜ್ಯ ಸಚಿವಾಲಯದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು

ಸಚಿವಾಲಯದ ರಚನೆ:–

- ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಖಾತೆ ಹಂಚಿಕೆ
- ಇಲಾಖೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 16 ರಿಂದ 35 ರವರೆಗೆ ಇರುತ್ತದೆ.
- ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯು
- ಒಬ್ಬ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಇರುತ್ತಾರೆ.
- ಇವರು ಸಚಿವರಿಗೆ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸಲಹೆ
- ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯ ಕಛೇರಿಯನ್ನು ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಣೆ
- ಪ್ರತಿ ವಿಭಾಗವು ಸೆಕ್ಷನ್ ಆಫೀಸರ್ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ
- ತಜ್ಞ ಶೀಘ್ರಲಿಪಿಕಾರರು, ಬೆರಳಚ್ಚುಗಾರರು, ಪ್ರಥಮದರ್ಜೆ ಸಹಾಯಕರು & ದ್ವಿತೀಯ ದರ್ಜೆ ಸಹಾಯಕರು ಇರುತ್ತಾರೆ

ಸಚಿವಾಲಯದ ಶ್ರೇಣಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ:–

1) ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ
2) ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ
3) ಜಂಟಿ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

4) ಉಪಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ
5) ಅಧೀನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ
6) ಸಹ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ
7) ಸೆಕ್ಷನ್ ಆಫೀಸರ್

ಸಚಿವಾಲಯದ ಕಾರ್ಯಗಳು:–

- ಸರ್ಕಾರದ ಆಡಳಿತಾಂಗದ ಸಾಧನ
- ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಆಡಳಿತದ ಸಮಸ್ತ ವಿಷಯಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ರೂಪಿಸಲು ಮಂತ್ರಿಗೆ ಸಹಾಯ
- ಸಲಹೆ ನೀಡುವ ತಜ್ಞರ ಮಂಡಲಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ
- ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸುತ್ತದೆ.
- ಇಲಾಖೆಗಳ ಆಂತರಿಕ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಸಮನ್ವಯತೆ
- ಶಾಸನದ ಕರಡು ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುತ್ತದೆ.
- ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವೆಚ್ಚದ ಮೇಲೆ ಮಿತಿ ವಿಧಿಸುತ್ತದೆ.
- ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ

ಕಾನೂನು & ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ

- ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ ಒಂದೇ ನಾಣ್ಯದ ಎರಡು ಮುಖ
- ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸುಖ, ಶಾಂತಿ, ಐಕ್ಯತೆ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕಾನೂನು ಅಗತ್ಯ
- ಶೀಘ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಸಮಾಜದ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯ
- ಸರ್ವರ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಕಾನೂನು ಅಗತ್ಯ
- ಸಂವಿಧಾನ 7ನೇ ಅನುಸೂಚಿಯ ರಾಜ್ಯಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದೆ.
- ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಕಾನೂನು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಾಪಾಡಲು ಸಲಹೆ

ಕಾನೂನು & ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಾಪಾಡಲು ಕೇಂದ್ರದ ಪಾತ್ರ:–

- ಸಂವಿಧಾನ 355ನೇ ವಿಧಿ – ಬಾಹ್ಯದಾಳಿಯಿಂದ ರಾಜ್ಯ ರಕ್ಷಣೆ
- ಸಂವಿಧಾನ 356ನೇ ವಿಧಿ – ರಾಜ್ಯ ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿ/ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಆಳ್ವಿಕೆ
- ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭದ್ರತೆ ಒದಗಿಸಲು ಕೇಂದ್ರ ಗೃಹಕಾರ್ಯಾಲಯದ ಅರೆಸೈನಿಕ ಪಡೆಗಳು:–
- ಕೇಂದ್ರ ಮೀಸಲು ಪೋಲಿಸ್ ಪಡೆ (ಸಿಆರ್‌ಪಿಎಫ್)
- ಗಡಿ ಭದ್ರತಾ ಪಡೆ (ಬಿಎಸ್ ಎಫ್)
- ರೈಲ್ವೆ ರಕ್ಷಣಾ ಪಡೆ
- ಕೇಂದ್ರೀಯ ಉದ್ದಿಮೆ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಪಡೆ (ಸಿಐಎಸ್‌ಪಿ)

ಶಾಂತಿ & ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಾಪಾಡಲು ರಾಜ್ಯದ ಪಾತ್ರ

ರಾಜ್ಯ ಪೋಲಿಸ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ:–

- ಪೋಲಿಸ್ ಖಾತೆ ಗೃಹಮಂತ್ರಿ ಅಧೀನದಲ್ಲಿದೆ.
- ಗೃಹ ಇಲಾಖೆಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಐ.ಎ.ಎಸ್ ಹಂತದ ಅಧಿಕಾರಿ ಇವರು ಆಡಳಿತದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು
- ಗೃಹಮಂತ್ರಿಯ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಲಹೆ & ಸಹಾಯ
- ಗೃಹ ಇಲಾಖೆಯು ಪೋಲಿಸ್ ಆಡಳಿತದ ಮೇಲ್ವಾಚರನೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ರಾಜ್ಯ ಪೋಲಿಸ್ ಸಂಘಟನೆಯ ರಚನೆ:–

1) ಗೃಹ ಸಚಿವರು/ ಗೃಹ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ
2) ಪೋಲಿಸ್ ಮಹಾ ನಿರ್ದೇಶಕರು
3) ಅಡುಷನಲ್ ಡೈರೆಕ್ಟರ್ ಜನರಲ್ ಆಫ್ ಪೋಲಿಸ್
4) ಡೆಪ್ಯುಟಿ ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್ ಜನರಲ್ ಆಫ್ ಪೋಲಿಸ್
5) ವಲಯ ಕಛೇರಿಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು
6) ಸೂಪರಿಟೆಂಡೆಂಟ್ ಆಫ್ ಪೋಲಿಸ್
7) ಡೆಪ್ಯುಟಿ ಸೂಪರಿಟೆಂಡೆಂಟ್ ಆಫ್ ಪೋಲಿಸ್
8) ಇನ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಆಫ್ ಪೋಲಿಸ್
9) ಸಬ್‌ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಆಫ್ ಪೋಲಿಸ್
10) ಅಸಿಸ್ಟಂಟ್ ಸಬ್‌ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಆಫ್ ಪೋಲಿಸ್
11) ಹೆಡ್ ಕಾನ್ಸ್‌ಟೇಬಲ್
12) ಪೋಲಿಸ್ ಕಾನ್ಸ್‌ಟೇಬಲ್

ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ
ಅಧ್ಯಾಯ–1
ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರದ ಪರಿಚಯ

ಮಾನವ ಚಿಂತನಾ ಜೀವಿ/ಆಲೋಚನಾ ಜೀವಿ ಹೇಗೆ?

- ಮಾನವನಿಗೂ & ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿವೆ
- ದೈಹಿಕ ರಚನೆ & ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ
- ಆಹಾರ ಸೇವನೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ.
- ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಾಣಬಹುದು
- ಮೆದುಳಿನ ವಿಕಾಸದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಾಣಬಹುದು
- ಮಾನವ ವಿಕಾಸದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ವೇಗವಾಗಿ ಬದಲಾವಣೆ
- ವಿಜ್ಞಾನ, ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ
- ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಗ್ರಹಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯುವ ಜ್ಞಾನ

ಮಾನವ ಸಂಘ ಜೀವಿ/ಸಮಾಜ ಜೀವಿ ಹೇಗೆ?

- ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧ ಅನನ್ಯವಾದದ್ದು
- ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲದೆ ಸಮಾಜವಿಲ್ಲ, ಸಮಾಜವಿಲ್ಲದೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ
- ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಭೂಮಿ ಮೇಲೆ ಇರುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ
- ಮಾನವ ಸಮಾಜದೊಂದಿಗೆ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

RAMALINGAPPA L Asst Teacher

- ಎಲ್ಲಾರು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಬದುಕಲು ಇಚ್ಚಿಸುತ್ತಾನೆ
- ಮಾನವನ ವಿಕಾಸ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಸಂಘಜೀವ ಅಗತ್ಯ
- ಮಾನವ ಸಮಾಜವನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳ ಬಲೆ
- ಆದ್ದರಿಂದ ಮಾನವ ಸಂಘಜೀವಿ

ಅರ್ಥ & ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು:–

ಅರ್ಥ:–

- ಸೋಷಿಯಾಲಾಜಿ ಎನ್ನುವುದು ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂಬುದರ ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷೆ ಪದ
- ಸೋಷಿಯಾಲಾಜಿ ಪದ ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಭಾಷೆಯ ಸೋಶಿಯಸ್
- ಗ್ರೀಕ್ ಭಾಷೆಯ ಲಗೋಸ್ ದಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗಿದೆ.
- ಸೋಶಿಯಸ್ ಎಂದರೆ – ಜೊತೆಗಾರ, ಸಹಚರ ಎಂದರ್ಥ
- ಲಗೋಸ್ ಎಂದರೆ – ಶಾಸ್ತ್ರ/ವಿಜ್ಞಾನ ಎಂದರ್ಥ
- ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂದರೆ – ಸಮಾಜದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ಶಾಸ್ತ್ರ

ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು:–

1) ಆಗಸ್ಟ್ ಕಾಮ್ಟೆ ಪ್ರಕಾರ:– "ನಿಸರ್ಗ ಸಹಜವಾದ & ಸ್ಥಿರರೂಪದ ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟ ವಿಜ್ಞಾನ"
2) ಮ್ಯಾಕ್ಸ್‌ವೇಬರ್ ಪ್ರಕಾರ:– "ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಅರ್ಥೈಸುವ ಅಧ್ಯಯನ
3) ಡರ್ಖಿಂ ಪ್ರಕಾರ:– ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ವಿಜ್ಞಾನ

ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಉಗಮ:–

- 19ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ಶಾಸ್ತ್ರವಾಯಿತು.
- 18ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿ
- 19ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಫ್ರಾನ್ಸ್ ಮಹಾಕ್ರಾಂತಿ
- 16–18ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ & ಧಾರ್ಮಿಕ ಸುಧಾರಣೆ
- ಇವೆಲ್ಲಾ ಘಟನೆಗಳಿಂದ ಸ್ವತಂತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ಶಾಸ್ತ್ರವಾಯಿತು.
- ಆಗಸ್ಟ್‌ಕಾಮ್ಟೆ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ/ಕ್ರಮಬದ್ಧ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿದರು
- ಆದ್ದರಿಂದ ಆಗಸ್ಟ್‌ಕಾಮ್ಟೆಯನ್ನು 'ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರದ ಪಿತಾಮಹ' ಎನ್ನುವರು

ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ:–

1) ಮಾನವ ಸಮಾಜ ಅಧ್ಯಯನ
2) ಮಾನವನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನ
3) ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು
4) ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು
5) ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರದ ಸ್ವರೂಪ:–

- ಇದು ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನವಾಗಿದಿಯೇ ಹೊರೆತು ಭೌತವಿಜ್ಞಾನವಾಗಿಲ್ಲ
- ಇದು ನಿಶ್ಚಿಯಾತ್ಮಕ ಶಾಸ್ತ್ರವೇ ಹೊರೆತು ಗುಣ ನಿರ್ದೇಶಕ ಶಾಸ್ತ್ರವಲ್ಲ
- ಇದು ಶುದ್ಧಶಾಸ್ತ್ರವೇ ಹೊರೆತು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ/ಅನ್ವಯಕ ವಿಜ್ಞಾನವಲ್ಲ
- ಅಮೂರ್ತ ಸ್ವರೂಪದ ವಿಜ್ಞಾನವಾಗಿದೆಯೇ ಹೊರೆತು ಮೂರ್ತ ಸ್ವರೂದ್ದಲ್ಲ
- ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನವಾಗಿದಿಯೇ ಹೊರೆತು ವಿಶೇಷ ವಿಜ್ಞಾನವಲ್ಲ

ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ/ಮಹತ್ವ:–

- ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಮಾನವನ ಸಮಾಜವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆ.
- ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಪೂರಕ
- ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ಪರಿಚಯ
- ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು
- ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು
- ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ರೂಪಿಸಲು

ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧ & ವ್ಯತ್ಯಾಸ

1) ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ & ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಂಬಂಧ
2) ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ & ಇತಿಹಾಸದ ಸಂಬಂಧ
3) ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ & ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಂಬಂಧ
4) ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ & ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಂಬಂಧ

ಆಗಸ್ಟ್‌ಕಾಮ್ಟೆ (1798–1857)

- ಫ್ರಾನ್ಸ್‌ನ ಮಹಾ ಚಿಂತಕ
- ಮೊದಲ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಿ
- ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರದ ಪಿತಾಮಹ
- ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ವಿಜ್ಞಾನದ ಸ್ಥಾನ ಸಿಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.
- 1839ರಲ್ಲಿ ಪೊಸಿಟಿವ್ ಫಿಲಾಸಫಿ ಎಂಬ ಉಪನ್ಯಾಸ ನೀಡಿಕೆ
- ಇಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರದ ಪದ ಬಳಕೆ

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

- ಪೂರ್ಣ ಹೆಸರು:– ಇಸಿಡೂರ ಆಗಸ್ಟ್ ಮೇರಿ ಫ್ರಾಂಕಾಯಿಸ್ ಝೇವಿರ್ ಕಾಮ್ಟೆ
- ಜನನ:– ದಕ್ಷಿಣ ಫ್ರಾನ್ಸಿನ ಮೋಂಟ್ ಪೆಲಿಯರ್‌ನಲ್ಲಿ ಜನನ
- 1798 ಜನವರಿ 19 ರಂದು ಕ್ಯಾಥೋಲಿಕ್ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ
- ಇಂಪಿರಿಯಲ್ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ
- ಒಕೋಲ್ ಪಾಲಿಟೆಕ್ನಿಕ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾದರು

ಕೊಡುಗೆಗಳು:–

1) ಪಾಸಿಟಿವ್ ಫಿಲಾಸಫಿ – 1839
2) ಪೊಸಿಟಿವ್ ಪಾಲಿಟಿ – 1851
3) ಮಾನವತಾ ಧರ್ಮ – 1857
4) ಮೂರು ಹಂತಗಳ ಸೂತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳ ರಚನೆ

- ಸೆಪ್ಟಂಬರ್ 5 1857ರಲ್ಲಿ 59 ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಮರಣ

ಕಾರ್ಲ್‌ಮಾರ್ಕ್ಸ್ (1818–1883)

- 19ನೇ ಶತಮಾನದ ವಿಶ್ವಮಾನ್ಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಿಂತಕ
- ರಾಜಕೀಯ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ, ಚತುರ ಸಂಘಟಕ, ತೀಕ್ಷ್ಣ ಬರಹಗಾರ
- ಸಂಘರ್ಷ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪ್ರವರ್ತಕರು
- ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಕುರಿತು ಚಿಂತನೆ
- ಕಾರ್ಮಿಕರ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಹೊಸ ದಿಕ್ಕು ನೀಡಿದರು
- ಜನನ 1818 ಮೇ 5 ರಂದು ಜರ್ಮನಿಯ ಟ್ರಯರ್‌ನಲ್ಲಿ
- ತಂದೆ – ಹೀನ್ರಿಚ್ ತಾಯಿ – ಹೆನ್ರಿಯಟ್ ಮಾರ್ಕ್ಸ್
- ಹೆಂಡತಿ – ಜೆನ್ನಿವಾನ್ ವೆಸ್ಟ್ ಪೆಲೀನ್
- ನೆಚ್ಚಿನ ಗುರು ಹೆಗಲನ್
- 1841ರಲ್ಲಿ ಕಾನೂನು ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಪದವಿ

ಕೊಡುಗೆಗಳು:–

1) ದಾಸ್ ಕ್ಯಾಪಿಟಲ್ 1865
2) ದಿಹೋಲಿ ಫ್ಯಾಮಿಲಿ
3) ದಿ ಜರ್ಮನ್ ಐಡಿಯಾಲಜಿ 1845
4) ದಿ ಮ್ಯನಿಫೆಸ್ಟೊ ಆಫ್ ದಿ ಕಮ್ಯೂನಿಸ್ಟ್ ಪಾರ್ಟಿ 1848

- ಮರಣ:– ಮಾರ್ಚ್ 14 1883

ಎಮಿಲಿ ಡರ್ಖಿಂ (1858–1917)

- 19ನೇ ಶತಮಾನದ ಫ್ರಾನ್ಸ್‌ನ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ
- ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಸಮನಾಗಿದೆ ಎಂದು ಸಾಬೀತು ಪಡಿಸಿದನು.
- ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಪಿತಾಮಹ
- ಜನನ:– ಫ್ರಾನ್ಸಿನ ಲೋರೋಯಿನ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಎಫಿನಾಲ್ ನಲ್ಲಿ
- 1858 ಎಪ್ರೀಲ್ 15 ರಂದು ಜನನ
- ಯಹೂದಿ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು
- ಫ್ರಾನ್ಸಿನ ಡಿ ಎಫಿನಾಲ್ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ & ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ವೃತ್ತಿ ಆರಂಭ

ಕೊಡುಗೆಗಳು:–

- ದಿ ಡಿವಿಜನ್ ಆಫ್ ಲೇಬರ್ ಇನ್ ಸೊಸೈಟಿ – 1893
- ಸೂಸೈಡ್(ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ) – 1897
- ದಿ ರೂಲ್ಸ್ ಆಫ್ ಸೋಸಿಯಲಾಜಿಕಲ್ ಮೆಥಡ್ – 1895
- ದಿ ಎಲಿಮೆಂಟರಿಫಾರ್ಮ್ಸ ಆಫ್ ರಿಲಿಜಿಯನ್ ಲೈಪ್ 1912

ಮ್ಯಾಕ್ಸ್‌ವೇಬರ್ (1864–1920)

- ಜರ್ಮನಿಯ ಬರಹಗಾರ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ರಾಜಕಾರಣಿ
- ವೇಬರ್ ಕಾನೂನು, ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ, ಧರ್ಮ, ಕಲೆ, ಇತಿಹಾಸ, ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿ
- ಜನನ:– ಪಶ್ಚಿಮ ಜರ್ಮನಿಯ ಏರಫರ್ಟ್ ನಲ್ಲಿ ಜನನ
- ಏಪ್ರೀಲ್ 21 1864ರಲ್ಲಿ ಪ್ರೋಟೆಸ್ಟಂಟ್ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ
- 18ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೀಡಲ್‌ಬರ್ಗ್ ವಿ.ವಿ.ಯಲ್ಲಿ ಕಾನೂನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ
- ಕಾನೂನುಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಪದವಿ
- ಬರ್ಲಿನ್ ವಿ.ವಿ.ಯಲ್ಲಿ ಬೋಧಕರಾಗಿ ಸೇವೆ
- 56ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮರಣ

ಕೊಡುಗೆಗಳು:–

1) ದಿ ಜರ್ಮನ್ ಸೋಸಿಯಾಲಾಜಿಕಲ್ ಸೊಸೈಟಿ – 1910
2) ದಿ ಪ್ರೊಟೆಸ್ಟಂಟ್ ಎಥಿಕ್ ಅಂಡ್ ದಿ ಸ್ಪಿರಿಟ್ ಆಫ್ ಕ್ಯಾಪಿಟಲಿಸ
3) ದಿ ಸಿಟಿ
4) ಬ್ಯೂರೋಕ್ರಸಿ
5) ಎಕೊನಮಿ ಅಂಡ್ ಸೊಸೈಟಿ

ಡಾ॥ ಬಿ.ಆರ್.ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ (1891–1956)

- ಆಧುನಿಕ ಭಾರತದ ನಿರ್ಮಾಪಕರು
- ಪೂರ್ಣ ಹೆಸರು:– ಭೀಮರಾವ್ ರಾಮ್‌ಜಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್
- ಜಗತ್ತಿನ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕರು & ನ್ಯಾಯಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು

RAMALINGAPPA L Asst Teacher

- ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಟ
- ದಲಿತರು, ಮಹಿಳೆಯರ ಹಕ್ಕುಗಳ ಹೋರಾಟ & ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಿದರು
- ಭಾರತದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಸಮಾನತೆ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಟ
- ಶಿಕ್ಷಣವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯ ಸಾಧನ ಎಂದರು
- ಶಿಕ್ಷಣವು ತರ್ಕ/ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಮಾರ್ಗ
- ಸಾಮಾಜಿಕ ತೇಜೋವಧೆಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲು ಶಿಕ್ಷಣ ಅಗತ್ಯ
- ಶಿಕ್ಷಣ ಎಲ್ಲಾರಿಗೂ ಕಡ್ಡಾಯ & ಉಚಿತವಾಗಿ ನೀಡಬೇಕು
- ಶಿಕ್ಷಣ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಸ್ವತ್ತಾಗಬೇಕು ಎಂದರು
- ಸಂವಿಧಾನದ ಕರಡು ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು

ಜೀವನ & ಶಿಕ್ಷಣ:–

- ಜನನ:– ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ 'ಅಂಬೆವಾಡೆ'ಯಲ್ಲಿ
- ಏಪ್ರೀಲ್ 14 1891ರಲ್ಲಿ ಜನನ
- 6ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಾಯಿ ಮರಣ, ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಮೀರಾಬಾಯಿ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದನು
- ಸತಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದನು
- ಮುಂಬೈ ಎಲ್ಫೀನ್‌ಸ್ಟನ್ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ 1907ರಲ್ಲಿ ಮೆಟ್ರಿಕ್
- ರಮಾಬಾಯಿನ್ನು ವಿವಾಹವಾದರು
- ಮಹಾರಾಜರಿಂದ 25 ರೂ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೇತನದಿಂದ ಬಿ.ಎ, ಎಂ.ಎ ಪದವಿ ಪಡೆದರು
- 1916ರಲ್ಲಿ ಕೊಲಂಬಿಯಾ ವಿ.ವಿ.ಯಿಂದ ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಪದವಿ
- 1920ರಲ್ಲಿ ಮೂಕನಾಯಕ ಎಂಬ ಪ್ರಾಕ್ಷಿಕವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು

ಪುಸ್ತಕಗಳು:–

1) ಜಾತಿ ವಿನಾಶ – 1936
2) ಯಾರು ಶೂದ್ರರು – 1946
3) ಬುದ್ಧ ಮತ್ತು ಅವನ ಧಮ್ಮ – 1957

- ಮರಣ:– ಡಿಸೆಂಬರ್ 6, 1956

ಜಿ.ಎಸ್.ಘುರ್ಯೆ (1893–1983)

- ಭಾರತದ ವಿ.ವಿಗಳ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನ & ಬೋಧನೆ ಆರಂಭ
- ಪೂರ್ಣ ಹೆಸರು:– ಗೋವಿಂದ ಸದಾಶಿವ ಘುರ್ಯೆ
- ಜನನ:– ಡಿಸೆಂಬರ್ 12, 1893 ರಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಮಾಲ್ವನ್
- ಮುಂಬೈ ವಿ.ವಿ.ಯಲ್ಲಿ ಕಾಲೇಜು ಶಿಕ್ಷಣ ಪೂರ್ಣ
- ಲಂಡನ್ನಿನ ಕೇಂಬ್ರಿಡ್ಜ್ ವಿ.ವಿ.ಯಿಂದ ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಪದವಿ
- 1924ರಲ್ಲಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬೊಂಬಾಯಿ ವಿ.ವಿ.ಯಲ್ಲಿ ಬೋಧನೆ ಆರಂಭಿಸಿದರು
- ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ ಆರಂಭ

ಕೃತಿಗಳು:–

1) ಕಾಸ್ಟ್ ಅಂಡ್ ರೇಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ – 1932
2) ಶೆಡ್ಯೂಲ್ಡ್ ಟ್ರೈಬ್ಸ್ – 1943
3) ಭಾರತೀಯ ಸಾಧುಗಳು – 1953

ಎಂ.ಎನ್ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ್ (1916–1999)

- ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಖ್ಯಾತಿಯ ಭಾರತದ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ
- ಕ್ಷೇತ್ರಾಧಾರಿತ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಬಳಸಿ ಸಂಶೋಧನೆ ಜನಪ್ರೀಯ
- ದಿ ರಿಮೆಂಬರ್ಡ್ ವಿಲೇಜ್ ಕೃತಿಯನ್ನು 1976ರಲ್ಲಿ ರಚನೆ
- 1952ರಲ್ಲಿ ಇವರ ಗುರುಗಳಾದ ಎ.ಆರ್.ರ್‍ಯಾಡ್ಕ್ಲಿಫ್ ಬ್ರೌನ್ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ 'ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಕೊಡವರ ಧರ್ಮ & ಸಮಾಜ' ಪುಸ್ತಕ ಬರೆದರು.
- ಪೂರ್ಣ ಹೆಸರು:– ಮೈಸೂರು ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ ಶ್ರೀನಿವಾಸ್
- ಜನನ:– ನವೆಂಬರ್ 16, 1916ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಜನನ
- ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ & ರುಕ್ಮಿಣಿ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಜನನ
- ಬೊಂಬಾಯಿ ವಿ.ವಿ. ಯಿಂದ ಎಂ.ಎ, ಎಲ್.ಎಲ್.ಬಿ, ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಪದವಿ
- ಆರ್ಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ವಿ.ವಿ.ಯಲ್ಲಿ ಡಿ.ಫಿಲ್ ಪದವಿ
- ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಸೇವೆ

ಕೊಡುಗೆಗಳು:–

1) ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಕೊಡವರ ಧರ್ಮ & ಸಮಾಜ – 1952
2) ಇಂಡಿಯನ್ ವಿಲೇಜ್
3) ಸೋಸಿಯಲ್ ಚೇಂಜ್ ಇನ್ ಮಾಡರ್ನ್ ಇಂಡಿಯಾ – 1963

ಪಾರ್ವತಮ್ಮ.ಸಿ

- ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಹಿಳಾ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು
- ಅತ್ಯಂತ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದರು.
- ಜನನ – ದಾವಾಣಗೆರೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸ್ಯಾಗಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ – ಜೂನ್, 1928 ರಲ್ಲಿ ಜನನ

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

- ಜನ್ಮದಿನಾಂಕದ ನಿಖರತೆಯಲ್ಲಿ ಆದ್ದರಿಂದ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ ಅಜ್ಜಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನೈತಿಕ ಮತ್ತು ಭೌತಿಕ ಬೆಂಬಲ ಪಡೆದರು.
- ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಹುಟ್ಟೂರಿನಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಿದರು.
- ಪ್ರೌಢಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಲೋಕಿಕೆರೆಯಲ್ಲಿ
- 1945 ರಲ್ಲಿ ಕಾಂತರಾಜುಶೆಟ್ಟಿ ಎನ್ನುವ ಡಿಡಿಪಿಐ ಸಹಾಕಾರದಿಂದ
- ಮೈಸೂರಿನ ಸಮುದಾಯ ವಸತಿ ನಿಲಯದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ
- ಮೈಸೂರಿನ ಮಹಾರಾಣಿ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಇಂಟರ್ ಮೀಡಿಯಟ್ ಪಡೆದರು.
- ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಲಾ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇಂಟರ್ ಮೀಡಿಯಟ್ ದ್ವಿತೀಯ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ತೇರ್ಗಡೆ
- ಬಿ.ಎ ಆನರ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ರ್‍ಯಾಂಕ್ ಪಡೆದರು
- ಕರ್ನಾಟಕದಿಂದ ವಿದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕಲಿತರು.
- ನಂತರ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನ.

ಕೊಡುಗೆಗಳು:–

1) ಪಾಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಮತ್ತು ರೀಜಿಯನ್
2) ಸೋಷಿಯಾಜಿಕಲ್ ಎಸ್ಸೇಸ್ ಆನ್ ವೀರಶೈವಿಸಮ್.
3) ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ / ಪಂಗಡದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಕುರಿತು ಸಂಶೋಧನೆ.

ಇರಾವತಿ ಕರ್ವೆ

- ❖ ಇವರು ಜಿ.ಎಸ್ ಘುರ್ಯೆ ಶಿಷ್ಯರು.
- ❖ ಮಹರ್ಷಿ ಕರ್ವೆಯವರ ಸೊಸೆ
- ❖ ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ವಿಚಾರಗಳ ಕಾಳಜಿ.
- ❖ ಬೊಂಬಾಯಿ ವಿ.ವಿ ಯಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎ ಪದವಿ
- ❖ ಪೂನಾದಲ್ಲಿ ಪಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಸೇವೆ.

ಕೊಡುಗೆಗಳು:–

1) ಕಿನ್‌ಷಿಪ್ ಆರ್ಗನೈಸೇಷನ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ
2) ಫ್ಯಾಮಿಲಿ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ
3) ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜ
4) ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಬಂಧುತ್ವ.

ಎ.ಆರ್ ದೇಸಾಯಿ(1915–1994)

- ಯು.ಜಿ.ಸಿ ಯ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಫೆಲೋ, ಆಗಿದ್ದರು.
- ಬೋಂಬಾಯಿ ವಿ.ವಿ.ಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಸೇವೆ
- ಇವರನ್ನು ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ವಾದಿ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರೆಂದು ಕರೆದರು.

ಕೊಡುಗೆಗಳು:–

1) ದಿ ಸೊಷಿಯಾಲಾಜಿಕಲ್ ಬ್ಯಾಕ್‌ಗ್ರೌಂಡ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯನ್ ನ್ಯಾಷನಲಿಸಂ
2) ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ.
3) ಇಂಡಿಯನ್ ಸೋಷಿಯಾಜಿಕಲ್ ಸೊಸೈಟಿ ಸಮ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಅರ್ಬನೈಜೆಷನ್

ಅಧ್ಯಾಯ–2
ಸಂಸ್ಕೃತಿ

ಮಾನವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜೀವಿ ಹೇಗೆ?

- ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಮಾನವ ಸಮಾಜವನ್ನು ಪ್ರಾಣಿ ಸಮಾಜದಿಂದ ಭಿನ್ನ ಅಂಶ.
- ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿಸಿದೆ.
- ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ಒಂದೇ ನಾಣ್ಯದ ಎರಡು ಮುಖ.
- ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಜೈವಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ
- ಜನ ಸಮುದಾಯದ ಜೀವನ ವಿಧಾನ, ಸಂಗೀತ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕಲೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.
- ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಜ್ಞಾನ, ಅನುಭವ, ನಂಬಿಕೆ, ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ವರ್ಗಾವಣೆ.
- ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದರೆ, ಒಂದು ಗುಂಪಿನ ಜನರ ಜೀವನ ಕ್ರಮ.

ಅರ್ಥ:–

- ❖ ಕಲ್ಚರ್ ಎಂಬ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಪದ ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಭಾಷೆಯ ಕೊಲೆರೆ ಪದದಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿ.
- ❖ ಅರ್ಥ– ಬೆಳಕು, ಪೋಷಿಸು, ಭೂಮಿಯನ್ನು ಉಳು.

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

- ❖ ಮಧ್ಯಯುಗದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಚರ್ ಪದಕ್ಕೆ ಬಿತ್ತಿದ ಬೆಳೆಯ ಪ್ರಗತಿದಾಯಕ ಸುಧಾರಣೆ ಸೂಚಿಸಲು ಆಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್ ಪದ ಬಳಕೆ.
- ❖ 18 – 19ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಮಾನವ ವರ್ತನೆಯ ಸ್ವರೂಪ ಸೂಚಿಸಲು ಕಲ್ಚರ್ ಪದ ಬಳಕೆ.

ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು:–

1) ಇ.ಬಿ. ಟೇಲರ್
2) ಮಾಲಿನೋವಸ್ಕಿ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಕಾರಗಳು;– (ಆಗ್‌ಬರ್ನ್ ವಿವರಣೆ)

1) ಭೌತಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ:–

- ➢ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಗೋಚರಿಸುವ ಸ್ಥೂಲ ವಸ್ತುಗಳು.
- ➢ ನಾವು ಬಳಸುವ ಉಪಕರಣಗಳು ಸೇರಿವೆ.
- ➢ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಿಂದ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದ ಮಾನವನಿರ್ಮಿತ.
- ➢ ಉಧಾ;– ಮನೆ, ಕಟ್ಟಡ, ಶಾಲೆ, ಸೇತುವೆ, ರಸ್ತೆ ಇತ್ಯಾದಿ
- ➢ ಇದನ್ನು ನಾಗರಿಕತೆ ಎಂದು ಕರೆಯುವರು.
- ➢ ಇದು ಕಡಿಮೆ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ವೇಗವಾಗಿ ಬದಲಾವಣೆ.

2) **ಅಭೌತಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ:–**

- ➢ ನಮ್ಮ ಆಲೋಚನೆಗಳು, ಚಿಂತನೆಗಳು, ನಂಬಿಕೆ, ಮೌಲ್ಯಗಳು.
- ➢ ಅಮೂರ್ತವಾದ ಮಾನವ ನಿರ್ಮಿತ ಸಾಧನೆಗಳು.
- ➢ ಉದಾ:– ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಲೋಕರೂಢಿ, ಆಚಾರ–ವಿಚಾರ, ನೈತಿಕ ನಿಯಮ.
- ➢ ಇದು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಬದಲಾವಣೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು:–

1) ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಮೂರ್ತವಾದದ್ದು
2) ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಾಮಾಜಿಕವಾದದ್ದು
3) ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕಲಿಕೆ
4) ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಹಜೀವನ
5) ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ನಿರಂತರವಾದದ್ದು
6) ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಬಹುತ್ವದ್ದು

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮಹತ್ವ:–

- ➢ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಜ್ಞಾನಭಂಡಾರ
- ➢ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದು
- ➢ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದು
- ➢ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವರ್ತನೆಯ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.
- ➢ ಸಮಾಜದ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧ

ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧ ಅವಿನಾಭಾವದ್ದು:–

- ➢ ಮಾನವ ಸಮಾಜದ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ತಳಪಾಯ
- ➢ ನಾಗರಿಕತೆ ಕಾಲದಿಂದಲು ವಿಕಾಸ ಹೊಂದಿದೆ.
- ➢ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗ.
- ➢ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜವಿದೆ.
- ➢ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಸಂಬಂಧಗಳ ಒಡನಾಟವೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ
- ➢ ಒಡನಾಟವಿಲ್ಲದೇ ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಣ ಅಸಾಧ್ಯ
- ➢ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಮಾನವ ಬದುಕು ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ಅಪರಿಪೂರ್ಣ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ಒಂದೇ ನಾಣ್ಯದ ಎರಡು ಮುಖ:–

- ➢ ಮಾನವ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿರುವ ಸಮಾಜವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.
- ➢ ಪ್ರತಿ ಸಮಾಜ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ.
- ➢ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿಯಂತ್ರಣ ರೂಪಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.
- ➢ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿಯಮಗಳಿಗೂ ಸಮಾಜಕ್ಕೂ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧವಿದೆ.
- ➢ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿರ್ಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.
- ➢ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ತನ್ನದೇ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಬಂಧಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಚರಣೆಯ ಮಹತ್ವ/ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆ

ಜಾತ್ರೆಗಳು:–

- ❖ ಭಾರತದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ್ದು.
- ❖ ಕೇವಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಮಾರಂಭಗಳ ಉತ್ಸವವಲ್ಲ.
- ❖ ಜಾತ್ರೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ❖ ಇಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳುವ ಮಾರುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ
- ❖ ಸಾಕಿದ ದನಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ
- ❖ ಸುಗ್ಗಿ ನಂತರದ ಮನೊರಂಜನೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ❖ ಜಾತಿ, ವರ್ಣ, ಧರ್ಮ ಭೇದಭಾವವಿರಲಿಲ್ಲ

RAMALINGAPPA L Asst Teacher

- ❖ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.
- ❖ ಭಾಷೆ, ನೃತ್ಯದ ಪಟ್ಟು ಸರ್ಕಸ್‌ಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ
- ❖ ವೃತ್ತಿ, ಭಾಷೆ, ಕಸುಬುಗಳ ವೈವಿಧ್ಯತೆ ಪ್ರದರ್ಶನ
- ❖ ಜನರು ವಿವಿಧ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಭಾಷೆ ಆಚರಿಸುವವರು ಇರುತ್ತಾರೆ.
- ❖ ವಿವಿಧ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ.
- ❖ ಇಲ್ಲಿನ ಜನರು ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯರಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.
- ❖ ವಿವಿಧತೆಯಲ್ಲಿ ಏಕತೆ ಸಾಧಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ

ಗಣರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಸಮಾರಂಭ:–

- ▪ ದೇಶದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೈವಿಧ್ಯಗಳ:– ಸ್ತಬ್ದ ಚಿತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ, ನೃತ್ಯದ ಮೂಲಕ ನೋಡಬಹುದು
- ▪ ಉದಾ:– ಕರ್ನಾಟಕ–ಗ್ರಾಮೀಣ ಪರಿಸರ ಚಿತ್ರಣ
- ▪ ರಾಜಸ್ತಾನ; ಗ್ರಾಮೀಣ ಪರಿಸರದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಚಿತ್ರಣ
- ▪ ಉದ್ದೇಶ:– ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ಏಕತೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಾಧಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಭಾಷೆ:–

- ❖ ಒಂದೇ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಮಕ್ಕಳು 3–4 ಭಾಷೆ ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ, ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ.
- ❖ ಇಲ್ಲಿ ಭಾಷೆ ಜೊತೆಗೆ ಪರಿಸರದ ಅಂಶಗಳು ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ.
- ❖ ಇಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ, ಜಾತಿ ಆಧಾರಿತ ಅಂಶಗಳು ಮೀರುವ ಪ್ರಯತ್ನ
- ❖ ಎಲ್ಲಾ ಭಾಷೆಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ.
- ❖ ಹಬ್ಬ–ಹರಿದಿನಗಳ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.
- ❖ ಇಲ್ಲಿ ನಾವೆಲ್ಲಾ ಒಂದೇ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ.

ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ
ಅಧ್ಯಾಯ–1
ಭೂಮಿ–ನಮ್ಮ ಜೀವಂತ ಗ್ರಹ

ಭೂಮಿಯ ಮಹತ್ವ:–

- ➢ ನಾವು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಜೀವಿಸುತ್ತೇವೆ
- ➢ ಸೌರವ್ಯೂಹದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನಿಂದ 3ನೇ ಗ್ರಹ
- ➢ ಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯು ಮಾತ್ರ ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- ➢ ಭೂಮಿ ಸಸ್ಯ, ಪ್ರಾಣಿ, ಮಾನವ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ವಾಸಸ್ಥಾನ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ

ಕಾರಣಗಳು:–

- ❖ ಸೂರ್ಯ ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯ ನಡುವಿನ ದೂರ
- ❖ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಉಷ್ಣಾಂಶ
- ❖ ಅನಿಲಗಳು
- ❖ ಪೂರಕ ವಾಯುಗೋಳ
- ❖ ಜಲಚಕ್ರ

ಭೂಮಿಯ ವಿವಿಧ ಹೆಸರುಗಳು:–

- ✓ ಜೀವಂತ ಗ್ರಹ
- ✓ ವಿಶಿಷ್ಟ ಗ್ರಹ
- ✓ ಜಲಾವೃತ ಗ್ರಹ
- ✓ ನೀಲಿ ಗ್ರಹ

ಭೂಮಿಯ ಗಾತ್ರ:–

- ➢ ಭೂಮಿಯು 5ನೇ ದೊಡ್ಡಗ್ರಹ
- ➢ ಭೂಮಿಯ ವ್ಯಾಸ ಚಂದ್ರವ್ಯಾಸಕ್ಕಿಂತ 4 ಪಟ್ಟು ದೊಡ್ಡದು
- ➢ ಸೂರ್ಯನಿಗಿಂತ 107 ಪಟ್ಟು ಚಿಕ್ಕದು
- ➢ ಭೌಗೋಳಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರ 510 ದ.ಲಕ್ಷ ಚ.ಕಿ.ಮೀ
- ➢ 361 ದಶ ಲಕ್ಷ ಚ.ಕಿ.ಮೀ ನೀರು (70.78%)
- ➢ 149 ದಶ ಲಕ್ಷ ಚ.ಕಿ.ಮೀ ಭೂಭಾಗ (29.22%)
- ➢ ಜಲ–ಭೂ ರಾಶಿಗಳ ಅನುಪಾತ 1:2.43 ರಷ್ಟು

ಭೂಮಿಯ ಆಕಾರ:–

- ▪ ಭೂಮಿಯ ಆಕಾರವನ್ನು 'ಭೂಮ್ಯಾಕರ್(ಜಿಯಾಡ್) /ಗೋಳಾಕಾರ' ಎನ್ನುವರು
- ▪ ದ್ರುವಗಳ ಬಳಿ ಚಪ್ಪಟೆಯಾಗಿದೆ.
- ▪ ಸಮಭಾಜಕವೃತ್ತದ ಬಳಿ ಉಬ್ಬಿದಂತಿದೆ.
- ▪ ಸಮಭಾಜವೃತ್ತದ ವ್ಯಾಸ – 12,756 ಕಿ.ಮೀ
- ▪ ದ್ರುವಗಳ ವ್ಯಾಸ – 12,714 ಕಿ.ಮೀ
- ▪ ಇವುಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸ – 42 ಕಿ.ಮೀ
- ▪ ಸಮಭಾಜಕವೃತದ ಸುತ್ತಳತೆ – 40,076 ಕಿ.ಮೀ
- ▪ ದ್ರುವಗಳ ಸುತ್ತಳತೆ – 40,008 ಕಿ.ಮೀ
- ▪ ಸುತ್ತಳತೆಯ ವ್ಯತ್ಯಾಸ – 68 ಕಿ.ಮೀ

ನೆಲ & ಜಲ ಭಾಗದ ಹಂಚಿಕೆ:–

- ❖ ಭೂಮಿಯ ನೆಲಭಾಗಗಳನ್ನು 'ಭೂಖಂಡಗಳು' ಎನ್ನುವರು
- ❖ 7 ಖಂಡಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡನೆ:–

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

1. ಏಷ್ಯಾ – ದೊಡ್ಡ ಖಂಡ
2. ಆಫ್ರಿಕಾ
3. ಉತ್ತರ ಅಮೇರಿಕಾ
4. ದಕ್ಷಿಣ ಅಮೇರಿಕಾ
5. ಅಂಟಾರ್ಕ್ಟೀಕ್
6. ಯರೋಪ್
7. ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾ – ಅತಿ ಚಿಕ್ಕ ಖಂಡ

❖ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿನ ಜಲರಾಶಿಯನ್ನು 'ಮಹಾಸಾಗರ'ಗಳೆಂದು

❖ ನಾಲ್ಕು ಮಹಾಸಾಗರಗಳು:–

1) ಫೆಸಿಫಿಕ್ ಸಾಗರ (ವಿಶಾಲ–ಆಳ ಸಾಗರ)
2) ಅಟ್ಲಾಂಟಿಕ್ ಸಾಗರ
3) ಹಿಂದೂ ಮಹಾಸಾಗರ
4) ಆರ್ಕ್ಟೀಕ್ ಸಾಗರ (ಚಿಕ್ಕದು–ಕಡಿಮೆ ಆಳ ಸಾಗರ)

ಭೂ ಪ್ರಧಾನಗೋಳಾರ್ಧ:–

➢ ಉತ್ತರಗೋಳಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಶೇ.60% ಭೂ ಭಾಗ

➢ ಉತ್ತರಗೋಳಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಶೇ.40% ಜಲರಾಶಿ ಹೊಂದಿದೆ.

ಜಲಪ್ರಧಾನಗೋಳಾರ್ಧ:–

➢ ದಕ್ಷಿಣಗೋಳಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಶೇ.81% ರಷ್ಟು ಜಲರಾಶಿ

➢ ದಕ್ಷಿಣಗೋಳಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಶೇ.19% ರಷ್ಟು ಭೂಭಾಗ ಹೊಂದಿದೆ.

ಅಕ್ಷಾಂಶ & ರೇಖಾಂಶ:–

ಅಕ್ಷಾಂಶಗಳು:–

❖ ಭೂಮಧ್ಯೆ ರೇಖೆಯಿಂದ ಉತ್ತರ–ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕಿರುವ ಕೋನಾಂತರ

❖ ಇವು ಕಲ್ಪಾನಿಕ ರೇಖೆಗಳು

❖ ಇವುಗಳನ್ನು ಡಿಗ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಳೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

❖ ಧ್ರುವಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಭೂ ಅಕ್ಷಕ್ಕೆ ಲಂಭವಾಗಿ ಎಳೆದ ರೇಖೆ– ಸಮಭಾಜಕವೃತ್ತ

❖ ಸಮಭಾಜಕ ವೃತ್ತಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮವಾಗಿ ಎಳೆದ ರೇಖೆಗಳು – ಅಕ್ಷಾಂಶಗಳು

❖ ಸಮಭಾಜಕ ವೃತ್ತ '0' ಮಹಾವೃತ್ತವಾಗಿದೆ.

❖ ಉತ್ತರ–ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕಿರುವ ಅಕ್ಷಾಂಶ ವೃತ್ತಗಳು ಚಿಕ್ಕವಿದೆ.

❖ ಸಮಭಾಜಕ ವೃತ್ತದಿಂದ ಉತ್ತರಗೋಳಾರ್ಧದಲ್ಲಿ – 90^0

❖ ಸಮಭಾಜಕ ವೃತ್ತದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣಗೋಳಾರ್ಧದಲ್ಲಿ – 90^0

❖ ಒಟ್ಟು 180 + 1 = 181 ಅಕ್ಷಾಂಶಗಳಿವೆ

ಪ್ರಮುಖ ಅಕ್ಷಾಂಶಗಳು:–

✓ 0^0 ಅಕ್ಷಾಂಶ – ಸಮಭಾಜಕ ವೃತ್ತ

✓ $23^1/_2{}^0$ ಉತ್ತರ ಅಕ್ಷಾಂಶ – ಕರ್ಕಾಟಕ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ವೃತ್ತ

✓ $23^1/_2{}^0$ ದಕ್ಷಿಣ ಅಕ್ಷಾಂಶ – ಮಕರ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ವೃತ್ತ

✓ $66^1/_2{}^0$ ಉತ್ತರ ಅಕ್ಷಾಂಶ – ಆರ್ಕ್ಟಿಕ್ ವೃತ್ತ

✓ $66^1/_2{}^0$ ದಕ್ಷಿಣ ಅಕ್ಷಾಂಶ – ಅಂಟಾರ್ಕ್ಟಿಕ್ ವೃತ್ತ

✓ 90^0 ಉತ್ತರ ಅಕ್ಷಾಂಶ – ಉತ್ತರ ಧ್ರುವ

✓ 90^0 ದಕ್ಷಿಣ ಅಕ್ಷಾಂಶ – ದಕ್ಷಿಣ ಧ್ರುವ

ರೇಖಾಂಶಗಳು:–

- ಸಮಭಾಜಕ ವೃತ್ತವನ್ನು ಸಮಕೋನದಲ್ಲಿ ಛೇದಿಸಿ ಉತ್ತರ–ದಕ್ಷಿಣ ಧ್ರುವಗಳನ್ನು ಸಂಧಿಸುವ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ರೇಖೆಗಳೇ 'ರೇಖಾಂಶಗಳು'
- ಗೋಳದ ಮೇಲಿನ ಅರ್ಧವೃತ್ತಗಳ ಸರಣಿ
- ಉತ್ತರ & ದಕ್ಷಿಣ ಧ್ರುವಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಧಿಸುತ್ತವೆ.
- ಸಮಭಾಜಕ ವೃತ್ತದ ಮೂಲಕ ಹಾದುಹೋಗುತ್ತವೆ.
- ರೇಖಾಂಶಗಳ ಉದ್ದ ಒಂದೇ ಆಗಿದೆ.
- ಇವುಗಳನ್ನು ಮಧ್ಯಹ್ನ/ಮೆರಿಡಿಯನ್ ರೇಖೆ (ಮೆರಿ–ಮಧ್ಯ, ಡಿಯನ್– ದಿನ)
- ಪ್ರಧಾನ ರೇಕಾಂಶ – ಇಂಗ್ಲೇಂಡಿನ ಗ್ರೀನ್‌ವಿಚ್ ಮೇಲೆ ಹೋಗಿದೆ.
- ಪ್ರಧಾನ ರೇಖಾಂಶದ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ – 180^0 (ಪೂರ್ವಗೋಳಾರ್ಧ)
- ಪ್ರಧಾನ ರೇಖಾಂಶದ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ – 180^0 (ಪಶ್ಚಿಮಗೋಳಾರ್ಧ)
- ಒಟ್ಟು – 360^0
- ಸಮಭಾಜಕ ವೃತ್ತದಿಂದ ಧ್ರುವದ ಕಡೆಗೆ ಹೊದಂತೆ ಅಂತರ ಕಡಿಮೆ ಕಾರಣ, ರೇಖಾಂಶಗಳು ಧ್ರುವಗಳ ಬಳಿ ಸಂಧಿಸುತ್ತವೆ
- ಸಮಭಾಜಕ ವೃತ್ತದ ಮೇಲೆ ಎರಡು ರೇಖಾಂಶಗಳ ಅಂತರ – 111 ಕಿ.ಮೀ

ರೇಖಾಂಶ & ವೇಳೆ:–

➢ ರೇಖಾಂಶ & ವೇಳೆಗಳ ನಡುವೆ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧವಿದೆ.

➢ ಭೂಮಿಯ ಅಕ್ಷದ ಸುತ್ತ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲು 24 ಗಂಟೆ ಬೇಕು

➢ 360^0 ರೇಖಾಂಶಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಲು 24 ಗಂಟೆ ಬೇಕು

➢ ರೇಖಾಂಶದಿಂದ ರೇಖಾಂಶಕ್ಕೆ ಇರುವ ವೇಳೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸ 4 ನಿಮಿಷ

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

- 15 ರೇಖಾಂಶ ಸುತ್ತಲು ಒಂದು ಗಂಟೆ ಬೇಕು
- ಗ್ರೀನ್‌ವಿಚ್ ಪಶ್ಚಿಮದಿಂದ ಪೂರ್ವದ ಕಡೆ ಚಲಿಸಿದಾಗ ವೇಳೆ ಹೆಚ್ಚು
- ಪೂರ್ವದಿಂದ ಪಶ್ಚಿಮದ ಕಡೆ ಚಲಿಸಿದಾಗ ವೇಳೆ ಕಡಿಮೆ

ಸ್ಥಾನಿಕ ವೇಳೆ:-

- ಒಂದು ಸ್ಥಳದ ರೇಖಾಂಶ/ಸೂರ್ಯನ ಸ್ಥಾನಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ನಿರ್ಧರಿಸುವ ವೇಳೆಯನ್ನು 'ಸ್ಥಾನಿಕ ವೇಳೆ' ಎನ್ನುವರು
- ಇದು ಸ್ಥಳೀಯ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ರೇಖೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸುತ್ತದೆ.
- ಆ ಸ್ಥಳಗಳ ಮೇಲೆ ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣ ನೇರವಾಗಿ ಬೀಳುವುದರಿಂದ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ 12 ಗಂಟೆ
- ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ರೇಖೆ ಹೋಗಿರುವ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಸ್ಥಾನಿಕ ವೇಳೆ
- ಪ್ರತಿ ರೇಖಾಂಶ ತನ್ನದೇ ಆದ ಸ್ಥಾನಿಕ ವೇಳೆ ಹೊಂದಿದೆ.

ಆದರ್ಶ ವೇಳೆ:-

- ಪ್ರತಿ ಸ್ಥಳವು ಸ್ಥಾನಿಕ ವೇಳೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದರಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ಗೊಂದಲವಿದೆ.
- ಈ ಗೊಂದಲವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಏಕರೂಪದ ವೇಳೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತವೆ.
- ಇದು ನಗರ ವೇಳೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ಇದನ್ನು ದೇಶದ ಎಲ್ಲಾ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಅನಿಸರಿಸುವುದರಿಂದ ಆದರ್ಶ ವೇಳೆ ಎನ್ನುವರು.
- ಭಾರತದ ಆದರ್ಶ ರೇಖಾಂಶ $82^1/_2{}^0$ ಪೂರ್ವರೇಖಾಂಶ
- ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ ಅಲಹಾಬಾದ್ ನಗರದ ಮೂಲಕ ಹೋಗಿದೆ.
- ಇದನ್ನು ಭಾರತದ ಆದರ್ಶವೇಳೆ ಎನ್ನುವರು
- ಇದು ಗ್ರೀನ್‌ವಿಚ್ ವೇಳೆಗಿಂತ 5.30 ನಿಮಿಷಗಳಷ್ಟು ಮುಂದಿದೆ.

ವೇಳಾವಲಯಗಳು:-

- ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ 45ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ರೇಖಾಂಶ ಹೋಗುವುದರಿಂದ 3-4 ಗಂಡೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸ
- ಒಂದೇ ಆದರ್ಶವೇಳೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ
- ಇಡೀ ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ಕಾಲವಲುಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಣೆ
- ಪ್ರತಿ ವೇಳಾವಲಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ಗಂಟೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸ
- ರಷ್ಯಾ – 11 ವೇಳಾವಲಯಗಳು
- ಅಮೇರಿಕಾ – ಮತ್ತು ಕೆನಡಾ – 5 ವೇಳಾವಲಯಗಳು
- ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾ – 3 ವೇಳಾವಲಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ

ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ದಿನಾಂಕ ರೇಖೆ (ಐ.ಡಿ.ಎಲ್)

- ಪ್ರಪಂಚದ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕುವ ಪ್ರಯಾಣಿಕರಿಗೆ ಸಮಸ್ಯೆ
- ವಾರದಲ್ಲಿ ದಿನಾಂಕ ಮತ್ತು ದಿನಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುವ ಸಮಸ್ಯೆ
- ಗ್ರೀನ್‌ವಿಚ್ ರೇಖಾಂಶದ ವಿರುದ್ಧ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ 180^0 ರೇಖಾಂಶದ ಸಮಸ್ಯೆ ಪರಿಹಾರ
- 180^0 ರೇಖಾಂಶ ಫೆಸಿಫಿಕ್ ಸಾಗರದ ಮೂಲಕ ಹೋಗಿದೆ.
- ಇಲ್ಲಿನ ಭೂಭಾಗಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಅಂಕುಡೊಂಕಾಗಿ ಎಳೆಯಲಾಗಿದೆ.
- ಪ್ರಯಾಣಿಕರು ಈ ರೇಖೆಯನ್ನು ದಾಟುವಾಗ ದಿನಾಂಕ ಮತ್ತು ದಿನ ಬದಲಿಸಬೇಕು

ಅಧ್ಯಾಯ-2
ಶಿಲಾಗೋಳ

ಅರ್ಥ & ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ:-

- ಭೂಮಿಯ ಅತ್ಯಂತ ಮೇಲ್ಭಾಗದ ಘನಪದರವನ್ನು ಶಿಲಾಗೋಳ
- ಇದು ಭೂ ಖಂಡಗಳಲ್ಲಿ ದಪ್ಪವಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ಸಾಗರಗಳ ತಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ತೆಳುವಾಗಿದೆ.
- ಇದು ವಿವಿಧ ಶಿಲೆ, ಖನಿಜ & ಮಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ.
- ವಾಯುಗೋಳ ಜಲಗೋಳದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಜೀವಿಗಳ ವಾಸ
- ಭೂಖಂಡಗಳು ಶಿಲಾಗೋಳದ ಭಾಗಗಳಾಗಿವೆ.

ಭೂಮಿಯ ಅಂತರಾಳದ ರಚನೆ

ಪ್ರಮುಖ ಮೂರು ಪದರುಗಳಿವೆ:-

1. ಭೂಚಿಪ್ಪು
2. ಮ್ಯಾಂಟಲ್
3. ಕೇಂದ್ರಗೋಳ

ಭೂಚಿಪ್ಪು:-

- ✓ ಭೂಮಿಯ ಅತ್ಯಂತ ಮೇಲ್ಭಾಗದ ಪದರ
- ✓ ಸಿಲಿಕ, ಅಲ್ಯೂಮಿನಿಯಂ & ಮೆಗ್ನೀಷಿಯಂಗಳಿಂದ ರಚನೆ
- ✓ ಭೂ ಮೇಲ್ಮೈನಿಂದ 60 ಕಿ.ಮೀ ಆಳದವರೆಗೆ
- ✓ ಹೆಚ್ಚು ಹಗುರವಾದ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ.
- ✓ ಇದನ್ನು ಸಿಯಾಲ್ ಮತ್ತು ಭೂಖಂಡಗಳ ಮೇಲ್ಪದರ ಎನ್ನುವರು
- ✓ ಸೈಮಾವನ್ನು ಸಾಗರೀಯ ಮೇಲ್ಪದರ ಎನ್ನುವರು

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

ಮ್ಯಾಂಟಲ್:–

- ಮಧ್ಯಭಾಗದ ಪದರು
- ಭೂ ಮೇಲ್ಮೈನಿಂದ 2900 ಕಿ.ಮೀ ಆಳ
- ಇಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಗಳು ದ್ರವ & ಘನ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು 'ಶಿಲಾಘಾಕ(ಮ್ಯಾಗ್ಮಾ) ಎನ್ನುವರು
- ಇದು ಹೆಚ್ಚು ಸಾಂದ್ರತೆ ಮತ್ತು ಕಠಿಣ ಶಿಲಾ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ.
- ಮೆಗ್ನೀಷಿಯಂ ಮತ್ತು ಕಬ್ಬಿಣ
- ಏಸ್ತೆನೋಸ್ಪಿಯರ್ & ಮೆಸಾಸ್ಪಿಯರ್
- ಮೊಹೊರೊವಿಸಿಕ್/ಮೋಹೋ– ಭೂಚಿಪ್ಪು ಮತ್ತು ಮ್ಯಾಂಟಲ್ ಸಂಧಿಸುವ ಸೀಮಾವಲಯ
- ಗುಟೆನ್‌ಬರ್ಗ ಸಿಮಾವಲಯ – ಮ್ಯಾಂಟಲ್ & ಕೇಂದ್ರಗೋಳಗಳನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸುವ ಗಡಿ

ಕೇಂದ್ರಗೋಳ (ಭೂತಿರುಳು)

- ಭೂಮಿಯ ಅತ್ಯಂತ ಒಳಭಾಗ
- ಭೂ ಮೇಲ್ಮೈನಿಂದ 6.371 ಕಿ.ಮೀ ಆಳ
- ಇದು ನಿಕ್ಕಲ್ & ಕಬ್ಬಿಣ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ.
- ಇದನ್ನು ನಿಫೆ ಎನ್ನುವರು
- ಇದನ್ನು ಎರಡು ಉಪವಲಯಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಣೆ
- ಹೊರ ಕೇಂದ್ರಗೋಳ – ಅರೆದ್ರವರೂಪದ ಸ್ಥಿತಿ
- ಒಳ ಕೇಂದ್ರಗೋಳ – ಘನರೂಪದ ಸ್ಥಿತಿ

ಶಿಲೆಗಳು:–

- ✓ ವಿವಿಧ ಖನಿಜಗಳ ಸಂಯುಕ್ತ ವಸ್ತು
- ✓ ಘನರೂಪದ ಅಜೈವಿಕ ವಸ್ತುಗಳು
- ✓ ಇದನ್ನು 'ಖನಿಜಗಳ ಮಿಶ್ರಣ' ಎನ್ನುವರು

ಶಿಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ವಿಧಗಳು:–

1. ಅಗ್ನಿಶಿಲೆಗಳು
2. ಕಣಶಿಲೆಗಳು
3. ರೂಪಾಂತರ ಶಿಲೆಗಳು

ಅಗ್ನಿಶಿಲೆಗಳು:–

- ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷೆಯ 'ಇಗ್ನಿಯಸ್ ರಾಕ್ಸ್' ಎನ್ನುವರು
- ಇಗ್ನಿಯಸ್ ಎಂದರೆ ಬೆಂಕಿ ಎಂದರ್ಥ
- ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಭಾಷೆಯ ಇಗ್ನಿಸ್ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯ ಅಗ್ನಿ ಪದದಿಂದ ಬಂದಿದೆ
- ಭೂ ಅಂತರಾಳದ ಶಿಲಾಪಾಕವು ಘನೀಭವಿಸಿ ಉತ್ತಪತ್ತಿ
- ಇವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಲೆ ಎನ್ನುವರು ಕಾರಣ ಇವು ಮೊದಲು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುವುದರಿಂದ

ಅಗ್ನಿಶಿಲೆಗಳ ವಿಧಗಳು

ಅಂತಸ್ಸರಣ ಶಿಲೆಗಳು:–

- ಶಿಲಾಪಾಕವು ಭೂ ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ತಂಪಾಗಿ ಘನೀಭವಿಸಿ ಶಿಲೆಗಳಾಗಿ ನಿರ್ಮಾಣ
- ಉದಾ:– ಗ್ರಾನೈಟ್, ಡಯೊರೈಟ್, ಗ್ಯಾಬ್ರೊ

ಬಹಿಸ್ಸರಣ ಶಿಲೆಗಳು:–

- ಶಿಲಾಪಾಕವು ಹೊರಹೊಮ್ಮಿ ಭೂ ಮೇಲ್ಮೈಯಲ್ಲಿ ತಂಪಾಗಿ ಉತ್ತಪತ್ತಿಯಾಗುವ ಶಿಲೆಗಳು
- ಉದಾ:– ಬಸಾಲ್ಟ್, ಆಂಡೆಸೈಟ್

ಕಣ ಶಿಲೆಗಳು:–

- ✓ ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷೆಯ 'ಸೆಡಿಮೆಂಟರಿ ಪದ ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಭಾಷೆಯ 'ಸೆಡಿಮೆಂಟಮ್' ದಿಂದ ಬಳಕೆ
- ✓ ಇದರ ಅರ್ಥ:– ತಳಸೇರುವಿಕೆ
- ✓ ಇವು ನೀರು, ಗಾಳಿ & ಹಿಮನದಿಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಾಣ
- ✓ ಈ ಕರ್ತೃಗಳು ಅಗ್ನಿಶಿಲೆಗಳನ್ನು ಚೂರಾಗಿ ಒಡೆಯುತ್ತವೆ.
- ✓ ಒಡೆದ ಚೂರುಗಳು ಸಾಗಿ ಸಂಚಯನಗೊಂಡು ನಿರ್ಮಾಣ
- ✓ ಪದರು ರೂಪದಲ್ಲಿ ರಚನೆಯಾಗಿವೆ ಇವನ್ನು ಪದರು ಶಿಲೆ ಎನ್ನುವರು
- ✓ ಇವುಗಳನ್ನು 'ದ್ವಿತೀಯ ಶಿಲೆಗಳು' ಎನ್ನುವರು
- ✓ ಇವುಗಳನ್ನು ಜಲಶಿಲೆಗಳೆನ್ನುವರು (ಕಾರಣ, ಜಲರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚಯನ ನಿರ್ಮಾಣ)

ಕಣಶಿಲೆಗಳ ವಿಧಗಳು:–

ಅಜೈವಿಕ ಶಿಲೆಗಳು:–

- **ಭೌತಿಕ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದಾದ ಕಣಶಿಲೆಗಳು:–** ಶಿಥಿಲೀಕರಣ & ನಗ್ನೀಕರಣ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾದ ಶಿಲಾಕಣಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಾಣ.
- ಉದಾ:– ಮರಳುಗಲ್ಲು(ಮರುಳು ಮಯಶಿಲೆ)
- ಜೇಡಿಶಿಲೆ (ಮೃಣ್ಮಯ ಶಿಲೆಗಳು)
- **ರಾಸಾಯನಿಕ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದಾದ ಕಣಶಿಲೆಗಳು:–** ಲವಣಾಂಶಗಳ ನೀರಿನ ದ್ರಾವಣವು ಉಷ್ಣಾಂಶದಿಂದ ಭಾಷ್ಪಿಭವನಗೊಂಡು ನಿರ್ಮಾಣ

RAMALINGAPPA L Asst.Teacher

- ಉದಾ:– ಕಲ್ಲುಪ್ಪು & ಜಿಪ್ಸಂ
- **ಜೈವಿಕ ಕ್ರಿಯೆಯಿದಾಂದ ಕಣಶಿಲೆಗಳು:–** ಜೀವಾವಶೇಷಗಳಾದ ಜಲಚರಗಳ ಚಿಪ್ಪುಗಳು, ಸಸ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗದ ಪಳಿಯುಳಿಕೆಗಳು ಮಣ್ಣು ಸೇರಿ ಘಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಶಿಲೆಗಳು ನಿರ್ಮಾಣ
- ಉದಾ:– ಚೂರ್ಣಾಧಿಕ್ಯ ಶಿಲೆ – ಸುಣ್ಣದಕಲ್ಲು
  ಇಂಗಾಲಾಧಿಕ್ಯ ಶಿಲೆ – ಕಲ್ಲಿದ್ದಲು

ರೂಪಾಂತರ ಶಿಲೆಗಳು:–

- ಅಗ್ನಿಶಿಲೆ & ಕಣಶಿಲೆಗಳು ಅಧಿಕ ಉಷ್ಣ & ಒತ್ತಡದಿಂದ ಮಾರ್ಪಾಡು ಹೊಂದಿ ರೂಪಾಂತರ ಶಿಲೆಗಳು ನಿರ್ಮಾಣ
- ಉದಾ:– ಗ್ರಾನೈಟ್ – ನೀಸ್
  ಬಸಾಲ್ಟ್ – ಶಿಸ್ಟ್
  ಸುಣ್ಣಕಲ್ಲು – ಅಮೃತಶಿಲೆ
  ಮರಳು ಶಿಲೆ – ಸ್ಫಟಿಕ ಶಿಲೆ
  ಕಲ್ಲಿದ್ದಲು – ಗ್ರಾಫೈಟ್
  ಗ್ರಾಫೈಟ್ – ವಜ್ರ
- ಇವು ಕಠಿಣ ಶಿಲೆಗಳು
- ಅಮೂಲ್ಯ ಖನಿಜಗಳು
- ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಹರಳುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ
- ಉದಾ:– ವಜ್ರ, ರೂಬಿ, ಎಮರಾಲ್ಡ್

ಭೂಚಿಪ್ಪಿನ ಶಕ್ತಿಗಳು:–

- ಅಂತರ್ಜನಿತ (ಆಂತರಿಕ) ಶಕ್ತಿ:–
  1. ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಗಳು
  2. ಭೂಕಂಪಗಳು
- ಬಹಿರ್ಜನಿತ(ಬಾಹ್ಯ) ಶಕ್ತಿ:–
  1. ಶಿಥಿಲೀಕರಣ
  2. ಭೂನಗ್ನೀಕರಣ
  3. ಮಾರುತಗಳು
  4. ಮಳೆ
  5. ಹಿಮರೃಷ್ಟಿ ನದಿ
  6. ಹಿಮನದಿ
  7. ಸಮುದ್ರದ ಅಲೆ
  8. ಅಂತರ್ಜಲ

ಜ್ವಾಲಮುಖಿಯಗಳು

ಜ್ವಾಲಮುಖಿಯ ವಿಧಗಳು:–

1. ಜಾಗೃತ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಗಳು
2. ಸುಪ್ತ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಗಳು
3. ಲುಪ್ತ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಗಳು

ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಯ ವಸ್ತುಗಳು:–

ಘನವಸ್ತುಗಳು:–

1. ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಯ ಗುಂಡುಗಳು
2. ಕಿಟ್ಟಧೂಳು
3. ಬೂದಿ

ದ್ರವಸ್ತುಗಳು:–

1. ಲಾವಾರಸ

ಅನಿಲಗಳು:–

1. ಗಂಧಕ
2. ಜಲಜನಕ
3. ಇಂಗಾಲದ ಡೈ ಆಕ್ಸೈಡ್
4. ನೀರಾವಿ

ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಗಳ ಹಂಚಿಕೆ:–

- ಪೆಸಿಫಿಕ್ ವೃತ್ತಪ್ರದೇಶ/ಪೆಸಿಫಿಕ್ ಅಗ್ನಿವೃತ್ತ
- ಮಧ್ಯ ಅಟ್ಲಾಂಟಿಕ್ ವಲಯ
- ಮಧ್ಯ ಭೂಖಂಡವಲಯ
- ಪ್ರಮುಖ ದ್ವೀಪಗಳು

ಭೂಕಂಪಗಳು:–

ಕಾರಣಗಳು:–

- ಭೂ ರಚನಾ ಕಾರಣಗಳು
- ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿ ಸ್ಫೋಟಗಳು
- ಸ್ತರಭಂಗ
- ಮಾನವ ನಿರ್ಮಿತ ಅಂಶಗಳು:–
- ಗಣಿಗಾರಿಕೆ
- ಬೃಹತ್ ಅಣೆಕಟ್ಟು & ಜಲಾಶಯ ನಿರ್ಮಾಣ
- ಅಣು ಪರೀಕ್ಷೆಗಳು

ಭೂಕಂಪನ ಅಲೆಗಳು:–

- **ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಅಲೆಗಳು:–**
  - ನೀಳ ಅಲೆಗಳಾಗಿದ್ದು ಅತ್ಯಂತ ವೇಗವಾಗಿ ಚಲಿಸುತ್ತವೆ.
  - ಘನ, ದ್ರವ, ಅನಿಲಗಳ ಮೂಲಕ ಚಲಿಸುತ್ತವೆ.

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

- **ದ್ವಿತೀಯ ಅಲೆಗಳು:–**
  - ಅಡ್ಡ ಅಲೆಗಳು ಎನ್ನುವರು
  - ದ್ರವ ವಸ್ತುಗಳ ಮೂಲಕ ಚಲಿಸುತ್ತವೆ.

ಮೇಲ್ಮೈ ಅಲೆಗಳು:–
  - ಉದ್ದ ಅಲೆಗಳು ಎನ್ನುವರು
  - ಇವು ಅತ್ಯಂತ ನಿಧಾನಗತಿಯ ಅಲೆಗಳು
  - ಇವು ಅತ್ಯಂತ ಹಾನಿಕಾರಕ ಅಲೆಗಳು

ಭೂಕಂಪದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಪರಿಣಾಮಗಳು:–
- ಅತ್ಯಂತ ವಿನಾಶಕಾರಿ
- ಅಪಾರ ಜೀವ ಹಾನಿ
- ಆಸ್ತಿ ಪಾಸ್ತಿಗಳಿಗೆ ನಷ್ಟ
- ಅಪಾರ ಜನರು ಸಾವಿಗೀಡಾಗುವರು
- ಸೇತುವೆ, ಕಟ್ಟಡ, ರಸ್ತೆ & ರೈಲುಮಾರ್ಗಗಳು ಹಾನಿ

ಬಾಹ್ಯ ಶಕ್ತಿಗಳು:–

- **ಶಿಥಿಲೀಕರಣ:–** ಶಿಲೆಗಳು ಒಡೆದು ಚೂರಾಗುವ ಮತ್ತು ಕ್ಷೀಣಿಸುವ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೇ ಕರ್ತೃಗಳು:– ಉಷ್ಣಾಂಶ, ಮಳೆ, ಗಾಳಿ
- ವಿಧಗಳು:–
  - **ಭೌತಿಕ ಶಿಥಿಲೀಕರಣ:–** ಕ್ರಿಯೆಗಳು, ಕಣವಿಭಜನೆ, ಶಿಲಾವಿಭಜನೆ, ಪದರುವಿಭಜನೆ
  - **ರಾಸಾಯನಿಕ ಶಿಥಿಲೀಕರಣ:–**
    1. ಆಮ್ಲಜನಿಕ ಸಂಯೋಜನೆ
    2. ಇಂಗಾಲದ ಸಂಯೋಜನೆ
    3. ಜಲ ಸಂಯೋಜನೆ
    4. ದ್ರಾವಣೀಕರಣ
- **ಜೈವಿಕ ಶಿಥಿಲೀಕರಣ:–**
  1. ಸಸ್ಯವರ್ಗ
  2. ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗ
  3. ಮಾನವ ಜೀವಿ

ಭೂ ನಗ್ನೀಕರಣ:–

- ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಶಕ್ತಿಗಳು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲ್ಭಾಗವನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು "ಭೂನಗ್ನೀಕರಣ" ಎನ್ನುವರು
- ಭೂನಗ್ನೀಕರಣದ ಕರ್ತೃಗಳು:– ನದಿ, ಹಿಮನದಿ, ಅಂತರ್ಜಲ, ಮಾರುತ, ಸಮುದ್ರದ ಅಲೆಗಳು
- ಇವು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಮೂರು ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತವೆ:– ಸವೆತ, ಸಾಗಾಣಿಕೆ & ಸಂಚಯನ

ನದಿಯ ಕಾರ್ಯ:–

ನದಿ ಎಂದರೆ,
- **ನದಿಯ ಮೂಲ:–** ಚಿಲುಮೆ, ಹಿಮನದಿ, ಮಳೆನೀರು
- **ನದಿ ಪಾತ್ರ** – ನದಿ ಹರಿಯುವ ಮಾರ್ಗ
- **ನದಿಯ ಮೂಲ:–** ನದಿಯು ಉಗಮಗೊಳ್ಳುವ ಸ್ಥಾನ
- **ನದಿಮುಖ:–** ನದಿ ಅಂತ್ಯಗೊಂಡು ಸಮುದ್ರ ಸೇರುವ ಮಾರ್ಗ
- **ಉಪನದಿ:–** ಸಣ್ಣ ನದಿಯು ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಧಾನ ನದಿಯನ್ನು ಸೇರುವುದು
- **ಸಂಗಮ:–** ಒಂದು ನದಿ ಮತ್ತೊಂದು ನದಿಯನ್ನು ಸೇರುವ ಸ್ಥಳ

ನದಿಯ ಪಾತ್ರ:–
1. ಮೆಲ್ಕಣಿಕೆ ಪಾತ್ರ
2. ಮಧ್ಯಕಣಿವೆ ಪಾತ್ರ
3. ಕೆಳಕಣಿವೆ ಪಾತ್ರ

ಹಿಮನದಿ:–

- ಹಿಮರಾಶಿಯು ಅದರ ಭಾರ ಹಾಗೂ ಗುರುತ್ವಾಕರ್ಷಣ ಬಲದಿಂದ ಇಳಿಜಾರಿನಲ್ಲಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಜಾರುವುದನ್ನು 'ಹಿಮನದಿ' ಎನ್ನುವರು.
- **ಹಿಮನದಿಯ ವಿಧಗಳು:–**
  1. ಖಂಡಾಂತರ ಹಿಮನದಿ
  2. ಪರ್ವತ ಹಿಮನದಿ
- **ಶಿಲಾನಿಚಯ ವಿಧಗಳು:–**
  1. ಪಾಶ್ವ ಶಿಲಾನಿಚಯ
  2. ಮಧ್ಯಶಿಲಾನಿಚಯ
  3. ತಳದ ಶಿಲಾನಿಚಯ
  4. ಅಂತ್ಯ ಶಿಲಾನಿಚಯ

ಅಂತರ್ಜಲ:–

- ಭೂ ಒಳಪದರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿರುವ ಮಳೆ ನೀರನ್ನು ಅಂತರ್ಜಲ ಎನ್ನುವರು.

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

- **ಪ್ರವೇಶ್ಯಶಿಲೆ/ವಾಪ್ಯಶಿಲೆ:–** ಅಂತರ್ಜಲ ಸುಲಭವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸುವ ಶಿಲಾಪದರು
- **ಅಪ್ರವೇಶ್ಯ ಶಿಲೆ/ಅವ್ಯಾಪ್ಯ ಶಿಲೆ:–** ಅಂತರ್ಜಲವು ಪ್ರವೇಶಿಸಲಾರದ ಶಿಲಾಪದರು
- **ಜಲಜಶಿಲೆ:–** ಪ್ರವೇಶ್ಯಶಿಲೆಗಳ ಅಪಾರ ಪ್ರಮಾಣದ ಅಂತರ್ಜಲ ಹೊಂದಿರುವುದು

ಚಿಲುಮೆ:– ಅಂತರ್ಜಲವು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಹೊರಬೀಳುವುದು.

ಚಿಲುಮೆಯ ವಿಧಗಳು:–

1. ನಿರಂತರ ಚಿಲುಮೆಗಳು
2. ನಿಯತಕಾಲಿಕ ಚಿಲುಮೆಗಳು
3. ಬಿಸಿ ನೀರಿನ ಚಿಲುಮೆಗಳು
4. ಗೀಸರ್
5. ಆರ್ಟಿಸಿಯನ್ ಬಾವಿ

ಅಂತರ್ಜಲದಿಂದ ನಿರ್ಮಿತ ಭೂಸ್ವರೂಪಗಳು:–

- ಲೆಪೀಸ್
- ನುಂಗುಬಿಲ
- ಅಂತರ್‌ಗುಹೆ
- ಆರೋಹಿ & ಅವರೋಹಿ ಶಂಕುಗಳು
- ಸುಣ್ಣಕಲ್ಲಿನ ಸ್ತಂಭಗಳು

ಮಾರುತಗಳು:–

ಮಾರುತಗಳ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ನಿರ್ಮಿತ ಭೂಸ್ವರೂಪಗಳು:–

- ನಾಯಿಕೊಡೆ ಶಿಲಾಪೀಠ
- ಶಿಲಾದ್ವೀಪ
- ಮರಳುದಿಣ್ಣೆ:–
  1. ನೀಳ ಮರಳುದಿಣ್ಣೆ
  2. ಅಡ್ಡ ಮರಳುದಿಣ್ಣೆ
  3. ಅರ್ಧಚಂದ್ರಾಕೃತಿ ಮರಳು ದಿಣ್ಣೆ
  4. ಲೋಯಿಸ್ ಮೈದಾನ

ಸಮುದ್ರದ ಅಲೆಗಳು:–

- ಸಮುದ್ರದ ಅಲೆಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತ ಭೂಸ್ವರೂಪಗಳು:–
  1. ಶಿಲಾ ಪ್ರಪಾತ ಸಮುದ್ರ ಗುಹೆಗಳು
  2. ಸಮುದ್ರ ಬಿಡಿಬಂಡೆ
  3. ಸಮುದ್ರ ಕಮಾನು
  4. ಭೂಶಿರ
  5. ಮರಳು ಅಡ್ಡಗಟ್ಟುಗಳು
  6. ಮರಳು ದಂಡೆಗಳು
  7. ಲಗೂನ್ ಸರೋವರಗಳು

ಅಧ್ಯಾಯ–1

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಪರಿಚಯ:–

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೂಲ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು:–

ಸರಕು & ಸೇವೆಗಳು:–

- **ಸರಕುಗಳು:–** ಭೌತಿಕ & ಗೋಚರಿಸುವ ವಸ್ತುಗಳು
  ಉದಾ:– ಆಹಾರ, ಬಟ್ಟೆ, ಪುಸ್ತಕ, ಸೈಕಲ್, ಫೋನ್, ಟಿ.ವಿ
- **ಸೇವೆಗಳು:–** ಅಗೋಚರ ವಸ್ತುಗಳು
  ಉದಾ:– ವಿದ್ಯುತ್‌ಶಕ್ತಿ, ಸಾರಿಗೆ, ಶಿಕ್ಷಣ, ವೈದ್ಯಕೀಯ, ಹೊಲಿಗೆ
- **ಗ್ರಾಹಕರು:–** ಸರಕು & ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಬಳಕೆ ಮಾಡುವವರು
- **ಉತ್ಪಾದಕರು:–** ಸರಕು & ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವವರು
- **ವಿತರಕರು:–** ಸರಕು & ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ತಲುಪಿಸುವವರು
- **ಬೆಲೆ:–** ಸರಕು & ಸೇವೆಗಳ ಮೌಲ್ಯ
- ಉದ್ಯೋಗ
- ಆದಾಯ
- ತೆರಿಗೆ
- ಕೊರತೆ
- ಅಪರಿಮಿತ ಬಯಕೆಗಳು
- ತೃಪ್ತಿ & ಅನುಭೋಗ

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಪದದ ಅರ್ಥ:–

- ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು 'ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್' ಎಂಬ ಆಂಗ್ಲ ಪದದ ಕನ್ನಡ ರೂಪ
- ಇದು ಗ್ರೀಕ್ ಪದ 'ಓಕೋಸ್(ಕುಟುಂಬ)' & 'ನೋಮಸ್(ನಿರ್ವಹಣೆ)' ಪದಗಳಿಂದ ಬಂದಿದೆ.
- ಇದರ ಅರ್ಥ:– ಕುಟುಂಬ ನಿರ್ವಹಣೆ
- ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂದರೆ:– "ಮಾನವನ ದೈನಂದಿನ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಶಾಸ್ತ್ರ

ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು:–

1. ಸಂಪತ್ತಿನ ಸಿದ್ಧಾಂತ:– ಆಡಂ ಸ್ಮಿತ್
2. ಯೋಗಕ್ಷೇಮ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ – ಆಲ್ಫ್ರೆಡ್ ಮಾರ್ಷಲ್
3. ಕೊರತೆಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ:– ಲಿಯೋನಲ್ ರಾಬಿನ್ಸ್
4. ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ:– ಸಾಮ್ಯುಲ್ ಸನ್

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನದ ಮಹತ್ವ:–

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

- ಅಪರಿಮಿತ ಬಯಕೆಗಳ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಸಂಪತ್ತಿನ ಕೊರತೆ ಪರಿಗಣಿಸುವುದು
- ಬಯಕೆಗಳ ಮಹತ್ವ ತಿಳಿಯುವುದು
- ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಉಪಯೋಗದಲ್ಲಿ ಮಿತವ್ಯಯ ಮಾಡುವುದು
- ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಉಪಯೋಗದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷತೆ ಮಾರ್ಗ ಹುಡುಕುವುದು.
- ಕುಟುಂಬ & ರಾಷ್ಟ್ರದ ಏಳ್ಗೆಗಾಗಿ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವುದು.
- ಸರ್ಕಾರದ ಆದಾಯಕ್ಕೆ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುವುದು
- ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪರ & ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದು.
- ಸಾಮಾಜಿಕ & ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆ ತಿಳಿದು ಪರಿಹಾರ ಹುಡುಕುವುದು
- ರಾಷ್ಟ್ರದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಉತ್ತಮ ನೀತಿ ರೂಪಿಸಲು ಮಾರ್ಗ ತಿಳಿಸುವುದು.

ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟುಕೆಗಳು:-

- ನಮ್ಮ ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಲು ಹಣ & ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಗಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನಾವು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ವಿವಿಧ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು
- ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ನಾಲ್ಕು ವಿಧಗಳು:-
    1. ಉತ್ಪಾದನೆ
    2. ಅನುಭೋಗ
    3. ವಿನಿಮಯ
    4. ಹಂಚಿಕೆ

ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ:-

- ಸೂಕ್ಷ್ಮ(ಮೈಕ್ರೋ) ಎಂದರೆ, ಅತ್ಯಂತ ಚಿಕ್ಕದು
- ಅತ್ಯಂತ ಚಿಕ್ಕ ಘಟಕಗಳ ಆರ್ಥಿಕಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನ
- ಉದಾ:- ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಕುಟುಂಬಗಳು, ವ್ಯವಹಾರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು
- ನಿರ್ಧಾರಗಳು:-
    - ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಗರಿಷ್ಠ ತೃಪ್ತಿ ಪಡೆಯಲು ತೆಗೆದುಕ್ಕೊಳ್ಳುವ ನಿರ್ಧಾರ
    - ಕನಿಷ್ಠ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ತೃಪ್ತಿ ನೀಡುವ ವಸ್ತುಗಳ ತಯಾರಿಕೆ ಹೇಗೆ
    - ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೆಲೆ ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು

ವಿಶಾಲಾತ್ಮಕ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ:-

- ವಿಶಾಲಾತ್ಮಕ(ಮ್ಯಾಕ್ರೋ) ಎಂದರೆ:- ಒಟ್ಟು ಅಥವಾ ದೊಡ್ಡದು
- ಉದಾ:- ಸಮಾಜ, ರಾಷ್ಟ್ರದ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ
- ನಿರ್ಧಾರಗಳು:-
    - ತೆರಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹ
    - ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸರಕುಗಳ ವೆಚ್ಚ
    - ಕಲ್ಯಾಣ ಪರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೇಲಿನ ವೆಚ್ಚ
    - ಹಣದುಬ್ಬರದ ನಿಯಂತ್ರಣ
    - ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನ

ಮೂಲ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು:-

ಏನನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಬೇಕು?

- ಸಮಾಜ, ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಯಾವ ಸರಕು ಉತ್ಪಾದಿಸಬೇಕು?
- ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳ ಅಥವಾ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳೋ?
- ಸರಕುಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ವಿಧ & ಪ್ರಮಾಣ
- ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಲಭ್ಯತೆ & ಜನರು ಅವಶ್ಯಕತೆ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ.

ಹೇಗೆ ಉತ್ಪಾದಿಸಬೇಕು?

- ಉತ್ಪಾದನಾಂಗಳು & ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸಂಯೋಜನೆ
- ಶ್ರಮಸಾಂದ್ರ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ
- ಕನಿಷ್ಠ ಉತ್ಪಾದನಾ ವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ದಕ್ಷ ಉಪಯೋಗ ಅಗತ್ಯ

ಯಾರಿಗಾಗಿ ಉತ್ಪಾದಿಸಬೇಕು?

- ಸರಕುಗಳು ಯಾರು, ಯಾವ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.
- ವ್ಯಕ್ತಿ ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದ ಸರಕು-ಸೇವೆ ಪಡೆಯುವಂತಿರೇಕು
- ಕೊರತೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಜನರ ಬಳಕೆಗಾಗಿ ಹಂಚಿಕೆ

ಅಧ್ಯಾಯ-2

ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅರ್ಥ & ಪ್ರಕಾರಗಳು:-

- ಇದು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಸಂಗಟನೆಯ ಸ್ವರೂಪ
- ಲಭ್ಯವಿರುವ ಕೊರತೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು
- ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ
- ಆದಾಯ ಗಳಿಸಲು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು
- ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದಾಯ ಗಳಿಸುವ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು
- ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯ ಗಳಿಸುವ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು:-

- ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಸ್ಥೆ, ಸರ್ಕಾರಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

- ಉತ್ಪಾದನೆ, ಅನುಭೋಗ & ಹೂಡಿಕೆ
- ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆ ಹೊಂದಿದ್ದು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ.
- ಉತ್ಪಾದನಾ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಉತ್ಪಾದಕರು & ಅನುಭೋಗಿಗಳೆರಡೂ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ.
- ಆಧುನಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸಂಕೀರ್ಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಹಲವು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತವೆ.

ಮಾನವನ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು:–

- ಭಾರತೀಯ ರಿಸರ್ವ ಬ್ಯಾಂಕ್
- ಭಾರತೀಯ ಷೇರು ವಿನಿಮಯ ಮಂಡಳಿ
- ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಣಕಾಸು ನಿಧಿ
- ವಿಶ್ವ ವ್ಯಾಪಾರ ಸಂಘಟನೆ
- ದಕ್ಷಿಣ ಏಷ್ಯಾ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಹಕಾರ ಸಂಸ್ಥೆ
- ಏಷ್ಯಾದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬ್ಯಾಂಕು

ಪ್ರಪಂಚದ ಪ್ರಮುಖ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು:–

1. ಬಂಡವಾಳ ಶಾಹಿ
2. ಸಮಾಜವಾದಿ
3. ಮಿಶ್ರ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಆರ್ಥಿಕವ್ಯವಸ್ಥೆ:–

ಲಕ್ಷಣಗಳು:–

- ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ತಿ
- ಉದ್ಯಮದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ
- ಅನುಭೋಗಿಯ ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವ
- ಲಾಭದ ಉದ್ದೇಶ
- ಪೈಪೋಟಿ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು & ಬೆಲೆಗಳು
- ಸರ್ಕಾರದ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ

ಸಮಾಜವಾದಿ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು:–

- ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಾಧನಗಳ & ಸಂಪತ್ತಿನ ಸಾಮೂಹಿಕ ಒಡೆತನ
- ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಲ್ಯಾಣದ ಉದ್ದೇಶ
- ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಯೋಜನೆ
- ಅಸಮಾನತೆಯ ಕುಗ್ಗುವಿಕೆ
- ವರ್ಗ ಸಂಘರ್ಷ ಇಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ

ಮಿಶ್ರ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು:–

- ಸಾರ್ವಜನಿಕ & ಖಾಸಗಿ ವಲಯಗಳ ಸಹ ಅಸ್ತಿತ್ವ
- ವೈಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ
- ಆರ್ಥಿಕ ಯೋಜನೆ
- ಬೆಲೆ ನೀತಿ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು:–

- ಅಧಿಕ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ & ತಲ ಆದಾಯ
- ಅಧಿಕ ಉಳಿತಾಯ & ಹೂಡಿಕೆ
- ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದ ಬಂಡವಾಳ ನಿರ್ಮಾಣ
- ಉತ್ತಮ ಕೌಶಲ್ಯ ಹೊಂದಿದ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ
- ಒಳ್ಳೆಯ ನಾಗರಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು
- ಉತ್ತಮ ಆರೋಗ್ಯ & ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು
- ಕಡಿಮೆ ಜನನದರ, ಮರಣದರ & ಶಿಶು ಮರಣದರ
- ಸದೃಢ ಬಂಡವಾಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು
- ಕೈಗಾರಿಕಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
- ಉತ್ತಮ ಜನರ ಜೀವನಮಟ್ಟ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ ಲಕ್ಷಣಗಳು:–

- ಅರೆ ಅನಾಭಿವೃದ್ಧಿ, ಹಿಂದುಳಿದ, ಬಡರಾಷ್ಟ್ರಗಳು
- ಕಡಿಮೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ & ತಲಾಆದಾಯ
- ಕಡಿಮೆ ಉಳಿತಾಯ & ಹೂಡಿಕೆ
- ಕಡಿಮೆ ಬಂಡವಾಳ ನಿರ್ಮಾಣ
- ಹಿಂದುಳಿದ ಕೃಷಿ & ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯ
- ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಕೃಷಿ & ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ರಫ್ತು
- ಕಡಿಮೆ ಜೀವನ ಮಟ್ಟ
- ಅನಾರೋಗ್ಯ & ಅನೈರ್ಮಲ್ಯತೆ
- ಅಧಿಕ ಶಿಶುಮರಣದರ, ಜನನದರ, ಮರಣದರ
- ದುರ್ಬಲ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳು

ಮಿಶ್ರ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಭಾರತದ ಲಕ್ಷಣಗಳು:–

- ಸಾರ್ವಜನಿಕ & ಖಾಸಗಿ ವಲಯಗಳ ಸಹ ಅಸ್ತಿತ್ವ
- ಯೋಜನಾಧಾರಿತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
- ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದ ಪಾತ್ರ
- ಖಾಸಗಿ ವಲಯ
- ಸಾರ್ವಜನಿಕ & ಖಾಸಗಿ ವಲಯಗಳ ಸಮನ್ವಯತೆ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದ ಸಾಧನೆ:–

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು ಕಾರಣಗಳು:–

- ತೀವ್ರಗತಿಯ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

- ಆರ್ಥಿಕ ಶಕ್ತಿಯ ಕೇಂದ್ರೀಕರಣದ ತಗ್ಗಿಸುವಿಕೆ
- ಸಮತೋಲಿತ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
- ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳ ಸೃಷ್ಟಿ
- ಆಮದು ನಿಯಂತ್ರಣ & ರಾಷ್ಟ್ರ ಉತ್ತೇಜನ
- ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸದುಪಯೋಗದ ಉದ್ದೇಶಗಳು
- ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲುದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
- ಹೂಡಿಕೆಯ ಪ್ರಭಾವಿ ವಲಯದ ನಿಯಂತ್ರಣ

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯವು ಉತ್ತಮ ಸಾಧನೆ ಮಾಡದೆ ನಷ್ಟ ಅನುಭವಿಸಲು ಕಾರಣ:–

- ದೋಷಪೂರಿತ ಬೆಲೆ ನೀತಿ
- ಅಧಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ
- ನಿರ್ಣಯ ಕೈಗೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ವಿಳಂಬ ನೀತಿ
- ಮಿತಿಮೀರಿದ ಸಿಬ್ಬಂದಿ
- ಉತ್ತರದಾಯಿತ್ವದ ಕೊರತೆ
- ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಅರೆ ಉಪಯೋಗಗಳು

ಅಧ್ಯಾಯ–1

ವ್ಯವಹಾರ ಅಧ್ಯಯನ:–

ವಾಣಿಜ್ಯ ಅಧ್ಯಯನದ ಘಟಕಗಳು:–

- **ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಎಂದರೆ:–** ವಸ್ತುಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ, ಅವುಗಳ ವಿತರಣೆ ಹಾಗೂ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು
- ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ವಿಧಗಳು:–
  - **ವ್ಯವಹಾರ:–** ಸರಕು & ಸೇವೆಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ & ಅವುಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಒದಗಿಸುವ ಚಟುವಟಿಕೆ
    ಉದಾ:– ಅಂಗಡಿಗಳು
  - **ವೃತ್ತಿ:–** ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ತಾಂತ್ರಿಕ ಹಾಗೂ ತಜ್ಞ ಪರಿಣಿತ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವ ಚಟುವಟಿಕೆ
    ಉದಾ:– ವಕೀಲರು, ವೈದ್ಯರು, ಆಡಳಿತ ಸಲಹೆಗಾರರು
  - **ಉದ್ಯೋಗ:–** ವೇತನ ಅಥವಾ ಕೂಲಿಯ ಪ್ರತಿಫಲಕ್ಕಾಗಿ ಉದ್ಯೋಗದಾನು ವಹಿಸುವ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಉದ್ಯೋಗಿಯು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಚಟುವಟಿಕೆ
    ಉದಾ:– ಬೇಸಾಯ ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕಾರ್ಮಿಕರು
  - **ವಿನಿಮಯ:–**ವಸ್ತುಗಳು & ಸೇವೆಗಳು ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ವಿತರಣೆಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ವಿನಿಮಯ ಎನ್ನುವರು
- ಇದು ಉತ್ಪಾದನೆ & ಬಳಕೆಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಕೊಂಡಿ
- ಉತ್ಪಾದನೆ ವಸ್ತುಗಳು ಬಳಕೆಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗುವುದು

ಉತ್ಪಾದನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಕರು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಅಂಶಗಳು:–

- ಮಾರುಕಟ್ಟ ಪರಿಶೀಲನೆ
- ಸಾಗಾಣಿಕೆ
- ಬೆಲೆ ನಿರ್ಧಾರ
- ವಸ್ತುಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣೆ
- ವಸ್ತುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಹೀರಾತು
- ಹಣಕಾಸಿನ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು

ವ್ಯವಹಾರದ ವಿಕಸನದ ಹಂತಗಳು:–

1. ಬೇಟೆಗಾರಿಕೆ & ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವ ಹಂತ
2. ಪ್ರಾಣಿ ಸಾಕಾಣಿಕೆಯ ಹಂತ
3. ಕೃಷಿ & ಬೇಸಾಯದ ಹಂತ
4. ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಹಂತ
5. ವಸ್ತು ವಿನಿಮಯ ಹಂತ
6. ಹಣದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಹಂತ
7. ಪಟ್ಟಣದ ಆರ್ಥಿಕ ಹಂತ
8. ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವ್ಯಾಪಾರದ ಹಂತ

ವಸ್ತು ವಿನಿಮಯ ಪದ್ಧತಿಯ ದೋಷಗಳು:–

- ಬಯಕೆಗಳ ಮರು ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯ ಕೊರತೆ
- ಮೌಲ್ಯದ ಅಳತೆ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವುದು
- ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ವಿಭಜಿಸುವ ಕೊರತೆ
- ವಸ್ತುಗಳ ಸಾಕಾಣಿಕೆಯ & ಸಂಗ್ರಹಣದ ಸಮಸ್ಯೆ

ಹಣದ ಮಾಧ್ಯಮ ಇದನ್ನು ಹೇಗೆ ನಿವಾರಿಸಿತು?

- ಪ್ರಾಣಿಚರ್ಮ, ಕವಡೆಗಳನ್ನು ವಿನಿಮಯ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಬಳಕೆ
- ಲೋಹಗಳು ರೂಢಿಗೆ ಬಂದವು
- ತಾಮ್ರ, ಬೆಳ್ಳಿ, ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯಗಳು ಜಾರಿಗೆ
- ಕಾಗದದ ಹಣ ಚಾಲನೆಗೆ ಬಂತು
- ಬ್ಯಾಂಕ್ ಹಣ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ.
- ಇವು ಸುಲಭವಾಗಿ ಮರು ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಮಾಡಬಹುದು
- ಇವುಗಳಿಂದ ಮೌಲ್ಯ ಅಳತೆ ಸಮಸ್ಯೆ ನಿವಾರಣೆ
- ಇವುಗಳನ್ನು ವಿಭಜಿಸಿ ಮೌಲ್ಯ ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಬಹುದು

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

- ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಾಗಿಸಬಹುದು
- ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಹುದು.

ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರದ ಪಾತ್ರ/ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ:–

- ವ್ಯಾಪಾರ ಎಂದರೆ, ಸರಕುಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳುವುದು & ಮಾರುವುದು
- ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರು ಗ್ರಾಹಕರ ಇಷ್ಟಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತಾರೆ.
- ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ತಲುಪಿಸುವುದು
- ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ಹಣದ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ.
- ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ನಷ್ಟಗಳನ್ನು ವಿಮಾ ಕಂಪನಿಗಳು ತುಂಬುತ್ತವೆ.
- ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಲು ಜಾಹೀರಾತು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರ

ವಾಣಿಜ್ಯದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ:–

- ವ್ಯಾಪಾರದ ಸುಗಮಕ್ಕೆ ಸಾಗಾಣಿಕೆ, ವಿಮೆ, ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್, ಉಗ್ರಾಣ, ಜಾಹೀರಾತುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವದೇ ವಾಣಿಜ್ಯ

ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ:–

- ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ವಸ್ತುಗಳು ಸರಿಯಾದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ತಲುಪಿಸುತ್ತದೆ.
- ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.
- ಪ್ರಪಂಚದ ಬೇರೆ–ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಚಿರುವ ಜನರನ್ನು ಒಟ್ಟು ಗೂಡಿಸುತ್ತದೆ.
- ಬೆಲೆಗಳನ್ನು ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿಡಲು ಸಹಕರಿಸುತ್ತದೆ.
- ವಿಷಯ ವಿನಿಮಯದ ಮೂಲಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ
- ದೇಶದ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಸಹಾಯಕ
- ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಕರ, ತೆರಿಗೆ, ಸುಂಕಗಳ ಮೂಲಕ ಆದಾಯ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

21 ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ:–

- 21ನೇ ಶತಮಾನವನ್ನು ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಯುಗ ಎನ್ನುವರು.
- ಅಂತರ್ಜಾಲ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್, ವಿಮಾ ಸೇವೆಗಳು, ಖಾಸಗೀಕರಣ, ಟೆಲಿಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಜಾಹೀರಾತುಗಳು ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ವಸ್ತು–ಸರಕು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಪಡೆಯಲು ಸಹಾಯ
- ಟೆಲಿಮಾರುಕಟ್ಟೆ:– ವಿಶ್ವದ ಯಾವುದೇ ಭಾಗದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ತಲುಪಿಸುತ್ತದೆ.
- ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಜಾಹೀರಾತು:– ವಿಶ್ವದೆಲ್ಲಡೆಯಿಂದ ಗ್ರಾಹಕರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತದೆ.
- ಬಹುರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಂಪನಿಗಳು:– ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ವಿಶ್ವ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಸರಬುರಾಜು ಮಾಡಲು ಸಹಾಯ
- ಬೃಹತ್ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತವೆ.
- ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹು ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

ಇತಿಹಾಸ ವಿಭಾಗ

ಅಧ್ಯಾಯ–16

ಮೌರ್ಯರು ಮತ್ತು ಕುಶಾನರು

- ಭಾರತ ಕಂಡ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ – **ಮೌರ್ಯರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ**
- ಇವರು **ಮಗಧದಿಂದ** ಆಳಿದರು
- ಸ್ಥಾಪಕ:– **ಚಂದ್ರಗುಪ್ತ ಮೌರ್ಯ**
- ರಾಜಧಾನಿ:– **ಪಾಟಲೀಪುತ್ರ**
- ಪ್ರಮುಖ ಅರಸರು:–
  1. **ಚಂದ್ರಗುಪ್ತ ಮೌರ್ಯ**
  2. **ಬಿಂದುಸಾರ**
  3. **ಅಶೋಕ**

ಆಧಾರಗಳು:–

- ✓ **ಮೆಗಸ್ತಾನೀಸರನ – ಇಂಡಿಕಾ**
- ✓ **ಕೌಟಿಲ್ಯನ – ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ**
- ✓ **ವಿಶಾಖದತ್ತನ – ಮುದ್ರಾರಾಕ್ಷಸ**
- ✓ **ದೀಪವಂಶ & ಮಹಾವಂಶ**
- ✓ **ಅಶೋಕನ ಶಿಲಾಸಾಸನಗಳು**

ಇಂಡಿಕಾ:–

- ರಚನೆ **ಗ್ರೀಕ್ ರಾಯಭಾರಿ ಮೆಗಸ್ತಾನೀಸ್**

- ➢ ಇವನು **ಚಂದ್ರಗುಪ್ತಮೌರ್ಯ**ನ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬೇಟಿ
- ➢ ರಾಜಧಾನಿ ಪಾಟಲೀಪುತ್ರದಲ್ಲಿನ ಅನುಭುವಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾನೆ.
- ➢ ಈ ಕೃತಿ ದೊರೆತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಗ್ರೀಕ್ ಬರಹಗಾರರಾದ **ಡಿಯೋಡೋರಸ್, ಸಿಕ್ಯುಲಸ್, ಸ್ಟ್ರಾಬೋ, ಪ್ಲಿನಿ, ಅರಿಯನ್** ಬರಹಗಳಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ದೊರೆತಿದೆ.
- ➢ ಮೌರ್ಯರ ಕಾಲದ **ನಗರಾಡಳಿತ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಗತಿ**ಗಳ ವಿವರಣೆ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಕೌಟಿಲ್ಯನ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ:–

- ❖ ಚಂದ್ರಗುಪ್ತ ಮೌರ್ಯನ **ಗುರು** & **ಪ್ರಧಾನಿಮಂತ್ರಿ**ಯಾಗಿದ್ದ.
- ❖ ಇವನಿಗೆ **ಚಾಣುಕ್ಯ** & **ವಿಷ್ಣುಗುಪ್ತ** ಎಂಬ ಹೆಸರಿತ್ತು.
- ❖ ಇದು **ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಭಾಷೆ**ಯ ಕೃತಿ
- ❖ ಇದು **ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತ, ವಿದೇಶಾಂಗ ನೀತಿ, ನ್ಯಾಯಾಡಳಿತದ** ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.
- ❖ ಅಲ್ಲದೆ ಆ ಕಾಲದ **ರಾಜಕೀಯ, ಆರ್ಥಿಕ, ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಗತಿ**ಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಚಂದ್ರಗುಪ್ತ ಮೌರ್ಯ(ಸಾ.ಶ.ಪೂ 321–298)

- ✓ ಮೌರ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ **ಸ್ಥಾಪಕ**
- ✓ ನಂದ ವಂಶವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿ ಮೌರ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು.
- ✓ 25ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದನು
- ✓ ಸಾ.ಶ.ಪೂ 305ರಲ್ಲಿ **'ಸೆಲ್ಯೂಕಸ್ ನಿಕ್ಯಾಟರ್'**ನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದನು.
- ✓ **ಇವರಿಬ್ಬರ ಮಧ್ಯ ಒಪ್ಪಂದವಾಯಿತು ಇದರ ಪ್ರಕಾರ:–**
  - ಚಂದ್ರಗುಪ್ತಮೌರ್ಯನು ಆಪ್ಘಾನಿಸ್ತಾನ & ಬಲೂಚಿಸ್ತಾನದ ಪ್ರದೇಶ ಪಡೆದನು.
  - ಸೆಲ್ಯೂಕಸ್‌ನ ಮಗಳನ್ನು ವಿವಾಹವಾದನು
  - ವಾಯುವ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮೌರ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ವಿಸ್ತರಿಸಿದನು.
- ✓ ಚಂದ್ರಗುಪ್ತ ಮೌರ್ಯ ಕೊನೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ **ಜೈನ್ಯಧರ್ಮ** ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು.
- ✓ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೀಕರ ಬರಗಾಲ ಬಂದಿದ್ದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಮಗ **ಬಿಂದುಸಾರನಿಗೆ** ವಹಿಸಿದನು.
- ✓ ಗುರು **ಭದ್ರಬಾಹುವಿನೊಂದಿಗೆ ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳಕ್ಕೆ** ಬಂದನು.
- ✓ ಇಲ್ಲಿ **'ಸಲ್ಲೇಖನ ವೃತ'** ಕೈಗೊಂಡಯ ಮರಣ ಹೊಂದಿದನು.

ಸಾಮ್ರಾಟ ಅಶೋಕ (ಸಾ.ಶ.ಪೂ 273–232)

- ➢ ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೊರೆ
- ➢ ತಂದೆ **ಬಿಂದುಸಾರನ** ಕಾಲದಲ್ಲಿ **ಉಜ್ಜೈನಿ** & **ತಕ್ಷಶಿಲೆ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳ ರಾಜ್ಯಪಾಲ**ನಾಗಿ ಕಾರ್ಯ
- ➢ **ತಕ್ಷಶಿಲೆಯ ದಂಗೆ** ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಿಗ್ರಹಿಸಿದನು.
- ➢ ಇವನ ಕಾಲದ 5 ನಗರ ಕೇಂದ್ರಗಳು:–
  1) ಪಾಟಲಿಪುತ್ರ:– **ರಾಜಧಾನಿ**
  2) ತಕ್ಷಶಿಲ:– **ವಾಯುವ್ಯ ಭಾರತದ ದ್ವಾರ**
  3) ಉಜ್ಜಯಿನಿ:– **ಉತ್ತರದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣದ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾರ್ಗ**
  4) ಕಳಿಂಗ:– **ಗಂಗಾನದಿ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಸಮುದ್ರಕ್ಕಿದ್ದ ಮಹಾದ್ವಾರ**
  5) ಸುವರ್ಣಗಿರಿ:– **ದಖನ್ ಹೃದಯ ಭಾಗ(ಕರ್ನಾಟಕ)**
- ➢ ಇವು ಮುಖ್ಯ ಸಂಪರ್ಕ ಮಾರ್ಗಗಳು.
- ➢ 99 ಜನ ಸಹೋದರರನ್ನು ಕೊಂದು ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದನು
- ➢ **ಸಾ.ಶ.ಪೂ 269**ರಲ್ಲಿ **ಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕೆ** ಬಂದನು
- ➢ ಆಳ್ವಿಕೆಯ 8ನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ **ಕಳಿಂಗದ** ಮೇಲೆ ದಾಳಿ

ಕಳಿಂಗ ಯುದ್ಧ (ಸಾ.ಶ.ಪೂ 261)

- **ಸಾ.ಶ.ಪೂ 261**ರಲ್ಲಿ ಕಳಿಂಗದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ
- ಇದರ ಬಗ್ಗೆ **13ನೇ ಬಂಡೆಗಲ್ಲು ಶಾಸನ** ವಿವರಣೆ
- ಆಳ್ವಿಕೆಯ 8ನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಕಳಿಂಗದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ

ಕಳಿಂಗ ಯುದ್ಧದ ಪರಿಣಾಮಗಳು:–

- ➢ 1 ಲಕ್ಷ 50 ಸಾವಿರ ಜನರು ಸೆರೆಯಾದರು
- ➢ 1 ಲಕ್ಷ ಜನರು ಹತರಾದರು
- ➢ ಹಲವಾರು ಜನ ನಿರಾಶ್ರಿತರಾದರು

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

- ಈ ಸನ್ನಿವೇಶ ಕಂಡ ಅಶೋಕನ ಮನ ಕಲಕಿತು
- ಮತ್ತೊಂದು ಯುದ್ಧ ಮಾಡದಿರಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು
- **ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕಿಂತ ಧರ್ಮ ವಿಜಯ ಶ್ರೇಷ್ಠ** ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದನು.
- ದುಃಖದಿಂದ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದ ಕಡೆ ತೆರಳಿದನು.
- ಬೌದ್ಧಧರ್ಮದ ಕಡೆ ವಾಲಿ ಶಾಂತಿ ನೆಲೆಸಲು ಪ್ರಯತ್ನ
- **'ಉಪಗುಪ್ತ'** ಎಂಬ ಬೌದ್ಧ ಬಿಕ್ಷುವಿನಿಂದ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮ ಸ್ವೀಕಾರ.

ಬೌದ್ಧಧರ್ಮ & ಅಶೋಕ:-

- ✓ ಕಳಿಂಗ ಯುದ್ಧದ ನಂತರ **ಬೌದ್ಧಧರ್ಮ** ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು.
- ✓ ಬೌದ್ಧ ವಿಹಾರ & ಚೈತ್ಯಗಳಿಗೆ ದಾನ
- ✓ ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಹತ್ಯೆ ನಿಷೇಧಿಸಿದನು.
- ✓ **ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲ ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಂತೆ** ಎಂದು ಸಾರಿದನು.
- ✓ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳಿಗೆ ವಿಧೇಯರಾಗಿರಬೇಕು
- ✓ ಗುರು-ಹಿರಿಯರನ್ನು ಗೌರವಿಸಬೇಕು
- ✓ ದೀನರು & ಗುಲಾಮರ ಬಗ್ಗೆ ದಯೆ ತೋರಬೇಕು
- ✓ ತಾವೂ ಬದುಕಿ, ಇತರರನ್ನು ಬದುಕಲು ಬಿಡಿ
- ✓ ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ **'ಧರ್ಮಮಹಾಮಾತ್ರ'** ಎಂಬ ಅಧಿಕಾರಿ ನೇಮಕ
- ✓ ಧರ್ಮ ಸಂದೇಶ ಸಾರಲು ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಸಿದನು.
- ✓ ದೇಶ-ವಿದೇಶಿಗಳಿಗೆ ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರಕರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು.
- ✓ **ಸಾ.ಶ.ಪೂ 250ರಲ್ಲಿ 3ನೇ ಬೌದ್ಧ ಸಮ್ಮೇಳನ** ನೆರವೇರಿಸಿದ **(ಪಾಟಲೀಪುತ್ರದಲ್ಲಿ)**

ಅಶೋಕನ ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳು:-

- ಅಶೋಕನನ್ನು **'ಶಾಸನಗಳ ಪಿತಾಮಹ'** ಎನ್ನುವರು
- ಅಶೋಕನ **ಶಾಸನಗಳೇ ಪ್ರಥಮ ಶಾಸನಗಳು**
- 1837ರಲ್ಲಿ **'ಜೇಮ್ಸ್ ಪ್ರಿನ್ಸೆಫ್'** ನು ಮೊದಲು ಪತ್ತೆ ಮಾಡಿದನು(ಓದಿದನು)
- 1915ರ **ಮಸ್ಕಿಶಾಸನ** ಅಶೋಕನನ್ನು **ದೇವನಾಪ್ರಿಯ, ಪ್ರಿಯದರ್ಶಿ ಅಶೋಕ** ಎಂದು ಸಾರಿದೆ (ಪತ್ತೆ:- **ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ಬೇಡನ್**)
- ಮಸ್ಕಿ ಶಾಸನ ಕರ್ನಾಟಕದ **ರಾಯಚೂರು** ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿದೆ.
- ಅಶೋಕನ ಶಾಸನಗಳ ಭಾಷೆ:- **ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಷೆ**
- ಲಿಪಿ:- **ಬ್ರಾಹ್ಮಿ, ಅರೆಮಿಕ್, ಖರೋಷ್ಠಿ, ಗ್ರೀಕ್**

ಅರ್ಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆ:-

- ❖ ಕೆರೆ ನೀರಾವರಿ & ಕಾಲುವೆ ನೀರಾವರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಉತ್ತಮವಾಗಿತ್ತು.
- ❖ **ಪುಷ್ಯಗುಪ್ತನು 'ಸುದರ್ಶನ ಸರೋವರ'** ಎಂಬ ಅಣೆಕಟ್ಟು ನಿರ್ಮಾಣ
- ❖ **ತುಷಸ್ಪನು** ಈ **ಅಣೆಕಟ್ಟಿಗೆ ಕಾಲುವೆ**ಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ.
- ❖ ಕಾಲುವೆ ನೀರಾವರಿ ಬಗ್ಗೆ **ಮೆಗಸ್ತಾನೀಸ್** ಉಲ್ಲೇಖ
- ❖ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಸರ್ಕಾರವೇ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿತ್ತು.
- ❖ ಯುದ್ಧ ಖೈದಿಗಳು & ಗುಲಾಮರನ್ನು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆ
- ❖ ಭೂಕಂದಾಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯ **1/4 ಭಾಗವಿತ್ತು.**
- ❖ **ಸಮಾಹರ್ಥ** & **ಸನ್ನಿಧಾತರು** ತೆರಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹಣಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು
- ❖ ಲೋಹ ಕರಗಿಸುವ ಮಿಶ್ರಕಲೆ ಬೆಳೆಯಿತು.
- ❖ ವ್ಯಾಪಾರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ (ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ-ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ)
- ❖ **ಕಚ್ಚು ಗುರುತಿನ ಬೆಳ್ಳಿ ನಾಣ್ಯಗಳು** ಚಲಾವಣೆ
- ❖ ಇದನ್ನು **'ನಗರೀಕರಣದ 2ನೇ ಹಂತ'** ಎನ್ನುವರು.

ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ:-

- ವರ್ಗಾಧಾರಿತ ವಿಭಜನೆ ತಳಹದಿಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ
- ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು & ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಿತ್ತು.
- ಸಮಾಜವು **ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯ, ಶೂದ್ರ** ವರ್ಣಗಳಿದ್ದವು
- **ಮೆಗಸ್ತಾನೀಸ್**ನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ **ಏಳು ಜಾತಿ**ಗಳಿದ್ದವೆಂದು ವರ್ಣಣೆ
- ವರ್ಣಗಳ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆ ಆರಂಭ
- **ಮೆಗಸ್ತಾನೀಸ್ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಗುಲಾಮಗಿರಿದ್ದುದ್ದನ್ನು** ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿಲ್ಲ

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

- ಶೂದ್ರರು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿ, ಮನೆಯ ಆಳುಗಳಾಗಿದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ:–

- ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿತ್ತು.
- ಅಧಿಕಾರವು ರಾಜನ ಕೈಯಲ್ಲಿತ್ತು
- ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧಿಕಾರ ವರ್ಗವು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು.
- **ಬಲಿಷ್ಠ ಗೂಢಚಾರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿತ್ತು.**
- ಮಂತ್ರಮಂಡಲ:– **ಮಂತ್ರಿ, ಪುರೋಹಿತ, ಸೇನಾಪತಿ, ಯುವರಾಜ**
- ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ **ಯುವರಾಜರನ್ನು** ನೇಮಿಸಲಾಯಿತು.

- ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳು:–
  1. **ತಕ್ಷಶಿಲೆ**
  2. **ಉಜ್ಜೈನಿ**
  3. **ದೌಲಿ**
  4. **ಸುವರ್ಣಗಿರಿ**
  5. **ಗಿರ್ನಾರ್**
- ರಾಜಧಾನಿ ಪಾಟಲಿಪುತ್ರದಲ್ಲಿ 30 ಅಧಿಕಾರಗಳ ಆರು ಸಮಿತಿಗಳಿದ್ದವು.

ಕಲೆ & ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ:–

- ✓ **ಇಂಡಿಕಾದಲ್ಲಿ ಪಾಟಲೀಪುತ್ರದ ಅರಮನೆಯನ್ನು** ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ.
- ✓ ಅರಮನೆ ಸುತ್ತ ಮರದ ಕೋಟೆ ನಿರ್ಮಾಣ
- ✓ ಅಶೋಕನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ **ಸ್ತೂಪಗಳು** & **ಸ್ತಂಭಗಳು** ನಿರ್ಮಾಣ
- ✓ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಸ್ತೂಪ:– **ಸಾಂಚಿ ಸ್ತೂಪ**
- ✓ **ಸಾರನಾಥ ಅಶೋಕ ಸ್ತಂಬ**
- ✓ **ಬರಾಬರ್ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಶಿಲಾಚ್ಛೇದಿತ ಗುಹೆ ನಿರ್ಮಾಣ(ಅಶೋಕ)**
- ✓ **ದಶರಥನು ನಾಗಾರ್ಜುನ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಶಿಲಾಚ್ಛೇದಿತ ಗುಹೆ ನಿರ್ಮಾಣ**

ಕುಶಾನರು

- ಗ್ರೀಕರ ನಂತರ ಭಾರತೀಯ ಚರಿತ್ರೆ & ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದವರು ಕುಶಾನರು.
- **ಮಧ್ಯ ಏಷ್ಯಾದಿಂದ ವಲಸೆ** ಬಂದ ಅಲೆಮಾರಿ ಜನಾಂಗ
- ಇವರು **'ಯೂಚಿ'** ಸಂತತಿಯವರು
- ಕುಶಾನರು **ಶಕ** & **ಪಾರ್ಥಿಯನ್ನರನ್ನು** ಸೋಲಿಸಿ ಗಾಂಧಾರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದರು
- **ಬೌದ್ಧಧರ್ಮಕ್ಕೆ** ವಿಶೇಷ ಚಲನೆ ನೀಡಿದವರು.
- **ಮಹಾಯನ ಪಂಥದ** ಪೋಷಕರು
- **ಗಾಂಧಾರ ಶಿಲ್ಪಕಲೆ ವಿಕಸನ**
- ಮೌರ್ಯರ ನಂತರದ ಪ್ರಮುಖ ರಾಜಮನೆತನ
- ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ **ಶಕರು** & **ಪಾರ್ಥಿಯನ್ನರು** ವಾಯುವ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ ವಿದೇಶಿಯರು.
- ಇವರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಗಾಂಧಾರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೆಲೆ
- ಸ್ಥಾಪಕ:– **ಕುಜಲಕಡ್ ಫೀಸಸ್**
- ಇವನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ **ಯೂಚಿ ಬಣಗಳು** ಐಕ್ಯಗೊಂಡವು
- **ಹಿಂದುಕುಷ್ ಬೆಟ್ಟಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಕಾಬೂಲ್** & **ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿ** ನೆಲೆಸಿದರು

ಮುಖ್ಯ ದೊರೆಗಳು:–

1. ಕುಜಲಕಡ್ ಫೀಸಸ್
2. ವಿಮಕಡ್ ಫೀಸಸ್
3. ಕಾನಿಷ್ಕ

- **ವಿಮಕಡ್ ಫೀಸಸ್** – ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದನು.
- **ಕುಶಾನರು ಇಲ್ಲಿಂದ ಚಿನ್ನ & ತಾಮ್ರದ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಟಂಕಿಸಿದರು**

ಕಾನಿಷ್ಕ:–

- ವಿಮಕಢ್‌ಫೀಸಸ್‌ನ ನಂತರ ಬಂದವನು.
- **ಕುಶಾನರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಅರಸ**
- ಇವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಮನೆತನ ವಿಸ್ತರಣೆ
- ಸಾ.ಶ 78ರಲ್ಲಿ ರಾಜಾಳ್ವಿಕೆ ಆರಂಭ.
- ಹೊಸ ಯುಗಕ್ಕೆ ನಾಂದಿ
- ಇದನ್ನು **"ಶಕಯುಗ"** ಎನ್ನುವರು

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

- **ದಕ್ಷಿಣದ ಸಾಂಚಿ ಪೂರ್ವದ ಬನಾರಸ್ಸಿನವರೆಗೂ** ರಾಜ್ಯ ವಿಸ್ತರಣೆ
- ಮಧ್ಯ ಏಷ್ಯಾವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ವಿಶಾಲ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ
- ರಾಜಧಾನಿ – **ಪುರುಷಪುರ**
- ಮುಖ್ಯ ನಗರ – **ಮಥುರ**
- ಬೌದ್ಧಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿದನು
- **ಅಶ್ವಘೋಷ, ವಸುಮಿತ್ರ, ಸಂಗರಕ್ಷ** ಎಂಬ ಬೌದ್ಧ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಆಶ್ರಯ
- **ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿ 4ನೇ ಬೌದ್ಧಸಮ್ಮೇಳನ ಸಂಘಟನೆ**
- ಬೌದ್ಧಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ **ಮಧ್ಯ ಏಷ್ಯಾ & ಚೀನಾಗಳಿಗೆ ನಿಯೋಗಗಳನ್ನು** ಕಳುಹಿಸಿದನು.
- ಅಶೋಕನ ರೀತಿಯಲ್ಲೇ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿದ್ದರಿಂದ **'2ನೇ ಅಶೋಕ'** ಎನ್ನುವರು.
- ಗಾಂಧಾರ ಶಿಲ್ಪ ಕಲೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ

ಅಧ್ಯಾಯ–8
ಗುಪ್ತರು ಮತ್ತು ವರ್ಧನರು

- ಮೌರ್ಯರ ಪತನದ ನಂತರ ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕುಶಾನರು ನಂತರ ಗುಪ್ತರು ಆಳಿದರು
- ರಾಜಕೀಯ ಅನಿಶ್ಚಿತತೆಯ ನಂತರ ಸಾ.ಶ 4ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಉದಯ
- ಮಗಧ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ನೆಲೆ ಕಂಡುಕೊಂಡರು.
- ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಾತವಾಹನರು ನಂತರ ಕದಂಬರು ಆಳಿದರು
    - ಸ್ಥಾಪನೆ:– ಸಾ.ಶ 275
    - ಸ್ಥಾಪಕ:– ಶ್ರೀಗುಪ್ತ
    - ರಾಜಧಾನಿ:– ಪಾಲಟೀಪುತ್ರ

ಆಧಾರಗಳು:–

- ✓ ಅಲಹಾಬಾದ್ ಸ್ತಂಭ ಶಾಸನ
- ✓ ಮೆಹ್ರೌಲಿಯ ಸ್ತಂಭ
- ✓ ಮುದ್ರಾರಾಕ್ಷಸ
- ✓ ಕಾಳಿದಾಸನ ಕೃತಿಗಳು
- ✓ ಫಾಹಿಯಾನ & ಇತ್ಸಂಗ್‌ನ ಬರವಣಿಗೆಗಳು
- ✓ ಕೌಮುದಿಮಹೋತ್ಸವ

ಅರಸರು:–

1ನೇ ಚಂದ್ರಗುಪ್ತ:–

- ಇವನು ಮೊದಲ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪುರುಷ ಎಂದು ಕರೆದರು
- ವಿವಾಹ:– ಕುಮಾರದೇವಿ (ಲಿಚ್ಛವಿಯ ಯುವರಾಣಿ) ಇವಳು ಉತ್ತಮ ಪ್ರಾಂತ್ಯವನ್ನು ತಂದಿದ್ದಳು
- ಸಾ.ಶ 320 ರಲ್ಲಿ 'ಗುಪ್ತಶಕೆ' ಆರಂಭಿಸಿದನು.
- ಇವನು 'ಮಹಾರಾಜಾಧಿರಾಜ' ಎಂಬ ಬಿರುದು.

ಸಮುದ್ರಗುಪ್ತ (335–380)

- **ಇವನು 1ನೇ ಚಂದ್ರಗುಪ್ತನ ಮಗ.**
- ಆಧಾರ:– **ಅಲಹಾಬಾದ್ ಸ್ತಂಭ ಶಾಸನ(ಪ್ರಯಾಗ ಪ್ರಶಸ್ತಿ)**
- ಇದು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಭಾಷೆ
- ಇದನ್ನು ಹರಿಶೇಷಣ ಬರೆದನು
- ಇದನ್ನು ಅಶೋಕನ ಸ್ತಂಭದ ಮೇಲೆ ಕೆತ್ತಲಾಗಿದೆ.
- ಇದು 33 ಸಾಲುಗಳಿವೆ
- ಇದು ಸಮುದ್ರಗುಪ್ತನ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.
- ಇವನು ಅಶ್ವಮೇದಯಾಗ ಆಚರಣೆ ಮಾಡಿದನು.
- ಇದರಿಂದ ವೈದಿಕ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಸುತ್ತವೆ.
- ಮಹಾಕವಿಯಾಗಿದ್ದು ಸಂಗೀತ ಪ್ರಿಯನಾಗಿದ್ದನು.
- ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವೀಣೆಯನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತಿರುವ ಚಿತ್ರ

2ನೇ ಚಂದ್ರಗುಪ್ತ (380–412):–

- ✓ ಗುಪ್ತರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೊರೆ
- ✓ ಇವನು ಶಕರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾರತ ವಶ
- ✓ ಇವನು ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧದ ಮೂಲಕ ರಾಜ್ಯ ರಕ್ಷಣೆ
- ✓ ಇವನಿಗೆ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯ ಎಂಬ ಬಿರುದು ಇತ್ತು.
- ✓ ಇವನು ಸಾಹಿತ್ಯ & ಕಲೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿದ್ದನು (ಸುವರ್ಣಯುಗ ಕಂಡಿತ್ತು)

ಸಾಹಿತ್ಯ:–

- ❖ ಕಾಳಿದಾಸ:– (ಸಂಸ್ಕೃತ ಕವಿ & ನಾಟಕಕಾರ)

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

1. ಮೇಘದೂತ — **ಖಂಡಕಾವ್ಯಗಳು**
2. ರಘುವಂಶ
3. ಕುಮಾರಸಂಭವ } **ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು**
4. ಋತುಸಂಹಾರ
5. ಅಭಿಜ್ಞಾನ ಶಾಕುಂತಲ – **ಶ್ರೇಷ್ಠ ನಾಟಕ**

❖ ಶೂದ್ರಕ:– ಮೃಚ್ಛಕಟಿಕ
❖ ವಿಶಾಖದತ್ತ:– ಮುದ್ರಾರಾಕ್ಷಸ & ದೇವಿಚಂದ್ರಗುಪ್ತಂ

ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಅವನತಿ:–

✓ ಹೂಣರ ನಿರಂತರ ದಾಳಿ
✓ ಬೃಹತ್ ಸುಸಜ್ಜಿತ ಸೇನೆ ಇರಲ್ಲಿಲ್ಲ
✓ ಸಾಮಾಂತರ ಸೇನೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ
✓ ಸಾಮಾಂತ ಅರಸರು ಅಧಿಕಾರ ಚಲಾವಣೆ

ಆಡಳಿತ:–

✓ ಅಧಿಕಾರ ವರ್ಗವು ಅಮಾತ್ಯರಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು.
✓ ಉನ್ನತ ಹುದ್ದೆಗಳು ಅಮಾತ್ಯರು ಹೊಂದಿದ್ದರು.
✓ ಆಡಳಿತ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣಗೊಂಡಿತ್ತು.
✓ ಪುರೋಹಿತರು ಅನೇಕ ದಾನ–ದತ್ತಿ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು
✓ ಭೂದಾನವಾಗಿ ಅನೇಕ ಹಳ್ಳಿಗಳ ನೀಡಿಕೆ.
✓ ದೇವಾಲಯಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಂಡವು.
✓ ದೇವಾಲಯಗಳು ಆರ್ಥಿಕ & ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವಿನಾಯಿತಿ ಪಡೆದವು.
✓ ನಿವಾಸಿಗಳು, ಕಷಿಕರು, ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ಭೂಮಾಲಿಕರ ಕಟ್ಟುಪಾಡಿಗೆ ಅಧೀನರಾದರು.
✓ ಸಮಾಜ ಸಂಕೀರ್ಣ ಹಾದಿಯತ್ತ ಸಾಗಿತು.

ವ್ಯಾಪಾರ:–

✓ ವಿದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಕುಸಿತ
✓ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕುಂಠಿತಗೊಂಡಿತು.
✓ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ನಿರ್ಬಂಧಗಳು ಆಂತರಿಕ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಸ್ಥಗಿತಗೊಳಿಸಿತು.
✓ ವ್ಯಾಪಾರವು ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಯಿತು.
✓ ಇದರಿಂದ ನಗರ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಅವನತಿ
✓ ಪಾಟಲೀಪುತ್ರ ಒಂದು ಗ್ರಾಮವಾಯಿತು.

ಸಾಹಿತ್ಯ:–

- ಗುಪ್ತರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳು & ಪುರಾಣಗಳ ಬರವಣಿಗೆ ರೂಪ ಪಡೆದವು
- ಗುಪ್ತರ ಕಾಲದ ಪ್ರಮುಖ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು:–
  1. ವರಾಹಮಿಹಿರ
  2. ಭಾಸ್ಕರ–1
  3. ಆರ್ಯಭಟ್ಟ
  4. ಚರಕ
  5. ಶುಶ್ರುತ

➢ ವರಾಹಮಿಹಿರ, ಭಾಸ್ಕರ–1 & ಆರ್ಯಭಟ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ, ಖಗೋಳ ಹಾಗೂ ಗಣಿತ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಕೊಡುಗೆ.
➢ ಚರಕ & ಸುಶ್ರುತರು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಕೊಡುಗೆ
➢ ಚರಕನು 'ಚರಕ ಸಂಹಿತೆ' ರಚನೆ.
➢ ಸುಶ್ರುತನು ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆ ಕುರಿತು 'ಸುಶ್ರುತ ಸಂಹಿತೆ' ರಚನೆ

ವರ್ಧನರು

✓ ಗುಪ್ತರ ಅವನತಿಯ ನಂತರ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದರು
✓ ಸಾ.ಶ 6ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ
✓ ಇವರು ಥಾನೇಶ್ವರದಿಂದ ಆಳಿದರು

ಆಧಾರಗಳು:–

➢ ತಾಮ್ರ ಶಾಸನಗಳು
➢ ಭಾಣನ ಹರ್ಷಚರಿತೆ
➢ ಹ್ಯೂಯನ್‌ತ್ಸಾಂಗನ ಸಿ–ಯು–ಕಿ

✓ ಸ್ಥಾಪಕ:– ಪುಷ್ಯಭೂತಿ
✓ ಪ್ರಮುಖ ದೊರೆಗಳು:–
1. ಪ್ರಭಾಕರವರ್ಧನ
2. ರಾಜವರ್ಧನ
3. ಹರ್ಷವರ್ಧನ

ಹರ್ಷವರ್ಧನ

RAMALINGAPPA L Asst.Teacher

- ✓ ಇವನು ಸಹೋದರ ರಾಜವರ್ಧನನ ಕೊಲೆಯ ನಂತರ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದನು.
- ✓ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದ ನಂತರ ಹಲವಾರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿದನು.
- ✓ ಒಂದು ಕಡೆ ಸಹೋದರನ ಕೊಲೆ ಮಾಡಿದವರನ್ನು ಸೇಡುತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು
- ✓ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಸಹೋದರಿ ರಾಜ್ಯಶ್ರೀಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಬೇಕಿತ್ತು
- ✓ ಸಹೋದರಿ ರಾಜಶ್ರೀಯನ್ನು ಕನೋಜಿನ ರಾಜನಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸಿದನು.
- ✓ ಹರ್ಷವರ್ಧನ ಈ ಎರಡು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದನು.
- ✓ ಬಂಗಾಳದ ದೊರೆ ಶಶಾಂಕನು ಕನೋಜ್ ದೊರೆಯನ್ನು ಕೊಂದನು
- ✓ ಹರ್ಷವರ್ಧನ ಶಶಾಂಕನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಕನೋಜ್ ವಶ
- ✓ ಬಂಗಾಳ & ಮಗಧ ಇವನ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟವು.
- ✓ ಕನ್ನಡ ದೊರೆ 2ನೇ ಪುಲಿಕೇಶಿ ಜೊತೆ ಸೋತನು.
- ✓ ನರ್ಮಾದ ನದಿಯನ್ನು ದಾಟಲು ಇವನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.
- ✓ ಇದನ್ನು ಪುಲಿಕೇಶಿಯ ಆಸ್ಥಾನ ಕವಿ ರವಿಕೀರ್ತಿ ರಚಿಸಿದ ಐಹೊಳೆ ಶಾಸನದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.
- ✓ ಇದು ಹರ್ಷನ 'ಹರ್ಷ'ವನ್ನು ಇದು ಹಿಂಗಿಸಿತು ಎಂದು ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ.
- ✓ ಉತ್ತರ ಪಥೇಶ್ವರ ಎಂಬ ಬಿರುದು ಪಡೆದನು

ಆಡಳಿತ:–

- ❖ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲದಲ್ಲಿ
  - ➢ ಮಹಾಸಂಧಿವಿಗ್ರಹಿ:– ಅನುಸಂಧಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವ
  - ➢ ಮಹಾಬಲಾಧಿಕೃತ:– ಮಹಾಸೇನಾಪತಿ
  - ➢ ಭೋಜಪತಿ:– ಕಂದಾಯ ಅಧಿಕಾರಿ
  - ➢ ದೂತ ಇದ್ದರು
- ❖ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಣೆ
- ❖ ಭೂ ಕಂದಾಯ ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಆದಾಯವಾಗಿತ್ತು.
- ❖ ಸಾಮಂತ ರಾಜರು ಕಪ್ಪ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು
- ❖ ರಾಜನು ಸಾಮಂತ ರಾಜರಿಗೆ ಭೂಮಿ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು ಸೈನ್ಯದ ಸಹಾಯ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು
- ❖ ಅರಸನು ದುರ್ಬಲಗೊಂಡಾಗ ಸಾಮಂತರು ಸ್ವತಂತ್ರರಾದರು.
- ❖ ಭೂದಾನವನ್ನು ಸಮುದಾಯ & ಧರ್ಮದವರಿಗೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದ್ದರು.
- ❖ ಹರ್ಷವರ್ಧನನು ಬೌದ್ಧಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ನೀಡಿದ್ದನು.
- ❖ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮದ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಹ್ಯೂಉನ್‌ತ್ಸಾಂಗನ ಬರವಣಿಗೆಯಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದು.
- ❖ ನಳಂದ ವಿ.ವಿ ಗೆ ಅಪಾರ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದನು.

ಅಧ್ಯಾಯ–18

ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ರಾಜವಂಶಗಳು

ಶಾತವಾಹನರು, ಕದಂಬರು & ಗಂಗರು

(ಸಾ.ಶ.ಪೂ 3ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ ಸಾ.ಶ. 13ನೇ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ)

- ➢ ವಿಂಧ್ಯ ಪರ್ವತಗಳು ಉತ್ತರ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸುತ್ತವೆ.
- ➢ ವಿಂಧ್ಯ ಪರ್ವತದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದಿಂದ ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿಯವರೆಗಿನ ಪ್ರದೇಶ – 'ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತ/ದಖನ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯ'
- ➢ ಈ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಆಳಿದವರು:– ಶಾತವಾಹನರು, ಕದಂಬರು, ಗಂಗರು, ಚಾಳುಕ್ಯರು, ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರು, ಪಲ್ಲವರು.

ಶಾತವಾಹನರು (ಸಾ.ಶ.ಪೂ 230– ಸಾ.ಶ. 220)

- ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದ ಮೊದಲ ರಾಜವಂಶ
- ಚಂದ್ರಗುಪ್ತಮೌರ್ಯನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗೋದಾವರಿ, ಕೃಷ್ಣಾ ನದಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ ನೆಲೆಸಿದ್ದರು
- ಸಾಮಂತರಾಗಿ ಕಪ್ಪಕಾಣಿಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತ ಇದ್ದರು

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

- ಸಾ.ಶ.ಪೂ 220ರಲ್ಲಿ ಸಿಮುಖ ಸ್ವಾತಂತ್ರನಾಗಿ ಶ್ರೀಕಾಕುಳಂನ್ನು ರಾಜಧಾನಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆಳ್ವಿಕೆ.
- ಸ್ಥಾಪಕ:– ಸಿಮುಖ
- ರಾಜಧಾನಿ:– ಶ್ರೀಕಾಕುಲಂ
- ಸ್ಥಾಪನೆ:– ಸಾ.ಶ.ಪೂ 220

ಗೌತಮಿಪುತ್ರ ಶಾತಕರ್ಣಿ

- ಶಾತವಾಹನರ ಪ್ರಮುಖ ದೊರೆ
- ಶಕರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದನು ಭಾರತದ ಗಡಿಯಿಂದ ಓಡಿಸಿದನು.
- ಇದರಿಂದ ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕೆ ಆರಂಭ
- ಕೊಂಕಣ, ಬೀರಾರ್, ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ, ಮಾಳ್ವಗಳನ್ನು ಪಡೆದನು.
- 'ತ್ರೈಸಮುದ್ರತೋಯಿಪಿತಾವಾಹನ', 'ಶಾತವಾಹನ ಕುಲಯಶಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಕಾರ' ಎಂಬ ಬಿರುದು
- ಕೊನೆಯ ಅರಸ:– ಯಜ್ಞಶ್ರೀ ಶಾತಕರ್ಣಿ
- ಇವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ನಾಶ:– ಶಕಕ್ಷತ್ರಪರ ನಿರಂತರ ದಾಳಿ

ಆಡಳಿತ:–

- ರಾಜನೇ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ಅಧಿಕಾರಿ
- ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಜನಪದ ಎಂಬ ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ, ಅಧಿಕಾರಗಳ ನೇಮಕ
- ನಗರ, ಗ್ರಾಮಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ವಯಂ ಆಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು.

ಸಮಾಜ:–

- ವರ್ಣಭೇದವಿರಲಿಲ್ಲ
- ಸ್ತ್ರೀಯರು ಉನ್ನತ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾನ ಹೊಂದಿದ್ದರು
- ರೈತ, ವ್ಯಾಪಾರಿ, ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗ, ಮೀನುಗಾರ, ಬಡಗಿ, ನೇಕಾರ, ಔಷಧಿ ತಯಾರಿಸುವವ ಮುಂತಾದ ಕಸುಬುದಾರರಿದ್ದರು.
- ಕಸಬುದಾರರ ಸಂಘಗಳಿದ್ದವು.
- ಇವು ಮುಂದೆ ವಾಣಿಜ್ಯ & ವ್ಯಾಪಾರ ಸಂಘಗಳಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ

ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ:–

- ಆಂತರಿಕ ವ್ಯಾಪಾರ
- ವಿದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವಿತ್ತು.
- ನಾಸಿಕ್, ಕಲ್ಯಾಣಿ, ಬ್ರೋಚ್, ಭಟ್ಕಳ ಬಂದರು ಪ್ರದೇಶಗಳು & ವ್ಯಾಪಾರ ಕೇಂದ್ರಗಳು.

ಧರ್ಮ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕಲೆ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ:–

- ಇವರು ವೈಧಿಕ ಮತಸ್ಥರು
- ಬೌದ್ಧ–ಜೈನ ಧರ್ಮಕ್ಕೂ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ
- ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಷೆ ಪ್ರಮುಖ ಭಾಷೆ
- ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿ.
- ಹಾಲ – ಗಾಥಸಪ್ತಶತಿ
- ಅಜಂತ, ಅಮರಾವತಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ
- ವಿಹಾರ–ಚೈತ್ಯಾಲಯ ಕಟ್ಟಲಾಯಿತು.
- ಕಾರ್ಲೆಯ ಚೈತ್ಯಾಲಯವನ್ನು ವರ್ತಕ ಭೂತಪಾಲಶೆಟ್ಟಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದನು.
- ಇವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ನಾಡು ಸಮೃದ್ಧಿಯಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು.

ಬನವಾಸಿಯ ಕದಂಬರು

- ಕರ್ನಾಟಕ(ಕನ್ನಡ)ದ ಮೊದಲ ರಾಜವಂಶ
- ರಾಜಧಾನಿ:– ಬನವಾಸಿ (ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ)
- ಸ್ಥಾಪಕ:– ಮಯೂರವರ್ಮ

ಮಯೂರವರ್ಮ

- ಸ್ಥಾಪಕ & ಶ್ರೇಷ್ಠ ರಾಜ.
- ಮೊದಲ ಹೆಸರು:– ಮಯೂರಶರ್ಮ
- ಉನ್ನತ ವ್ಯಾಸಂಗಕ್ಕೆ ಕಂಚಿಗೆ ಪಯಣ
- ಪಲ್ಲವ ರಾಜ ಶಿವಸ್ಕಂದವರ್ಮನಿಂದ ಅವಮಾನ
- ಬ್ರಾಹ್ಮಣತ್ವ ತ್ಯಜಿಸಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವರ್ಣ ಸ್ವೀಕಾರ
- ಪಲ್ಲವರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಕದಂಬ ಮನೆತನ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು.
- ಇವನು ಕನ್ನಡಿಗರ ಸ್ವಾಭಿಮಾನದ ಸಂಕೇತ

ಆಡಳಿತ:–

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

- ಆಡಳಿತ ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯ
- ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲ:–
  1) ಮಾಂಡಲೀಕರು
  2) ರಾಜಪುರೋಹಿತರು
  3) ಮಂತ್ರಿಗಳು
  4) ಸೇನಾಪತಿಗಳು
- ಆಡಳಿತದ ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಂತಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಪ್ರಾಂತ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು.
- ಭೂಕಂದಾಯ ರಾಜ್ಯದ ಆದಾಯ
- ಬಡಗಿ, ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗ, ಕಮ್ಮಾರ, ನೇಕಾರ, ಗಾಣಿಗ, ಕುಂಬಾರ ಮುಖ್ಯ ಕಸುಬುಗಳಾಗಿದ್ದವು.
- ವ್ಯವಸಾಯ–ವ್ಯಾಪಾರಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ
- ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮ ಪಾಲನೆ
- ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ & ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಿತ್ತು.

ಧರ್ಮ:–

- ಇವರು ವೈದಿಕ ಧರ್ಮಾನುಯಾಯಿಗಳು
- ಜೈನ, ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದರು
- ಹಾನಗಲ್, ಪುಲಿಗೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಜೈನ ದೇವಾಲಯಗಳು
- ಹಲವು ಜೈನ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ದಾನದತ್ತಿ ನೀಡಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜೈನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಹರಡಲು ಕಾರಣ
- ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮ ಉಚ್ಛ್ರಾಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿತ್ತು.
- ಇದರ ಎರಡು ಕೇಂದ್ರಗಳು:– ಅಜಂತ & ಬನವಾಸಿ
- ದೇವಾಲಯಗಳು ಹಬ್ಬ & ಉತ್ಸವಗಳ ಕೇಂದ್ರಗಳು.

ಸಾಹಿತ್ಯ & ಶಿಕ್ಷಣ:–

- ಪ್ರಾಕೃತ & ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ
- ಮೊದಲು ಪ್ರಾಕೃತ ನಂತರ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆ ರಾಜಭಾಷೆಯಾಯಿತು.
- ಕನ್ನಡ ಜನರಾಡುವ ಭಾಷೆ
- ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲ ಶಾಸನ:– ಹಲ್ಮಿಡಿ ಶಾಸನ
- ಈ ಶಾಸನವು 5ನೇ ಶತಮಾನದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಶಿಕ್ಷಣ ಕೇಂದ್ರಗಳು:–

- ಅಗ್ರಹಾರಗಳು (ತಾಳಗುಂದ, ಬಳ್ಳಿಗಾವೆ)
- ಬ್ರಹ್ಮಪುರಿಗಳು
- ಘಟಿಕ ಸ್ಥಾನಗಳು

ಕಲೆ & ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ

- ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ ಕಲೆಗೆ ತಳಹದಿಯನ್ನು ಕದಂಬರು ಹಾಕಿದರು.
- ಬನವಾಸಿಯಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು & ಬಸದಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು.
- ಇವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ & ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಂಡಿತ್ತು
- ಶಿಕ್ಷಣ ಕೇಂದ್ರಗಳು:– ಅಗ್ರಹಾರಗಳು, ಬ್ರಹ್ಮಪುರಿಗಳು & ಘಟಿಕಾ ಸ್ಥಾನಗಳು
- ಪ್ರಮುಖ ಅಗ್ರಹಾರಗಳು:– ತಾಳಗುಂದ & ಬಳ್ಳಿಗಾವೆ
- ಅಗ್ರಾಹರಗಳು ಗುರುಕುಲಗಳಾಗಿದ್ದು, ವಸತಿ ಶಾಲೆಗಳಾಗಿದ್ದವು.

ತಲಕಾಡಿನ ಗಂಗರು (ಸಾ.ಶ 350–1004)

- ಗಂಗರಾಜ ವಂಶದ ಉನ್ನತಿ & ಅವನತಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತಿಹಾಸದ ಆದಿಭಾಗದ ಮುಖ್ಯ ಅಧ್ಯಾಯ.
- ಇವರು ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ವಂಶದವರು
- ರಾಜಧಾನಿಗಳು:– ಕುವಲಾಲ, ತಲಕಾಡು, ಮಾಣ್ಯಪುರ (ಈಗಿನ ಮಣ್ಣೆ, ನೆಲಮಂಗಲ, ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಜಿಲ್ಲೆ)
- ಸ್ಥಾಪಕ:– ದಡಿಗ
- ಇದು 27 ರಾಜರಿಂದ ಆಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.
- ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಅರಸ:– ದುರ್ವಿನೀತ

ದುರ್ವಿನೀತ

- ಅಪ್ರತಿಮ ವೀರ & ವಿದ್ವಾಂಸ
- ದೀರ್ಘಕಾಲ ಆಳಿದ ಇವನು ಪುನ್ನಾಟವನ್ನು ಗೆದ್ದನು

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

- ನೀರಾವರಿಗಾಗಿ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನೆಂದು ನಲ್ಲಾಳ ತಾಮ್ರಶಾಸನ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.
- ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರೇಮಿಯಾಗಿದ್ದು ಸಂಸ್ಕೃತ & ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆ
- ಗುಣಾಢ್ಯನ ವಡ್ಡಕಥಾವನ್ನು ಪ್ರಾಕೃತದಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿದ್ದಾನೆ

ಆಡಳಿತ:–

- ರಾಜನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆ ಸಭೆಯಿತ್ತು.
- ಮಂತ್ರಿಗಳು ಆಡಳಿತ ಶಾಖೆಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ.
- ಗ್ರಾಮಾಡಳಿತ ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿತ್ತು.
- ಗ್ರಾಮಸಭೆ ಭೂಕಂದಾಯ, ತೆರಿಗೆ, ನ್ಯಾಯ, ನೈರ್ಮಲ್ಯವನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಿತ್ತು.
- ವ್ಯವಸಾಯ ಮುಖ್ಯ ಕಸುಬು
- ನೇಯ್ಗೆ, ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಉಪಕಸುಬುಗಳು
- ಇತರೆ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳೊಂದಿಗೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಸಂಬಂಧ

ಸಾಹಿತ್ಯ:–

- ಇವರು ಸಂಸ್ಕೃತ, ಪ್ರಾಕೃತ, ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿದ್ದರು

ಕವಿಗಳು	ಕೃತಿಗಳು
ಇಮ್ಮಡಿ ಮಾದವ	ದತ್ತಕ ಸೂತ್ರಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ
ದುರ್ವಿನೀತ	ಶಬ್ದಾವತಾರ (ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆ)
ಶ್ರೀಪುರುಷ	ಗಜಶಾಸ್ತ್ರ
2ನೇ ಶಿವಮಾರ	ಗಜಾಷ್ಟಕ (ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ)
ಹೇಮಸೇನ	ರಾಘವ ಪಾಂಡವೀಯ
ವಾದೀಬಸಿಂಹ	ಗದ್ಯಚಿಂತಾಮಣಿ & ಷಾತ್ರ ಚೂಡಾಮಣಿ
ನೇಮಿಚಂದ್ರ	ದ್ರವ್ಯಸಾರ ಸಂಗ್ರಹ
ಚಾವುಂಡರಾಯ	ಚಾವುಂಡರಾಯ ಪುರಾಣ
ದುರ್ವಿನೀತನು ಗುಣಾಢ್ಯನ ವಡ್ಡಕಥಾವನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿದ್ದಾನೆ.	

ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ:–

- ಸಮಾಜ ಹಲವು ಪಂಗಡ–ಜಾತಿಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಣೆ
- ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬ ಪದ್ಧತಿ ಸಾಮಾನ್ಯ

- ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು:–
  1) ಸತ್ಯಶೀಲತೆ,
  2) ಸ್ವಾಮಿನಿಷ್ಠೆ,
  3) ಶೌರ್ಯ,
  4) ತಾಳ್ಮೆ

ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ:–

ವಿದ್ಯಾಕೇಂದ್ರಗಳು:–

- ಚೈತ್ಯಾಲಯ,
- ದೇವಾಲಯ,
- ಮಠಗಳು,
- ಅಗ್ರಹಾರಗಳು

ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೇಂದ್ರಗಳು:–

1) ಬ್ರಹ್ಮಪುರಿ
2) ಘಟಿಕಸ್ಥಾನಗಳು

ಉದಾಹರಣೆ (ಜ್ಞಾನಾರ್ಜನೆಯ ಕೇಂದ್ರಗಳು)

1) ತಲಕಾಡು
2) ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳ
3) ಬಂಕಾಪುರ
4) ಪೆರೂರು

ಜೈನ ಧರ್ಮ:–

- ಇವರು ಜೈನಮತಾವಲಂಬಿಗಳು ಆದ್ದರಿಂದ ಜೈನಧರ್ಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಂಡಿತ್ತು.
- ಜೈನ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ಜನಪ್ರಿಯಾ:–
  1) ಪೂಜ್ಯಪಾದ,
  2) ವಜ್ರನಂದಿ,
  3) ಅಜಿತಸೇನ
- ಶ್ರವಣಬೆಳಗೋಳದ ಏಕಶಿಲಾ ಗುಮ್ಮಟೇಶ್ವರ ಪ್ರತಿಮೆ (58ಅಡಿ)
- ಶ್ರವಣಬೆಳಗೋಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಜೈನ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದೆ.
- ಇದಕ್ಕೆ 12 ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಮ್ಮೆ ಮಹಾಮಸ್ತಕಾಭಿಷೇಕ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ

ಕಲೆ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ:–

- ಇವರು ಕಲೆ & ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿದ್ದರು
- ಸುಂದರ ದೇವಾಲಯಗಳು & ಬಸದಿಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

- ಮಣ್ಣೆಯ – ಕಪಿಲೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ
- ತಲಕಾಡು – ಪಾತಾಳೇಶ್ವರ & ಮರುಳೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ
- ಕೋಲಾರ – ಕೋಲಾರಮ್ಮ ದೇವಾಲಯ
- ಬೇಗೂರಿನ – ನಾಗರೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ
- ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳ – ಗೊಮ್ಮಟೇಶ್ವರ

➢ ಇವರ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕೊಡುಗೆ:– ಎತ್ತರದ ಮಾನಸ್ತಂಭ & ಬ್ರಹ್ಮ ಮಾನಸ್ತಂಭಗಳು

ಅಧ್ಯಾಯ–19

ಬಾದಾಮಿ ಚಾಲುಕ್ಯರು & ಕಂಚಿಯ ಪಲ್ಲವರು

ಬಾದಾಮಿ ಚಾಲುಕ್ಯರು (ಸಾ.ಶ. 540–753)

➢ ಸಾ.ಶ 6ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಆಳಿದರು.

➢ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಬೌಮತ್ವವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಆಳ್ವಿಕೆ

➢ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಾನ.

➢ ಭಾರತದ ಪ್ರಬಲ ಮನೆತನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು.

- ಸ್ಥಾಪಕ:– ರಾಜಾ ಜಯಸಿಂಹ
- ರಾಜಧಾನಿ:– ಬಾದಾಮಿ(ವಾತಾಪಿ)
- ಸ್ಥಾಪನೆ:– ಸಾ.ಶ. 540
- ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೊರೆ:– ಇಮ್ಮಡಿ ಪುಲಿಕೇಶಿ

ಇಮ್ಮಡಿ ಪುಲಿಕೇಶಿ:–

✓ ಬಾದಾಮಿ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಅತ್ಯಂತ ಹೆಸರಾಂತ & ಶಕ್ತಶಾಲಿ, ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೊರೆ

✓ ಗಂಗರು, ಅಳುಪರು, ಕದಂಬರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದನು.

✓ ಪಲ್ಲವ ಅರಸ 1ನೇ ಮಹೇಂದ್ರವರ್ಮನು ಪುಲಿಕೇಶಿಯ ಪರಮಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದ ಕಾರಣ ಸೋಲಿಸಿದನು.

✓ ನರ್ಮದ ನದಿ ದಂಡಯಲ್ಲಿ ತಡೆಗಟ್ಟಿ ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಹರ್ಷವರ್ಧನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದನು.

✓ ಇವನು 'ದಕ್ಷಿಣ ಪಥೇಶ್ವರ' ಮತ್ತು 'ತ್ರಿಸಾಗರಗಳಿಂದಾವೃತವಾದ ಪ್ರದೇಶದ ಅಧಿಪತಿ' ಬಿರುದು.

✓ ಪ್ರಬಲ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಒಂದೇ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ಆಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಣೆ

➢ ಪ್ರಾಂತ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿ ನೇಮಕ

- ಕುಬ್ಜವಿಷ್ಣುವರ್ಧನ – ವೆಂಗಿ (ಇದು ವೆಂಗಿ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ 5 ಶತಮಾನಗಳ ಕಾಲ ಆಳ್ವಿಕೆ)
- ಜಯಸಿಂಹ – ಗುಜರಾತ್

➢ ಚೀನಿ ಯಾತ್ರಿಕ ಹ್ಯೂಯೆನ್‌ತ್ಸಾಂಗನು ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಅರಸನ ಬಗ್ಗೆ ವರ್ಣನೆ

➢ ಪುಲಿಕೇಶಿ ಆಶಾವಾದಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿ.

➢ ದೇಶ ವಿದೇಶಿ ರಾಜರೊಡನೆ ಸ್ನೇಹಮಯ ಸಂಬಂಧ

➢ ಪರ್ಷಿಯನ್ ಚಕ್ರವರ್ತಿ 2ನೇ ಖುಸ್ರುವಿನೊಡನೆ ರಾಯಭಾರಿ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದ್ದನೆಂದು ಅರಬ್ ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

➢ ಪಲ್ಲವ ಅರಸ 1ನೇ ನರಸಿಂಹವರ್ಮನು ಇವನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದನು

➢ ವಾತಾಪಿಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು.

➢ ತನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಆದ ಸೋಲನ್ನು ಮತ್ತೆ ತೀರಿಸಿಕೊಂಡನು

➢ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಕಡೆಯ ದೊರೆ ಕೀರ್ತಿವರ್ಮನು ಮತ್ತೆ ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದನು.

ಹ್ಯೂಯೆನ್‌ತ್ಸಾಂಗ್‌ನ ವರ್ಣನೆ:–

○ ಇಮ್ಮಡಿ ಪುಲಿಕೇಶಿ ನ್ಯಾಯವಾದಿ, ಕರುಣಾಳು

○ ಸೈನ್ಯವು ಶಿಸ್ತಿನಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು.

○ ಸೈನಿಕರು ಮರಣಕ್ಕೆ ಹೆದರದೇ ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

○ ಪ್ರಜೆಗಳು ಸತ್ಯಪ್ರಿಯರು, ಸಂತೋಷಚಿತ್ತರು, ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿಗಳು, ಸಂಪದ್ಭರಿತರೂ, ಗೌರವಪ್ರಿಯರು, ರಾಜನಿಷ್ಠರಾಗಿದ್ದರು

○ ಪ್ರಜೆಗಳು ರಾಜನಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಪ್ರೀತಿ ಹೊಂದಿದ್ದರು.

ಕೊಡುಗೆಗಳು:–

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

- ಕನ್ನಡ ನಾಡು, ನುಡಿ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪೋಷಿಸಿ, ಬೆಳೆಸಿದರು
- ಈ ದೇಶಕ್ಕೆ 'ಕರ್ನಾಟಕ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಕೊಟ್ಟವರು ಇವರು.
- ಕರ್ನಾಟಕ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇವರ ಆಳ್ವಿಕೆ ವೈಭವಯುಕ್ತ ಯುಗ.
- ಇವರ ಸೇನೆ ಅಜೇಯವಾಗಿತ್ತು.

ಆಡಳಿತ:–

- 200 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಆಳ್ವಿಕೆ
- ರಾಜನು ಸಕ್ರಿಯಾಗಿ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದನು.
- ಉನ್ನತ ಅಧಿಕಾರ ರಾಜನಲ್ಲಿತ್ತು.
- ರಾಜ್ಯವನ್ನು – ವಿಷಯ (ಜಿಲ್ಲೆ) (ವಿಷಯಾಧಿಪತಿ)
- ವಿಷಯಗಳನ್ನು – ಗ್ರಾಮಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗ
- ಗ್ರಾಮವು ಅತ್ಯಂತ ಚಿಕ್ಕ ಘಟಕವಾಗಿತ್ತು.
- ಗ್ರಾಮದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಲೆಕ್ಕಪತ್ರಗಳ ವಹಿವಾಟು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಧರ್ಮ:–

- ಶೈವ, ವೈಷ್ಣವ, ಜೈನ ಧರ್ಮಗಳು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ
- ಹಲವಾರು ಜೈನ ದೇವಾಲಯಗಳಿದ್ದವು
- ಬೌದ್ಧ ವಿವಾಹರಗಳು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದ್ದವು.

ಸಾಹಿತ್ಯ:–

- ✓ ಕನ್ನಡ–ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆದವು
- ✓ ಕನ್ನಡ ರಾಜ್ಯ ಭಾಷೆಯಾಗಿತ್ತು.
- ✓ ಇಲ್ಲಿ ತ್ರಿಪದಿ ಶೈಲಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ
- ✓ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕೃತಿಗಳು ಇಲ್ಲವಾದರೂ ಕ್ನನಡದಲ್ಲಿ ಶಾಸನಗಳು ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.
- ✓ ಬಾದಾಮಿಯ ಕಪ್ಪೆ ಅರಭಟ್ಟನ ಶಾಸನ (ತ್ರಿಪದಿ ಶೈಲಿ)
- ✓ ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿದ್ವಾಂಸರು:– ರವಿಕೀರ್ತಿ, ವಿಜ್ಜಿಕೆ, ಅಕಳಂಕ
- ✓ ರವಿಕೀರ್ತಿ – ಐಹೊಳೆ ಶಾಸನ
- ✓ ವಿಜ್ಜಿಕೆ (2ನೇ ಪುಲಿಕೇಶಿಯ ಸೊಸೆ) – ಕೌಮುದಿ ಮಹೋತ್ಸವ
- ✓ ಶಿವಭಟ್ಟಾರಕ – ಹರ ಪಾರ್ವತೀಯ (ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕ)

ಕಲೆ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ

- ○ ಇವರು ಮಹಾನ್ ನಿರ್ಮಾಪಕರು & ಕಲಾ ಪ್ರೇಮಿಗಳು
- ○ 'ಚಾಲುಕ್ಯ ಶೈಲಿ' ಎಂಬ ವಿಶಿಷ್ಟ ಶಿಲ್ಪಕಲಾ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಭಾರತೀಯ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಿದರು.
- ○ ಕೇಂದ್ರಗಳು:– ಬಾದಾಮಿ, ಐಹೊಳೆ, ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲು
- ○ ಬಾದಾಮಿಯ ಗುಹಾಂತರ ದೇವಾಲಯಗಳು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು
- ○ 'ಐಹೊಳೆ' ಯನ್ನು 'ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದ ತೊಟ್ಟಿಲು' ಎನ್ನುವರು.
- ○ ದೇವಾಲಯ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದ ಕ್ರಮ ಸರಣಿಯ ವಿಕಾಸದಲ್ಲಿನ ಪ್ರಯೋಗ ನಡೆಯಿತು.
- ○ ಇದು ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಕಾಸ ಹೊಂದಿತು
- ○ ಇಲ್ಲಿ ಅಜಂತ ಕಲೆ ಲೋಕ ವಿಖ್ಯಾತವಾಗಿತ್ತು. (ಚಿತ್ರಕಲೆ)
- ○ ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ದೇವಾಲಯಗಳು:–
  1. ಲೋಕೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ (ವಿರೂಪಾಕ್ಷ)
  2. ತ್ರೈಲೋಕೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ (ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ)
- ಬಾದಾಮಿಯ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ – ವಿಷ್ಣು, ವರಾಹ, ಹರಿಹರ, ಅರ್ಧನಾರೀಶ್ವರ ಎತ್ತರದ ವಿಗ್ರಹಗಳು ಚಾಲುಕ್ಯರ ಕಲಾತ್ಮಕ ಸಾಧನೆಯ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕುರುಹುಗಳು.

ಕಂಚಿಯ ಪಲ್ಲವರು (ಸಾ.ಶ 350–ಸಾ.ಶ 895)

- ಪಲ್ಲವರು ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಪ್ರಪ್ರಥಮ ರಾಜಮನೆತನ
- ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ರಾಜವಂಶಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾವಿದೆ.

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

- 4ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ 9ನೇ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ಆಳ್ವಿಕೆ
- ಇವರು ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಶಾತವಾಹನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದರು.
- ಶಾತವಾಹನರ ವಂಶ ಅವನತಿಯಾದಾಗ ಪಲ್ಲವರು ಸ್ಥಳೀಯ ರಾಜರುಗಳೆಂದು ಘೋಷಿಸಿಕೊಂಡು.
  - ✓ ಸ್ಥಾಪಕ:– ಶಿವಸ್ಕಂದವರ್ಮ
  - ✓ ರಾಜಧಾನಿ:– ಕಂಚಿ
- ಪಲ್ಲವರು & ಕದಂಬರ ನಡುವೆ ನಿರಂತರ ವೈರತ್ವ.
- ಚಾಲುಕ್ಯರ 2ನೇ ಪುಲಿಕೇಶಿಯು 1ನೇ ಮಹೇಂದ್ರವರ್ಮನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದನು.
- ಪ್ರಮುಖ ರಾಜರು:–
  1) 1ನೇ ಮಹೇಂದ್ರವರ್ಮ
  2) 1ನೇ ನರಸಿಂಹವರ್ಮ
  3) ಅಪರಾಜೀತ ಪಲ್ಲವ

1ನೇ ನರಸಿಂಹವರ್ಮ

- ➢ ಪಲ್ಲವರ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೊರೆ
- ➢ ಇಮ್ಮಡಿ ಪುಲಿಕೇಶಿಯನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ವಾತಾಪಿಯನ್ನು ಪಡೆದನು
- ➢ ಇವನು ಚಾಲುಕ್ಯರ ಮೇಲಿನ ಸೇಡನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡನು.
- ➢ ಮಹಾಮಲ್ಲ & ವಾತಾಪಿಕೊಂಡ ಎಂಬ ಬಿರುದು ಪಡೆದನು.
- ➢ ಇವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ 'ಹ್ಯೂಯೆನ್‌ತ್ಸಾಂಗ್' ಕಂಚಿಯನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದನು.
- ➢ ಇವನು ಕಂಚಿಯ ಸಮುದ್ರ ತೀರದಲ್ಲಿ 'ಮಹಾಬಲಿಪುರಂ' ಎಂಬ ನಗರ ನಿರ್ಮಾಣ
- ➢ ಇವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಏಕಶಿಲಾ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣವಾದವು.
- ➢ ಅಪರಾಜಿತ ಪಲ್ಲವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚೋಳರ ಆದಿತ್ಯನಿಂದ ಕೊನೆಗೊಂಡಿತು.

ಆಡಳಿತ:–

- ▪ ಇವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಧೃಡ & ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಆಡಳಿತವಿತ್ತು
- ▪ ವಾತಾಪಿಯಲ್ಲಿ ಚಾಲುಕ್ಯರೂ, ಕಂಚಿಯಲ್ಲಿ ಪಲ್ಲವರೂ ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲವೇ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ 'ವೀರಯುಗ'
- ▪ ಮಂತ್ರಿ – ಪ್ರಾಂತ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳಿದ್ದರು
- ▪ ರಾಜ್ಯ–ಮಂಡಲ–ನಾಡು–ಗ್ರಾಮಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗ
- ▪ ಗ್ರಾಮಸಭೆ:– ಗ್ರಾಮದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಿತ್ತು.
- ▪ ಗ್ರಾಮಭೋಜಕ:– ಗ್ರಾಮದ ಆಡಳಿತ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ

ಸಾಹಿತ್ಯ:–

- ➢ ಸಂಸ್ಕೃತ & ತಮಿಳು ಭಾಷೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ
- ➢ ಕಂಚಿಯು ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿತ್ತು.
- ➢ ಕವಿಗಳು
  1. ಭಾರವಿ – ಕಿರಾತಾರ್ಜುನಿಯ
  2. ದಂಡಿ – ದಶಕುಮಾರ ಚರಿತೆ
  3. ಮಹೇಂದ್ರವರ್ಮನು:– ಮತ್ತವಿಲಾಸ ಪ್ರಹಸನ (ಸಾಮಾಜಿಕ ನಾಟಕ) & ಭಗವದುಜ್ಜುಕೀಯ ಗ್ರಂಥ ರಚನೆ

ಧರ್ಮ:–

- ○ ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮಗಳಿಗೂ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿದ್ದರು.
- ○ ಪಲ್ಲವ ದೊರೆಗಳು ಬೌದ್ಧ ಮತೀಯರಾಗಿದ್ದರು
- ○ ನಳಂದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಮಾಹಾನ್ ವಿದ್ವಾಂಸ ಧರ್ಮಪಾಲ ಕಂಚಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವನು.
- ○ ಮಹೇಂದ್ರವರ್ಮ ಜೈನ ಮತಾವಲಂಬಿಯಾಗಿದ್ದು, ಅನೇಕ ಜೈನ್ಯರಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿದ್ದನು.
- ○ ಭಕ್ತಿ ಚಳುವಳಿಯ ಉದಯ ಕಂಡಿತು.
- ○ ವೈದಿಕ ಧರ್ಮದ ಪುನರುಜ್ಜೀವನಕ್ಕೂ ಸಹಾಯ
- ○ ತಮಿಳಿನ ಶ್ಲೋಕಗಳೇ ತಮಿಳು ಸಾಹಿತ್ಯದ ನಿಧಿಯಾಗಿವೆ.

ಕಲೆ & ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ:–

- ➢ ಅನೇಕ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು.
- ➢ ಪಲ್ಲವರ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಎರಡು ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಿಬಹುದು

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

1) ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಕೊರೆದು ದೇವಾಲಯಗಳು
2) ರಚನಾ ವಿನ್ಯಾಸದ ದೇವಾಲಯಗಳು

- ಮಹಾಬಲಿಪುರಂನಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಕೊರೆದ ದೇವಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣ
- ಏಕಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆತ್ತಿದ ಅದ್ಭುತ ವಿಗ್ರಹಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಬಹುದು
- ಏಕಶಿಲೆ(ಪಗೋಡ)ಗಳು ಮಹಾಭಾರತ & ಭಾಗವತದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- ಇಲ್ಲಿನ ಪಂಚರಥಗಳು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಏಕಶಿಲಾ ದೇವಾಲಯಗಳಾಗಿವೆ.
- 'ಅರ್ಜುನನ ತಪಸ್ಸು' ಎನ್ನುವ ಕೆತ್ತನೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾಗಿದೆ.
- ಕಂಚಿಯ ಕೈಲಾಸನಾಥ, ಏಕಾಂಬರನಾಥ, ವೈಕುಂಠ ಪೆರುಮಾಳ್ ದೇವಾಲಯಗಳು
- ಮಹಾಬಲಿಪುರಂ ಕಡಲದಂಡೆಯ ದೇವಾಲಯ ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದ ಉತ್ತಮ ನಿದರ್ಶನ
- ದೇವಾಲಯಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕ & ಕಲಾತ್ಮಕ ಚಟುವಟಿಕೆ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿದ್ದವು.
- ದೇವಾಲಯದ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಸಂಜೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರು ಕಲೆತು ವಿಷಯ ಚರ್ಚೆ
- ವಿರಾಮ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಪುರಾಣ ಶ್ರವಣ & ಭಕ್ತಿಗೀತೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.
- ದೇವಾಲಯಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ & ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳು
- ಪಲ್ಲವರು ಒಳ್ಳೆಯ ನೌಕಾಬಲ ಹೊಂದಿದ್ದರು.
- ವರ್ತಕರು ಮಲಯ, ಇಂಡೋನೇಷಿಯಾ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಆಗ್ನೇಯ ಏಷ್ಯಾ ದೇಶಗಳೊಂದಿಗೆ ವಾಣಿಜ್ಯ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದ್ದರು.
- ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆ, ಮತ, ಸಂಪ್ರದಾಯ & ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿದವರು ಪಲ್ಲವರು.

ಅಧ್ಯಾಯ–20

ಮಾನ್ಯಖೇಟದ ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರು & ಕಲ್ಯಾಣದ ಚಾಲುಕ್ಯರು

ಮಾನ್ಯಖೇಟದ ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರು (ಸಾ.ಶ. 753–973)

- ಕನ್ನಡಿಗರಾಗಿ, ಚಾಲುಕ್ಯರ ಸಾಮಂತರಾಗಿದ್ದರು.
- ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ 'ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರ ಯುಗ' ಪ್ರಮುಖವಾದದ್ದು.
- ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ವೈಭವವನ್ನು ಉತ್ತುಂಗಕ್ಕೊಯ್ದ ಕೀರ್ತಿ ಇವರದು.
- ಉತ್ತರದ ನರ್ಮದ ನದಿಯಿಂದ ದಕ್ಷಿಣದ ಕಾವೇರಿ ನದಿಯವರೆಗೆ ವಿಸ್ತರಣೆ
- ಎಲ್ಲೋರದ ಕೈಲಾಸನಾಥ ದೇವಾಲಯ & ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲ ಗ್ರಂಥ 'ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗ' ಇವೆಲ್ಲವೂ ಇವರನ್ನು ಅಜರಾಮರರನ್ನಾಗಿಸಿವೆ.
- ಸ್ಥಾಪಕ:– ದಂತಿದುರ್ಗ
- ರಾಜಧಾನಿ:– ಮಾನ್ಯಖೇಟ
- ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೊರೆ:– ಅಮೋಘವರ್ಷ ನೃಪತುಂಗ
- ಕೊನೆಯ ಅರಸ:– 2ನೇ ಕರ್ಕ

ಅರಸರು:–

1) ದಂತಿದುರ್ಗ
2) 1ನೇ ಕೃಷ್ಣ
3) ಇಮ್ಮಡಿ ಗೋವಿಂದ
4) ದ್ರುವ
5) ಮುಮ್ಮಡಿ ಗೋವಿಂದ
6) ಅಮೋಘವರ್ಷ
7) ಇಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣ
8) ಮುಮ್ಮಡಿ ಇಂದ್ರ
9) ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣ
10) 2ನೇ ಕರ್ಕ

ಅಮೋಘವರ್ಷ ನೃಪತುಂಗ:–

- ಇವನ ಆರಂಭಿಕ ಆಳ್ವಿಕೆ ಅನೇಕ ಅಡೆತಡೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು.
- ಕದನಗಳಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರಶಾಂತ ವಾತಾವರಣ ಬಯಸಿದ
- ಗಂಗರು & ಪಲ್ಲವರೊಡನೆ ವಿವಾಹ ಸಂಬಂಧ

RAMALINGAPPA L Asst Teacher

- ಶಾಂತಿಪ್ರಿಯನಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಉತ್ತರದ ಕೆಲವು ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡನು
- ಪಶ್ಚಿಮ ಕರಾವಳಿಯ ಬಂದರುಗಳು ಮಹಾನ್ ವಾಣಿಜ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಪರ್ಶಿಯನ್ & ಅರೇಬಿಯಾದೊಡನೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿ ಅಪಾರ ಐಶ್ವರ್ಯ ಗಳಿಸಿದನು.
- ಅರಬ್ ಯಾತ್ರಿಕ ಸುಲೈಮಾನ್ ಇವನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದನು
- ಸುಲೈಮಾನ್ ಇವನ ಬಗ್ಗೆ "ಜಗತ್ತಿನ ನಾಲ್ವರು ಪ್ರಬಲ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರೆಂದಿದ್ದಾನೆ"
- ಇವನು ಶೂರನು & ಶಾಂತಿಪ್ರಿಯನಾಗಿದ್ದನು
- ಎಲ್ಲಾ ಮತಗಳಿಗೂ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿದ್ದನು

ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಅವನತಿ:–

- ಇವನ ನಂತರ ಇಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣ, ಮುಮ್ಮುಡಿ ಇಂದ್ರ, ಮುಮ್ಮುಡಿ ಕೃಷ್ಣ ಆಳಿದರು.
- 2ನೇ ಕರ್ಕನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ದುರ್ಬಲತೆಯಿಂದ ಸಾಮಂತ ಕಲ್ಯಾಣ ಚಾಲುಕ್ಯರ 2ನೇ ತೈಲಪನು ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರ ಆಳ್ವಿಕೆ ಕೊನೆಗೊಳಿಸಿದನು.

ಆಡಳಿತ:–

- ರಾಜತ್ವವು ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿತ್ತು.
- ಅರಸನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲವಿತ್ತು.
- ಮಹಾಸಂಧಿವಿಗ್ರಹಿ (ವಿದೇಶಾಂಗನೀತಿ):– ವಿದೇಶಿ ವ್ಯವಹಾರ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಂತ್ರಿ.
- ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ವಿಂಗಡಣೆ:– ಆಡಳಿತ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರ (ಮಂಡಲ), ವಿಷಯ, ನಾಡು, ಗ್ರಾಮಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗ.

ಘಟಕ	ಮುಖ್ಯಸ್ಥ
ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ	ಅರಸ
ರಾಷ್ಟ್ರ	ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ
ವಿಷಯ (ಜಿಲ್ಲೆ)	ವಿಷಯಪತಿ
ನಾಡು	ನಾಡಗಾವುಂಡ
ಗ್ರಾಮ	ಗ್ರಾಮಪತಿ

ಗ್ರಾಮದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ 'ಗ್ರಾಮಪತಿ/ಪ್ರಭುಗಾವುಂಡ'ನ ಕರ್ತವ್ಯ

- ಗ್ರಾಮದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ – ಗ್ರಾಮಪತಿ/ಪ್ರಭುಗಾವುಂಡ
- ಗ್ರಾಮ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ
- ಗ್ರಾಮ ಲೆಕ್ಕಿಗ ಇತನ ಸಹಾಯಕ
- ಗ್ರಾಮ ಸಭೆಗಳೂ ಇದ್ದವು

ಸಾಹಿತ್ಯ:–

- ಕನ್ನಡ & ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ
- ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕೃತಿಗಳು ರಚನೆ

ಕವಿಗಳ ಹೆಸರು	ಕೃತಿಗಳು
ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ	ನಳಚಂಪು (ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಥಮ ಚಂಪೂಕೃತಿ)
ಹಲಾಯುಧ	ಕವಿರಹಸ್ಯ
ಗುಣಭದ್ರ, ಜಿನಸೇನ, ಮಹಾವೀರಾಚಾರ್ಯ, ಶಕಟಾಯನ, ವೀರಸೇನ & ಶ್ರೀವಿಜಯ ಇವರು ಅಮೋಘವರ್ಷನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದರು	
ಪಂಪ (ಆದಿಕವಿ)	ಆದಿಪುರಾಣ, ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಯ (ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ)
ಪೊನ್ನ (ಕವಿಚಕ್ರವರ್ತಿ)	ಶಾಂತಿ ಪುರಾಣ
ಶ್ರೀವಿಜಯ	ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗ (ಕನ್ನಡದ ಮೇರು ಕೃತಿ, ಇದರಿಂದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ)
ಮಹಾವೀರಾಚಾರ್ಯ	ಗಣಿತಜ್ಞ
ಶಕಟಾಯನ	ವ್ಯಾಕರಣಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ

RAMALINGAPPA L Asst Teacher

ಕಂದಾಯ:–

- ಭೂಕಂದಾಯ ಪ್ರಮುಖ ತೆರಿಗೆ
- ಸರಕು, ಮನೆ, ಅಂಗಡಿ ಸುಂಕ, ನದಿ ದಾಟುವ ವೃತ್ತಿ ತೆರಿಗೆ ಇವು ರಾಜ್ಯದ ಆದಾಯ.
- ಆಂತರಿಕ ವ್ಯಾಪಾರ & ವಿದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರದಿಂದ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಅಪಾರ ಸುಂಕ ಬರುತ್ತಿತ್ತು.

ಶಿಕ್ಷಣ ಕೇಂದ್ರಗಳು:–

- ಅಗ್ರಹಾರ & ಮಠಗಳು
- ಸಂಸ್ಕೃತ, ವೇದ, ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ, ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರ, ಪುರಾಣಗಳ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಬಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಇಂಡಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ 'ಸಾಲೋಟಗಿ' ಪ್ರಮುಖ ವಿದ್ಯಾಕೇಂದ್ರ.

ಧರ್ಮ:–

- ಇವರು ಶಿವ–ವಿಷ್ಣುವಿನ ಆರಾಧಕರು
- ಜೈನಮತ ರಾಜಾಶ್ರಯ ಪಡೆದು ಪ್ರಬಲವಾಗಿತ್ತು.
- ಶಿವ, ವಿಷ್ಣು ದೇವಾಲಯಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ

ಕಲೆ & ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ:–

- ಇವರು ಕಲಾ ಪೋಷಕರಾಗಿದ್ದರು.
- ಎಲ್ಲೋರ & ಎಲಿಫೆಂಟಾ ಕಲ್ಲಿನ ದೇವಾಲಯಗಳು ಭಾರತೀಯ ಕಲೆಗೆ ಮಹಾನ್ ಕಾಣಿಕೆಗಳು
- ಪ್ರಮುಖ ದೇವಾಲಯ ಎಲ್ಲೋರದ ಕೈಲಾಸನಾಥ ಮಂದಿರ.

ಎಲ್ಲೋರದ ಕೈಲಾಸ ದೇವಾಲಯ

- ಇದು 1ನೇ ಕೃಷ್ಣನ ಕಾಲದ್ದು
- ಏಕಶಿಲೆಯ ಅದ್ಭುತ ದೇವಾಲಯ
- ಎತ್ತರ – 100 ಅಡಿ
- ಉದ್ದ – 276 ಅಡಿ
- ಅಗಲ – 154 ಅಡಿ
- ಬೃಹತ್ ಬಂಡೆಯನ್ನು ಕೊರೆದು ನಿರ್ಮಾಣ
- ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದಶಾವತಾರ ದೇವಾಲಯವಿದೆ

ಎಲಿಫೆಂಟಾ

- ಮುಂಬೈ ಬಳಿಯ ಎಲಿಫೆಂಟಾ ಗುಹೆಗಳು ಶಿಲ್ಪಕಲೆಗೆ ಮುಖಟಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ.
- ಇಲ್ಲಿ ಅರ್ಧನಾರೀಶ್ವರ, ಮಹೇಶಮೂರ್ತಿ(ತ್ರಿಮುಖ) ವಿಗ್ರಹಗಳಿವೆ.
- ಅಲ್ಲದೆ ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶಿರವಾಳದಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಾಲದ ದೇವಾಲಯಗಳಿವೆ.
- ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲಿನ ಜೀನದೇವಾಲಯ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದೆ

ಕಲ್ಯಾಣದ ಚಾಲುಕ್ಯರು
(ಸಾ.ಶ. 973–1189)

- ಸ್ಥಾಪಕ:– 2ನೇ ತೈಲಪ (ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರ ಸಾಮಂತನಾಗಿದ್ದು, ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರ 2ನೇ ಕರ್ಕನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಮಾನ್ಯಖೇಟವನ್ನು ಪಡೆದು 'ಕಲ್ಯಾಣ ಚಾಲುಕ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ' ಸ್ಥಾಪನೆ)
- ಇವನು 24 ವರ್ಷಗಲ ಕಾಲ ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡಿದನು.
- ರಾಜಧಾನಿ:– ಕಲ್ಯಾಣ
- ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೊರೆ:– 6ನೇ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯ
- ಕೊನೆಯ ಅರಸ:– 4ನೇ ಸೋಮೇಶ್ವರ

1ನೇ ಸೋಮೇಶ್ವರ:–

- ಕಲ್ಯಾಣ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಪ್ರಮುಖ ಅರಸ.
- 'ಕಲ್ಯಾಣ' ವೆಂಬ ಹೊಸ ನಗರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು.
- ಇದು ಬೀದರ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ 'ಬಸವಕಲ್ಯಾಣ'ದಲ್ಲಿದೆ.
- ಚೋಳರ ರಾಜಾಧಿರಾಜನನ್ನು 'ಕೊಪ್ಪಂ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಿದನು.

6ನೇ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯ:–

- ಇವನು ಕಲ್ಯಾಣ ಚಾಲುಕ್ಯರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ದೊರೆ
- ಇವನು 1ನೇ ಸೋಮೇಶ್ವರನ ಮಗ
- ಇವನು ವೀರ & ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿದ್ದ
- 1076ರಲ್ಲಿ 'ಚಾಲುಕ್ಯ ವಿಕ್ರಮ ಶಕೆ' ಆರಂಭಿಸಿದನು.
- ಹೊಯ್ಸಳರ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನ ಬಂಡಾಯ ಅಡಗಿಸಿದನು.

RAMALINGAPPA L Asst.Teacher

- ಶ್ರೀಲಂಕೆಯ ವಿಜಯಬಾಹುವಿನೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿದ್ದನು

ಕಲ್ಯಾಣ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಅವನತಿ:–

- 6ನೇ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನ ನಂತರ 3ನೇ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಆಳ್ವಿಕೆ ನಡೆಸಿದನು.
- ಇವನ ನಂತರ ಬಂದ 4ನೇ ಸೋಮೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಕ್ಷೀಣಿಸಿತು
- ಇವನಿಂದ ಕಲಚುರಿ ಬಿಜ್ಜಳನು ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರವಾಗಿ ಕಲ್ಯಾಣದ ಕಲಚೂರಿ ವಂಶ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ.
- ಇದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀ ಜಗಜ್ಯೋತಿ ಬಸವೇಶ್ವರರು
- ವೀರಶೈವ ಪಂಥದ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ತಲುಪಿಸುವ ಕಾರ್ಯ.

ಆಡಳಿತ:–

- ರಾಜತ್ವವು ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿತ್ತು.
- ಅರಸನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲವಿತ್ತು.
- ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ವಿಂಗಡಣೆ:–

ಘಟಕ	ಮುಖ್ಯಸ್ಥ
ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ	ಅರಸ
ರಾಷ್ಟ್ರ	ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ
ಪ್ರಾಂತ್ಯ (ಮಂಡಳ)	ಪ್ರಾಂತ್ಯಾಧಿಕಾರಿ
ಕಿರು ಪ್ರಾಂತ್ಯ(ನಾಡು)	ಅಧಿಕಾರಿ
ಕಂಪಣ (ಹೋಬಳಿ)	ಕಂಪಣರಾಯ
ಗ್ರಾಮ	ಗ್ರಾಮೀಣಿ

ಸಾಹಿತ್ಯ:–

- ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ.
- ಜೈನ ವಿದ್ವಾಂಸರ ನೆರವಿನಿಂದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ.

ಕವಿಗಳ ಹೆಸರು	**ಕೃತಿಗಳು**
ರನ್ನ	ಗದಾಯುದ್ಧ (ಸಾಹಸ ಭೀಮ ವಿಜಯ)
ದುರ್ಗಸಿಂಹ	ಪಂಚತಂತ್ರ
ಬಿಲ್ಹಣ	ವಿಕ್ರಮಾಂಕದೇವ ಚರಿತೆ
ನಯಸೇನ	ಧರ್ಮಾಮೃತ
ವಿಜ್ಞಾನೇಶ್ವರ	ಮಿತಾಕ್ಷರಸಂಹಿತೆ (ಕಾನೂನು ಗ್ರಂಥ)
ರಾಜ 3ನೇ ಸೋಮೇಶ್ವರ	ಮಾನಸೋಲ್ಲಾಸ (ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿಶ್ವಕೋಶ)
ವಚನಕಾರರು:– ಚಾಳುಕ್ಯರ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕೊಡುಗೆ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ	➢ ಬಸವಣ್ಣ ➢ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ ➢ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ➢ ಮಾಚಯ್ಯ

ಕಂದಾಯ:–

- ಭೂಕಂದಾಯ ರಾಜ್ಯದ ಮೂಲ ಆದಾಯ.
- ಇತರೆ ತೆರಿಗೆಗಳು:– ಮಾರಾಟ ತೆರಿಗೆ, ವೃತ್ತಿ ತೆರಿಗೆ, ಸುಂಕ
- ಭೂಕಂದಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ "ಕಡಿತವೆರ್ಗಡೆ" ಎಂಬ ಅಧಿಕಾರಿ ನೇಮಕ
- ಇವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ ಶ್ರೇಣಿಗಳಿದ್ದವು

ಕಲೆ & ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ"–

- **ಕನ್ನಡ ನಾಡನ್ನು ಕಲೆಗಳ ಬೀಡನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವಲ್ಲಿ ಕೊಡುಗೆ**

- ಲಕ್ಕುಂಡಿಯ – ಕಾಶಿವಿಶ್ವೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ
- ಇಟ್ಟಗಿಯ – ಮಹಾದೇವ ದೇವಾಲಯ
- ಕುರುವತ್ತಿಯ – ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ದೇವಾಲಯ
- ಗದಗಿನ – ತ್ರಿಕೂಟೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ

ಇತರೆ ವಿವರಣೆ:–

- ಮಹಾರಾಣಿ ಚಂದ್ರಲೇಖೆ – ಅನೇಕ ಸಂಗೀತ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ & ನೃತ್ಯಗಾರ್ತಿಯರಿಗೆ ಆಶ್ರಯ

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

ನೀಡಿದ್ದರು

➢ ಸಂಗೀತ, ನೃತ್ಯ, ಕಲೆ, ಆಭರಣಗಳ ವಿಷಯಗಳನ್ನು "ಮಾನಸೋಲ್ಲಾಸ' & 2ನೇ ಜಗದೇಕಮಲ್ಲನ 'ಸಂಗೀತ ಚೂಡಾಮಣಿ' ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿವೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ–21
ಚೋಳರು & ಹೊಯ್ಸಳರು
ಚೋಳರು (ಸಾ.ಶ. 850 – 1279)

- 9ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ 13ನೇ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ಆಳ್ವಿಕೆ
- ತಮಿಳುನಾಡು, ಆಂದ್ರ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿತ ಸಾಧಿಸಿದ್ದರು
- ಬೃಹದೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ ಇವರ ಕೊಡುಗೆ
- ತಮಿಳು ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ
- ಇವರು ಪಲ್ಲವರ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿದ್ದು ನಂತರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯರಾದರು.

ಸಂಘಂ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಕಾರ:–

- ಸ್ಥಾಪಕ:– ಕರಿಕಾಲಚೋಳ
- ಮರುಸ್ಥಾಪನೆ:– ವಿಜಯಲಾಯ ಚೋಳ
- ರಾಜಧಾನಿ:– ತಂಜಾವೂರು
- ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೊರೆ:– 1ನೇ ರಾಜರಾಜಚೋಳ
- ಕೊನೆಯ ಅರಸ:–

1ನೇ ರಾಜರಾಜಚೋಳ:–

- ಶೂರ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಯೋಧ & ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತಗಾರ
- ಚೋಳ ರಾಜ್ಯದ ಶಿಲ್ಪಿ
- ಚೇರರನ್ನು, ಗಂಗರನ್ನು, ಪಾಂಡ್ಯರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದನು.
- ನೌಕಾ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಶ್ರೀಲಂಕೆಯನ್ನು ಪಡೆದನು
- ಮಲೇಶಿಯ, ಸಿಂಗಾಪೂರನಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ತಮಿಳು ಪ್ರಾಬಲ್ಯವಿದೆ.
- ಸಾಗರೋತ್ತಾರ ವಾಣಿಜ್ಯ ವ್ಯವಹಾರ ಆರಂಭ
- ತಂಜಾವೂರಿನ ಬೃಹದೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣ
- ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ದೇವಾಲಯ
- 3ನೇ ರಾಜೇಂದ್ರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚೋಳ ರಾಜ್ಯ ಕ್ಷೀಣಿಸಿ ಪಾಂಡ್ಯರು ಮೇಲುಗೈ ಸಾಧಿಸಿದರು.

ಆಡಳಿತ:–

➢ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ವಿಂಗಡಣೆ:– ರಾಜ್ಯವನ್ನು – ಮಂಡಲಂ, ಕೊಟ್ಟಂಗಿ, ನಾಡು, ಕುರ್ರಂ/ಗ್ರಾಮ ಸಮುದಾಯ ಹಾಗೂ ತರ–ಕುರಂ

➢ ಪ್ರತಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲೂ 'ಊರ್' ಎಂಬ ಪ್ರಜೆಗಳ ಸಭೆ ಇತ್ತು.

➢ ಚೋಳರ ಆಡಳಿತದ ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣ:– ಗ್ರಾಮದ ಸ್ವಯಮಾಧಿಪತ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆ

➢ ಗ್ರಾಮ ಸಭೆಗಳು ಪ್ರಥಮ ಸಭೆಗಳು

➢ ತರ–ಕುರಂ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿ

➢ ಪ್ರತಿ ಕುರ್ರಂಗೂ 'ಮಹಾಸಭಾ' ಎನ್ನುವ ಗ್ರಾಮಸಭೆ ಇತ್ತು. ಇದನ್ನು 'ಪೆರುಂಗುರಿ' ಎಂದು, ಅದರ ಸದಸ್ಯರನ್ನು 'ಪೆರುಮಕ್ಕಳ್' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

➢ ಸದಸ್ಯರನ್ನು 'ಚುನಾವಣೆ ಮೂಲಕ' ಆಯ್ಕೆ

➢ ಅರ್ಹತೆ:– ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿದ್ವಾಂಸರು & ಶ್ರೀಮಂತರು

ಆರ್ಥಿಕ ಜೀವನ:–

➢ ಭೂಕಂದಾಯ – ಆರನೆಯ ಒಂದು ಭಾಗ ವಸೂಲಿ

➢ ನೀರಾವರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಗಮನ.

➢ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದರು

➢ ಉದಾ:– ಬೆಂಗಳೂರು ಬಳಿ ಬೆಳ್ಳಂದುರ ಕೆರೆ ರಚನೆ.

➢ ಗಂಗೈಕೋಂಡ ಚೋಳಾಪುರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸರೋವರ ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದರು.

ಧರ್ಮ:–

➢ ಚೋಳರು ಶೈವರಾಗಿದ್ದರು.

➢ ಅನೇಕ ಶಿವ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದರು.

➢ ಉದಾ:– ತಂಜಾವೂರಿನ ಬೃಹದೇಶ್ವರ ಮಂದಿರ

ಸಾಹಿತ್ಯ:–

RAMALINGAPPA L Asst Teacher

- ವಿಧ್ಯೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಲು ಅಗ್ರಹಾರಗಳು ಸ್ಥಾಪನೆ.
- ಉದಾ:– ಉತ್ತರ ಮೇರೂರು ಅಗ್ರಹಾರ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ
- ದೇವಾಲಯಗಳು ಕೂಡ ವಿದ್ಯಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿದ್ದವು.
- ಇವು ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿದ್ದವು.

ಇವರು ತಮಿಳು ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ	
ಉತ್ತರಮೇರೂರು	ಶಾಸನ
ಕಂಬ	ರಾಮಾಯಣ
ಸೆಕ್ಕಿಲರ್	ಪೆರಿಯಪುರಾಣ
ತಿರುವಕ್ಕದೇವ	ಜೀವಿಕ ಚಿಂತಾಮಣಿ

ಕಲೆ & ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ:–

ತಂಜಾವೂರಿನ ಬೃಹದೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ
➢ ನಿರ್ಮಾಣ 1ನೇ ರಾಜರಾಜ ಚೋಳ ➢ ಉದ್ದ – 500 ಅಡಿ ➢ ಅಗಲ – 250 ಅಡಿ ➢ ಶಿಖರದ ಎತ್ತರ – 200 ಅಡಿ
➢ ಚೋಳೇಶ್ವರ (ಗಂಗೈಕೊಂಡ ಚೋಳಪುರ), ರಾಜೇಂದ್ರ ಚೋಳನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ➢ ಚನ್ನಪಟ್ಟಣದ – ಅಪ್ರಮೇಯ ದೇವಾಲಯ ➢ ಬೆಂಗಳೂರು ಬಳಿ – ಬೇಗೂರಿನ ಚೋಳೇಶ್ವರ ➢ ಬಿನ್ನಮಂಗಲದ – ಮುಕ್ತೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ ➢ ಮೇಲಿನ 3 ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿನ ದೇವಾಲಯಗಳು ➢ ದೇವಾಲಯಗಳು ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳು ➢ ಶಿವ, ಗಣಪತಿ, ವಿಷ್ಣು, ದುರ್ಗೆ, ಕಾರ್ತಿಕೇಯ ದೇವಾಲಯ

ದ್ವಾರಸಮುದ್ರದ ಹೊಯ್ಸಳರು (ಸಾ.ಶ. 984 – 1346)

ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪನೆ

- ಚಾಲುಕ್ಯರ ನಂತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪನೆ.
- **ಸೊಸೆವೂರು** ಎಂಬ ಹಳ್ಳಿಯ ಬಳಿ ಜೈನಮುನಿ **ಸುದತ್ತಮುನಿ**ಯ ಆದೇಶದಂತೆ ಹುಲಿಯೊಡನೆ ಕಾದಾಡಿ ಅದನ್ನು ಕೊಂದು **'ಹೊಯ್'ಸಳ'** ಎನಿಸಿಕೊಂಡ.

ಸ್ಥಾಪಕ ಮೂಲ ಪುರುಷ	**ಸಳ**
ರಾಜಧಾನಿಗಳು	➢ **ಸೊಸೆವೂರು** (ಅಂಗಡಿ), ಚಿಕ್ಕಮಂಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆ, ಮೂಡಿಗೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು
ಗುರು	**ಸುದತ್ತಮುನಿ (ಜೈನ ಮುನಿ)**
ಲಾಂಛನ	ಹುಲಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಿರುವ ಸಳ
ಪ್ರಮುಖ ಅರಸರು	➢ **ಸಳ** ➢ **ನೃಪಕಾಮ** ➢ **ಎರೆಯಂಗ** ➢ **ಬಲ್ಲಾಳ** ➢ **ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನ**
ಕೊನೆಯ ಅರಸ	**ಮೂರನೇ ಬಲ್ಲಾಳ**

ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನ

- ➢ ಈ ವಂಶದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ದೊರೆ
- ➢ ಚೋಳರರಿಂದ ಗಂಗವಾಡಿಯನ್ನು ಗೆದ್ದು 'ತಲಕಾಡುಗೊಂಡ' ಎಂಬ ಬಿರುದು ಪಡೆದನು
- ➢ ಇದರ ವಿಜಯದ ನೆನಪಿಗೆ ತಲಕಾಡಿನಲ್ಲಿ 'ಕೀರ್ತಿನಾರಾಯಣ ದೇವಾಲಯ' ಮತ್ತು ಬೇಲೂರಿನಲ್ಲಿ 'ಚೆನ್ನಕೇಶವ ದೇವಾಲಯ (ವಿಜಯ ನಾರಾಯಣ)' ನಿರ್ಮಾಣ ದೇವಾಯಲ ಕಟ್ಟಿಸಿದನು.
- ➢ ಇವನು ಚಾಲುಕ್ಯರ 6ನೇ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನಿಂದ ಸೋತನು
- ➢ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ತತ್ವವನ್ನು ಚೋಳ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಲಾಗದೇ ಬಿಟ್ಟಿದೇವನ(ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನ) ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿದನು.
- ➢ 3ನೇ ಬಲ್ಲಾಳನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವು ಕ್ಷೀಣಿಸಿತು.

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

- ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು.

ಆಡಳಿತ:–

- ಪ್ರಾಂತ್ಯಾಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಜಾರಿ
- ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಯುವರಾಜ, ರಾಣಿ, ಅರಸು ಮನೆತನದವರಿಗೆ ಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು.
- ನಾಡು–ವಿಷಯಗಳ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ನೇಮಕ
- ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಗೌಡ, ಶಾನುಭೋಗ, ತಳವಾರ ಎಂಬ ಸರ್ಕಾರದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿದ್ದರು.

ಆರ್ಥಿಕ ಜೀವನ:–

- ಕೃಷಿಗೆ ಬೆಂಬಲ ನೀಡಲು ಶಾಂತಿ ಸಾಗರ, ಬಲ್ಲಾಳರಾಯ ಸಮುದ್ರ, ವಿಷ್ಣುಸಮುದ್ರ ಕೆರೆ ನಿರ್ಮಾಣ
- ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಕಸುಬುದಾರರು, ವೈಣಿಕರ ಶ್ರೇಣಿಗಳಿದ್ದವು
- ಭೂಕಂದಾಯ ರಾಜ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಆದಾಯ
- ಸಮಾಜದ ವೈಶಿಷ್ಟತೆ ಎಂದರೆ, ಅರಸನಿಗೆ 'ಗರುಡ' ಎಂಬ ವಿಶೇಷ ಅಂಗರಕ್ಷಕ ದಳ
- ಇವರು ರಾಜ ಮರಣ ಹೊಂದಿದಾಗ ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು

ಧರ್ಮ:–

- ಇವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜೈನ್ಯ, ಬೌದ್ಧ,ಶೈವ, ವೈಷ್ಣವ, ವೀರಶೈವ, ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವ ಮತಗಳು ಪ್ರಚಲಿತವಿದ್ದವು.

ಸಾಹಿತ್ಯ & ಶಿಕ್ಷಣ:–

- ಅಗ್ರಹಾರ, ಮಠಗಳು, ದೇವಾಲಯಗಳು ಶಿಕ್ಷಣ ಕೇಂದ್ರ
- ಉದಾ:– ಮೇಲುಕೋಟೆ, ಸಾಲಗಾಮೆ, ಅರಸಿಕೇರೆ ಗಣ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೇಂದ್ರಗಳು.
- ಇಲ್ಲಿ ವೇದ, ವೇದಶಾಸ್ತ್ರ, ಕನ್ನಡ, ಸಂಸ್ಕೃತಗಳ ಅಧ್ಯಯನ
- ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವು ವಿಫುಲವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು.

ಕವಿಗಳ ಹೆಸರು	ಕೃತಿಗಳು
ರುದ್ರಭಟ್ಟ	ಜಗನ್ನಾತವಿಜಯ
ಜನ್ನ (ಕವಿಚಕ್ರವರ್ತಿ)	ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ
ಹರಿಹರ	ಗಿರಿಜಾ ಕಲ್ಯಾಣ (ಚಂಪೂ ಕಾವ್ಯ)
ರಾಘವಾಂಕ	ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಕಾವ್ಯ
ಕೇಶಿರಾಜ	ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣ
ಪರಾಶರಭಟ್ಟ	ಶ್ರೀಗುಣ ರತ್ನಕೋಶ
ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯ	ಶ್ರೀಭಾಷ್ಯ (ಸಂಸ್ಕೃತ)
ಪರಾಶರಭಟ್ಟ	ಶ್ರೀ ಗುಣ ರತ್ನಕೋಶ

ಕಲೆ & ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ:–

- ಹೊಯ್ಸಳರ ಶಿಲ್ಪಕಲೆ ಜಗದ್ವಿಖ್ಯಾತವಾದುದು.
- ಇವರು ಬಳಪದ ಮೃದುಕಲ್ಲಿನಿಂದ ನಿರ್ಮಾಣ

ದೇವಾಲಯದ ಲಕ್ಷಣಗಳು:–

- ನಕ್ಷತ್ರಾಕಾರದ ಗರ್ಭಗುಡಿ
- ಉಪಪೀಠ (ಜಗತಿ)
- ಭಿತ್ತಿ ಅಲಂಕರಣ
- ಶಿಖರ
- ವಿನ್ಯಾಸ ಕಂಬಗಳು
- ಏಕಕೂಟ, ದ್ವಿಕೂಟ, ತ್ರಿಕೂಟ, ಚತುರ್ಕೂಟ, ಪಂಚಕೂಟ ದೇವಾಲಯಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ.
- ಚೆನ್ನಕೇಶವ ದೇವಾಲಯದ ಕಂಬಗಳ ಚಾಚುಪೀಠಗಳಲ್ಲಿ ಸುಂದರ ಮದನಿಕೆಯರ ವಿಗ್ರಹಗಳಿವೆ.
- ಹಳೇಬೀಡಿನ ಹೊಯ್ಸಳೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ದಂಡನಾಯಕ 'ಕೇತುಮಲ್ಲ' ಕಟ್ಟಿಸಿದನು.
- ಸೋಮದಂಡನಾಯಕನು ಸೋಮನಾಥಪುರದ ಕೇಶವ ದೇವಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣ.
- ಇಲ್ಲದೆ ಅರಸೀಕೆರೆ, ಗೋವಿಂದನಹಳ್ಳಿ, ದೊಡ್ಡಗದ್ದವಳ್ಳಿ, ಭದ್ರಾವತಿ, ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳದಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯಗಳು & ಬಸದಿಗಳೂ ಇವೆ.

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

- ಇವು ಅತಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕುಸುರಿ ಕೆತ್ತನೆಗೆ ಹೆಸರುವಾಸಿ.

ಪ್ರಮುಖ ಶಿಲ್ಪಿಗಳು:–

- ದಾಸೋಹ
- ಚಾವಣ
- ಜಕಣ
- ಡಂಕಣ
- ಕೇದಾರೋಜ

ಪ್ರಮುಖ ದೇವಾಲಯಗಳು:–

ಸ್ಥಳ	ದೇವಾಲಯ
ಬೇಲೂರು	ಚನ್ನಕೇಶವ ದೇವಾಲಯ
ಹಳೇಬೀಡು	ಹೊಯ್ಸಳೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ
ಸೋಮನಾಥಪುರ	ಕೇಶವ ದೇವಾಲಯ
ದೊಡ್ಡಗದ್ದವಳ್ಳಿ	ಲಕ್ಷ್ಮೀ ದೇವಾಲಯ

ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ
ಅಧ್ಯಾಯ–7
ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ

ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಹೆಗ್ಗುರುತುಗಳು:–

- ಸಿಂಧೂ–ಸರಸ್ವತಿ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಸಭಾ & ಸಮಿತಿ.

ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಪದದ ಅರ್ಥ:–

- **ಡೆಮಾಕ್ರಸಿ** ಪದದ ಗ್ರೀಕ್ ಭಾಷೆಯ ಪದವಾದ **'ಡೆಮೋಕ್ರೀಷಿಯಾ'** ಪದದಿಂದ ಬಂದಿದೆ.
- ಇದರ ಅರ್ಥ **'ಜನರ ಆಡಳಿತ'** ಎಂದು
- ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣೆಗಳು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ.
- ಚುನಾವಣೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸರ್ಕಾರ ರಚನೆ.
- ಚುನಾವಣೆಗಳು **'ಒಬ್ಬ ಪ್ರಜೆ ಒಂದು ಮತ'** ಎಂಬ ತತ್ವದ ಮೇಲೆ ಕಾರ್ಯ
- ಸರ್ಕಾರ ಜನರಿಂದ ರಚನೆಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.
- ಅಮೇರಿಕಾದ ಮಾಜಿ ಅಧ್ಯಕರಾದ **ಅಬ್ರಹಾಂ ಲಿಂಕನ್**ರು **'ಜನರಿಂದ, ಜನರಿಗಾಗಿ ಮತ್ತು ಜನರಿಗೋಸ್ಕರ ರಚಿತಗೊಂಡ ಸರ್ಕಾರ'** ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ವಿವಿಧ ರೂಪದ ಸರ್ಕಾರಗಳು:–

ರಾಜಪ್ರಭುತ್ವ:–

- ✓ ಬಹು ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಸರ್ಕಾರ ಪದ್ಧತಿ
- ✓ ರಾಜ/ಅರಸ ಸರ್ಕಾರದ ಅಧಿಪತಿ.
- ✓ ಪರಮಾಧಿಕಾರ ರಾಜನೇ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆ. ಕಾನೂನುಗಳ ನಿರ್ಮಾಪಕ ರಾಜನೇ
- ✓ ಇಂತಹ ಚಕ್ರಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು **"ನಿರಂಕುಶ ಚಕ್ರಾಧಿಪತ್ಯ"** ಎನ್ನುವರು
- ✓ ಉದಾ:– **ಕತಾರ್, ಕುವೈತ್** & **ಮಧ್ಯಪೂರ್ವ ದೇಶ**ಗಳಲ್ಲಿ ಜಾರಿ
- ✓ **ಜಪಾನ್** & ಇಂಗ್ಲೇಂಡ್‌ಗಳಲ್ಲಿ **ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಚಕ್ರಾಧಿಪತ್ಯ ಸರ್ಕಾರ**ಗಳಿವೆ.
- ✓ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಚಕ್ರಾಧಿಪತ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ/ರಾಣಿ **ಸರ್ಕಾರದ ಅಧಿಪತಿ** ಎಂದು ನಾಮನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.
- ✓ ಚುನಾಯಿತ ಮಂಡಳಿಗಳು ಕಾನೂನು & ನಿಯಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸುತ್ತವೆ.

ಸರ್ವಾಧಿಕಾರತ್ವ:–

- **ಜರ್ಮನಿಯ ಅಡಾಲ್ಫ್ ಹಿಟ್ಲರ್** & **ಇಟಲಿಯ ಬೆನಿಟೊ ಮುಸಲೋನಿ**ಯರು ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ ಸರ್ಕಾರ ರಚನೆ
- ಇಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತನಾಗಿರದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ
- ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಮೌಲ್ಯ & ತತ್ವಗಳಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದ ಗೌರವ ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

ಸೈನಿಕ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರ:–

- ಇಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರ ಸೈನ್ಯದ ಉನ್ನತ ಅಧಿಕಾರಿ ಕೈಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.
- ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳ ವಾಕ್ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು, ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸುವ ಹಾಗೂ ಸಂಘಟನೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಕ್ಕು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.
- ಮಾಧ್ಯಮಗಳು & ನ್ಯಾಯಾಂಗಗಳು ಸೈನ್ಯದ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ.
- ಉದಾ:– ಹಿಂದೆ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದಲ್ಲಿತ್ತು.

ಕಮ್ಯೂನಿಸ್ಟ್ ಸರ್ಕಾರ:–

- ಇಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ನಿರ್ಬಂಧಿತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿರುತ್ತದೆ.
- ಇಲ್ಲಿ ಕಮ್ಯೂನಿಸ್ಟ್ ಪಕ್ಷ ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆಯಾವ ಪಕ್ಷ ಉಳಿಯುವದಿಲ
- ಇಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ಒಡೆತನಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ಆದ್ದರಿಂದ ಉತ್ಪಾದನೆಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರೀಕೃತಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ
- ಉದಾ:– ಚೀನಾ, ಉತ್ತರ ಕೊರಿಯಾ & ಕ್ಯಾಬಾ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜಾರಿ

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ವಿಧಗಳು

ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ಎರಡು ವಿಧಗಳು:-

1) ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ
2) ಪರೋಕ್ಷ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ:-

- ಜನರು ಚುನಾವಣೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸರ್ಕಾರ ರಚನೆ
- ತಾವೇ ನಿಯಮ & ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.
- ಇವು ಸಾಧಾರಣ ಜನಸಂಖ್ಯೆ & ವಿಸ್ತೀರ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ನಿಯಮಿತ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ದೇಶಗಳು ಪಾಲಿಸುತ್ತವೆ.
- ಉದಾ:- ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರೀಕ್ & ಪ್ರಸ್ತುತ ಸ್ವಿಟ್ಜರ್‌ಲ್ಯಾಂಡ್ ದೇಶಗಳು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿವೆ.
- ಇವು ಪ್ರಜಾಭಿಪ್ರಾಯ & ನೇತೃತ್ವದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಬಲ್ಲವು.
- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ. ಕಾರಣ ಭೌಗೋಳಿಕ ವ್ಯಾಪ್ತಿ & ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಪ್ರಮಾಣ.

ಪರೋಕ್ಷ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ:-

- ✓ ಇದು ಭಾರತ, ಅಮೇರಿಕಾ ಸಂಯುಕ್ತ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತ
- ✓ ಇಲ್ಲಿ ಜನರು ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು ಆವರ್ತಿತ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಚುನಾಯಿಸಿ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾರೆ
- ✓ ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರು ಶಾಸನಗಳನ್ನು & ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಣೆ
- ✓ ಚುನಾಯಿತಗೊಂಡ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರನಾಯಕನನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಲಕ್ಷಣಗಳು:-

1) ಜನತೆಯ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ಆಧಾರಿಸಿದೆ.
2) ಇದು ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಸರ್ಕಾರ
3) ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ವಯಸ್ಕ ಮತದಾನದ ತತ್ವವನ್ನು ಆಧರಿಸಿದೆ.
4) ಚುನಾವಣೆಗಳು ನಿಷ್ಪಕ್ಷವಾಗಿ & ಮುಕ್ತವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತವೆ.
5) ನಾಗರಿಕರು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ & ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಹಕ್ಕು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ
6) ಇಲ್ಲಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅವಕಾಶ
7) ಇದು ಜನತೆಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುವ ಸರ್ಕಾರವಾಗಿದೆ.
8) ಸ್ಪಂದಿಸದಿದ್ದರೆ ಶಾಂತಿಯುತ & ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ವಿಧಾನದ ಮೂಲಕ ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ.
9) ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಜೆಗಳು ಕಾನೂನಿನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಾನರು
10) ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಅಸ್ತಿತ್ವ
11) ಇದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಘನತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ.
12) ಸಮಾನತೆ & ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಇದರ ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣ
13) ಇಲ್ಲಿ ಅಂತಿಮ ಅಧಿಕಾರ ಜನತೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.
14) ಇದು ಜನರ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಗಮನ

ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾಗುವ ಅಂಶಗಳು:-

- ಇದನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಮನೋಭಾವ ಜನರಲ್ಲಿರಬೇಕು
- ಜನರು ಸದಾ ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದರಬೇಕು.
- ಇದರ ಯಶಸ್ಸು ತಾಳ್ಮೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ.
- ಇದರ ಯಶಸ್ಸು ಉತ್ತಮ ನಾಯಕತ್ವವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ.
- ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷವು ಆಡಳಿತ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯ
- ವಿದ್ಯಾವಂತ & ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತ ಮತದಾರರು
- ಜನರು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಮತದಾನ ಮಾಡಬೇಕು
- ಜನರು ಭ್ರಷ್ಟ & ಅನಿಷ್ಟ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬಾರದು
- ಸ್ವತಂತ್ರ ನಿರ್ಭಯ, ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತ ಪತ್ರಿಕಾ ಮಾಧ್ಯಮ
- ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ & ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು

ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಅನುಕೂಲಗಳು:-

- ಪ್ರಜೆಗಳ ಹಕ್ಕು & ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಂಗ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ.
- ಇದು ಸಮಾನತೆಯ ತತ್ವಾಧಾರಿತವಾಗಿದೆ.
- ಜನರು ಸ್ವಂತ ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಗೊಂಡು ಕಾನೂನು ರಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.
- ಜನರೇ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯನ್ನು & ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಚುನಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.
- ಇಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧಾರಿಕ ತೀರ್ಮ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ & ಚರ್ಚೆಗಳ ಮೂಲಕ ನಡೆಯುತ್ತವೆ.
- ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷವು ಆಡಳಿತ ಪಕ್ಷದ ದುರುಪಯೋಗ ತಡೆಗಟ್ಟುತ್ತದೆ.
- ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವಿಕಸನಕ್ಕೆ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕು ಅವಕಾಶ ನೀಡುತ್ತದೆ.
- ಇದು ಕ್ರಾಂತಿಗಳನ್ನು ಪುರಸ್ಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ
- ಇದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ, ದೇಶಭಕ್ತಿ, ಪ್ರಜಾಗೌರವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿ ವಿವಿಧತೆಯಲ್ಲಿ ಏಕತೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಅನಾನುಕೂಲಗಳು:-

- ✓ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಅರ್ಹತೆ, ನಿರ್ವಹಣಾ ಕೌಶಲ & ಉತ್ತಮ ನಾಯಕತ್ವದ ಕೊರತೆ
- ✓ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ನಡುವಿನ ಸ್ಪರ್ಧೆಯು ಪಕ್ಷಪಾತ & ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.
- ✓ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಹಿತಕ್ಕಿಂತ ಪಕ್ಷದ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯೇ ಮುಖ್ಯ.
- ✓ ಪಕ್ಷಾಂತರಗಳು ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಅಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ.
- ✓ ಜಾತಿ, ಮತೀಯ ಅಂಶಗಳು, ಹಣ & ತೋಳ್ಬಲ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು ಮುಕ್ತ ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ.

- ✓ ಇಲ್ಲಿ ಕಾನೂನು ರೂಪಿಸುವುದು ದೀರ್ಘ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ
- ✓ ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದು ಅಧಿಕ ವೆಚ್ಚದಾಯಕ
- ✓ ಬಹುಮತ ಪಕ್ಷ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರದ ಧೋರಣೆ
- ✓ ಅವಿದ್ಯಾವಂತ/ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ ಜನರು ಅಧಿಕಾರಿಶಾಹಿಯಿಂದ ಶೋಷಣೆ
- ✓ ಸಮಾಜದ್ರೋಹಿ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಸರ್ಕಾರದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ

ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ವಯಸ್ಕ ಮತದಾನ ಪದ್ಧತಿ:–

- ಭಾರತ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಸರ್ಕಾರ ಹೊಂದಿದೆ.
- ಇಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣೆಗಳು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ.
- ಜನರು ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ ಚಲಾಯಿಸುವ ಹಕ್ಕು
- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಈ ಹಕ್ಕನ್ನು 18ವರ್ಷ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟವರಿಗೆ ನೀಡಿದೆ.
- ಯಾವುದೇ ಜಾತಿ, ಮತ, ವಿದ್ಯಾರ್ಹತೆ, ವರ್ಣ, ಧಾರ್ಮಿಕತೆ, ಭಾಷೆ, ಲಿಂಗಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ನೀಡಿದೆ.
- ಭಾರತದಲ್ಲಿ 1989ಕ್ಕಿಂತ ಹಿಂದೆ ಮತದಾನದ ವಯಸ್ಸು 21 ವರ್ಷಗಳಾಗಿತ್ತು.
- 61ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ಮೂಲಕ 1989ರಿಂದ ಮತದಾನದ ವಯಸ್ಸು 18 ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಿದೆ.

ಉತ್ತಮ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡುವಾಗ ಅನುಸರಿಸುವ ಅಂಶಗಳು:–

- ಅಭ್ಯರ್ಥಿ ಸಮಾಜಸೇವೆ ಮಾಡುವ ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿರಬೇಕು.
- ಅಭ್ಯರ್ಥಿ ಜನಪರ ಕಾಳಜಿ ಹೊಂದಿರಬೇಕು.
- ಜನರು ಆತನನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಂಧಿಸುವಂತಿರಬೇಕು.
- ಅಭ್ಯರ್ಥಿ ವಿದ್ಯಾವಂತನಾಗಿದ್ದು, ನಿಷ್ಠೆ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ, ಸೇವಾಮನೋಭಾವ ಹೊಂದಿರಬೇಕು.
- ಅಭ್ಯರ್ಥಿ ಸ್ವಾರ್ಥಿಯಾಗಿರದೇ, ಸೇವೆ & ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಮಾದರಿಯಾಗಿರಬೇಕು.
- ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದಿಂದ ದೂರವಿರಬೇಕು.
- ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಅಪರಾಧಿ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿರಬಾರದು.
- ಅಪರಾಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರಬಾರದು.
- ಸಮಾಜ ದ್ರೋಹ & ರಾಷ್ಟ್ರ ದ್ರೋಹ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಿರಬಾರದು.

ಚುನಾವಣೆಗಳು

- ✓ ಇಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣೆಗಳು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ.
- ✓ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಐದು ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ನಡೆಯುತ್ತವೆ.
- ✓ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾಲವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.
- ✓ ಐದು ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ನಡೆಯುವ ಚುನಾವಣೆಗಳು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಚುನಾವಣೆಗಳೆನ್ನುವರು.
- ✓ ಖಾಲಿ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ನಡೆಯುವ ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ಮಧ್ಯಂತರ ಚುನಾವಣೆಗಳು ಎನ್ನುವರು.
- ✓ ಭಾರತದಲ್ಲಿ 'ಕೇಂದ್ರ ಚುನಾವಣೆ ಆಯೋಗ ಹೊಂದಿದೆ'
- ✓ ಇದರ ಕೇಂದ್ರ ಕಛೇರಿ 'ನವದೆಹಲಿ'ಯಲ್ಲಿದೆ.
- ✓ ಪ್ರಸ್ತುತ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಧಾನ ಚುನಾವಣಾ ಆಯುಕ್ತ & ಇಬ್ಬರು ಸಹಾಯಕ ಚುನಾವಣಾ ಆಯುಕ್ತರನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- ✓ ಇವರನ್ನು 'ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳು' ನೇಮಕ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.
- ✓ ಸಂಸತ್ತು ಎಷ್ಟು ಜನ ಚುನಾವಣಾ ಆಯುಕ್ತರಿರಬೇಕು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ.
- ✓ ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗವಿರುತ್ತದೆ.
- ✓ ಇವು ಪಂಚಾಯತ್ ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತವೆ.

ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ

ಅಧ್ಯಾಯ–3

ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳು

➢ **ಅರ್ಥ:–** ಮಾನವನ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಅಂಶಗಳೇ ಮಾನವನ ಹಕ್ಕುಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ.

➢ **ಬೆಳವಣಿಗೆ:–**

- ✓ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಮೂಲವನ್ನು ಗ್ರೀಕ್ & ರೋಮ್‌ನ ನಗರ ರಾಜ್ಯಗಳಾದ ಅಥೆನ್ಸ್ & ಸ್ಪಾರ್ಟಾಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ✓ ಸಾಕ್ರೆಟಿಸ್, ಪ್ಲೇಟೋ, ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್ ಚಿಂತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಣಬಹುದು
- ✓ **ಮಾಗ್ನಕಾರ್ಟ್(ಸಾ.ಶ 1215)**
  - ❖ 1215ರಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೇಂಡಿನ ರಾಜ ಜಾನ್‌ನು ಪ್ರಾಚೀನ ನಿಯಮಗಳನ್ನು & ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದನು.
  - ❖ ಇದರಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳು ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನೀಡುವಂತೆ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದರು.
  - ❖ ಈ ಹೋರಾಟದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ರಾಜನು ಮ್ಯಾಗ್ನಕಾರ್ಟ್‌ಗೆ ಸಹಿ ಹಾಕಿದನು.
  - ❖ ಇದರಿಂದ ಚರ್ಚ್ ಸರ್ಕಾರದ ಮಧ್ಯಪ್ರವೇಶದಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಯಿತು.
  - ❖ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಜೆಗಳು ಸ್ವಂತ ಹಾಗೂ ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತ ಆಸ್ತಿ ಹೊಂದುವ ಹಕ್ಕು ಪಡೆದರು.
  - ❖ ಕಾನೂನಿನ ಮುಂದೆ ಸಮಾನತೆ ತತ್ವ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ
  - ❖ ಈ ಮ್ಯಾಗ್ನಕಾರ್ಟ್ ಆಧುನಿಕ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದೆ.

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

- ✓ ಜಾನ್‌ಲಾಕ್ ಮಾನವನ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಚಿಂತನೆ:–
- ✓ ಹಕ್ಕುಗಳು ಯಾರಿಂದಲೂ ನೀಡಿದವುಗಳಲ್ಲ
- ✓ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದಲೇ ಜೀವಿಸುವ & ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹಕ್ಕು ಪಡೆದಿರುತ್ತಾನೆ.
- ✓ 1688 ರಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೇಂಡಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ರಕ್ತರಹಿತ ಕ್ರಾಂತಿ ಫಲವಾಗಿ 1689 ರಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ ಆಫ್ ರೈಟ್ಸ್ ಜಾರಿ
- ✓ ಇದರಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಶಾಸನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಭದ್ರತೆ ನೀಡಲಾಯಿತು.
- ✓ ಜಾನ್‌ಲಾಕ್, ರೂಸೋ, ಮಾಂಟೆಸ್ಕ್ಯೂ ಚಿಂತನೆಗಳಿಂದ ಅಮೇರಿಕಾ & ಫ್ರಾನ್ಸ್ ಮಹಾಕ್ರಾಂತಿಗಳು ಮಾನವನ ಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ನಡೆದವು
- ✓ ಅಮೇರಿಕಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಘೋಷಣೆ:–
- ✓ ಅಮೇರಿಕಾ ಸಂವಿಧಾನ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಕಲಂ ಆಡಿ 15, ಡಿ, 1791 ರಂದು ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಪಟ್ಟಿ ಅಮೇರಿಕಾ ಸಂವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಸೇರ್ಪಡೆ
- ✓ ಫ್ರಾನ್ಸ್ ಮಹಾಕ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಸಮಾನತೆ, ಆಸ್ತಿ–ಭದ್ರತೆ ಭರವಸೆ ನೀಡಿಕೆ
- ✓ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಸಂಘ(ಲೀಗ್ ಆಫ್ ನೇಷನ್ಸ್) ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಕಾರ್ಯಸೂಚಿ ಹೊಂದಿತ್ತು.
- ✓ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆ 1948.ಡಿ.10 ರಂದು ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಘೋಷಣೆ ಹೊರಡಿಸಿದೆ.

ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳು & ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನ:–

- ➢ ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದೆ (ನ್ಯಾಯ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಸಮಾನತೆ, ಭ್ರಾತೃತ್ವ)
- ➢ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ನೀಡಿಕೆ (ವಿಧಿ 12 ರಿಂದ 35)

ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ನಡುವಿನ ವ್ಯಾತ್ಯಾಸ:–

ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳು:–

- ❖ ಮಾನವನ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅಗತ್ಯ
- ❖ ಪ್ರಕೃತಿ ದತ್ತವಾಗಿ ಮಾನವನಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿವೆ
- ❖ ಮಾನವನ ಘನತೆ ಗೌರವಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿವೆ.
- ❖ ಇವುಗಳಿಗೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ರಕ್ಷಣೆಯಿಲ್ಲ

ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳು:–

- ❖ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪೂರಕ
- ❖ ಸಂವಿಧಾನದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ
- ❖ ಸರ್ವೋಚ್ಚ & ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ರಕ್ಷಣೆ
- ❖ ಇವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿವೆ.
- ❖ ಇವುಗಳನ್ನು ಸಂವಿಧಾನದಿಂದ ನೀಡಿವೆ.

ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು:–

- ➢ 1966 ರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆ ಸದಸ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಭೆ
- ➢ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಬದ್ಧ ಎಂಬ ನಿರ್ದೇಶನ
- ➢ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಆಯೋಗ ರಚನೆ

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಆಯೋಗ:–

- ✓ ಇದು ಶಾಸನಾತ್ಮಕ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ.
- ✓ 1993ರಲ್ಲಿ ರಚನೆ
- ✓ ಒಬ್ಬ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು & ನಾಲ್ಕು ಜನ ಸದಸ್ಯರು
- ✓ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ನಿವೃತ್ತ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.
- ✓ ಸದಸ್ಯರು ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ನಿವೃತ್ತ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶ ಮತ್ತು ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ನಿವೃತ್ತ & ಸೇವೆಯಲ್ಲಿರುವ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಾಗಿರಬೇಕು.
- ✓ ಇಬ್ಬರು ಸದಸ್ಯರು ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಜ್ಞಾನ ಹೊಂದಿರಬೇಕು
- ✓ ನಾಲ್ಕು ಪದನಿಮಿತ್ತ ಸದಸ್ಯರಿರುತ್ತಾರೆ.
- ✓ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು & ಸದಸ್ಯರನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳು ನೇಮಕ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.
- ✓ ಅಧಿಕಾರದ ಅವಧಿ 5 ವರ್ಷ/70 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸು
- ✓ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಸಂಬಳ, ಭತ್ಯೆ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

ರಾಜ್ಯ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಆಯೋಗ:–

- ❖ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಕಾಯ್ದೆ 1993ರ ಅನ್ವಯ ರಚನೆ
- ❖ ಒಬ್ಬ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು & ಇಬ್ಬರು ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- ❖ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಉಚ್ಚನ್ಯಾಯಾಲಯದ ನಿವೃತ್ತ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

- ಸದಸ್ಯರು ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ನಿವೃತ್ತ & ಸೇವೆಯಲ್ಲಿರುವ ಹಾಗೂ ಜಿಲ್ಲಾ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಿಂದ ಕನಿಷ್ಟ 7 ವರ್ಷಗಳು ಸೇವೆ ಮಾಡಿರಬೇಕು.
- ಇವರನ್ನು ರಾಜ್ಯಪಾಲರು ನೇಮಕ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಆಯೋಗ/ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಆಯೋಗ:–

- 2003 ರಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನ ವಿಧಿ 338ಕ್ಕೆ 89ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಿ ರಚನೆ
- ಒಬ್ಬ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಒಬ್ಬ ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು & 3 ಜನ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.
- ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳು ನೇಮಕ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.
- ಎಸ್.ಸಿ/ಎಸ್.ಟಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮೇಲಿನ ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳ ತಡೆಗೆ ಮುಂಜಾಗ್ರತ ಕ್ರಮ
- ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಉಲ್ಲಂಘನೆಯ ಪ್ರಕರಣಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯ ನೆರವು ನೀಡುತ್ತವೆ.

ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಆಯೋಗ:–

- 1993 ರಲ್ಲಿ ರಚನೆ
- ಒಬ್ಬ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು & ನಾಲ್ಕು ಜನ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- ಇದು ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಹಕ್ಕುಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಹೊಣೆ ಹೊಂದಿದೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹಿಳಾ ಆಯೋಗ:–

- ✓ 1990 ರಲ್ಲಿ ರಚನೆ
- ✓ ಒಬ್ಬ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು & 5 ಜನ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ
- ✓ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ನೀಡಿದ ಮಹಿಳೆಯ ಹಕ್ಕು ರಕ್ಷಣೆ
- ✓ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಜಾಗೃತಿಗೊಳಿಸುವುದು.
- ✓ ಮಹಿಳೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ & ಆರೋಗ್ಯ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಪರಿಶೀಲಿಸುವ ಕಾರ್ಯ

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಆಯೋಗ:–

- 1992 ರಲ್ಲಿ ರಚನೆ
- ಉದ್ದೇಶ:– ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಹಕ್ಕುಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ
- ಒಬ್ಬ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಒಬ್ಬ ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು, 5 ಜನ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಮುದಾಯಗಳಾದ:– ಮುಸ್ಲಿಂ, ಕ್ರೈಸ್ತರು, ಸಿಖ್ಖರು, ಬೌದ್ಧರು, ಪಾರ್ಸಿಗಳು & ಜೈನ್ಯರ ಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಣೆ
- ಈ ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡುವುದು
- ಇವರ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಅಗತ್ಯ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು.

ಅಧ್ಯಾಯ–4

ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು

- ಸ್ವಯಂ ಆಡಳಿತ ನೀಡುವ ಮಂಡಳಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರ ಎನ್ನುವರು.
- ಬೆಳವಣಿಗೆ:–
  - ವೇದಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ
  - ರಾಜ–ಮಹಾರಾಜರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ
  - 1882 ರಲ್ಲಿ ಲಾರ್ಡ್ ರಿಪ್ಪನ್ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರದ ಗೊತ್ತುವಳಿ ಮಂಡನೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಇವರನ್ನು 'ಭಾರತದ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರದ ಪಿತಾಮಹ' ಎನ್ನುವರು
  - 1919 & 1935ರ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಕಾಯ್ದೆ
  - ಸಂವಿಧಾನದ 4ನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯನಿರ್ದೇಶಕ ತತ್ವಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ
  - 40 ವಿಧಿಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯಿತ್ ಸಂಘಟನೆ
  - 1992 ರಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನ 73–74ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಸ್ಥಾನಮಾನ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.
  - 1993 ಏ 24 ರಂದು 73ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿ (ಪಂಚಾಯಿತ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ) ಭಾಗ 9ಎ ರಲ್ಲಿ 243 ರಿಂದ 243ಓ ವರೆಗೆ
  - 74ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿ (ಪೌರಾಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ):– ಭಾಗ 9ಎ ಯಲ್ಲಿ 243ಪಿ ಯಿಂದ 243 ಜೆಡ್‌ಜಿ ವರೆಗೆ

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ:–

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

- ✓ 1983 ರಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯಿತ್ ರಾಜ್ ಕಾಯ್ದೆ(1985ರಲ್ಲಿ ಜಾರಿ)
- ✓ ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ & ಮಂಡಲ ಪಂಚಾಯಿತಿ
- ✓ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಚುನಾವಣೆ ಮೂಲಕ ಆಯ್ಕೆ
- ✓ 73ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಕಾಯ್ದೆಯಂತೆ 1993 ಕರ್ನಾಟಕ ಪಂಚಾಯಿತಿ ರಾಜ್ ಅಧಿನಿಯಮ ರಚನೆ
- ✓ 2015 ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ರಾಮ ಸ್ವರಾಜ್ & ಪಂಚಾಯಿತ್ ರಾಜ್ ಅಧಿನಿಯಮ –1993 ಎಂದು ಮರುನಾಮಕರಣ
- ✓ ಪ್ರಸ್ತುತ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜವ್ಯವಸ್ಥೆ ಜಾರಿ

ಉದ್ದೇಶಗಳು:–

- ➢ ಸ್ಥಳಿಯ ಸಮಸ್ಯೆ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳೀಯರನ್ನೇ ಬಳಕೆ
- ➢ ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಆಡಳಿತ ಜ್ಞಾನ ಒದಗಿಸುವುದು
- ➢ ಅಧಿಕಾರ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ
- ➢ ತಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ನಾಯಕತ್ವ ಗುಣ ಬೆಳೆಸುವುದು.

ಕಾರ್ಯಗಳು:–

- ➢ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಆಸ್ತಿ ರಕ್ಷಣೆ
- ➢ ವಾರ್ಷಿಕ ಆಯ್ಯವ್ಯಯದ ಮುಂಗಡಪತ್ರ ತಯಾರಿ
- ➢ ಆರೋಗ್ಯ & ಕುಟುಂಬ ಕಲ್ಯಾಣ ಯೋಜನೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು
- ➢ ಸ್ವಚ್ಛತೆ & ನೈರ್ಮಲೀಕರಣ
- ➢ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ
- ➢ ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಣೆ
- ➢ ಜನನ–ಮರಣ ನೋಂದಣಿ
- ➢ ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆ
- ➢ ಕೃಷಿ ವಿಸ್ತರಣಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ
- ➢ ಶುಲ್ಕ, ದಂಡ, ತೆರಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹ

ಆದಾಯದ ಮೂಲಗಳು:–

- ❖ ನೀರು, ಆರೋಗ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಉಪಕರಣಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹ ಮೊತ್ತ
- ❖ ಕಟ್ಟಡ, ಖಾಲಿಜಾಗ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ತೆರಿಗೆ
- ❖ ಪ್ರವಾಸಿ ತಾಣಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹ ತೆರಿಗೆ
- ❖ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಆಸ್ತಿಯಿಂದ ಬರುವ ತೆರಿಗೆ
- ❖ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಬರುವ ಧನಸಹಾಯ

ರಚನೆ:–

ಗ್ರಾಮಸಭೆ:–

- ✓ ಗ್ರಾಮದ ಮತದಾರರು ಸದಸ್ಯರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.
- ✓ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಬಾರಿ ಸಭೆ ಸೇರುತ್ತಾರೆ
- ✓ ಗ್ರಾಮ ಸಭೆಯನ್ನು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ/ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾಧಿಕಾರಿ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.
- ✓ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು /ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು/ಮತದಾರರ ಸದಸ್ಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು
- ✓ ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ
- ✓ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಇಲ್ಲಿ ಸಲಹೆ ನೀಡಬಹುದು
- ✓ ಗ್ರಾಮದ ಫಲಾನುಭವಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿ:–

- ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ರಚನೆ
- 5000 ದಿಂದ 7000 ಜನರಿಗೆ ಒಂದು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ರಚನೆ
- ಮಲೆನಾಡುಗಳಲ್ಲಿ 2500 ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಜನರಿಗೆ ಒಂದು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ರಚನೆ
- ಸದಸ್ಯರನ್ನು ವಯಸ್ಕ ಮತದಾನದ ಮೂಲಕ ಆಯ್ಕೆ
- 400 ಜನರಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಆಯ್ಕೆ
- ಎಸ್.ಸಿ, ಎಸ್.ಟಿ, ಒ.ಬಿ.ಸಿ, ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮೀಸಲು ಸ್ಥಾನಗಳಿರುತ್ತವೆ.
- ಅಧಿಕಾರದ ಅವಧಿ ಮೊದಲ ಸಭೆಯಿಂದ ಪೂರ್ಣ ಐದು ವರ್ಷದ ಅವಧಿಗೆ
- ತಿಂಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಸಭೆ ನಡೆಸಬೇಕು
- ಸಭೆ ನಡೆಸಲು ಕೋರಂ ಒಟ್ಟು ಸದಸ್ಯರ ಕನಿಷ್ಠ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಇರಬೇಕು

RAMALINGAPPA L Asst Teacher

- ಅಧ್ಯಕ್ಷರು & ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು ಆಯ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿಗಲ ರಚನೆ
- ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಕಾರ್ಯಪಾಲನೆಗೆ ಪಿ.ಡಿ.ಒ ರನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ನೇಮಕ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯ್ತಿ:–

- ವಯಸ್ಕ ಮತದಾನದ ಮೂಲಕ ಆಯ್ಕೆ
- 12500 ರಿಂದ 15000 ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಒಬ್ಬ ಸದಸ್ಯರು ಆಯ್ಕೆ
- ಮೀಸಲಾತಿ ಅನುಪಾಲನೆ
- ಅಧಿಕಾರದ ಅವಧಿ 5 ವರ್ಷಗಳು
- ಸದರಿ ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯ್ತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಎಂ.ಎಲ್.ಎ, ಎಂ.ಎಲ್.ಸಿ, ಎಂ.ಪಿ & ರಾಜ್ಯಸಭೆ ಸದಸ್ಯರು ಕೂಡ ತಾ. ಪಂ. ಸದಸ್ಯರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.
- ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯ್ತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ 1/5 ರಷ್ಟು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಕೂಡ ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಸದಸ್ಯರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.
- ಇವರನ್ನು ಲಾಟರಿ ಮೂಲಕ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.
- ಇವರ ಅವಧಿ ಒಂದು ವರ್ಷ(ಪರ್ಯಾಯ ಕ್ರಮ)
- ಇವರು ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರ ಆಯ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಅವಿಶ್ವಾಸ ನಿರ್ಣಯ ಸಭೆಯ ಹೊರೆತು ಪಡಿಸಿ, ಆದರೆ ಇತರೆ ಸಬೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗಿ
- ಎರಡು ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಸಬೆ ನಡೆಸಬೇಕು
- ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.
- ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿಗಳ ರಚನೆ
- ಸರ್ಕಾರ ದೈನಂದಿನ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ 'ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ನೇಮಕ

ಕಾರ್ಯಗಳು:–

- ✓ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನಾ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಕ್ರೋಡಿಕರಿಸಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತದೆ.
- ✓ ರಾಜ್ಯ ಸಕಾರ/ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಸೂಚಿಸುವ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯ ಯೋಜನೆ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲು ನೆರವು

ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯ್ತಿ:–

- ❖ ಇವರನ್ನು ವಯಸ್ಕ ಮತದಾನದ ಮೂಲಕ ಆಯ್ಕೆ
- ❖ ಕೊಡಗು – 18000, ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ – 20000, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು/ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ – 30000, ಉಳಿದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ – 35000 ದಿಂದ 45000 ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಒಬ್ಬರಂತೆ ಆಯ್ಕೆ
- ❖ ಮೀಸಲಾತಿ ಅನುಪಾಲನೆ
- ❖ ಅಧಿಕಾರದ ಅವಧಿ 5 ವರ್ಷಗಳು
- ❖ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು ಹಾಗೂ ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿಗಳ ರಚನೆ
- ❖ ಎರಡು ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಸಭೆ ನಡೆಸಬೇಕು
- ❖ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ವಿಕೋಪಗಳು ಸಂಭವಿಸಿದಾಗ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು 5 ಲಕ್ಷದವರೆಗೂ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಬಹುದು
- ❖ ಇಲ್ಲಿ ಐದು ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿಗಳ ರಚನೆ
- ❖ ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾ ಅಧಿಕಾರಿ(ಸಿ.ಇ.ಒ) ನೇಮಕ
- ❖ ಸಿ.ಇ.ಒ ಸಭೆ, ಚರ್ಚೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿಬಹುದು ಆದರೆ ಮತ ಹಾಕುವಂತಿಲ್ಲ

ಕಾರ್ಯಗಳು:–

- ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ
- ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಜೊತೆ ಸಹಕಾರ ವಾತಾವಣ ಸೃಷ್ಟಿ
- ಜಿಲ್ಲೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಇಲಾಖೆಗಳ ಜೊತೆ ಸಮನ್ವಯತೆ ಸಾಧಿಸುವುದು
- ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘ & ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ
- ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ನಿರ್ದೇಶನದಂತೆ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಣೆ

ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು:–

1. ನಗರ ಪಾಲಿಕೆ (ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆ) – ಮುಖ್ಯ ನಗರ
2. ನಗರಸಭೆ/ಪುರಸಭೆ – ನಗರ & ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ
3. ದಂಡು ಪ್ರದೇಶದ ವಿಭಾಗ – ರಕ್ಷಣಾ ಪಡೆಯ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರದೇಶ

ಕಾರ್ಯಗಳು:–

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

- ✓ ಆಯವ್ಯಯ ಪಟ್ಟಿ ತಯಾರಿಸಿ ಅನುಮೋದನೆ
- ✓ ನಗರ ಆಡಳಿತ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
- ✓ ಉತ್ತಮ ನಗರ ಯೋಜನೆ ತಯಾರಿಸಿ ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರುವುದು
- ✓ ಉತ್ತಮ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯ ಒದಗಿಸುವುದು
- ✓ ಒಳ ಚರಂಡಿ, ಘನತ್ಯಾಜ್ಯ ವಿಲೇವಾರಿ & ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಕಾಪಾಡುವುದು.
- ✓ ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಪರವಾನಗಿ ನೀಡುವುದು
- ✓ ಜನನ ಮರಣಗಳ ನೋಂದಣಿ
- ✓ ಕೊಳೆಗೇರಿಗಳ ನಿವಾಸಿಗಳ ಜೀವನ ಮಟ್ಟದ ಸುಧಾರಣೆ
- ✓ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು
- ✓ ಮಳೆ ನೀರು ಕೋಯ್ಲು ಯೋಜನೆ ನಿರ್ಮಾಣ

ವರಮಾನ ಮೂಲಗಳು:–

1. ಕಟ್ಟಡ ತೆರಿಗೆ & ಖಾಲಿ ಸ್ಥಳದ ತೆರಿಗೆ
2. ವಾಣಿಜ್ಯ ತೆರಿಗೆ
3. ನೀರಿನ ತೆರಿಗೆ
4. ಕಟ್ಟಡಗಳ ಬಾಡಿಗೆ
5. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಅನುದಾನ

ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಂರಚನೆ:–

- ➢ ಪಟ್ಟಣ/ಪುರಸಭೆ/ಪಟ್ಟಣಸಭೆ:– 20000 ದಿಂದ 50000 ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೊಂದಿದ್ದರೆ
- ➢ ನಗರ/ನಗರಸಭೆ:– 50000 ದಿಂದ 1 ಲಕ್ಷ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೊಂದಿದ್ದರೆ
- ➢ ವಯಸ್ಕ ಮತದಾನದ ಮೂಲಕ ಆಯ್ಕೆ\
- ➢ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಕೌನ್ಸಿಲರ್ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.
- ➢ ಪುರಸಭೆ – 23 ರಿಂದ 27 ಸದಸ್ಯರು
- ➢ ನಗರಸಭೆ – 31 ರಿಂದ 37 ಸದಸ್ಯರು
- ➢ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ 5 ಜನ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ನಾಮನಿರ್ದೇಶನ ಮಾಡುತ್ತದೆ.
- ➢ ಎಂ.ಎಲ್.ಎ, ಎಂ.ಎಲ್.ಸಿ, ಎಂ.ಪಿ ಇವರು ಮತದಾನ ಮಾಡುವ ಹಕ್ಕು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ.
- ➢ ಮೀಸಲಾತಿ ಅನುಪಾಲನೆ
- ➢ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು & ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ
- ➢ ನಾಲ್ಕು ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿಗಳಿರುತ್ತವೆ.
- ➢ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ನೇಮಕವಾದ ಮುಖ್ಯ ಅಧಿಕಾರಿ/ಚೀಫ್ ಆಫೀಸರ್ ಇರುತ್ತಾರೆ.

ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆ:–

- ❖ 1976 ಕರ್ನಾಟಕ ಮುನ್ಸಿಪಲ್ ಕಾರ್ಪೋರೇಷನ್ ಕಾಯ್ದೆ ಅನ್ವಯ ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆ ರಚನೆ
- ❖ 2 ಲಕ್ಷ ಜನಸಂಖ್ಯೆ & 1 ಕೋಟಿ ವರಮಾನವಿರುವ ನಗರ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆ ಎನ್ನುವರು.
- ❖ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ವಯಸ್ಕ ಮತದಾನದ ಮೂಲಕ ಆಯ್ಕೆ
- ❖ ಪಾಲಿಕೆ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಕಾರ್ಪುರೇಟರ್ ಎನ್ನುವರು
- ❖ 30 ರಿಂದ 100 ಸದಸ್ಯರಿರುತ್ತಾರೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿರುವ ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆಗಳು:–

1. ಮೈಸೂರು
2. ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ–ದಾರಾವಾಡ
3. ಬಳ್ಳಾರಿ
4. ಬೆಳಗಾವಿ
5. ಕಲಬುರಗಿ
6. ದಾವಣಗೆರೆ
7. ಮಂಗಳೂರು
8. ಶಿವಮೊಗ್ಗ
9. ತುಮಕೂರು
10. ವಿಜಯಪುರ

ಬೃಹತ್ ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆ(ಬಿ.ಬಿ.ಎಂ.ಪಿ):–

- ✓ 198 ಜನ ಪಾಲಿಕೆ ಸದಸ್ಯರಿದ್ದಾರೆ
- ✓ ಚಿಕ್ಕ–ಚಿಕ್ಕ ವಾರ್ಡ್‌ಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಣೆ
- ✓ ವಯಸ್ಕರ ಮತದಾನ ಮೂಲಕ ಆಯ್ಕೆ
- ✓ ಮೀಸಲಾತಿ ಅನುಪಾಲನೆ
- ✓ 5 ಜನರನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ನಾಮನಿರ್ದೇಶನ
- ✓ ಎಂ.ಪಿ & ಎಂ.ಎಲ್.ಎ ಸದಸ್ಯರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ
- ✓ ಅಧಿಕಾರದ ಅವಧಿ 5 ವರ್ಷಗಳು

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

- ✓ ಮಹಾಪೌರ & ಉಪಮಹಾಪೌರ (ಅಧಿಕಾರದ ಅವಧಿ ಒಂದು ವರ್ಷ) ಆಯ್ಕೆ
- ✓ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಐ.ಎ.ಎಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿರುತ್ತದೆ.

ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ

ಅಧ್ಯಾಯ–3

ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು

- ➢ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಗತ್ಯತೆಗಳ ಸುತ್ತ ರೂಪಿತವಾಗಿರುವ ನೈತಿಕ ನಿಯಮಗಳು, ಮೌಲ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ಅಂತಸ್ತುಗಳು ವಹಿಸುವ ಪಾತ್ರದ ಸುಭದ್ರವಾದ ಸಮಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸಂಸ್ಥೆ ಎನ್ನುವರು
- ➢ ಸಮ್ನರ್ ಪ್ರಕಾರ:– ನಮ್ಮ ಆಸೆ ಆಕಾಂಕ್ಷೆ ಈಡೇರಿಸಲು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಸಂಸ್ಥೆ ಎನ್ನುವರು
- ➢ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು:– ರೂಢಿ, ಕಾನೂನು, ಕುಟುಂಬ, ವಿವಾಹ & ರಾಜವ್ಯವಸ್ಥೆ
- ➢ ಮ್ಯಾಕೈವರ್ & ಪೇಜ್ ಪ್ರಕಾರ:– ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಒಂದು ಗುಂಪಿನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗಾಗಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಒಂದು ಸಂಸ್ಥೆ.

ಲಕ್ಷಣಗಳು:–

1. ಸಾರ್ವತ್ರಿಕತೆ
2. ಸಾಮಾಜಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿಯಮಗಳಿವೆ
3. ಮೂಲಭೂತ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತದೆ.
4. ಲಿಖಿತ & ಅಲಿಖಿತ ನೀತಿ ನಿಯಮಗಳು
5. ಪರಸ್ಪರ ಆಂತರಿಕ ಸಂಬಂಧ

ಮಹತ್ವ:–

1. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಾಹಕವಾಗಿದೆ.
2. ಸದಸ್ಯರ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತದೆ.
3. ಸದಸ್ಯರ ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ & ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತದೆ.
4. ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಪಾತ್ರ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು:–

1. ಕುಟುಂಬ
2. ವಿವಾಹ
3. ಧರ್ಮ

ಕುಟುಂಬ:–

- ❖ ಕುಟುಂಬ ಸಮಾಜದ ಮೂಲ ಘಟಕ
- ❖ ಇದು ಜಗತ್ತಿನ್ನೆಲ್ಲಡೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.
- ❖ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಕಾರ್ಯಗಳು:–

- ✓ ಸದಸ್ಯರ ಪೋಷಣೆ
- ✓ ಭದ್ರತೆ & ಸಾಮಾಜೀಕರಣ

ವಿವಾಹದ ಕಾರ್ಯಗಳು:–

1. ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನುಮತಿ
2. ಕುಟುಂಬ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ತಳಹದಿ
3. ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಕಾನೂನು ಬದ್ಧತೆ

ಧರ್ಮದ ಕಾರ್ಯಗಳು:–

1. ಸಾಮಾಜೀಕರಣದ ಕಾರ್ಯ
2. ಸಾಮಾಜಿಕ ಐಕ್ಯತೆ
3. ಮೌಲ್ಯಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ
4. ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿಯಂತ್ರಣ

ಅಧ್ಯಾಯ–4

ಸಮಾಜದ ಪ್ರಕಾರಗಳು

- ➢ ಮಾನವ ಸಮಾಜವನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಶಾಸ್ತ್ರವೇ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ
- ➢ ವ್ಯಕ್ತಿ & ಸಮಾಜ ಒಂದೇ ನಾಣ್ಯದ ಎರಡು ಮುಖಗಳು
- ➢ ಮಾನವ ಒಬ್ಬ ಸಮಾಜ ಜೀವಿ ಹಾಗೂ ಸಂಘಜೀವಿ

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

- ಮಾನವನ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಸಮಾಜ ಕಾರಣ
- ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು
- ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

ಸಮಾಜದ ಅರ್ಥ:–

- ಸಮಾಜ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸೊಸೈಟಿ ಎನ್ನುವರು
- ಸೊಸೈಟಿ ಎಂಬ ಪದ ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಭಾಷೆಯ 'ಸೋಷೊಯಸ್' ಪದದಿಂದ ಬಂದಿದೆ
- ಅಂದರೆ, ಒಡನಾಡಿತನ, ಗೆಳೆತನ
- ಒಡನಾಡಿಗಳ ಒಡನಾಟದಿಂದ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿರುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸಮಾಜ
- ಮೆಕೈವರ್ & ಪೇಜ್ ಪ್ರಕಾರ:– ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳ ಬಲೆಯೇ ಸಮಾಜ

ಸ್ವರೂಪ:–

- ಸಮಾಜವು ಸಮೂಹಗಳ ಸಮೂಹವಾಗಿದೆ. ಹೆಚ್.ಎಂ. ಜಾನ್ಸನ್:–"ಸಮೂಹಗಳ ಸಮೂಹವೇ ಸಮಾಜ"
- ಸಮಾಜವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳ ಬಲೆಯಾಗಿದೆ.
- ಹೋಲಿಕ & ಸಾಮ್ಯತೆ
- ಸಹಕಾರ & ಶ್ರಮ ವಿಭಜನೆ
- ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿಯಂತ್ರಣ
- ಸಮಾಜವು ಗತಶೀಲವಾದುದು

ಸಮಾಜದ ಮಹತ್ವ/ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ:–

1. ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕವಾದುದು
2. ರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಸಂಪೋಷಣೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದುದು
3. ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜದ ಪಾತ್ರ ಹಿರಿದಾದುದ್ದು
4. ಬದುಕನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಮಾಜದ ಪ್ರಕಾರಗಳು:–

1.ಬೇಟೆ & ಆಹಾರ ಸಂಗ್ರಹಣಾ ಸಮಾಜ:–

- ✓ ಮೊದಲನೇ ಹಂತ
- ✓ ಪ್ರಾಚೀನ ಹಾಗೂ ಸರಳ ಹಂತ
- ✓ ಚಿಕ್ಕ ಸಮುದಾಯ
- ✓ ವಯಸ್ಸು/ಲಿಂಗದ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನಮಾನ ನಿಗಧಿ
- ✓ ಸಂಪತ್ತು ಸಂಪಾದಿಸುವ ಆಸೆಯಿಲ್ಲ
- ✓ ಹಂಚಿಕೊಂಡು ಬದುಕುವ ಲಕ್ಷಣ
- ✓ ಆಹಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

2. ಪಶುಪಾಲನೆ ಸಮಾಜ:–

- ಇದು ಎರಡನೇ ಹಂತ
- ಜೀವನಕ್ಕೆ ಪಶುಗಳನ್ನು ಸಾಕುವ ಸಮಾಜ
- 100 ರಿಂದ 1000 ಜನರಿರುತ್ತಾರೆ.
- ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮಾಜ
- ಅಲೆಮಾರಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮಾಜ

3. ಕೃಷಿ ಸಮಾಜ:–

- ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನರು ವ್ಯವಸಾಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಬದುಕುವ ಸಮಾಜವನ್ನೇ 'ಕೃಷಿ ಸಮಾಜ' ಎನ್ನುವರು
- ವ್ಯವಸಾಯದ ಮೂಲಕ ಆಹಾರ ಉತ್ಪಾದನೆ
- ಕೃಷಿಗೆ ಪ್ರಾಣಿ & ನೇಗಿಲನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ
- ಭಾರತ ಗ್ರಾಮಗಳ ನಾಡು ಕೃಷಿಕರ ಬೀಡು
- ಋಗ್ವೇದ ಗ್ರಾಮದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಿಗೆ 'ಗ್ರಾಮಸ್ಥ' ಎನ್ನುವರು. ಇಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮಗಳ ಒಕ್ಕೂಟಕ್ಕೆ ವಿಶ, ಜನ, ದೇಶ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು
- ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಿಗೆ ಗ್ರಾಮೀಣಿ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಗ್ರಾಮಗಳ ಒಕ್ಕೂಟದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಿಗೆ ದಶಮುಖಿ, ಶತಮುಖಿ, ಅಧಿಪತಿ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು
- ಬೋಗಾರ್ಡಸ್ ಪ್ರಕಾರ:– ಕಡಿಮೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ ಸರಳ, ಮಿತವ್ಯಯವಾದ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುವ, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಕುಟುಂಬಗಳ ಒಕ್ಕೂಟವೇ ಗ್ರಾಮ ಸಮುದಾಯ
- ಎಸ್.ಪಿ ದುಬೆ ಪ್ರಕಾರ:– ಒಂದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳ ಸಮೂಹವೇ ಗ್ರಾಮ
- ಸಾ.ಶ.ಪೂ 3000 ನೇಗಿಲ ಸಂಶೋಧನೆ 'ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿ' ಆರಂಭಿಸಿತು.
- ಗ್ರಾಮಗಳು ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ & ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿವೆ.
- ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ 59% ಪುರುಷರು ಹಾಗೂ 75% ಮಹಿಳೆಯರು ವಾಸ

RAMALINGAPPA L Asst Teacher

4. ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮಾಜ:–

- ✓ ಗ್ರಾಮವು ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕದು
- ✓ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳ ಪ್ರಭಾವ
- ✓ ಸರಳ ಆರ್ಥಿಕ ಜೀವನ
- ✓ ನೆರೆಹೊರೆ

ಕೃಷಿ ಸಮಾಜದ ಸಾಮಾಜಿಕ ರಚನೆ:–

ಜಾಜ್‌ಮಾನಿ ಪದ್ಧತಿ:–

- ➢ ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜಾತಿಯು ಮತ್ತೊಂದು ಜಾತಿ ಸಮೂಹದ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿತ್ತು
- ➢ ಎರಡು ವರ್ಗಗಳಿದ್ದವು:–
  1. ಯಜಮಾನ
  2. ಸೇವಕ

ಜಮೀನ್ದಾರಿ ಪದ್ಧತಿ:–

- ✓ ಇದು ಪರ್ಶಿಯನ್ ಪದ ಅಂದರೆ ಜಮೀನನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವನು
- ✓ ಇದರ ಉಗಮ ಹೆದಲಿ ಸುಲ್ತಾನರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ
- ✓ 14ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಜಮೀನ್ದಾರ್ ಅಂದರೆ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ
- ✓ ಉದಾ:– ರಜಪೂತರ ರಾಯ್ & ರಾಣ
- ✓ ಜಮೀನ್ದಾರಿ ಪದದ ಬಳಕೆ ಮೊಗಲರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಳಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ರೈತವಾರಿ ಪದ್ಧತಿ:–

- ➢ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಜಮೀನ್ದಾರಿ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ರೈತರಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡಲು
- ➢ ಕೋರ್ಟ್ ಆಫ್ ಡೈರೆಕ್ಟರ್ 1817ರಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಧತಿ ಜಾರಿ

ಮಹಲ್ವಾರಿ ಪದ್ಧತಿ:–

- ❖ ಜಮೀನ್ದಾರಿ & ರೈತವಾರಿ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ರೈತರ ಶೋಷಣೆ ತಡೆಯಲು
- ❖ ಮಹಲ್/ಎಸ್ಟೇಟ್ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕಂದಾಯ ನಿಗಧಿ
- ❖ ಮಹಲ್ ಎಂದರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು ಎಂದರ್ಥ
- ❖ ಅನೇಕ ಮಹಲ್‌ಗೆ ಒಡೆಯನಿರುತ್ತಿದ್ದ
- ❖ ಈ ಒಡೆಯನೇ ಕಂದಾಯ ವಸೂಲಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ

ಗೇಣಿ ಪದ್ಧತಿ:–

- ✓ ಗೇಣಿದಾರರು:– ಭೂಮಾಲಿಕನಿಂದ ಸಾಗುವಳಿಗಾಗಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವವರು
- ✓ ಎರಡು ಪ್ರಕಾರಗಳು:–
  1. ಶಾಶ್ವತ ಹಕ್ಕಿನ ಗೇಣಿದಾರರು
  2. ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಹಕ್ಕಿನ ಗೇಣಿದಾರರು
- ✓ ಗೇಣಿದಾರರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಹಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ
- ✓ ಗೇಣಿದಾರರಿಗೆ ಹಿಡುವಳಿಯ ಭದ್ರತೆ ನೀಡಲು ಕಾನೂನು ಜಾರಿ
- ✓ ಭೂಸುಧಾರಣೆ ಕಾಯ್ದೆ ಜಾರಿ

ನಗರ ಸಮಾಜ:–

- ➢ ಇದು ಮಾದರಿ ಸಮಾಜವಾಗಿದ್ದು ಸಂಕೀರ್ಣವೆನಿಸಿದೆ.
- ➢ ಇಲ್ಲಿನ ಜೀವನ ವಿವಿಧ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.
- ➢ ಆದರೂ ಜೀವನ ಉತ್ತಮವಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ➢ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಗರ ಸಮಾಜವು ನಾಗರಿಕತೆ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಇದೆ
- ➢ ಸಿಂಧೂ ನಾಗರಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ನಗರ ಯೋಜನೆ ಕಾಣಬಹುದ
- ➢ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಗರ ಜೀವನ ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ಮಾದರಿಯಾಗಿದೆ.

ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸಮಾಜ:–

- ❖ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನೆ
- ❖ ಶಕ್ತಿಮೂಲಗಳ ಶೋಧನೆ
- ❖ ಬಹುತೇಕ ಜನರು ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ
- ❖ ಇಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನೆ ಯಂತ್ರಚಾಲಿತವಾಗಿದೆ.
- ❖ ಶ್ರಮ ವಿಭಜನೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು

ಲಕ್ಷಣಗಳು:–

1. ಕೈಗಾರಿಕಾ ಆಧಾರಿತ ಆರ್ಥಿಕತೆ
2. ದುಡಿಮೆಯಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿಪರತೆ
3. ಸಾರಿಗೆ & ಸಂಪರ್ಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿದೆ
4. ವಲಸೆಯ ಹೆಚ್ಚಳ

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

ಮಾಹಿತಿ ಸಮಾಜ:–

- ✓ ಇದು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಪಡೆದಿದೆ
- ✓ ಶಿಕ್ಷಣ, ವಾಣಿಜ್ಯ & ಕೈಗಾರಿಕೆ ಅಂಶಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯಕ
- ✓ ಸಮಾಜ ಆರ್ಥಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಪಡೆದಿದೆ.
- ✓ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಆಧಾರಿತವಾಗಿದೆ.
- ✓ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಯುಗ & ಜ್ಞಾನ ಹೆಚ್ಚಳ

ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ
ಅಧ್ಯಾಯ–3

ವಾಯುಗೋಳ

- ➢ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸುತ್ತುವರೆದಿರುವ ಅನಿಲಗಳ, ಧೂಳಿನಕಣ & ನೀರಾವಿಯ ತೆಳುವಾದ ಪದರವನ್ನು ವಾಯುಗೋಳ ಎನ್ನುವರು
- ➢ ಭೂ ಮೇಲ್ಮೈ:– ಬಾಹ್ಯಾಕಾಶಗಳ & ರಕ್ಷಣವಲಯ
- ➢ ವಾಯುಗೋಳದ ದಪ್ಪ 1000 ಕಿ.ಮೀ
- ➢ ಜೀವಿಗಳ ಉಸಿರಾಟಕ್ಕೆ ಅನಿಗಳ ಅವಶ್ಯಕ
- ➢ ವಾಯುಗೋಳವು ಸೂರ್ಯನ ಶಾಖವನ್ನು ಹೀರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ವಾಯುಗೋಳದ ಸಂರಚನೆ:–

ಮುಖ್ಯ ಅನಿಲಗಳು:–

- ✓ ಸಾರಜನಕ – ಶೇ.78.08%
- ✓ ಆಮ್ಲಜನಕ – ಶೇ.20.94%
- ✓ ಆರ್ಗಾನ್ ಶೇ.0.93%
- ✓ ಇಂಗಾಲದ ಡೈ ಆಕ್ಸೈಡ್ – ಶೇ.0.03
- ✓ ಓಜೋನ್ – ಶೇ.0.000005%

ವಾಯುಗೋಳದ ಪದರುಗಳು

1. **ಪರಿವರ್ತನಾ ಮಂಡಲ:–**

- ❖ ಅತ್ಯಂತ ಕೆಳಪದರು
- ❖ ಎತ್ತರ ಸಮಭಾಜಕ ವೃತ್ತದ ಬಳಿ 18 ಕಿ.ಮೀ & ದ್ರುವ ಪ್ರದೇಶದ ಬಳಿ 8 ಕಿ.ಮಿ
- ❖ ಇಲ್ಲಿ ಉಷ್ಣಾಂಶ, ಒತ್ತಡ, ಮಾರುತಗಳು, ಮೋಡ & ಮಳೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.
- ❖ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಹೋದಂತೆ ಉಷ್ಣಾಂಶ & ಒತ್ತಡ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

2. **ಸಮೋಷ್ಣ ಮಂಡಲ:–**

- ✓ ಇದು 2ನೇ ಪದರಾಗಿದೆ.
- ✓ ಎತ್ತರ 50 ಕಿ.ಮೀ
- ✓ ಇಲ್ಲಿ ಓಜೋನ್ ಅನಿಲ ಪದರ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.
- ✓ ಇದು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಜೀವರಾಶಿಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ.
- ✓ ಮೋಡ ರಹಿತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಜೆಟ್ ವಿಮಾನಗಳು ಹಾರಾಡಲು ಸೂಕ್ತ

3. **ಮಧ್ಯಂತರ ಮಂಡಲ:–**

- ➢ ಎತ್ತರ 80 ಕಿ.ಮೀ
- ➢ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಹೋದಂತೆ ಉಷ್ಣಾಂಶವು ಕಡಿಮೆ
- ➢ ಇದು ಅತಿ ಶೀತವಾದ ವಲಯವಾಗಿದೆ.

4. **ಉಷ್ಣತಾ ಮಂಡಲ:–**

- ✓ ಉಷ್ಣಾಂಶವು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ.
- ✓ ಅಧಿಕ ಉಷ್ಣಾಂಶದ ಫಲವಾಗಿ ಅನಿಲದ ಕಣಗಳು ಆಯಾನುಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆ
- ✓ ಇದನ್ನು ಆಯಾನುಮಂಡಲ ಎನ್ನುವರು
- ✓ ಇಲ್ಲಿನ ಆಯಾನುಗಳು ಭೂಮಿಯಿಂದ ಪ್ರಸಾರಗೊಂಡ ರೇಡಿಯೋ ತರಂಗಗಳನ್ನು ಪುನಃ ಭೂಮಿಯ ಕಡೆ ಪ್ರತಿಫಲಿಸುತ್ತವೆ.

5. **ಬಾಹ್ಯಮಂಡಲ:–**

- ➢ ವಾಯುಗೋಳದ ಘಟಕಾಂಶಗಳು ವಿರಳ
- ➢ ಒತ್ತಡ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ

ಹವಾಗುಣದ ಘಟಕಾಂಶಗಳು:–

1. ಉಷ್ಣಾಂಶ
2. ಒತ್ತಡ
3. ಮಾರುತಗಳು
4. ತೇವಾಂಶ
5. ಮೋಡ
6. ಮಳೆ

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

ವಾಯುಗೋಳದ ಉಷ್ಣಾಂಶ:–

- ಭೂಮಿಯ ಶಕ್ತಿಗೆ ಸೂರ್ಯ ಕಾರಣ
- ಭೂಮಿಯು ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಪಡೆಯುವ ಶಾಖವನ್ನು ಸೂರ್ಯಜನ್ಯ ಶಾಖ ಎನ್ನುವರು
- ಉಷ್ಣಾಂಶವನ್ನು ಉಷ್ಣತಾಮಾಪಕದಿಂದ ಅಳೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ಉಪಕರಣಗಳು:– ಸೆಂಟಿಗ್ರೇಡ್/ಫ್ಯಾರನ್ ಹೀಟ್

ಉಷ್ಣಾಂಶದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವ ಅಂಶಗಳು:–

1. ಅಕ್ಷಾಂಶ & ಒಂದು ಸ್ಥಳದ ಎತ್ತರ
2. ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಇರುವ ದೂರ
3. ಮಾರುತಗಳು
4. ಸಾಗರ ಪ್ರವಾಹಗಳು
5. ಮೋಡ & ಮಳೆ

ಉಷ್ಣಾಂಶದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಇಳಿಕೆ ಪ್ರಮಾಣ:–

- ✓ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಹೋದಂತೆ ಅನಿಲಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆ, ಒತ್ತಡ ಕಡಿಮೆ, ಉಷ್ಣಾಂಶವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಇದನ್ನೆ ಉಷ್ಣಾಂಶದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಇಳಿಕೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಎನ್ನುವರು.
- ✓ ಉಷ್ಣಾಂಶದ ವಿಪರ್ಯಯ:–ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಹೋದಂತೆ ಉಷ್ಣಾಂಶ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ ಇದನ್ನು ಉಷ್ಣಾಂಶ ವಿಪರ್ಯಯ ಎನ್ನುವರು
- ✓ ಉದಾ:– ಪರ್ವತಗಳ ಕಣಿವೆ ಪ್ರದೇಶ

ಕಾರಣಗಳು:–

1. ದೀರ್ಘಾವಧಿಯ ರಾತ್ರಿ
2. ಮೋಡರಹಿತ ಶುಭ್ರ ಆಕಾಶ
3. ಒಣಗಾಳಿ
4. ಮಾರುತ ರಹಿತ ಸ್ಥಿತಿ
5. ಹಿಮಾವೃತ ಪರ್ವತದ ಮೇಲ್ಭಾಗ

ಉಷ್ಣಾಂಶದ ವಲಯಗಳು:–

ಉಷ್ಣ ವಲಯ:–

- ✓ ಸೂರ್ಯನ ಶಾಖ ಅಧಿಕ (ಸಮಭಾಜಕ ವೃತ್ತ)
- ✓ ಇದು ಸೂರ್ಯನ ನೇರವಾದ ಕಿರಣಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಸಮಶೀತೋಷ್ಣ ವಲಯಗಳು:–

- ❖ ಇಲ್ಲಿ ಉಷ್ಣಾಂಶವು ಸಮಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.
- ❖ $23^{1}/_{2}{}^{0}$ ಯಿಂದ $66^{1}/_{2}{}^{0}$ ಉತ್ತರ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಅಕ್ಷಾಂಶಗಳಲ್ಲಿ

ಶೀತವಲಯಗಳು:–

- ✓ ಅತಿ ಶೀತ ಪ್ರದೇಶಗಳು
- ✓ ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಓರೆಯಾಗಿ ಬೀಳುತ್ತವೆ
- ✓ ಉಷ್ಣಾಂಶ ಕಡಿಮೆ

ಸಮೋಷ್ಣರೇಖೆ:– ಒಂದೇ ಪ್ರಮಾಣದ ಉಷ್ಣಾಂಶವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸುವಂತೆ ಎಳೆಯಬಹುದಾದ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ರೇಖೆಗಳು

ವಾಯುಗೋಳದ ಒತ್ತಡ:–

- ವಾಯು ತೂಕವನ್ನು ಒಂದಿದ್ದು, ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಅದು ಒತ್ತಡವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದು ಇದನ್ನೆ ವಾಯುಗೋಳದ ಒತ್ತಡ ಎನ್ನುವರು
- ಒತ್ತಡ ಅಳೆಯುವ ಉಪಕರಣ:– ವಾಯುಭಾರ ಮಾಪಕ
- ಸಮುದ್ರ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸರಾಸರಿ ಒತ್ತಡ:– 1013.25 ಮಿಲಿಬಾರ್‌ಗಳಷ್ಟು

ವಾಯುಗೋಳದ ಒತ್ತಡದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವ ಅಂಶಗಳು:–

1. ಉಷ್ಣಾಂಶ
2. ಭೂಮಿಯ ದೈನಂದಿನ ಚಲನೆ
3. ಸಮುದ್ರ ಮಟ್ಟದಿಂದ ಎತ್ತರ
4. ನೀರಾವಿ

ಪ್ರಪಂಚದ ಮುಖ್ಯ ಒತ್ತಡ ಪ್ರದೇಶಗಳು:–

1. ಸಮಭಾಜಕವೃತ್ತದ ಕಡಿಮೆ ಒತ್ತಡ ಪ್ರದೇಶ
2. ಉತ್ತರ ಉಪಉಷ್ಣವಲಯದ ಅಧಿಕ ಒತ್ತಡ ಪ್ರದೇಶ
3. ದಕ್ಷಿಣ ಉಪಉಷ್ಣವಲಯದ ಅಧಿಕ ಒತ್ತಡ ಪ್ರದೇಶ
4. ಉತ್ತರ ಉಪಧ್ರುವೀಯ ಕಡಿಮೆ ಒತ್ತಡ ಪ್ರದೇಶ
5. ದಕ್ಷಿಣ ಉಪಧ್ರುವೀಯ ಕಡಿಮೆ ಒತ್ತಡ ಪ್ರದೇಶ
6. ಉತ್ತರ ಧ್ರುವೀಯ ಅಧಿಕ ಒತ್ತಡ ಪ್ರದೇಶ

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

7. ದಕ್ಷಿಣ ಧ್ರುವೀಯ ಅಧಿಕ ಒತ್ತಡ ಪ್ರದೇಶ

ಮಾರುತಗಳು:–

- ❖ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲ್ಮೈಗೆ ಸಮಾನಾಂತರವಾಗಿ ಅಧಿಕ ಒತ್ತಡದಿಂದ ಕಡಿಮೆ ಒತ್ತಡದ ಕಡೆಗೆ ಚಲಿಸುವ ವಾಯುವನ್ನು 'ಮಾರುತ' ಎನ್ನುವರು
- ❖ ಮಾರುತವು ಬೀಸುವುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು 'ಪವನ ದಿಕ್ಸೂಚಿ' ಉಪಕರಣವನ್ನು ಬಳಸುವರು
- ❖ ವಾಯುವೇಗವನ್ನು ಅಳೆಯಲು 'ಪವನ ವೇಗಮಾಪಕ' ಉಪಕರಣ ಬಳಸುವರು

ಮಾರುತಗಳ ವಿಧಗಳು:–

ನಿರಂತರ ಮಾರುತಗಳು:–

1. ವಾಣಿಜ್ಯ ಮಾರುತಗಳು
2. ಪ್ರತಿವಾಣಿಜ್ಯ ಮಾರುತಗಳು
3. ಧ್ರುವೀಯ ಮಾರುತಗಳು

ನಿಯತಕಾಲಿಕ ಮಾರುತಗಳು:–

1. ನೈಋತ್ಯ ಮಾನ್ಸೂನ್ ಮಾರುತಗಳು
2. ಈಶಾನ್ಯ ಮಾನ್ಸೂನ್ ಮಾರುತಗಳು

ಸ್ಥಳೀಯ ಮಾರುತಗಳು:–

1. ಭೂ ಗಾಳಿ
2. ಸಮುದ್ರ ಗಾಳಿ
3. ಪರ್ವತ ಗಾಳಿ
4. ಕಣಿವೆ ಗಾಳಿ ಇತರೆ ಮಾರುತಗಳು

ವಿವಿಧ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕರೆಯುವ ಹೆಸರುಗಳು:–

- ✓ ಭಾರತ – ಲೂ
- ✓ ಯು.ಎಸ್.ಎ – ಚಿನೂಕ್/ಹಿಮಭಕ್ಷಕ
- ✓ ಆಲ್ಫ್‌ಪರ್ವತ – ಪೋಹ್ನ
- ✓ ಫ್ರಾನ್ಸ್ – ಮಿಸ್ಟ್ರಲ್
- ✓ ಸಹರ ಮರುಭೂಮಿ – ಸಿರಾಕ್ಕೋ
- ✓ ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾ – ಬ್ರಿಕ್‌ಫೀಲ್ಡರ್
- ✓ ಅಂಟಾರ್ಕ್ಟಿಕಾ – ಬ್ಲಿಜರ್ಡ್

ಆವರ್ತ & ಪ್ರತ್ಯಾವರ್ತ ಮಾರುತಗಳು:–

ಆವರ್ತ ಮಾರುತಗಳು:–

- ➢ ಉಷ್ಣವಲಯದ ಆವರ್ತ ಮಾರುತ
- ➢ ಸಮಶೀತೋಷ್ಣವಲಯದ ಆವರ್ತ ಮಾರುತ

ಪ್ರತ್ಯಾವರ್ತ ಮಾರುತಗಳು:–

ವಾಯುಗೋಳದ ಆರ್ದತೆ:–

- ❖ ವಾಯುವಿನಲ್ಲಿರುವ ನೀರಾವಿ ಅಥವಾ ತೇವಾಂಶದ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಆರ್ದ್ರತೆ ಎನ್ನುವರು
- ❖ ಆರ್ದ್ರತೆಯನ್ನು ಅಳೆಯಲು 'ಆರ್ದ್ರತಾಮಾಪಕ' ಉಪಕರಣ ಬಳಸುವರು
- ❖ ಆರ್ದ್ರತೆಯ ವಿಧಗಳು:–
  1. ಸಮಗ್ರ ಆರ್ದ್ರತೆ
  2. ಸಾಪೇಕ್ಷ ಆರ್ದ್ರತೆ
  3. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಆರ್ದ್ರತೆ

ಮೋಡಗಳು:–

- ✓ ವಾಯುಗೋಳದಲ್ಲಿ ಉಷ್ಣಾಂಶವು ಕಡಿಮೆಯಾದಾಗ ಅದರಲ್ಲಿನ ಜಲಾಂಶವು ಘನೀಕರಣಗೊಂಡು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುವ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ನೀರಿನ ಹನಿಗಳು ಅಥವಾ ಹಿಮಕಣಗಳ ರಾಶಿಯನ್ನು 'ಮೋಡ' ಎನ್ನುವರು.
- ✓ ಮೋಡಗಳ ವಿಧಗಳು:–
  1. ಪದರು ಮೋಡಗಳು
  2. ರಾಶಿ ಮೋಡಗಳು
  3. ಹಿಮಕಣ ಮೋಡಗಳು
  4. ರಾಶಿವೃಷ್ಟಿ ಮೋಡಗಳು

ಮಳೆ:–

- ➢ ವಾಯುಗೋಳದಲ್ಲಿ ಜಲಾಂಶವು ಘನೀಕರಣ ಹೊಂದಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವ ನೀರಿನ ಹನಿಗಳನ್ನು 'ಮಳೆ' ಎನ್ನುವರು
- ➢ ಮಳೆಯ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು 'ಮಳೆಯ ಮಾಪಕ' ದಿಂದ ಅಳೆಯುವರು
- ➢ ಮೀ.ಮೀ ಅಥವಾ ಅಂಗುಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಳೆಯುವರು
- ➢ ಮಳೆಯ ವಿಧಗಳು:–
  1. ಪರಿಸರಣ ಮಳೆ
  2. ಪರ್ವತ ಮಳೆ

RAMALINGAPPA L Asst Teacher

3. ಆವರ್ತ ಮಳೆ

ಹವಾಗುಣ ಮತ್ತು ವಾಯುಗುಣದ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು:–

ಹವಾಗುಣ:–

- ✓ ಒಂದು ಸ್ಥಳದ ಅಲ್ಪಾವಧಿಯ ವಾಯುಗೋಳದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು 'ಹವಾಗುಣ' ಎನ್ನುವರು
- ✓ ಉದಾ:– ಮೋಡಯುಕ್ತ ಪ್ರಖರ ಬಿಸಿಲು, ಹಿತಕರ ಹವಾಗುಣ
- ✓ ಹವಾಗುಣದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಹವಾಗುಣಶಾಸ್ತ್ರ ಎನ್ನುವರು.

ವಾಯುಗುಣ:–

- ✓ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ದೀರ್ಘಾವಧಿಯ ಹವಾಗುಣ ಸರಾಸರಿಯನ್ನು 'ವಾಯುಗುಣ' ಎನ್ನುವರ
- ✓ ಉದಾ:– ಸಮಭಾಜಕ ವೃತ್ತದ ವಾಯುಗುಣ, ತಂಡ್ರಾ ವಾಯುಗುಣ, ಮರುಭೂಮಿ ವಾಯುಗು
- ✓ ವಾಯುಗುಣ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ವಾಯುಗುಣಶಾಸ್ತ್ರ ಎನ್ನುವರು

ವಾಯುಗುಣದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವ ಅಂಶಗಳು:–

1. ಅಕ್ಷಾಂಶ
2. ಸಮುದ್ರ ಮಟ್ಟದಿಂದ ಇರುವ ಎತ್ತರ
3. ಮಾರುತಗಳು
4. ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಇರುವ ದೂರ
5. ಭೂಮಿ & ಜಲರಾಶಿಗಳ ಹಂಚಿಕೆ
6. ಸಾಗರ ಪ್ರವಾಹಗಳು

ಅಧ್ಯಾಯ–4
ಜಲಗೋಳ

ವಿವಿಧ ಜಲರಾಶಿಗಳ ಪರಿಚಯ:–

- ➢ ಸಾಗರಗಳು
- ➢ ಸಮುದ್ರಗಳು
- ➢ ಖಾರಿಗಳು
- ➢ ಕೊಲ್ಲಿಗಳು
- ➢ ಜಲಸಂಧಿಗಳು
- ➢ ಭೂಕಂಠ

ಸಾಗರ ತಳದ ಭೂ ಸ್ವರೂಪಗಳು:–

1. ಖಂಡಾವರಣ ಪ್ರದೇಶ
2. ಖಂಡಾವರಣ ಇಳಿಜಾರು
3. ಆಳಸಾಗರ ಮೈದಾನ
4. ಸಾಗರ ತಗ್ಗುಗಳು
5. ಸಾಗರದ ನೀರಿನ ಉಷ್ಣಾಂಶ & ಲವಣತೆ

ಉಷ್ಣಾಂಶ:–

- ❖ ನೀರಿನ ಉಷ್ಣಾಂಶವು ವಿವಿಧ ಅಕ್ಷಾಂಶ & ಆಳಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತವೆ.
- ❖ ಸಮಭಾಜಕ ವೃತ್ತ ಸಮೀಪ ಉಷ್ಣವಲಯದ ಸಾಗರದ ನೀರು ಹೆಚ್ಚು ಉಷ್ಣಾಂಶ
- ❖ ಆಳಕ್ಕೆ ಹೋದಂತೆ ಉಷ್ಣಾಂಶ ಕಡಿಮೆ
- ❖ ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳು ನೀರಿನಲ್ಲಿ 200 ಮೀಟರ್‌ಗಳವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತವೆ.
- ❖ ಇಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಜೀವಿಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಲವಣತೆ:–

- ➢ ಸಾಗರದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕರಗಿರುವ ಉಪ್ಪಿನಾಂಶಗಳ ಪ್ರಮಾಣ
- ➢ ಸಾಗರಗಳ ನೀರು ಉಪ್ಪಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಕಾರಣ ಸಾಗರಗಳಲ್ಲಿ ಉಪ್ಪು & ಖನಿಜಾಂಶಗಳು ಕರಗಿರುತ್ತವೆ
- ➢ ಸಾಗರದ ನೀರಿನ ಸರಾಸರಿ ಲವಣತೆ $35/^{000}$
- ➢ ಸಾಗರದ ನೀರು ಆವಿಯಾಗಿ ಅದರಲ್ಲಿನ ಲವಣಗಳು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದಿರುವುದರಿಂದ ಸಾಗರದ ನೀರು ಉಪ್ಪಾಗಿರುತ್ತವೆ.
- ➢ ಲವಣತೆಯು ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ವೃತ್ತಗಳ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು
- ➢ ಅದೇ ಧ್ರುವ & ಸಮಭಾಜಕವೃತ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ
- ➢ ಸಮಭಾಜಕವೃತ್ತ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಭಾಷ್ಪಿಭವನ & ಅಧಿಕ ಮಳೆಯಿಂದ ಲವಣತೆ ಕಡಿಮೆ

ಸಾಗರ ಪ್ರವಾಹಗಳು:–

RAMALINGAPPA L Asst Teacher

✓ ನಿಶ್ಚಿತ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಚಲಿಸುವ ಸಾಗರದ ಮೇಲ್ಮೈ ನೀರನ್ನು ಸಾಗರ ಪ್ರವಾಹ ಎನ್ನುವರು

ಸಾಗರ ಪ್ರವಾಹದ ವಿಧಗಳು:-

1. ಉಷ್ಣ ಸಾಗರ ಪ್ರವಾಹಗಳು
2. ಶೀತ ಸಾಗರ ಪ್ರವಾಹಗಳು

ಸಾಗರ ಪ್ರವಾಹಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವ ಅಂಶಗಳು:-

1. ಭೂಮಿಯ ದೈನಂದಿನ ಚಲನೆ
2. ಉಷ್ಣಾಂಶ
3. ಮಾರುತಗಳು
4. ಲವಣತೆ
5. ಭೂಭಾಗಗಳ ಆಕಾರ

ಪೆಸಿಫಿಕ್ ಸಾಗರದ ಪ್ರವಾಹಗಳು:-

- **ಉತ್ತರ ಪೆಸಿಫಿಕ್ ಸಾಗರ ಪ್ರವಾಹ**

  ಉಷ್ಣ ಸಾಗರ ಪ್ರವಾಹ:-
  - ➢ ಉತ್ತರ ಸಮಭಾಜಕವೃತ್ತ ಪ್ರವಾಹ
  - ➢ ಕ್ಯಾಲೊಫೋರ್ನಿಯಾ ಪ್ರವಾಹ

  ಶೀತಸಾಗರ ಪ್ರವಾಹ:-
  - ➢ ಕುರೊಶಿವೊ ಪ್ರವಾಹ
  - ➢ ಓಯಾಶಿವೊ ಪ್ರವಾಹ

- **ದಕ್ಷಿಣ ಪೆಸಿಫಿಕ್ ಸಾಗರ ಪ್ರವಾಹ:-**

  ಉಷ್ಣಸಾಗರ ಪ್ರವಾಹ:-
  - ➢ ದಕ್ಷಿಣ ಸಮಭಾಜಕವೃತ್ತ ಪ್ರವಾಹ
  - ➢ ಪೂರ್ವ ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯನ್ ಪ್ರವಾಹ

  ಶೀತಸಾಗರ ಪ್ರವಾಹ:-
  - ➢ ಪೆರು/ಹಂಬೋಲ್ಟ್ ಪ್ರವಾಹ
  - ➢ ಪಶ್ಚಿಮ ಮಾರುತಗಳ ಪ್ರವಾಹ

ಅಟ್ಲಾಂಟಿಕ್ ಸಾಗರ ಪ್ರವಾಹಗಳು:-

- **ಉತ್ತರ ಅಟ್ಲಾಂಟಿಕ್ ಸಾಗರ ಪ್ರವಾಹ:-**

  ಉಷ್ಣಸಾಗರ ಪ್ರವಾಹ:-
  - ❖ ಉತ್ತರ ಸಮಭಾಜಕವೃತ್ತ ಪ್ರವಾಹ
  - ❖ ಗಲ್ಫ್ ಸ್ಟ್ರೀಂ ಪ್ರವಾಹ
  - ❖ ಉತ್ತರ ಅಟ್ಲಾಂಟಿಕ್ ಪ್ರವಾಹ

  ಶೀತಸಾಗರ ಪ್ರವಾಹ:-
  - ❖ ನಾರ್ವೆಜಿಯನ್ ಪ್ರವಾಹ
  - ❖ ಲಾಬ್ರಿಡಾರ್ ಪ್ರವಾಹ
  - ❖ ಕ್ಯಾನರಿ ಪ್ರವಾಹ

- **ದಕ್ಷಿಣ ಅಟ್ಲಾಂಟಿಕ್ ಸಾಗರ ಪ್ರವಾಹ**

  ಉಷ್ಣಸಾಗರ ಪ್ರವಾಹ:-
  - ○ ದಕ್ಷಿಣ ಸಮಭಾಜಕವೃತ್ತ ಪ್ರವಾಹ
  - ○ ಬ್ರೆಜಿಲ್ ಪ್ರವಾಹ

  ಶೀತಸಾಗರ ಪ್ರವಾಹ:-
  - ➢ ಪಾಕ್‌ಲ್ಯಾಂಡ್ ಪ್ರವಾಹ
  - ➢ ಬೆಂಗ್ವುಲಾ ಪ್ರವಾಹ

ಹಿಂದೂ ಮಹಾಸಾಗರ ಪ್ರವಾಹಗಳು:-

- **ಉತ್ತರ ಹಿಂದೂ ಮಹಾಸಾಗರ ಪ್ರವಾಹ:-**
  - ➢ ಬೇಸಿಗೆ:- ನೈಋುತ್ಯದಿಂದ ಈಶಾನ್ಯದ ಕಡೆ
  - ➢ ಶರತ್‌ಕಾಲ:- ಈಶಾನ್ಯದಿಂದ ನೈಋುತ್ಯದ ಕಡೆ

- **ದಕ್ಷಿಣ ಹಿಂದೂ ಮಹಾಸಾಗರ ಪ್ರವಾಹ:-**

  ಉಷ್ಣಸಾಗರ ಪ್ರವಾಹ:-
  - ❖ ಮೊಝಾಂಬಿಕ
  - ❖ ಮಲಗಾಸಿ
  - ❖ ಅಗುಲಸ್

  ಶೀತಸಾಗರ ಪ್ರವಾಹಗಳು:-
  - ❖ ಪಶ್ಚಿಮ ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾ ಪ್ರವಾಹ

ಉಬ್ಬರ ವಿಳಿತಗಳು:-

- ➢ ಸಮುದ್ರ ಅಥವಾ ಸಾಗರದ ನೀರಿನ ಮಟ್ಟವು ನಿರಂತರ & ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಏರುವುದು ಹಾಗೂ ಇಳಿಯುವುದನ್ನು 'ಉಬ್ಬರ ವಿಳಿತ' ಎನ್ನುವರು
- ➢ ಉಬ್ಬರ ವಿಳಿತಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳು:-
  1. ಚಂದ್ರ & ಸೂರ್ಯರ ಗುರುತ್ವಾಕರ್ಷಣಾ ಶಕ್ತಿ
  2. ಭೂಮಿಯ ದೈನಂದಿನ ಚಲನೆ
  3. ಭೂಮಿಯ ಕೇಂದ್ರಾಪಗಮನ ಶಕ್ತಿ
- ➢ ಉಬ್ಬರ ವಿಳಿತಗಳ ವಿಧಗಳು:-
  1. ಏರುಬ್ಬರ
  2. ಇಳಿಯುಬ್ಬರ

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

- ಸೂರ್ಯ & ಚಂದ್ರರ ಸ್ಥಾನದ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಎರಡು ವಿಧಗಳು:–
  1. ಗರಿಷ್ಠ ಅಥವಾ ಅಧಿಕ ಭರತ
  2. ಕನಿಷ್ಠ ಉಬ್ಬರ

ಉಬ್ಬರವಿಳಿತಗಳಿಂದ ಆಗುವ ಉಪಯೋಗಗಳು:–

- ದೊಡ್ಡ ನೌಕಾಯಾನಕ್ಕ ಉಪಯುಕ್ತ
- ಬಂದರು & ಹಡಗು ನಿಲ್ದಾನ ನಿರ್ಮಿಸಲು ಸಹಕಾರಿ
- ನೀರು ಬಂದರುಗಳ ತೀರವನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ.
- ಉಪ್ಪನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲು ಸಹಕಾರಿ
- ಮೀನುಗಾರಿಕೆಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ.
- ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿಯನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲು ಉಪಯುಕ್ತ

ಸಾಗರಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣ ಕ್ರಮಗಳು:–

- ✓ ಕಚ್ಚಾ ತೈಲವನ್ನು ಕೊಳವೆ ಮಾರ್ಗಗಳ ಮೂಲಕ ಸಾಗಿಸುವುದು
- ✓ ಅಣು ಇಂಧನ ತಾಜ್ಯವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಾಗರಗಳಿಗೆ ಹಾಕುವುದನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲಬೇಕು
- ✓ ತೀರವಲಯದಲ್ಲಿ ಪೆಟ್ರೋ–ರಾಸಾಯನಿಕ ದುರ್ಗಂಧ ವಸ್ತುಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣ
- ✓ ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಬಂದರುಗಳ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಎಸೆಯುವುದು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದು
- ✓ ತೀರಗಳಲ್ಲಿ ಅದಿರು ಸಂಗ್ರಹಣೆ & ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ಕಾರ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದು
- ✓ ಕರಾವಳಿಯ ಮರಳು ತೆಗೆಯುವುದು & ವಿನಾಶಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣ

ಅಧ್ಯಾಯ–5
ಜೀವಿಗೋಳ

ಜೀವಿಪರಿಸರಶಾಸ್ತ್ರ:–

- ಜೀವಿಗಳು & ಜೀವಿಗಲ ಭೌತಿಕ, ರಾಸಾಯನಿಕ, ಜೈವಿಕ ಪರಿಸರಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧ ವಿವರಿಸುವ ಶಾಸ್ತ್ರ.
- ಜೀವಿಗಳು & ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಪರಿಸರದ ನಡುವೆ ಸಮತೋಲನ ಸಂಬಂಧ
- ಇದನ್ನೆ ಜೈವಿಕ ಪರಿಸರ ಸಮತೋಲನ ಎನ್ನುವರು

ಜೀವಿಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ:–

- ✓ ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗ & ಸಸ್ಯವರ್ಗಗಳು ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಲಿನ ಸಜೀವ & ನಿರ್ಜೀವ ಭಾಗಗಳ ನಡುವಿನ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧ

ಪರಿಸರ:–

- ✓ ಎಲ್ಲಾ ಜೀವಿಗಳು & ಜೈವಿಕ ವಸ್ತುಗಳು ವಾಸಿಸುವ ಸುತ್ತಲಿನ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು 'ಪರಿಸರ' ಎನ್ನುವರು.
- ✓ ಎರಡು ವಿಧ:–
  1. ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಅಥವಾ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರ
  2. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಥವಾ ಮಾನವ ನಿರ್ಮಿತ ಪರಿಸರ

ಪರಿಸರ ಮಾಲಿನ್ಯ:–

- ✓ ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನಲ್ಲಾಗುವ ಅನಪೇಕ್ಷಣಿಯ ಬದಲಾವಣೆಯೇ 'ಪರಿಸರ ಮಾಲಿನ್ಯ' ಎನ್ನುವರು.
- ✓ ಪರಿಸರ ಮಾಲಿನ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳು:–
  1. ಅಧಿಕ ಜನಸಂಖ್ಯೆ
  2. ಕೈಗಾರಿಕೀಕರಣ
  3. ನಗರೀಕರಣ
  4. ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ದುರ್ಬಳಕೆ
  5. ಅತಿಯಾಗಿ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದು

ಮಾಲಿನ್ಯಕಾರಗಳು:–

1. ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಮಾಲಿನ್ಯಕಾರಗಳು
2. ಮಾನವ ನಿರ್ಮಿತ ಮಾಲಿನ್ಯಕಾರಗಳು

- ✓ ಗೋಚರ ಮಾಲಿನ್ಯಕಾರಕಗಳು:–
  1. ಹೊಗೆ
  2. ವಿಷಾನಿಲ
  3. ದೂಳು
  4. ಚರಂಡಿ ನೀರು
  5. ಕಸಕಡ್ಡಿಗಳು
- ✓ ಅಗೋಚರ ಮಾಲಿನ್ಯಕಾರಕಗಳು:–
  1. ಆಹಾರ
  2. ಮಣ್ಣು
  3. ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮಿಶ್ರಣವಾದ ವಿಷಯುಕ್ತ ರಾಸಾಯನಿಕ ವಸ್ತು
  4. ಬ್ಯಾಕ್ಟೀರಿಯಾಗಳು

ಪರಿಸರ ಮಾಲಿನ್ಯ ವಿಧಗಳು:–

1. ವಾಯುಮಾಲಿನ್ಯ

RAMALINGAPPA L Asst Teacher

2. ಜಲಮಾಲಿನ್ಯ
3. ಶಬ್ದಮಾಲಿನ್ಯ
4. ಮಣ್ಣಿನಮಾಲಿನ್ಯ

ವಾಯುಮಾಲಿನ್ಯ:–

ವಾಯುಮಾಲಿನ್ಯ ಕಾರಕಗಳ ಮೂಲಗಳು:–

ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಮೂಲಕಗಳು:–

1. ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಗಳು
2. ಕಾಡ್ಗಿಚ್ಚು
3. ಬಾಹ್ಯಾಕಾಶ ದೂಳು

ಮಾನವ ನಿರ್ಮಿತ ಮೂಲಗಳು:–

1. ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಹೊಗೆ
2. ಗೃಹ ಬಳಕೆಯಿಂದ
3. ವಾಹನಗಳಿಂದ
4. ಗಣಿಗಾರಿಕೆಯಿಂದ
5. ಅಣುಶಕ್ತಿಯಿಂದ
6. ಅಣುಸ್ಫೋಟನೆ ಅನಿಲಗಳು

ಮಾಲಿನ್ಯಕಾರಕಗಳು:–

- ✓ ಇಂಗಾಲದ ಡೈ ಆಕ್ಸೈಡ್
- ✓ ಇಂಗಾಲದ ಮಾನಾಕ್ಸೈಡ್
- ✓ ಗಂಧಕದ ಡೈ ಆಕ್ಸೈಡ್
- ✓ ಸಾರಜನಕದ ಆಕ್ಸೈಡ್‌ಗಳು
- ✓ ಕ್ಲೋರೋಪ್ಲೋರ್ ಕಾರ್ಬನ್
- ✓ ಹೈಡ್ರೋ ಕಾರ್ಬನ್‌ಗಳು

ಪರಿಣಾಮಗಳು:–

1. ಹವಮಾನ & ವಾಯುಗುಣ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ
2. ಓಝೋನ್ ಕ್ಷಿಣತೆ
3. ಹಸಿರು ಮನೆ ಪರಿಣಾಮ
4. ಜಾಗತಿಕ ತಪಮಾನ ಏರಿಕೆ
5. ಮಾನವ ಆರೋಗ್ಯದ ಮೇಲೆ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮ
6. ಉಸಿರಾಟದ ಸಮಸ್ಯೆ
7. ಸಸ್ಯ & ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗಗಳ ಮೇಲೆ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮ

ವಾಯುಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕ್ರಮಗಳು:–

1. ಮಾಲಿನ್ಯಕಾರಕ ಅನಿಲಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದು
2. ವಾಹನಗಳ ಹೊಗೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದು
3. ಹೆಚ್ಚು ಮರಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು
4. ಅಸಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶಕ್ತಿಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಬಳಕೆ
5. ಜನರಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವುದು
6. ಕಾನೂನಿನಿಂದ ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದು
7. ಸಾಕ್ಷರತೆ & ಶಿಕ್ಷಣ

ಜಲಮಾಲಿನ್ಯ:–

ಜಲಮಾಲಿನ್ಯ ಪ್ರಮುಖ ಮೂಲಗಳು:–

ನೈಸರ್ಗಿಕ ಮೂಲಗಳು:–

- ✓ ಮಣ್ಣಿನ ಸವೆತ
- ✓ ಭೂಕುಸಿತಗಳು
- ✓ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿ ಸ್ಫೋಟನೆ
- ✓ ಸಸ್ಯಗಳು & ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಕ್ಷಯಿಸುವಿಕೆ
- ✓ ಕೊಳೆಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ

ಮಾನವ ನಿರ್ಮಿತ ಮೂಲಗಳು:–

- ✓ ಕೈಗಾರಿಕಾ ತ್ಯಾಜ್ಯವಸ್ತುಗಳು
- ✓ ನಗರ ತ್ಯಾಜ್ಯವಸ್ತುಗಳು
- ✓ ಗೃಹ ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಸ್ತುಗಳು
- ✓ ಕೃಷಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಸ್ತುಗಳು
- ✓ ತೈಲ ಸೋರುವಿಕೆ
- ✓ ಅಣುತ್ಯಾಜ್ಯ
- ✓ ತೈಲಬಾವಿಗಳನ್ನು ಸಾಗರ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಕೊರೆಯುವುದು
- ✓ ಶಾಖ ವಿದ್ಯುತ್ ಕೇಂದ್ರಗಳ ತ್ಯಾಜ್ಯವಸ್ತುಗಳ

ಜಲಮಾಲಿನ್ಯ ವಿಧಗಳು:–

1. ಸಮುದ್ರ & ಸಾಗರ ಮಾಲಿನ್ಯ
2. ಅಂತರ್ಜಲ ಮಾಲಿನ್ಯ
3. ನದಿ ನೀರಿನ ಮಾಲಿನ್ಯ
4. ಸರೋವರ ಮಾಲಿನ್ಯ

ಪರಿಣಾಮಗಳು:–

1. ಮಲಿನ ನೀರಿನಿಂದ ಹರಡುವ ಕಾಯಿಲೆಗಳು
2. ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗಗಳು
3. ಜಲಚರಗಳ ಸಾವಿಗೆ ಕಾರಣ
4. ಮಲಿನ ನೀರಿನಿಂದ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಹಾನಿ

RAMALINGAPPA L Asst Teacher

ಜಲಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕ್ರಮಗಳು:–

1. ಕೈಗಾರಿಕಾ ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸುವುದು
2. ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಮೂಲ ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸುವುದು.
3. ಚರಂಡಿ ನೀರನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸುವುದು
4. ಕಸದ ರಾಶಿಗಳನ್ನು ಜಲರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಕುವುವು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕು.

ಮಣ್ಣಿನ ಮಾಲಿನ್ಯ:–

ಮೂಲಗಳು:–

- ✓ ಕೈಗಾರಿಕೆ & ಗಣಿಗಾರಿಕೆಯ ತ್ಯಾಜ್ಯವಸ್ತುಗಳು
- ✓ ಗೃಹ ಬಳಕೆ & ನಗರ ತ್ಯಾಜ್ಯವಸ್ತುಗಳು
- ✓ ಕೃಷಿ ತ್ಯಾಜ್ಯವಸ್ತುಗಳು
- ✓ ಅಣು ತ್ಯಾಜ್ಯವಸ್ತುಗಳು

ಪರಿಣಾಮಗಳು:–

1. ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆ ಕ್ಷೀಣಿಸುವುದು
2. ಫಲವತ್ತಾದ ಭೂಮಿ ಪಾಳುಭೂಮಿಯಾಗುವುದು
3. ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿನ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಜೀವಿಗಳು ನಾಶ

ನಿಯಂತ್ರಣ ಕ್ರಮಗಳು:–

1. ರಾಸಾಯನಿಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ವಿವೇಕದಿಂದ ಬಳಕೆ & ನಿಯಂತ್ರಣ
2. ತ್ಯಾಜ್ಯವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಬಳಕೆ
3. ಸಮರ್ಪಕ ಭೂ ಬಳಕೆ
4. ಬೆಳೆಗಳ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದು
5. ಮಣ್ಣಿನ ಸವೆತ ನಿಯಂತ್ರಣ
6. ಗಿಡ ಮರಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು
7. ಮಣ್ಣಿನ ಸರಿಯಾದ ಬಳಕೆ & ನಿರ್ವಹಣೆ

ಶಬ್ದಮಾಲಿನ್ಯ:–

ನೈಸರ್ಗಿಕ ಮೂಲಗಳು:–

1. ಗುಡುಗು
2. ಸಿಡಿಲು
3. ಮಿಂಚು
4. ಅಧಿಕ ಮಳೆ
5. ಆಲಿಕಲ್ಲು ಮಳೆ
6. ಜಲಪಾತಗಳು
7. ಸಮುದ್ರ ಅಲೆಗಳು

ಮಾನವ ನಿರ್ಮಿತ ಮೂಲಗಳು:–

1. ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಶಬ್ದ
2. ವಾಹನಗಳ ಶಬ್ದ
3. ವಿಮಾನಗಳ ಶಬ್ದ
4. ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಶಬ್ದ
5. ಗಣಿಗಾರಿಕೆ

ಪರಿಣಾಮಗಳು:–

1. ತಾತ್ಕಾಲಿಕ/ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಕಿವಿ ಕೇಳಿಸದಿರುವುದು
2. ತಲೆನೋವು
3. ಆಯಾಸ
4. ಹೃದಯ ಸಂಬಂಧಿ ಕಾಯಿಲೆ
5. ಮಾನಸಿಕ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆ
6. ದೈಹಿಕ ಬದಲಾವಣೆ
7. ನಿದ್ರಾಭಂಗ

ತಡೆಗಟ್ಟುವ ಕ್ರಮಗಳು:–

- ✓ ವಾಸಸ್ಥಳದಿಮದ ದೂರದಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಸ್ಥಾಪನೆ
- ✓ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಬ್ದ ನಿರೋಧಕ ಗೋಡೆ ನಿರ್ಮಾಣ
- ✓ ಅನಗತ್ಯ ಸೈರನ್, ಹಾರನ್ ಉಪಕರಣ ನಿಲ್ಲಿಸುವುದು
- ✓ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣಗಳನ್ನು ದೂರದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸುವುದು
- ✓ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಶಬ್ದ ನಿಯಂತ್ರಕ ಒದಗಿಸುವುದು
- ✓ ಶಬ್ದ ಮಾಡುವ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಕ್ರಮ

ಜಾಗತಿಕ ತಾಪಮಾನ:–

- ➢ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ವಾಯುಮಂಡಲದ ಉಷ್ಣಾಂಶವು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದನ್ನೇ 'ಜಾಗತಿಕ ತಾಪಮಾನ' ಎನ್ನುವರು
- ➢ ಕಾರಣ:– ಹಸಿರುಮನೆ ಪರಿಣಾಮ
- ➢ ಪರಿಣಾಮಗಳು:–

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

1. ವಾಯುಗುಣದ ವಲಯಗಳು ಬದಲಾವಣೆ ಹೊಂದುತ್ತಿವೆ.
2. ಹಿಮನದಿಗಳು ಕರಗುತ್ತಿವೆ
3. ಸಮುದ್ರ ನೀರಿನಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ.
4. ಹಿಮರಾಶಿಯು ಕರಗುವುದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ.

ಹಸಿರುಮನೆ ಪರಿಣಾಮ:–

- ✓ ಭೂಮಿಯು ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳನ್ನು ವಿಕಿರಣದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ.
- ✓ ಭೂಮಿಯಿಂದಲೂ ಉಷ್ಣಾಂಶವು ಮರುವಿಕಿರಣ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೊರಬೀಳುತ್ತಿದೆ.
- ✓ ಭೂಮಿ ಪಡೆಯುವ & ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿ ಸಮತೋಲನವಿರುತ್ತದೆ.
- ✓ ಆದರೆ, ಜೀವಾವಶೇಷ ಇಂಧನಗಳ ಬಳಕೆಯಿಂದ ಹಸಿರುಮನೆ ಅನಿಲಗಳು ಬಿಡುಗಡೆ ಹೆಚ್ಚಿದೆ.
- ✓ ಇಂಗಾಲದ ಡೈ ಆಕ್ಸೈಡ್ & ಇತರೆ ಅನಿಲಗಳು ಭೂಮಿಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗುವ ಉಷ್ಣಾಂಶವನ್ನು ಹೀರಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದರಿಂದ
- ✓ ವಾಯುಮಂಡಲದ ಉಷ್ಣಾಂಶ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ.

ಓಜೋನ್ ಪದರು ಕ್ಷೀಣತೆ:–

- ➢ ಇದು ಸೂರ್ಯನ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಅಲ್ಟ್ರಾವೈಲೆಟ್ ಕಿರಣಗಳನ್ನು ಹೀರಿಕೊಂಡು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿನ ಜೀವರಾಶಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ.
- ➢ ಏರ್ಕಂಡಿಷನರ್, ರೆಫ್ರಿಜಿರೇಟರ್, ಸ್ಪ್ರೇಯರ್, ಸುಗಂಧದ್ರವ್ಯ ಬಳಕೆ ಹೆಚ್ಚಿದೆ.
- ➢ ಇದರಿಂದ ಕ್ಲೋರೊ ಫ್ಲೋರೊ ಕಾರ್ಬನ್ ಹೆಚ್ಚು ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.
- ➢ ಓಜೋನ್ ಪದರು ನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ಆಮ್ಲ ಮಳೆ:– ಮಳೆಯ ಹನಿಗಳು ಮಾಲಿನ್ಯಗೊಂಡ ವಾಯುಮಂಡಲದ ಮೂಲಕ ಬೀಳುವಾಗ ಸಲ್ಫೂರಿಕ್ ಆಮ್ಲ & ಇಂಗಾಲದ ಮಾನಾಕ್ಸೈಡ್ ವಿಲೀನಗೊಂಡು ಬೀಳುವ ಮಳೆ

ಪರಿಣಾಮಗಳು:–

1. ಅತ್ಯಂತ ವಿಷಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.
2. ಜಲಚರಗಳ ನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣ
3. ಅರಣ್ಯ, ಬೆಳೆ, ಕಟ್ಟಡ & ಸ್ಮಾರಕ ನಾಶ
4. ಲೇಕ್‌ಕಿಲ್ಲರ್ ಎನ್ನುವರು
5. ಪೋಲೆಂಡ್, ಜೆಕ್‌ಗಣರಾಜ್ಯ, ಆಗ್ನೇಯ ಜರ್ಮನಿ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು 'ಕಪ್ಪು ತ್ರಿಕೋನ/ ಎನ್ನುವರು

ಜೀವವೈವಿಧ್ಯತೆ:–

- ✓ ಒಂದು ಭೂ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ಸಸ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಣಿ ಪ್ರಭೇದವನ್ನು 'ಜೀವ ವೈವಿಧ್ಯತೆ' ಎನ್ನುವರು

ಮಹತ್ವ:–

1. ಪರಿಸರದ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.
2. ಮಾನವನ ಉಳಿವಿಗೂ ಅಗತ್ಯ
3. ಸಸ್ಯ & ಪ್ರಾಣೀ ಪ್ರಭೇದಗಳ ಕಾಪಾಡಲು ಅಗತ್ಯ
4. ಜೀವಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಪರಿಸರದ ಹಿನ್ನೆಲೆ ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಭೂಮಿ ರಕ್ಷಣೆಯ ಕ್ರಮಗಳು:–

- ➢ ಮಾತೃಗ್ರಹ ಉಳಿಸಲು ಜನರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವುದು
- ➢ ಪರಿಸರದ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಆಯೋಜನೆ
- ➢ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಳಸುವುದು
- ➢ ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ನೀಡುವ ಶಿಕ್ಷಣ
- ➢ ಉಪನ್ಯಾಸ ಆಶುಭಾಷಣ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಚಲನಚಿತ್ರ ಸಮ್ಮೇಳನ ಆಯೋಜನೆ.

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ
ಅಧ್ಯಾಯ–3
ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆದಾಯ & ಭಾರತದ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿವಿಧ ವಲಯಗಳು

- ✓ **ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆದಾಯ:–** ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಸರಕು & ಸೇವೆಗಳ ಒಟ್ಟು ಮೌಲ್ಯ
- ✓ **ತಲಾ ಆದಾಯ:–** ಒಟ್ಟು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆದಾಯವನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಆ ವರ್ಷದ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಭಾಗಿಸುವುದು.

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

✓ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆದಾಯವನ್ನು ಅಂದಾಜು ಮಾಡುವ ಸಂಸ್ಥೆ:- ಕೇಂದ್ರೀಯ ಅಂಕಿ ಸಂಖ್ಯಾ ಸಂಸ್ಥೆ

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ವಲಯ:-

1. ಕೃಷಿ
2. ರೇಷ್ಮೆ ಕೃಷಿ
3. ತೋಟಗಾರಿಕೆ
4. ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ
5. ಕೋಳಿಸಾಕಾಣಿಕೆ
6. ಮೀನುಗಾರಿಕೆ
7. ಪುಷ್ಪಕೃಷಿ

ಕೃಷಿಯ ಮಹತ್ವ:-

- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆದಾಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪಾಲು
- ಕೃಷಿ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಬೆನ್ನೆಲುಬು
- ಅಧಿಕ ಜನರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ನೀಡಿಕೆ
- ನಿರಂತರ ಎರುತ್ತಿರುವ ಜನರಿಗೆ ಆಹಾರ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.
- ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಕಚ್ಚಾವಸ್ತು ಪೂರೈಕೆ
- ಸೇವೆಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಕೊಡುಗೆ

ದ್ವಿತೀಯ ವಲಯ (ಉತ್ಪಾದನಾ ವಲಯ):-

- ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು
- ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣ
- ವಿದ್ಯುತ್‌ಶಕ್ತಿ ಉತ್ಪಾದನೆ

ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯದ ಮಹತ್ವ:-

1. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆದಾಯಕ್ಕೆ ಕೊಡುಗೆ
2. ಸಾರಿಗೆ, ಸಂಪರ್ಕ & ಇಂಧನ ಪೂರೈಕೆ
3. ದಿನನಿತ್ಯ ಬಳಕೆ ವಸ್ತುಗಳ ಪೂರೈಕೆ
4. ಉದ್ಯೋಗ ಅವಕಾಶ
5. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ವಲಯಕ್ಕೆ ಯಂತ್ರಗಳ ಸರಬುರಾಜು
6. ಸೇವಾವಲಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

ತೃತೀಯ ವಲಯ (ಸೇವಾವಲಯ):-

1. ಅಂಗಡಿಗಳು
2. ದೂರವಾಣಿ ಸೇವೆ
3. ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು
4. ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು
5. ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳು
6. ಹೋಟಲ್‌ಗಳು
7. ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು
8. ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು

ಸಣ್ಣ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಮಹತ್ವ:-

✓ ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿ
✓ ಸಂಪನ್ಮೂಲ & ಉದ್ಯಮಿ ಕೌಶಲ್ಯದ ಕ್ರೋಡೀಕರಣ
✓ ಆದಾಯದ ಸಮಹಂಚಿಕೆ
✓ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿಸ್ತರಣೆ
✓ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
✓ ರಫ್ತು ಉತ್ತೇಜನ

ಸಣ್ಣ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು:-

- ಕಚ್ಚಾ ಸರಕುಗಳ ಅಲಭ್ಯತೆ
- ಹಣಕಾಸಿನ ಸಮಸ್ಯೆ
- ಕಡಿಮೆ ತಾಂತ್ರಿಕ ಕೌಶಲ್ಯ
- ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು
- ಬೃಹತ್ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಂದ ಪೈಪೋಟಿ

ಕೃಷಿ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು:- ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರ ವಲಸೆ & ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯ ಸಂಖ್ಯೆಗಳಯ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಕರಾಳ ಮುಖ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಕಾರಣಗಳು:-

1. ಸಣ್ಣ ಗಾತ್ರದ ಸಾಗುವಳಿ ಹಿಡುವಳಿಗಳು
2. ಅಧಿಕ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಒತ್ತಡ
3. ಮಳೆ ಆಧಾರಿತ ಕೃಷಿ
4. ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಬಂದೆರಗುವ ಬರಗಾಲ
5. ಹಸಿರು ಕ್ರಾಂತಿಯ ಭಾಗಶಃ ಪ್ರಭಾವ
6. ನೀರಾವರಿ & ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೂಡಿಕೆ ಕುಗ್ಗುವಿಕೆ
7. ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಅಸಮರ್ಪಕ ಸಾಲ

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

8. ಲಾಭದಾಯಕ ಬೆಲೆ ಪಡೆಯಲು ಅಸಮರ್ಥತೆ

ಕೃಷಿ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿಗೆ ಪರಿಹಾರಗಳು:–

- ✓ ಸರ್ಕಾರದ ಹೂಡಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು
- ✓ ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ವಿಸ್ತರಣೆ
- ✓ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸುಧಾರಣೆಗಳು
- ✓ ಬೆಳೆ ವಿಮೆ
- ✓ ಸಲಹೆ & ನೈತಿಕ ಬೆಂಬಲ
- ✓ ಖಾಸಗಿ ಲೇವಾದೇವಿಗಾರರ ನಿಯಂತ್ರಣ

ಅಧ್ಯಾಯ–4
ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಯೋಜನೆಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ:–

- ➢ ರಾಷ್ಟ್ರ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸಲು
- ➢ ಜನರ ಯೋಗಕ್ಷೇಮ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು
- ➢ ಸರ್ಕಾರ ಆರ್ಥಿಕ ಪಿಡುಗುಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು
- ➢ ತಲಾ ಆದಾಯ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಕ್ರಮ
- ➢ ರಫ್ತು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಆಮದು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು
- ➢ ಸಾಮಾಜಿಕ & ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ

ಯೋಜನಾ ವಿಧಾನ:–

- ✓ ಅಗತ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು
- ✓ ಗುರಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು
- ✓ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು
- ✓ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಬಳಕೆ
- ✓ ಉದ್ದೇಶಗಳ ಈಡೇರಿಕೆಗೆ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಉದ್ದೇಶಗಳು:–

1. ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸುವುದು
2. ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಆಧುನಿಕರಣಗೊಳಿಸುವುದು
3. ಸ್ವಾವಲಂಬನೆ ಸಾಧಿಸುವುದು
4. ಆದಾಯ ಸಂಪತ್ತಿನ ಅಸಮಾನತೆ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು
5. ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯದ ವೃದ್ಧಿ
6. ಹಣಕಾಸಿನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
7. ಸಮತೋಲಿತ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
8. ಖಾಸಗಿ ವಲಯದ ಉತ್ತೇಜನ

ಭಾರತದ ಯೋಜನೆಗಳ ಸಾಧನೆಗಳು:–

1. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ & ತಲಾ ಆದಾಯ ಹೆಚ್ಚಳ
2. ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
3. ಕೈಗಾರಿಕಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
4. ಆರ್ಥಿಕ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
5. ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
6. ಸ್ವಾವಲಂಬನೆ
7. ಉದ್ಯೋಗ ನಿರ್ಮಾಣ
8. ಬಂಡವಾಳ ಸಂಚಯನ
9. ವಿಜ್ಞಾನ & ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
10. ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಯೋಜನೆಗಳ ವಿಫಲತೆ:–

1. ನಿಧಾನಗತಿಯ ಉತ್ಪಾದನೆ
2. ಆದಾಯದ ನಿಧಾನಗತಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ
3. ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳ
4. ನಿರುದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳ
5. ಬಡತನ ಹಾಗೂ ಅಸಮಾನತೆ ಮುಂದುವರಿಕೆ
6. ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಅಸಮರ್ಪಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
7. ಅದಕ್ಷ ಆಡಳಿತ
8. ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ ರಫ್ತು ಹೆಚ್ಚಳ

ಆರ್ಥಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳು:–

ಅಗತ್ಯತೆ:–

- ➢ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉದ್ದಿಮೆಗಳ ಸಾಧನೆ ಅತೃಪ್ತಿ
- ➢ ತೀವ್ರ ಆರ್ಥಿಕ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು
- ➢ ವ್ಯಾಪಾರ ಶಿಲ್ಕನ ಅಗಾದ ಕೊರತೆ
- ➢ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದ ವಿದೇಶಿ ವಿನಿಮಯ ಸಂಗ್ರಹ
- ➢ ಹೆಚ್ಚಿದ ಹಣದುಬ್ಬರ
- ➢ ಹೆಚ್ಚಿದ ಮುಂಗಡ ಪತ್ರದ ಕೊರತೆ1991 ಹೊಸ

ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿ ಜಾರಿ

1. ಉದಾರೀಕರಣ – ಎಲ್

RAMALINGAPPA L Asst Teacher

2. ಖಾಸಗೀಕರಣ – ಪಿ
3. ಜಾಗತೀಕರಣ – ಜಿ

ಎಲ್.ಪಿ.ಜಿ ನೀತಿಗಳು ಒಳಗೊಂಡ ಅಂಶಗಳು:–

- ✓ ವಿದೇಶಿ ಹೂಡಿಕೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಲೈಸ್ಸೆನಿಂಗ್ ಪದ್ಧತಿ ನಿವಾರಿಸುವುದು.
- ✓ ಉದ್ದಿಮೆಗಳನ್ನು ಖಾಸಗೀಕರಣಗೊಳಿಸುವುದು
- ✓ ವಿದೇಶಿ ನೇರ ಹೂಡಿಕೆಗೆ ಮುಕ್ತ ಅನುಮೋದನೆ
- ✓ ಉದಾರ ಆಮದು & ರಫ್ತು ನೀತಿ
- ✓ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಂಕು & ಹಣಕಾಸು ವಲಯದ ಪುನಾರಚನೆ
- ✓ ತೆರಿಗೆ ಸುಧಾರಣೆಗಳು
- ✓ ಹೂಡಿಕೆಯ ಸರ್ಕಾರದ ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ಹಿಂತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು
- ✓ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉದ್ದಿಮೆಗಳನ್ನು ಖಾಸಗೀಕರಣಗೊಳಿಸುವುದು.

ಆರ್ಥಿಕ ಉದಾರೀಕರಣವು ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ತೀವ್ರಗೊಳಿಸಿವೆ ಕಾರಣಗಳು ಹೇಗೆ?

- ➢ ಭಾರತವು ಏಷ್ಯಾದ ಪ್ರಮುಖ ಆರ್ಥಿಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು
- ➢ ವಿದೇಶಿ ಹೂಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಆಗಾಧ ಹೆಚ್ಚಳ
- ➢ ಬಹುರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಂಪನಿಗಳ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕಛೇರಿ ಸ್ಥಾಪನೆ
- ➢ ತಲಾಆದಾಯವು ಹೆಚ್ಚಳವಾಗಿದೆ
- ➢ ಭಾರತ ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್ & ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ರಫ್ತುಗಳ ಮುಂಚೂಣಿ
- ➢ ಭಾರತದ ಕಂಪನಿಗಳು ವಿಶ್ವವಿಖ್ಯಾತಿ ಹೊಂದಿವೆ
- ➢ ಭಾರತವನ್ನು ಉದಾರಿ/ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಆಧಾರಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯತ್ತ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಿವೆ
- ➢ ಭಾರತ ಆರ್ಥಿಕ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟನ್ನು ಹೆದುರಿಸಿ ನಿಂತಿದೆ.
- ➢ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಇರುವ ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು:–

ಒಟ್ಟಾರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ:–

ಜಿಡಿಟಲ್ ಇಂಡಿಯಾ:–

- ✓ ಜನರಿಗೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಸೇವೆಗಳು ತ್ವರಿತವಾಗಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ದೊರಕಿಸುವುದು
- ✓ ಜನರು ಮಾಹಿತಿ & ಸಂಪರ್ಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಯೋಜನೆ ಪಡೆಯುವುದು

ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ:–

- ✓ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಫಸಲು ವಿಮಾ ಯೋಜನೆ
- ✓ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಕೃಷಿ ಸಿಂಚಾಯಿ ಯೋಜನೆ (ಪ್ರತಿ ನೀರು ಹನಿಗೂ ಗರಿಷ್ಠ ಉತ್ಪಾದನೆ)
- ✓ ಮಹಾತ್ಮಗಾಂಧೀ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತ್ರಿ ಯೋಜನೆ
- ✓ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಗ್ರಾಮ ಸಡಕ್ ಯೋಜನೆ

ಔದ್ಯಮಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ:–

- ✓ ಮೇಕ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ
- ✓ ಸ್ಟಾರ್ಟ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ & ಸ್ಟ್ಯಾಂಡಸ್ ಇಂಡಿಯಾ
- ✓ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಮುದ್ರಾಯೋಜನೆ

ಸಾಮಾಜಿಕ ವಲಯ:–

- ✓ ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಅಭಿಯಾನ
- ✓ ಕೌಶಲ ಭಾರತ/ಸ್ಕಿಲ್ ಇಂಡಿಯಾ
- ✓ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಜನಧನ ಯೋಜನೆ
- ✓ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಜೀವನ ಜ್ಯೋತಿ ಯೋಜನೆ
- ✓ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಸುರಕ್ಷಾ ಬಿಮಾ ಯೋಜನೆ
- ✓ ಅಟಲ್ ಪೆನ್ಶನ್ ಯೋಜನೆ

ನಗರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ:–

- ✓ ನಗರ ಪುನರುತ್ಥಾನ & ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಅಟಲ್ ಅಭಿಯಾನ
- ✓ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಆವಾಸ್ ಯೋಜನೆ
- ✓ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಿಟಿ ಅಭಿಯಾನ

ವ್ಯವಹಾರ ಅಧ್ಯಯನ
ಅಧ್ಯಾಯ–2
ವ್ಯವಹಾರ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕೆ

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

- **ಸ್ಟೀಪನ್‌ಸನ್ ಪ್ರಕಾರ:–** ವ್ಯವಹಾರವು ಲಾಭ ಅಥವಾ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಗಳಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಅಥವಾ ಮಾರಾಟ ಅಥವಾ ಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಮಾನವ ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ವ್ಯವಹಾರದ ಉದ್ದೇಶಗಳು:–

ಆರ್ಥಿಕ ಉದ್ದೇಶಗಳು:–

- ✓ ನ್ಯಾಯಾಯುಕ್ತ ಲಾಭಗಳಿಕೆಯಾಗಿದೆ.
- ✓ ವ್ಯವಹಾರವು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ನಡೆಸಲು ಸಾಕಾಗುವ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಭರಿಸಿ ವ್ಯವಹಾರಸ್ಥನು ಸುಖಮಯ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುವಷ್ಟಿರಬೇಕು
- ✓ ವ್ಯವಹಾರವು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು & ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಪೂರೈಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಹಕರನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ.
- ✓ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತದೆ.
- ✓ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಹೊಸ ಹೊಸ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಿ ಪೂರೈಸುತ್ತದೆ.
- ✓ ಹೊಸ ಉತ್ಪಾದನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಜಾಹೀರಾತಿನ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಉದ್ದೇಶಗಳು:–

- ❖ ದೇಶದ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಬೇಕಾದ ವಸ್ತು ಉತ್ಪಾದನೆ & ಪೂರೈಕೆ
- ❖ ಜನರ ಜೀವನ ಮಟ್ಟ ಸುಧಾರಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.
- ❖ ಕರ & ತೆರಿಗೆಗಳಿಂದ ಸರ್ಕಾರದ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ.
- ❖ ಈ ಮೂಲಕ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.
- ❖ ಶಾಲಾ ಕಾಲೇಜುಗಳನ್ನು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳನ್ನು ಸಮುದಾಯ ಭವನಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊಂದಿದೆ.
- ❖ ಉದ್ಯಾನವನ ಕ್ರೀಡಾಂಗಣಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ

ವ್ಯಾಪಾರ:–

- ✓ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳುವುದು & ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಮಾರುವುದನ್ನು ವ್ಯಾಪಾರ ಎನ್ನುವರು
- ✓ ವ್ಯಾಪಾರದ ಮೂರು ವಿಧಗಳು:–
  1. ಆಂತರಿಕ/ದೇಶಿಯ ವ್ಯಾಪಾರ
  2. ವಿದೇಶಿ/ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವ್ಯಾಪಾರ
  3. ಪುನರ್ ರಫ್ತು ವ್ಯಾಪಾರ

ಆಂತರಿಕ/ದೇಶೀಯ ವ್ಯಾಪಾರ:–

- ❖ ಒಂದು ದೇಶದ ಎಲ್ಲೆಗಳ ಒಳಗಡೆ ನಡೆಯುವ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಆಂತರಿಕ ವ್ಯಾಪಾರ ಎನ್ನುವರು.
- ❖ ಆಂತರಿಕ ವ್ಯಾಪಾರ:–
  1. ಚಿಲ್ಲರೆ ಮಾರಾಟಗಾರರು
  2. ಸಗಟು ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರು

ಚಿಲ್ಲರೆ ಮಾರಾಟಗಾರರು:–

- ➢ ಗ್ರಾಹಕರು ನೆಲೆಸಿರುವ ಜಾಗಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಪಾರ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ.
- ➢ ಸಗಟು ವ್ಯಾಪಾರುಗಳಿಂದ ಸರಕು ಕೊಂಡು ಗ್ರಾಹರಿಗೆ ಮಾರುತ್ತಾರೆ.

ಉಪಯೋಗಗಳು:–

- ✓ ವಸ್ತುಗಳ ವಿತರಣೆಯ ಕೊನೆಯ ಕೊಂಡಿ
- ✓ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಉತ್ಪಾದಕರಿಂದ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಒಂದೆಡೆ ಸೇರಿಸಿ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ
- ✓ ವ್ಯಾಪಾರ ನಷ್ಟಗಳನ್ನು ತಾವೇ ಭರಿಸುತ್ತಾರೆ.
- ✓ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿ ಗ್ರಾಹಕರ ಇಷ್ಟದಂತೆ ಅವರಿಗೆ ಒದಗಿಸುತ್ತಾರೆ.
- ✓ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.
- ✓ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಹೊಸದಾಗಿ ಬಂದ ವಸ್ತುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

RAMALINGAPPA L Asst.Teacher

- ✓ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಸ್ತು ದೊರೆಯದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಪರ್ಯಾಯ ವಸ್ತುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಚಿಲ್ಲರೆ ವ್ಯಾಪಾರದ ವಿಧಗಳು:-

1. ಖಾಯಂ ಅಂಗಡಿಗಳು
2. ಸಂಚಾರಿ ಅಂಗಡಿಗಳು

- ➢ **ಖಾಯಂ ಅಂಗಡಿಗಳು:-** ಇವರು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಅಂಗಡಿಗಳನ್ನು ತೆರೆದು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮಾರುತ್ತಾರೆ
- ➢ **ಸಂಚಾರಿ ಅಂಗಡಿಗಳು:-** ಇವರು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ
    1. ತಲೆಹೊರೆ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು
    2. ತಳ್ಳುಗಾಡಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು
    3. ರಸ್ತೆ ಬದಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು
    4. ಸಂತೆ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು

ಸಗಟು ವ್ಯಾಪಾರ:-

- ✓ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಸರಕುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಕರಿಂದ ಕೊಂಡು ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಚಿಲ್ಲರೆ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ಮಾರುತ್ತಾರೆ.
- ✓ ಇವರು ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು/ಎರಡು ಬಗೆಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.
- ✓ ಉಪಯೋಗಗಳು:-

1. ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸರಕು ಒದಗಿಸುತ್ತಾರೆ.
2. ಸಣ್ಣ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯ ಒದಗಿಸುತ್ತಾರೆ.
3. ಅವರ ಪರವಾಗಿ ಜಾಹೀರಾತು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.
4. ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.
5. ಹೆಚ್ಚು ಲಾಭದ ಪ್ರಮಾಣ ಇಟ್ಟಿರುವುದಿಲ್ಲ
6. ಉತ್ಪಾದಕರಿಗೂ ಕೂಡ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಬೆಲೆಯ ಏರಿಳಿತಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಹಕರ ಇಷ್ಟಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.
7. ಉತ್ಪಾದಕರ ಪರವಾಗಿಯೂಕೂಡ ಜಾಹೀರಾತು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ
8. ಉತ್ಪಾದನಾ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಶೇಖರಿಸಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ವಿದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರ:-

- ➢ ಎರಡು ದೇಶಗಳ ನಡುವೆ ನಡೆಯುವ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ವಿದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಎನ್ನುವರು.
- ➢ ವಿದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರದ ವಿಭಾಗಗಳು:-
    - ✓ **ಆಮದು:-** ಒಂದು ದೇಶವು ತನ್ನ ಬಳಕೆಗಾಗಿ ಬೇರೆ ದೇಶಗಳಿಂದ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಕೊಂಡರೇ ಅದನ್ನು ಆಮದು ಎನ್ನುವರು.
    - ✓ **ರಫ್ತು:-** ಒಂದು ದೇಶವು ಬೇರೆ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಆ ದೇಶಗಳ ಬಳಕೆಗಾಗಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮಾರಿದರೆ ಅದನ್ನು ರಫ್ತು ಎನ್ನುವರು.
    - ✓ **ಪುನರ್‌ರಫ್ತು:-** ದೇಶಗಳು ಬೇರೆ ದೇಶಗಳಿಂದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕೊಂಡು ಅವನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ದೇಶಕ್ಕೆ ಮಾರುತ್ತಾರೆ ಇದನ್ನು ಪುನರ್‌ರಫ್ತು ಎನ್ನುವರು.
      ಉದಾ:- ಸಿಂಗಾಪುರ

ವಿದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರದ ಅವಶ್ಯತೆ:-

- ❖ ಯಾವುದೇ ದೇಶ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಲ್ಲೂ ಸ್ವಯಂಪೂರ್ಣತೆ ಹೊಂದಿಲ್ಲ
- ❖ ಕೆಲವು ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.
- ❖ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.
- ❖ ಯಾವ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಅಭಾವವಿದೆಯೋ ಆ ದೇಶಗಳು ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.
- ❖ ದೇಶದ ಬೇಡಿಕೆ ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ಉಳಿದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ದೇಶಗಳಿಗೆ ರಫ್ತು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.
- ❖ ಪ್ರತಿ ದೇಶಕ್ಕೂ ವಿದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ
- ❖ ವಿದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರವು ದೇಶಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಸೌಹಾರ್ದತೆಯುತ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು (ಉದ್ದಿಮೆಗಳು):-

- ✓ ಕೈಗಾರಿಕೆಯು ಒಂದು ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯಾಗಿದೆ.
- ✓ ಕೈಗಾರಿಕೆ ವಸ್ತುಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ, ಖನಿಜಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯುವುದು & ಕೆಲವು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

ಉದ್ಯಮಗಳು ಎರಡು ವಿಧ:-

1. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಉದ್ಯಮಗಳು:-
   - ✓ ತಳಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಉದ್ಯಮಗಳು
   - ✓ ಗಣಿ ಉದ್ಯಮಗಳು
2. ದ್ವಿತೀಯ ಉದ್ಯಮಗಳು:-
   - ✓ ಉತ್ಪಾದಕ ಉದ್ಯಮಗಳು
   - ✓ ನಿರ್ವಹಣಾ ಉದ್ಯಮಗಳು

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಉದ್ಯಮಗಳು:-

- ➢ ಈ ಉದ್ಯಮಗಳು ನಿಸರ್ಗದ ನೆರವಿನಿಂದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತವೆ
- ➢ ಉದಾ:- ಕೃಷಿ, ಮೀನುಗಾರಿಕೆ, ಹೈನುಗಾರಿಕೆ & ಗಣಿಗಾರಿಕೆ

ತಳಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಉದ್ಯಮಗಳು:-

- ❖ ಈ ಉದ್ಯಮ ಕೆಲವು ವಿಧದ ಧ್ಯನ್ಯಗಳು, ಸಸ್ಯಗಳು, ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಪುನರ್ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುತ್ತವೆ.
- ❖ ಇವುಗಳ ಮಾರಾಟದಿಂದ ಲಾಭ ಗಳಿಸಿ ಸಂಪತ್ತು ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವುದು
- ❖ ಉದಾ:- ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ಹೈನಿಗಾರಿಕೆ, ಕೋಳಿಸಾಗಾಣಿಕೆ

ಗಣಿ ಉದ್ಯಮಗಳು:-

- ✓ ಈ ಉದ್ಯಮವು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲ್ಮೈಯ ತಳದಿಂದ ವಿವಿಧ ರೂಪದ ಕಚ್ಚಾವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹೊರತೆಗೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ✓ ಇದನ್ನು ಮುಗಿದು ಹೋಗುವ ಉದ್ಯಮ ಎನ್ನುವರು
- ✓ ಉದಾ:- ವಿವಿಧ ಅದಿರು & ತೈಲಭಾವಿ

ದ್ವಿತೀಯ ಉದ್ಯಮಗಳು:-

- ❖ ಈ ಉದ್ಯಮವು ಶ್ರಮ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದ್ದು ಮಾನವನ ಪಾತ್ರ ಮುಖ್ಯ

ಉತ್ಪಾದನ ಉದ್ಯಮಗಳು:-

- ❖ ಇದು ಕಚ್ಚಾ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು/ತಯಾರಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಅಂತಿಮ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುತ್ತದೆ.
- ❖ ಇವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಾನವ ಶ್ರಮವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.
- ❖ ಗ್ರಾಹಕರ ಬಹುಪಾಲು ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತದೆ.
- ❖ ಉದಾ:- ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರನ್ನು ಉಕ್ಕಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವುದು, ಕಬ್ಬನ್ನು ಸಕ್ಕರೆಯಾಗಿ ಪರಿವತಿಸುವುದು

ನಿರ್ವಹಣೆ ಉದ್ಯಮಗಳು:-

- ➢ ಈ ಉದ್ಯಮಗಳು ರಸ್ತೆ, ಕಾಲುವೆ, ಸೇತುವೆ ಮುಂತಾದ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿಮಿಸಲು ಶ್ರಮಿಸುತ್ತವೆ.
- ➢ ಇದು ಪ್ರಧಾನ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಾದ ಸಾರಿಗೆ, ಸಂಪರ್ಕಗಳ ತೀವ್ರ ಗತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಗೃಹಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು:-

- ✓ ಇವುಗಳನ್ನು ಗುಡಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಎನ್ನುವರು
- ✓ ಇವುಗಳನ್ನು ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಲ್ಲೇ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ.
- ✓ ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರು & ಕೆಲಸ ಕಲಿಯುವವರು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ
- ✓ ಇವು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿರುತ್ತವೆ
- ✓ ಇವು ಸ್ಥಳೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತವೆ.
- ✓ ಉದಾ:- ಬಿದಿರಿನ ಬುಟ್ಟಿಗಳು, ಮರಮುಟ್ಟುಗಳು, ಚಾಪೆಗಳು, ಕಲ್ಲಿನಕೆತ್ತನೆಗಳು, ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ, ಮಡಿಕೆಗಳು

ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು:-

- ❖ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಟ್ಟಡಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ.
- ❖ ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.
- ❖ ಕಚ್ಚಾವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಸಣ್ಣಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ವಸ್ತು ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ.
- ❖ ಸಣ್ಣ ಯಂತ್ರಗಳನ್ನು & ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

- ❖ ಇಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ & ವಿದೇಶಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಸರಬರಾಜಾಗುತ್ತವೆ.
- ❖ ಉದಾ:– ರಾಸಾಯನಿಕ ವಸ್ತುಗಳು, ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ವಸ್ತುಗಳು, ಪಾದರಕ್ಷೆಗಳು, ಬೈಸಿಕಲ್ಲುಗಳು, ರೇಡಿಯೋ, ಹೊಲಿಗೆ ಯಂತ್ರಗಳು

ವ್ಯವಹಾರ, ವ್ಯಾಪಾರ & ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಅಡೆತಡೆಗಳು:–

ಸ್ಥಳದ ಅಡಚಣೆ:–

- ✓ ಇದನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಸಾರಿಗೆ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ✓ ರಸ್ತೆಸಾರಿಗೆ, ರೈಲುಸಾರಿಗೆ, ಜಲಸಾರಿಗೆ, ವಾಯುಸಾರಿಗೆ
- ✓ ಇವು ಉತ್ಪಾದಕರಿಂದ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಂದ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಉತ್ಪಾದಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸುವುದು.

ಹಣಕಾಸಿನ ಸೇವೆ – ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು:–

- ➢ ಉತ್ಪಾದಕರಿಂದ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಸರಕು ವಿತರಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಣಕಾಸಿನ ಸಮಸ್ಯೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.
- ➢ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಹಣಕ್ಕೆ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹ ಹಣದ ಮಾಧ್ಯಮ ಅಗತ್ಯ
- ➢ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು & ಹಣಕಾಸಿನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ನಿವಾರಿಸುತ್ತವೆ.
- ➢ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದ ಹಣಕಾಸಿನ ಸೌಲಭ್ಯ ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ.

ನಷ್ಟದ ಭಯ – ವಿಮಾ ಕಂಪನಿಗಳು

- ✓ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಕರಿಂದ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಸಾಗಿಸುವಾಗ/ಉಗ್ರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಖರಿಸಿಟ್ಟಾಗ ನಾಶ ಹೊಂದುವುದು, ಹಾನಿಗೊಳಗಾಗುವುದು.
- ✓ ಗುಣಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೀಣತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.
- ✓ ಈ ನಷ್ಟದ ತೊಡಕನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ವಿಮಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿವೆ.
- ✓ ಅಗ್ನಿವಿಮೆ & ಜಲವಿಮೆ

ಸಮಯದ ಅಡಚಣೆ – ಶೇಖರಣೆ:–

- ❖ ಸರಕು ಉತ್ಪಾದನೆ & ಅನುಭೋಗ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಮಯದಲ್ಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ❖ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಅನುಭೋಗಿಗೆ ಒದಗಿಸಲು ಶೇಖರಿಸಿಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.
- ❖ ಇದಕ್ಕೆ ಉಗ್ರಾಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸೇವೆ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.
- ❖ ಉಗ್ರಾಣಗಳು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿವೆ.
- ❖ ಕೆಲವು ಉಗ್ರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಶೈತ್ಯಾಗಾರದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿದೆ.

ಜ್ಞಾನದ ಕೊರತೆ – ಜಾಹೀರಾತು:–

- ✓ ಅನೇಕ ವೇಳೆ ಸರಕುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜ್ಞಾನ–ತಿಳುವಳಿಕೆ ಅನುಭೋಗಿಗಳಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.
- ✓ ಹೊಸ ಹೊಸ ಸರಕುಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳುವಳಿಕೆ ನೀಡಬೇಕು.
- ✓ ಪರ್ಯಾಯ ವಸ್ತುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ನೀಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ವ್ಯವಹಾರದ ನೀತಿ ತತ್ವಗಳು:–

- ➢ ವ್ಯವಹಾರದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ:– ವ್ಯವಹಾರ ನಡೆಸಲು ಸಮಂಜಸವಾದ & ನ್ಯಾಯಾಯುಕ್ತ ಲಾಭ ಗಳಿಕೆ
- ➢ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು & ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.
- ➢ ವ್ಯಾಪಾರಗಾರರು ತಮ್ಮ ವ್ಯವಹಾರ ನಡೆಸಲು ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ಲಾಭ ಮಾತ್ರ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು
- ➢ ಇದರಿಂದ ವ್ಯವಹಾರದ ವೃತ್ತಿಧರ್ಮ ಪಾಲಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ.
- ➢ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ.
- ➢ ಇಂದು ಹಣಗಳಿಕೆಗಾಗಿ ಲಾಭ ಕೋರತನ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕಿದೆ.
- ➢ ಕೆಲವು ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರು ಅಹಿತಕರ ವ್ಯವಹಾರ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ.
- ➢ ಉದಾ:– ವಸ್ತುಗಳ ಕಲಬೆರಿಕೆ, ಹೆಚ್ಚುಲಾಭ, ತೂಕ & ಅಳತೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೋಸ,

RAMALINGAPPA L Asst.Teacher

- ಅಕ್ರಮ ದಾಸ್ತಾನು ಮಾಡಿ ಕೃತಕ ಅಭಾವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಏರ್ಪಡಿಸುವುದು ಕಾಳಸಂತೆಯಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮಾರುವುದು.
- ಈ ವಿಧಾನಗಳಿಂದ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಅನೇಕ ತೊಂದರೆಗಳುಂಟಾಗುತ್ತವೆ.
- ಈ ರೀತಿಯ ಮೋಸ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸದೆ ವ್ಯಾಪಾರ ನೀತಿ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕು
- ಇದನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಸರ್ಕಾರ 'ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿತರಣಾ ಪದ್ಧತಿ' ಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದೆ.
- ಅಗತ್ಯ ವಸ್ತುಗಳ ಸರಬರಾಜಿನ ಬಗ್ಗೆ ಕಾನೂನನ್ನು ರಚಿಸಿದೆ.
- ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಸ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ ಕಾನೂನಿನ ಪ್ರಕಾರ ವಸ್ತುಗಳ ಪಟ್ಟಣಗಳ ಮೇಲೆ ಉತ್ಪಾದನಾ ತಾರೀಖು ಬಳಕೆಯ ದಿನಮಿತಿ ತೂಕ ಅಥವಾ ಅಳತೆ ಮತ್ತು ಗರಿಷ್ಠ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಬೇಕು.
- ಪದಾರ್ಥಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟ ಕಾಪಾಡಲು ಭಾರತೀಯ ಮಾನಕ ಸಂಸ್ಥೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ.
- ಇದು ಪದಾರ್ಥಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ವಸ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ (ಐ.ಎಸ್.ಐ) ಚಿಹನೆ ಮುದ್ರಿಸಿದೆ.
- ವ್ಯವಸಾಯ ಉತ್ಪನ್ನ ವಸ್ತುಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟ ತಿಳಿಯಲು ಆಗ್‌ಮಾರ್ಕ್ ಚಿಹ್ನೆ ಮುದ್ರಿಸಿದೆ.
- ಸರ್ಕಾರ ಅಗತ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಗ್ರಾಹಕರ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳನ್ನು ಜನತಾ ಬಜಾರುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ–3
ವಿವಿಧ ವ್ಯವಹಾರ ಸಂಘಟನೆಗಳು

ವಿವಿಧ ವ್ಯವಹಾರ ಸಂಘಟನೆಗಳು:–

1. ಏಕ ಮಾಲೀಕತ್ವದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು
2. ಪಾಲುದಾರಿಕೆ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು
3. ಹಿಂದೂ ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು
4. ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳು
5. ಕೂಡು ಬಂಡವಾಳ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು

ಏಕ ಮಾಲೀಕತ್ವದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು:–

- ಇವು ಒಬ್ಬನೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ನಡೆಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಆತನೇ ಮಾಲೀಕ, ನಿಯಂತ್ರಕ, ನಷ್ಟ ಭರಿಸುವವನು & ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿರುವವನು ಆಗಿರುತ್ತಾನೆ.
- ಲಕ್ಷಣಗಳು:–

1. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸಂಸ್ಥೆ
2. ಇವುಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಬಹುದು
3. ಇವುಗಳ ಮಾಲೀಕತ್ವ ಒಬ್ಬನೇ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಸೇರಿರುತ್ತವೆ.
4. ಇವು ಮಾಲೀಕನ ಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.
5. ಮಾಲೀಕರು ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಬಂಡವಾಳವನ್ನು ಹೂಡಿ, ಸ್ವಂತ ಕೌಶಲ್ಯ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ನಡೆಸುತ್ತಾನೆ.
6. ಇವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು & ಮುಚ್ಚಲು ಯಾವುದೇ ಕಾನೂನಿನ ನಿಬಂಧನೆಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ
7. ಇವರು ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬ ಸದಸ್ಯರ ಸಹಾಯವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.
8. ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಕೆಲಸಗಾರರನ್ನು ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ
9. ಇವು ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ.

ಅನುಕೂಲಗಳು:–

- ✓ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಯಾವುದೇ ಕಾನೂನಿನ ಕಟ್ಟಲೆಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ
- ✓ ಸ್ವಂತ ಬಂಡವಾಳದಿಂದಲೇ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದು
- ✓ ಅನುದಿನದ ವಹಿವಾಟು ನಡೆಸುವುದು ಅಷ್ಟೇನು ಕಷ್ಟವಲ್ಲ
- ✓ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಲಾಭ & ನಷ್ಟವನ್ನು ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಮಾಲಿಕರೆ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ.
- ✓ ವ್ಯಾಪಾರದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಸ್ವತಃ ತಾವೇ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.
- ✓ ಇವರು ಗ್ರಾಹಕರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ನೇರ ಸಂಪರ್ಕ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ.
- ✓ ಅನೇಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.
- ✓ ಕೆಲವರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ.
- ✓ ಸಂಪತ್ತು ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಅಧಿಕಾರ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಹಂಚಲು ಸಹಾಯ
- ✓ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ದೈನಂದಿನ ಇಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅರಿತು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

RAMALINGAPPA L Asst.Teacher

- ✓ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ತೆರಿಗೆಗಳನ್ನು ಪಾವತಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ
- ✓ ಶೀಘ್ರ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ & ವ್ಯವಹಾರದ ಗುಟ್ಟನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.
- ✓ ತನ್ನ ಆಲೋಚನೆಗೆ ಬಂದ ಹೊಸ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಬಹುದು

ದೋಷಗಳು:–

- ➢ ಬಂಡವಾಳ ಮಿತಿಯಾಗಿದ್ದು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಬೆಳೆಸಲು ಕಷ್ಟವಾಗುವುದು
- ➢ ಆಡಳಿತ ಕೌಶಲ್ಯಗಳು ಸೀಮಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ.
- ➢ ಯಾವಾಗಲೂ ಒಬ್ಬರಿಗಿಂತ ಇಬ್ಬರು/ಜಾಸ್ತಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸೂಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.
- ➢ ಎಲ್ಲಾ ನಷ್ಟ/ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಒಬ್ಬನೇ ಹೊರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.
- ➢ ಮಾಲೀಕನ ನಿಧನ/ದಿವಾಳಿಯಾದಾಗ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಪಾಲುಗಾರಿಕೆ ವ್ಯವಹಾರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು:–

- ❖ ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಮಾಲೀಕತ್ವದ ಪರಿಮಿತಿಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ರೂಢಿಗೆ ಬಂದವು
- ❖ ಇಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಜನ ಕಲೆತು ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.
- ❖ ಇವುಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ & ನಡೆಸಲು 1932 ರಲ್ಲಿ ಪಾಲುಗಾರಿಕೆ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಕಾನೂನು ಜಾರಿ
- ❖ ಈ ಕಾಯ್ದೆಯ 4ನೇ ಸೆಕ್ಷನ್ ಪ್ರಕಾರ ಎಲ್ಲರೂ ಕೈಗೊಂಡಿರುವ/ಅದರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾರ ಪರವಾಗಿ ಒಬ್ಬ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿರುವ ವ್ಯವಹಾರದ ಲಾಭಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧ ಪಾಲುಗಾರಿಕೆಯಾಗಿದೆ.
- ❖ ಹಣಕಾಸಿನ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡುವುದಾದರೆ ಗರಿಷ್ಠ ಹತ್ತು ಜನ ಪಾಲುಗಾರರು ಇರಬೇಕು
- ❖ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪಾಲುಗಾರಿಕೆ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡುವುದಾದರೆ ಗರಿಷ್ಠ ಇಪ್ಪತ್ತು ಜನ ಪಾಲುಗಾರರಿರಬೇಕು.

ಪಾಲುಗಾರರ ವಿಧಗಳು:–

ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ/ಸಕ್ರೀಯ ಪಾಲುಗಾರರು:–

- ✓ ಇವರು ನಿಗದಿತ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿರುತ್ತಾರೆ.
- ✓ ಲಾಭ–ನಷ್ಟಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.
- ✓ ಸಂಸ್ಥೆಯ ದಿನವಹಿ ವಹಿವಾಟುಗಳನ್ನು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

ತಟಸ್ಥ ಪಾಲುಗಾರರು:–

- ➢ ಇವರು ಬಂಡವಾಳವನ್ನು ಹೂಡಿರುತ್ತಾರೆ.
- ➢ ದಿನವಹಿ ವಹಿವಾಟುಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ
- ➢ ಲಾಭ ನಷ್ಟಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ನಾಮಮಾತ್ರ ಪಾಲುಗಾರರು:–

- ❖ ಇವರು ಬಂಡವಾಳವನ್ನು ಹೂಡಿರುವುದಿಲ್ಲ
- ❖ ದೈನಂದಿನ ವಹಿವಾಟುಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ
- ❖ ಸಾಲಗಳಿಗೆ ಹೊಣೆಯಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಅಪ್ರಾಪ್ತ ವಯಸ್ಕ ಪಾಲುಗಾರರು:–

- ✓ 18ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇರುವವರು ಪಾಲುಗಾರರಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ
- ✓ ಆದರೆ ಪಾಲುಗಾರರ ಸಮ್ಮತಿಯಂತೆ ಕರಾರಿನಂತೆ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ
- ✓ 18 ವರ್ಷ ಮೀರದವರೂ ಪಾಲುಗಾರರಾಗಿ ಸೇರಿಸಬಹುದು
- ✓ ಇವರು ಲಾಭಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪಾಲನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ
- ✓ ನಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಹೊಣೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ
- ✓ ಹೊಸದಾಗಿ ಆರಂಭಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಇವರನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ

- ➢ ರಹಸ್ಯ ಪಾಲುದಾರರು
- ➢ ಸೀಮಿತ ಪಾಲುದಾರರು
- ➢ ಅರೆ ಪಾಲುದಾರರು
- ➢ ಲಾಭದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪಾಲುದಾರರು

ಪಾಲುಗಾರಿಕೆಯ ಕರಾರು:–

- ✓ ಕರಾರು ಪತ್ರ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬರಹದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.
- ✓ ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಯಿಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಕರಾರೂ ಇರುತ್ತದೆ.

RAMALINGAPPA L Asst Teacher

ಈ ಕರಾರಿನಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿರುವ ಅಂಶಗಳು:–

1. ಸಂಸ್ಥೆಯ ಹೆಸರು
2. ಪಾಲುಗಾರರ ಹೆಸರು
3. ವಿಳಾಸ
4. ವ್ಯವಹಾರ ನಡೆಯುವ ಸ್ಥಳ
5. ವ್ಯವಹಾರ ಸ್ವರೂಪ
6. ಉಪಶಾಖೆಗಳೇನಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ಅವುಗಳ ವಿಳಾಸ
7. ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ದಿನಾಂಕ
8. ಪ್ರತಿ ಪಾಲುದಾರರೂ ಹೂಡಿರುವ ಬಂಡವಾಳ
9. ಲಾಭನಷ್ಟಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಅನುದಾನ
10. ಪ್ರತಿ ಪಾಲುದಾರರ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು
11. ಕೆಲಸಗಳ ಹಂಚಿಕೆ
12. ಹೊಸ ಪಾಲುಗಾರರನ್ನೇನಾದರೂ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ನಿಯಮಗಳು
13. ಪಾಲುಗಾರರಲ್ಲಿ ಯಾಕದರೂ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಹೊಂದಿದರೆ/ಮರಣ ಹೊಂದಿದರೆ ಪುನರ್ ಮೌಲ್ಯ ನಿರ್ಧರಿಸುವ ವಿಧಾನ
14. ಪಾಲುಗಾರರಲ್ಲೇನಾದರೂ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಬಂದಾಗ ಬಗೆಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪಾಲಿಸಬೇಕಾದ ವಿಧಾನಗಳು

ಪಾಲುಗಾರಿಕೆ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಅನುಕೂಲಗಳು:–

- ಸುಲಭ ರಚನೆ
- ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಂಡವಾಳ
- ಹೆಚ್ಚಿನ ಪರಿಣತಿ
- ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹತೆ
- ನಷ್ಟದ ಹಂಚಿಕೆ
- ವ್ಯವಹಾರದ ರಹಸ್ಯ
- ಸರಳ ವಿಸರ್ಜನೆ

ದೋಷಗಳು:–

- ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲುಗಾರರ ನಡುವೆ ಒಮ್ಮತ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದಾಗ ಅವರವರಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯ ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ.
- ಪಾಲುಗಾರರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಗರಿಷ್ಠ ಮಿತಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಬಂಡವಾಳದ ಹೂಡಿಕೆಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ.
- ನಷ್ಟದ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಅಪರಿಮಿತವಾಗಿದ್ದು ಹೆಚ್ಚು ಜನ ಪಾಲುಗಾರರಾಗಲು ಇಷ್ಟಪಡುವುದಿಲ್ಲ
- ಕೆಲವು ಪಾಲುಗಾರರ ಅಜಾಗರೂಕತೆ/ಅವಿವೇಕತನದ ನಿರ್ಧಾರಗಳು ಸಂಸ್ಥೆಯ ಹಿನ್ನಡೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.
- ಪಾಲುದಾರಿಕೆ ಸಂಸ್ಥೆ ಸ್ಥಿರತೆಯ ಅಭಾವ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ.
- ಯಾರಾದರೂ ಒಬ್ಬ ಪಾಲುಗಾರ ಮರಣ ಹೊಂದಿದರೆ/ದಿವಾಳಿಯಾದರೆ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.
- ಪಾಲುಗಾರರು ತಮ್ಮ ಪಾಲನ್ನು ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ವರ್ಗಾಯಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ
- ಸರ್ಕಾರದ ಹಿಡಿತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಲ್ಲದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಹಾಗೂ ಲೆಕ್ಕ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಂದ ಬೆಂಬಲ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ
- ಎರಡು/ಹೆಚ್ಚು ಪಾಲುಗಾರರು ಇರುವುದರಿಂದ ವ್ಯವಹಾರ ಗೌಪ್ಯತೆ ನಿರ್ವಹಣೆ ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯ.

ಪಾಲುಗಾರಿಕೆ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ನೋಂದಣಿಯಿಂದಾಗುವ ಉಪಯೋಗಗಳು:–

- ನೋಂದಣಿ ಹೊಂದಿರುವ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಒಂದು ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಮೀರಿದ ಸಾಲದ ವಸೂಲಾತಿಗಾಗಿ 3ನೇ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಮೊಕದ್ದಮೆ ಹೂಡಬಹುದು.
- ನೋಂದಣಿಯಾಗಿರುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸಾಲಗಳ ವಸೂಲಿಗಾಗಿ ಇತರೆ ಪಾಲುಗಾರನ ವಿರುದ್ಧವೂ ದಾವೆ ಹೂಡಬಹುದು
- ನೋಂದಣಿಯಾಗದ ಸಂಸ್ಥೆಯ ವಿರುದ್ಧ/ಅದರ ಪಾಲುಗಾರರ ವಿರುದ್ಧ 3ನೇ ವ್ಯಕ್ತಿ ದಾವೆ ಹೂಡಬಹುದು.
- ನೋಂದಣಿಯಾಗದ ಸಂಸ್ಥೆ/ಅದರ ಪಾಲುಗಾರರ ವಿರುದ್ಧ ಯಾವುದೇ ಪಾಲುಗಾರನಾಗಲಿ ಸಂಸ್ಥೆಯ ವಿಸರ್ಜನೆಗೆ/ಲೆಕ್ಕಪತ್ರಗಳ ಇತ್ಯರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ದಾವೆ ಹೂಡಬಹುದು

ಹಿಂದೂ ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಹಾರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು:–

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

- ✓ ಇವು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿವೆ
- ✓ ಇವು ಹಿಂದೂ ಕಾನೂನಿನ ಅನ್ವಯ ಜಾರಿಗೆ ಬರುತ್ತವೆ.
- ✓ ಇವು ಹಿಂದೂ ಕುಟುಂಬದ ಎಲ್ಲಾ ಗಂಡಸರಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಂಸ್ಥೆ
- ✓ ನಿತಂರವಾಗಿ 3 ತಲೆಮಾರುಗಳ ಗಂಡು ಸದಸ್ಯರು ಈ ವ್ಯವಹಾರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸದಸ್ಯರು
- ✓ ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬದ ಅತ್ಯಂತ ಹಿರಿಯ ಗಂಡು ಸದಸ್ಯ ವ್ಯವಹಾರದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.
- ✓ ಅವನನ್ನು ಕರ್ತ ಎನ್ನುವರು
- ✓ ಮಾಲೀಕತ್ವವು ಎಲ್ಲ ಸದಸ್ಯರದಾಗಿದ್ದರೂ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಕರ್ತನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾನೆ
- ✓ ಕರ್ತನ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಅಪರಿಮಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ✓ ಇತರೆ ಸದಸ್ಯರ ಹೋಣೆಗಾರಿಕೆ ಅವರು ಹೂಡಿರುವ ಬಂಡವಾಳದ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher